

**Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo**

Laura Fajković

Ocena potreb starih ljudi po dolgotrajni oskrbi v občini Jesenice

Diplomsko delo

Ljubljana, 2020

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Laura Fajković

Ocena potreb starih ljudi po dolgotrajni oskrbi v občini Jesenice

Diplomsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentorica: izr. prof. dr. Jana Mali

Ljubljana, 2020

ZAHVALA

Najprej bi se rada zahvalila vsem, ki so bili pripravljeni sodelovati v raziskavi, vsem udeležencem in zaposlenim v javnih organizacijah, ki so si vzeli čas in me informirali o poteku njihovega dela.

Zahvaljujem se tudi svoji mentorici izr. prof. dr. Jani Mali za strokovno usmerjenje, ozaveščanje o problematiki in oblikovanju idej ter pomoči ob pisanju diplomskega dela.

Prav tako bi se rada zahvalila svoji družini za finančno in čustveno podporo v vseh letih šolanja.

Na koncu bi se rada zahvalila tudi vsem bližnjim prijateljem in partnerju Aljažu za vse spodbudne besede, nasvete in motivacijo pri pisanju zaključnega dela. Hvala, ker ste.

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Laura Fajković

Naslov: Ocena potreb starih ljudi po dolgotrajni oskrbi v občini Jesenice

Mentorica: izr. prof. dr. Jana Mali

Kraj: Ljubljana

Leto: 2020

Število strani: 239 **Število preglednic:** 4 **Število prilog:** 4 **Število slik:** 1

Mentorica: izr. prof. dr. Jana Mali

Ključne besede: demografske spremembe, dolgotrajna oskrba, potrebe starih ljudi, socialno delo.

Povzetek:

Diplomsko delo je sestavljeno iz teoretičnega uvoda in empiričnega dela. V teoretičnem delu diplomskega dela sem najprej raziskala razmere demografskih sprememb v sodobni družbi. Nadaljevala sem s predstavitvijo teorije o dolgotrajni oskrbi, opisala pojem družbene neenakosti, namenila poglavje potrebam starih ljudi po dolgotrajni oskrbi in nadaljevala s predstavitvijo celostne oskrbe, ki se prilagaja posameznikom po osebni meri. Na koncu teoretičnega uvoda sem se osredotočila na stroko socialnega dela s starimi ljudmi in predstavila koncepte, ki jih v socialnem delu uporabljamo v odnosu s starimi ljudmi. V empiričnem delu sem predstavila kvalitativno analizo, ki sem jo izvedla s priložnostnim vzorcem starih ljudi v občini Jesenice. V raziskavi je sodelovalo enajst udeležencev. Raziskovala sem njihovo vsakodnevno življenje, dejavnosti, socialno mrežo, želje in potrebe in vpliv na zadovoljevanje potreb v okolju, kjer živijo. Pridobljene podatke sem kvalitativno analizirala ter tako odgovore udeležencev v raziskavi povezala z viri v lokalni skupnosti. Rezultati raziskave so pokazali, da so stari ljudje v otroštvu in mladostništvu izkusili revščino, danes pa so finančno stabilni. V prostem času se sogovorniki radi sprehajajo, družijo z ožjimi družinskimi člani ter prijatelji. V lokalni skupnosti stari ljudje zaznavajo pojav individualizma in slabo medsosedsko druženje. Raziskava je pokazala, da stari ljudje na Jesenicah dobro poznajo obstoječe oblike pomoči, ki so jim na voljo, in si poleg zdravja in druženja s sorodniki želijo oskrbo v domačem okolju. V zaključku diplomskega dela sem se

osredotočila na predloge, ki bi izboljšali kakovost življenja starih ljudi v Občini Jesenice. Nekateri pomembnejši so strokovno vodena izobraževanja in delavnice za neformalne oskrbovalce na področju znanja o dolgotrajni oskrbi, spodbujanje uporabe moderne tehnologije pri starih ljudeh, svetovanje družinskih članov k obiskovanju stanovalcev v domu za stare, spodbujanje ljudi z oviro k večji participaciji v lokalni skupnosti in nove infrastrukturne prilagoditve, ki bi starim ljudem omogočile daljše samostojno življenje v domačem okolju.

Title: Long-term care needs assessment for older people in the municipality of Jesenice

Keywords: demographic changes, long-term care, needs of older people, social work.

Graduation Thesis Abstract:

The thesis consists of a theoretical introduction and empirical work. In the theoretical part of the bachelor's thesis, I first explored the situations of the demographic change in contemporary society. I proceeded with an introduction of the theory of long-term care, described the concept of social inequality, devoted a chapter to the needs of the older people in long-term care, and continued to present integrated care that adapts to the individual needs on a personal basis. At the end of the theoretical introduction, I focused on the social work profession with older people and presented the concepts used in social work about working with older people. In the empirical part, I presented a qualitative analysis. Eleven participants participated in the survey. I researched their daily lives, activities, social network, desires and needs, and their impact on meeting the needs of their living environment. I qualitatively analyzed the obtained data, thus linking the responses of the study participants with local community resources. The results of the research showed that older people experienced poverty in childhood and adolescence. Today, however, they are financially stable. In their free time, they like to walk, socialize with close family members and friends. In the local community, older people perceive the phenomenon of individualism and bad neighborhood socializing. The research showed that older people are well aware of the existing forms of help available to them and, in addition to health and socializing with relatives. They have a desire for care in the home environment. At the end of the thesis, I focused on proposals that would improve the quality of life of the older people in the Municipality Jesenice. Some of the more important ones include education and workshops for informal caregivers in the field of long-

term care knowledge promoting the use of modern technology for the older people, advising family members to visit residents in the home for older people, and new infrastructural adjustments that would allow older people to live independently in their domestic environment.

KAZALO

1 TEORETIČNI UVOD	1
1.1 DEMOGRAFSKE SPREMEMBE V SODOBNI DRUŽBI	1
1.2 DOLGOTRAJNA OSKRBA IN DRUŽBENE NEENAKOSTI	2
1.3 POTREBE STARIH LJUDI PO DOLGOTRAJNI OSKRBI	5
1.5 CELOSTNA OSKRBA	10
1.6 SOCIALNO DELO S STARIMI LJUDMI	11
2 PROBLEM	15
2.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	16
3 METODOLOGIJA	17
3.1 VRSTA RAZISKAVE	17
3.2 RAZISKOVALNI INSTRUMENTI IN VIRI PODATKOV	17
3.3 POPULACIJA IN VZOREC	18
3.4 ZBIRANJE PODATKOV	19
3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	20
3.5.1. PRESKRBA S STORITVAMI IN DEJAVNOSTMI V OBČINI JESENICE	21
3.5.2. ZEMLJEVID SLUŽB DOLGOTRAJNE OSKRBE V OBČINI JESENICE	22
4 REZULTATI	31
4.1 PROFIL OBČINE JESENICE	31
4.2 ZNAČILNOSTI VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA STARIH LJUDI	32
4.2.1. PREJŠNJA BIVALIŠČA IN TRENUTNO STANOVANJE	32
4.2.3. POMEMBNI ŽIVLJENJSKI DOGODKI	32
4.2.3. DELO IN DENAR	33

4.2.4.	SPREMEMBE, KI JIH JE PRINESLA STAROST	34
4.3	DEJAVNOSTI STARIH LJUDI	35
4.3.1.	PROSTI ČAS IN AKTIVNOSTI	35
4.4	SOCIALNA MREŽA STARIH LJUDI	37
4.4.1.	NEFORMALNI STIKI, VIRI POMOČI IN OSKRBE	37
4.4.2.	FORMALNI STIKI, VIRI POMOČI IN OSKRBE	39
4.5	ŽELJE IN POTREBE STARIH LJUDI	40
4.5.1.	POTREBE PO POMOČI PRI VSAKDANJEM ŽIVLJENJU IN OPRAVILIH	40
4.5.2.	ŽIVLJENJSKE VREDNOTE IN OSEBNE ZNAČILNOSTI	41
4.5.3.	DRUGI VIRI ZA ŽIVLJENJE	42
4.6	VPLIV STARIH LJUDI NA ZADOVOLJEVANJE POTREB	44
4.6.1.	VPLIV	44
4.7	VIRI DOLGOTRAJNE OSKRBE	45
4.7.1.	POVEZANOST V SKUPNOSTI	45
4.7.2.	DOLGOTRAJNA OSKRBA – IDEJE IN ŽELJE PO DRUGAČNEM ORGANIZIRANJU OSKRBE V SKUPNOSTI	46
5	RAZPRAVA	49
6	SKLEP	54
7	PREDLOGI	57
8	LITERATURA IN VIRI	62
9	PRILOGE	68

KAZALO PRILOG:

PRILOGA A: SOGLASJE IN VPRAŠALNIK	68
PRILOGA B: ZAPIS POGOVOROV Z INTERVJUVANCI	71
PRILOGA C: ODPRTO KODIRANJE	114
PRILOGA D: OSNO KODIRANJE	205

KAZALO SLIK:

Slika 1: Zemljevid občine Jesenice z naselji.....	31
---	----

KAZALO PREGLEDNIC:

Preglednica 1: Prebivalstvo po izbranih starostnih skupinah in spolu, občine, Slovenija polletno	2
Preglednica 2: Opis vzorca.....	18
Preglednica 3: Primer odprtega kodiranja z osebo A	21
Preglednica 4: Zemljevid služb v občini Jesenice na podlagi dolgotrajne oskrbe	22

PREDGOVOR

Delež starih ljudi v razvitejših državah sveta kontinuirano narašča. Tudi v Sloveniji se srečujemo z demografskimi spremembami, ki so vidne v številu in strukturi prebivalstva. Sprememba starostne strukture prebivalstva ne vpliva samo na potrebe ljudi po dolgotrajni oskrbi, temveč tudi na potrebe ljudi po spremembah v socialnem varstvu, zdravstvenem varstvu in novih ukrepih na področju ekonomske politike. Novi trendi, inovacije in rešitve, ki jo sistem dolgotrajne oskrbe ponuja, je iskanje virov pomoči v skupnosti.

Sem Jeseničanka in v času, ko sem obiskovala osnovno šolo, sem živela približno sto metrov stran od Doma upokojencev Dr. Franceta Bergelja Jesenice, a ga do četrtega letnika študija nisem obiskala. To pripisujem večinoma stigmatizaciji in neinformiranosti, ki sem je bila dolga leta deležna s strani svoje socialne mreže. Med študijem sem imela možnost odpraviti stare predsodke in načrtovati novo poglavje v življenju, zato sem se odločila, da bom študijsko prakso opravljala v domu za stare, kjer sem se prvič seznanila s starimi ljudmi. Ugotovila sem, da so stari ljudje zabavni, prijazni in si večinoma želijo le druženja. Večina starih ljudi, s katerimi sem se na praksi srečala, si v domu ni želela bivati. Pogrešali so svoje domače okolje in o njem so tudi radi pripovedovali. Izkušnje, ki sem jih pridobila med opravljanjem prakse v domu za stare, kjer sem imela možnost spoznati institucionalno okolje in vsakodnevno življenje starih ljudi, me je privedlo do tega, da sem si želela pridobiti še več znanja. V času študija sem imela tako priložnost sodelovati na dveh projektih, kjer sem spoznala metodo Hitre ocene potreb in storitev. Dolga leta sem bila seznanjena le z institucionalno obliko oskrbe, a spoznala, da ta največkrat nastopi šele takrat, ko neformalna oblika pomoči pri starem človeku popusti. Med študijem sem se poučila, da obstajajo tudi druge oblike oskrbe – skupnostno usmerjene, ki v Sloveniji niso tako dobro razvite, a jih lokalne skupnosti vendar skušajo uveljaviti in s tem upoštevati želje starih ljudi po življenju v domačem okolju in v skupnosti. Sodelovanje na projektih, usmeritev mentorice izr. prof. dr. Jane Mali in želja po iskanju ter odgovorov v lokalni skupnosti me je vodila k raziskovanju vsakdanjega življenja starih ljudi v Občini Jesenice.

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 DEMOGRAFSKE SPREMEMBE V SODOBNI DRUŽBI

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (Urad RS za mikroekonomske analize in razvoj, 2019) navaja, da je v Republiki Sloveniji opaziti občutljivo manjše število rojstev v primerjavi s preteklimi leti. Poleg nizke stopnje rodnosti se Slovenija hkrati spopada z visokim deležem prebivalstva, ki so starejši od 65 let. Te spremembe, ki nastajajo v številu in strukturi prebivalstva, imenujemo demografske spremembe, ki so izrazitejšje v zahodnem svetu, kjer je indeks človeškega razvoja visok, države pa so obenem gospodarsko, politično, zdravstveno in ekonomsko razvite. V Sloveniji demografske spremembe ključno vplivajo na dolgotrajno oskrbo, zdravstveno oskrbo, pokojnino in socialno varnost prebivalstva. Intenzivno staranje prebivalstva spodbuja nove spremembe in prilagoditve na področju socialne politike, kot na primer prilagoditev bivalnega okolja in lažje dostopnost storitev starim ljudem (Urad RS za mikroekonomske analize in razvoj, 2019).

Gospodarski in družbeni razvoj Slovenije je doprinesel posledice, ki pomembno vplivajo na spremembo starostne strukture prebivalstva (Bednaš in Kajzer, 2017). S podaljševanjem življenja ljudi z dolgotrajnimi stiskami in nizko stopnjo rodnosti lahko pojasnimo spremembo v starostni strukturi, ki se kaže kot redukcija delovno aktivnih prebivalcev in povečanje števila starih ljudi, ki so odvisni od naše pomoči. Demografske spremembe so povezane z različnimi tveganji, ki bodo v prihodnosti občutno vidne predvsem na trgu dela, šolstvu, javnih izdatkih in stanovanjski politiki (Kejzer in Fajlić, 2016 str. 3).

Demografski podatki, ki so bili objavljeni 17. maja 2019 na Statističnemu uradu RS (Statistični urad Republike Slovenije, b. d.) kažejo, da je bilo v Občini Jesenice skupaj registriranih 20.991 prebivalcev, od tega 10.622 moških in 10.369 žensk. S pomočjo spodnje tabele, ki prikazuje število prebivalstva po starostnih skupinah v občini Jesenice glede na oba spola skupaj, lahko ugotovimo, da je število prebivalcev, ki so starejši od 65 let, preseglo število otrok in mladostnikov, ki so stari od 0 do 14 let. Izračun indeksa staranja, ki je razmerje med ljudmi, ki so stari 65 let ali več, in mladimi, starimi od 0-14 let, za Občino Jesenice je tako v mesecu maju 2019 znašal 138. Na sto

oseb, ki so mlajše od 15. leta, je prebivalo 138 prebivalcev, ki so stari 65 let ali več (Statistični urad Republike Slovenije, b. d.).

Preglednica 1: Prebivalstvo po izbranih starostnih skupinah in spolu, občine, Slovenija polletno

Prebivalstvo po izbranih starostnih skupinah	Število prebivalcev in prebivalk v občini Jesenice (spol – SKUPAJ)	% prebivalcev in prebivalk v občini Jesenice (spol – SKUPAJ)
0-14 let	3.068	14.6157
15-64 let	13.683	65.1850
65 + let	4.240	20.1991
Skupno število prebivalcev v občini Jesenice	20.991	
Indeks staranja	$K = \frac{4.240}{3.068} * 100 = 138.20$	

(Povzeto po: Statistični urad Republike Slovenije, b. d.)

Kejzer in Frajlić (2016, str. 12) pravita, da se zaradi demografskih sprememb povečuje potreba starih ljudi po gradnji novih infrastruktur ter potreba po novem prostorskem in prometnem načrtovanju (Kejzer in Fajlić, 2016, str. 12). Slovenija se uvršča med države, kjer stopnja tveganja revščine starih ljudi nad 65 let intenzivno presega stopnjo tveganja revščine prebivalstva v starosti 18-64 let (Filipovič Hrast in Srakar, 2015, str. 206-214).

1.2 DOLGOTRAJNA OSKRBA IN DRUŽBENE NEENAKOSTI

Kot pravijo Flaker idr. (2008 str. 19-23), predstavlja dolgotrajna oskrba paradigmatški izziv za Slovenijo in hkrati priložnost za posameznika z dolgotrajnimi stiskami. Mali (2013, str. 15) navaja, da pojem dolgotrajne oskrbe zveni enostavno ter razumljivo, a marsikateremu posamezniku ne pove prav veliko. Strokovnjaki, ki se s problematiko ukvarjajo, se zavedajo kompleksnosti pojava, ki ga je v praksi potrebno jemati širše, saj ima pomembno vlogo v posameznikovem vsakdanjem življenju (Mali, 2013, str. 15).

Koncept dolgotrajne oskrbe se je pojavil kot posledica demografskih sprememb. Pojav je namreč neposredno povezan z napredujočo medicino ter podaljševanjem življenja ljudi z dolgotrajnimi stiskami (Mali, 2013, str. 15).

Flaker idr. (2008, str. 19) navajajo, »da se je poleg sprememb v starostni strukturi prebivalstva povečalo tudi število ljudi z oviro, kroničnimi boleznimi, socialnimi stiskami in duševnimi težavami, ki za samostojno življenje potrebujejo organizirano, dolgotrajno pomoč in oporo drugih ljudi. Obenem se je delež aktivnega prebivalstva občutno zmanjšal; posledično se je tako razmerje med ljudmi, ki pomagajo, in tistimi, ki prejemajo pomoč, temeljito spremenilo. Za ljudi z dolgotrajnimi stiskami, ki potrebujejo in prejemajo pomoč, se je povečalo tveganje, da ne bodo dobili primerne, kvalitetne in zadostne podpore. Istočasno se je zaradi zmanjševanja deleža delovno aktivnega prebivalstva povečala obremenitev ljudi, ki ljudem v stiski nudijo pomoč in podporo«.

Flaker idr. (2008, str. 25) omenijo termin individualizacije, ki v Zahodnem svetu postaja vedno bolj običajen pojav, ki prispeva k vse večji izključenosti ter občutku osamljenosti med ljudmi.

Dragoš in Leskošek (2003, str. 24) opišeta pojem družbene neenakosti, in sicer pravita, da smo ljudje že z rojstvom ter vzgojo nameščeni v različne družbene prostore, ki nam vplivno določajo zahteve oz. pogoje, priložnosti in življenjske uspehe. Pomemben spodbujevalec družbene neenakosti za posameznika je tudi socialno okolje, ki z nagrajevanjem in neenakim distribuiranjem najpomembnejših družbenih in življenjskih dobrin, kot so bogastvo, moč in ugled, dviga nekatere skupine ljudi nad druge. Avtor in avtorica naštejeta tudi glavne razloge za nastanek družbene neenakosti, ki so socialni, ekonomski in kulturni kapital ter psihofizični in vedenjski vzorci posameznika (Dragoš in Leskošek, 2003, str. 56). Zaradi ideologije o družbeni neenakosti posamezniki ranljivih skupin doživljajo posledice stigmatizacije; deležni so predsodkov ter različnih stereotipov; poleg tega trpijo zaradi osamljenosti in socialne izključenosti (Dragoš in Leskošek, 2003). Ker obstaja nevarnost, da se bo družbena neenakost ljudi povečala, bo tako revščina postala del posameznikove lastnosti. Država ima pri tem namen racionalno porabiti javni denar in zmanjšati stroške socialnega varstva. S socialnega vidika blaginje prebivalstva se tako vedno bolj poudarja vloga skupnosti ter njihovih neformalnih članov oz. vir družinskih članov, prostovoljcev, socialnih omrežij in neplačano skrbstveno delo. V državi se pojavljajo novi pristopi, ki so usmerjeni v lokalno skupnost. Uveljavitve izhajajo iz posameznikovih potreb in želja; prav tako krepijo odgovornost neformalnih oskrbovalcev (DuBois in Krogsrud Miley, 2005 str. 258).

Tudi Flaker idr. (2008, str. 19) opažajo, da se v družbi kaže velika potreba po novem stebru socialne varnosti in drugačnem organiziranju pomoči tistih, ki so odvisni od dnevne pomoči. Socialna država trenutno še ni vzpostavila varnostnega sistema zavarovanja za ljudi, ki so

nezmožni opravljati vse osnovne vsakodnevne življenjske potrebe. Posamezniki, ki tovrstno pomoč in podporo potrebujejo, so največkrat odvisni od naklonjenosti neformalnih oskrbovalcev; v večini primerov so to sorodniki. Formalna oblika oskrbe se v prvi vrsti vzpostavi, ko neformalna mreža oskrbovalcev odpove. Tako je posameznik v glavnem nameščen v institucionalno obliko oskrbe (Flaker idr., 2008, str. 19).

Rafaelič in Nagode (2012, str. 47) omenjata, da obstoječi sistem zagotavljanja dolgotrajne oskrbe ni urejen; prav tako med uporabniki, ki potrebujejo pomoč, tvori razlike ter ni usmerjen v skupnostno obliko oskrbe, temveč institucionalno. Zaenkrat se v Sloveniji skrb za osebe, ki potrebujejo pomoč in podporo ureja preko številnih podsistemov socialne varnosti, in sicer pokojninskega in invalidskega zavarovanja (*Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju*), zdravstvenega zavarovanja (*Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju*), zavarovanja za starševsko varstvo (*Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih*), socialnih prejemkov in socialnovarstvenih storitev (*Zakon o socialnem varstvu, Zakon o socialnovarstvenih prejemkih in Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev*), skrbi za vojne veterane (*Zakon o vojnih veteranih in Zakon o vojnih invalidih*) ter v okviru *Zakona o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih* (Oven, 2019 str. 18).

Flaker idr. (2008, str. 19-23) navajajo, da je dolgotrajna oskrba pojav, ki prinaša spremembe na področju socialne varnosti. Sedanji socialno varstveni sistem temelji na odvisnem položaju uporabnika od izvajalca oskrbe; s tem v družbi krepí uporabnikovo nemoč in odvisnost. Z vzpostavitvijo sistema dolgotrajne oskrbe na novi ravni bi odnos med uporabnikom in izvajalcem oskrbe temeljil na partnerstvu in pogodbeni moči uporabnika.

»Nov način oskrbe bi podpiral neformalno obliko oskrbe sorodnikov in preprečil, da bi ti zaradi preobremenjenosti izgoreli. Prejemniku oskrbe bi omogočili, da več časa ostane v domačem okolju, saj bi sistem okrepil neformalne oskrbovalce s formalnimi oskrbovalci na domu. Tako bi tudi vzpostavili nove vire moči ter povezali uporabnika s skupnostjo«. (Flaker idr., 2008, str. 23).

Kakovostna storitev dolgotrajne oskrbe bo v Sloveniji jamčena takrat, ko se bo s storitvami premaknila k uporabnikovim potrebam, željam ter v obsegu njegovih finančnih zmožnosti. S tem, ko se zavedamo, da odvisnost s starostjo narašča, je potrebno zagotoviti sistem, ki bo dosegel usklajeno vmesno pot potreb med uporabnikom, zaposlenim in davkoplačevalcem (Ros McDonnell, Bogataj in Kavšek, 2015, str. 24-25).

1.3 POTREBE STARIH LJUDI PO DOLGOTRAJNI OSKRBI

Dejstvo je, da ima vsak človek različne potrebe in želje, ki jih želi zadovoljiti ali uresničiti. S starostjo se potrebe na področju zdravstvenega in socialnega varstva povečajo. Ko govorimo o potrebah, obenem mislimo tudi na želje. Potrebe so v dolgotrajni oskrbi kompleksen pojem; avtorji jih definirajo različno (Flaker idr., 2019, str. 24-25).

Ilič (Flaker idr., 2008 str. 9) navaja kritiko do pojma potreb. Omeni, da so se potrebe prvič pojavile v modernem (in vprašljivem) diskurzu razvoja. Razvoj pomeni obljubo po napredku; ta nam omogoča upanje, da bomo nekega dne dosegli nekaj boljšega. Diskurz razvoja v nas vzbudi pričakovanje, da bodo potrebe definirane in tako zadovoljene. Kapitalizem pa potrebe in nujnosti prevede v produkte in storitve (Ilič, 1997, str. 90-91; Flaker idr., 2008 str. 9).

Flaker idr., (2008 str. 13) pravijo, »da so potrebe prevzele nase vlogo kriterija za merjenje družbenega razvoja in zadovoljstva ljudi. V socialnem varstvu je merjenje in načrtovanje potreb temeljno dejanje, na katerem se vzpostavijo in izvajajo storitve za uporabnike«.

Sistem dolgotrajne oskrbe pomeni veliko novost za uporabnike, saj storitev oskrbe izhaja iz posameznikove osebne situacije. Inovacija dolgotrajne oskrbe je v tem, da postavlja uporabnika ne samo v položaj upravičenca storitev, ampak tudi naročnika storitev (Flaker, Nagode, Rafaelič in Udovič, 2011, str. 284-285).

Da bi izvedli deinstitucionalizacijo ter reformo sistema dolgotrajne oskrbe, je metoda osebnega načrtovanja z uporabniki nujna. Metoda temelji na pripovedi uporabnika; izdelana je skupaj z vsakim posameznikom posebej na podlagi osebnega doživljanja; ključni uporabni koncept v metodi je koncept krepitev moči (Flaker, Mali, Rafaelič in Ratajc, 2013, str. 234-235). Flaker idr. (2019, str. 16) nas opozorijo in poudarijo, da je pristop od »spodaj navzgor« najboljši primeren, ko iščemo nove rešitve za potrebe uporabnikov po dolgotrajni oskrbi.

Uporabniško znanje je izkustveno in uporabniki so izkustveni eksperti; njihovo znanje in način spoznavanja sta ključnega pomena za ustvarjanje ustreznih odgovorov na njihove potrebe (Flaker idr., 2008, str. 24). Uporabnik v dolgotrajni oskrbi ni pasivni prejemnik pomoči, temveč je partner v procesu oskrbe. V ospredju oskrbe je posameznik (človek) in ne institucija ter strokovnjaki, ki so v njej zaposleni (Lynich, 2014; Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018 str. 17).

Raziskovanje življenjskega sveta je metoda, ki omogoča raziskovanje potreb in dostop do sredstev in virov, ki so uporabniku na voljo v skupnosti. Strokovnjak in uporabnik sta v procesu pomoči v enakopravnem odnosu. S pomočjo nestandardiziranega intervjuja izhajata iz uporabnikovega videnja oz. doživljanje sveta s tem, ko definirata problem in rešujeta stiske oz. težave (Flaker, Nagode, Rafaelič in Udovič, 2011 str. 198-199; Flaker, Mali, Rafaelič in Ratajc, 2013 str. 58-59).

Flaker idr. (2008) so z analizo potreb oblikovali indeks potreb dolgotrajne oskrbe: 1) namesto hospitalizacije in institucionalizacije (življenjski dogodki), 2) stanovanje, 3) delo in denar, 4) vsakdanje življenje, 5) nelagodje v interakciji, 6) stiki in družabnost, 7) institucionalna kariera in 8) neumeščenost in pripadnost. Lahko bi rekli, da so avtorji opozorili javnost na povsem univerzalne, splošno prepoznavne »potrebe« v naši civilizaciji, ki jih obravnava socialna politika (potreba po delu, stanovanju, družabnosti in stikih). Na drugi strani imamo bolj specifične, univerzalne potrebe, ki so značilne za odgovore socialnega dela na potrebe po dolgotrajni oskrbi. Sem uvrščamo potrebe, ki nadomeščajo institucionalizacijo in izhajajo iz institucionalne kariere, interakcijskih prekrškov, protislovja neumeščenosti in pripadnosti (Flaker idr., 2008 str. 387).

Flaker idr., (2019 str. 26) omenijo, da je indeks potreb kot enciklopedija, ki jo uporabljamo, če se želimo kompetentno in učinkovito odzvati na potrebe ljudi. Istočasno a je tudi orodje za načrtovanje sistema dolgotrajne oskrbe in izvajanje deinstitucionalizacije (Flaker idr., 2019 str. 26).

V nadaljevanju vam bom predstavila osem potreb, ki so ključni za sodelovanje z ljudmi, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo.

- Namesto hospitalizacije in institucionalizacije (življenjski dogodki)

Ljudje smo od rojstva do smrti vpeti v delovno okolje institucij. Zaradi različnih življenjskih situacij so na žalost nekateri ljudje primorani bivati ločeno od ostalih ljudi v instituciji (Mali, 2013 str. 24).

Flaker idr. (2008 str. 31-32) pravijo, da si ljudje, ki imajo izkušnjo bivanja v instituciji, želijo samo navadno, mirno in zasebno življenje. Življenje zunaj ustanov jim v največji meri pomeni svobodo, saj jih nobeden ne nadzoruje. Lahko odločajo o majhnih rečeh in imajo v bližini prijatelje in sorodnike, s katerimi se lahko družijo.

Mali (2013 str. 24-25) navaja, da lahko oseba z dolgotrajnimi stiskami pomoč prejme tudi v domačem okolju. Pomoč na domu ima več pozitivnih lastnosti kot bivanje v instituciji. Človek, ki prejema pomoč in podporo na domu, se svobodno odloča o načinu svojega življenja, biva v skupnosti, v poznanem podpornem okolju, kjer ima moč ter vpliv sprejemati odločitve o svojem življenju (Mali, 2013 str. 24-25).

- Stanovanje

Flaker idr. (2008 str. 111) navajajo, da je stanovanje prostor, kjer se človek počuti »doma«. Imeti dom oz. stanovanje za človeka pomeni osnovno funkcijo zavetja pred podnebnimi razmerami. Stanovanje nam poleg eksistencialne potrebe nudi tudi paleto socialnih lastnosti, saj je prostor za druženje, ustvarjanje družine in shranjevanje osebnih predmetov. Omogoča nam tudi zasebnost ter varnosti (Flaker idr., 2008 str. 111).

Mali (2013 str. 25) omeni, da lahko stanovanje postane nefunkcionalno in neuporabno, saj pri človeku zaradi starosti prihaja do vse večjih zdravstvenih težavah, ki v nekaterih primerih povzročajo tvegano mobilnost (Mali, 2013 str. 25). Stari ljudje imajo željo ostati v svojem obstoječem domu v domačem okolju čim dlje, zato so potrebe starih ljudi tudi v novih prilagoditvenih bivalnih prostorih (Ros McDonnell, Bogataj in Kavšek, 2015, str. 35-36).

Uporabniki storitev dolgotrajne oskrbe si želijo, da se razvijejo skupnosti za stare ljudi v domačem okolju, kjer so preživeli svojo aktivno dobo življenja, v krogu prijateljev, sorodnikov in znancev. Želijo si oskrbe, ki bi se izvajala v manjših skupinah in možnost storitve osebne nege na domu. S tem, ko bi imeli uporabniki dolgotrajne oskrbe možnost storitve v lokalni skupnosti, se jim ne bi bilo potrebno preseliti v institucijo (Ros McDonnell, Bogataj in Kavšek, 2015, str. 1).

Čeprav je pravica do stanovanja temeljna življenjska potreba vseh ljudi, v praksi dostop do stanovanja ni lahek. Ljudje, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, imajo velikokrat težavo pri vzdrževanju stanovanja ali pa ga zaradi različnih situacij, stisk, selitve v institucionalno okolje izgubijo (Mali, 2013 str. 25).

- Delo in denar

Delo kot dejavnost je človeška potreba; z njim oblikujemo osebno identiteto in organiziramo vsakdanje življenje. Z delom se ljudje počutimo koristne, povežemo se z ljudmi in tako širimo naš

socialni kapital. Delo je kot potreba prisotna vse od mladostniškega obdobja do starosti. Ljudje, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo si delo težko poiščejo; ko ga imajo, ga težko ohranijo. Da bi bil sistem dela v prid ljudem z dolgotrajnimi stiskami, bi potrebovali nova delovna mesta in sistemske ureditve, ki bi preprečevale tveganja za izgubo delovnega mesta. Namesto zadovoljene potrebe po delu človek tako pridobi nadomestni status upokojenca, invalida, bolnika ali brezposelne osebe. Status jim seveda omogoča pridobivanje denarnega nadomestila, a jim ne omogoča ohranjanja dejavnosti v družbi. Tako večina starih ljudi po upokojitvi doživi krizo, ker imajo naenkrat na voljo veliko časa, ki ga ne zanjo izkoristiti (Mali, 2013 str. 26).

- Vsakdanje življenje

Ob delu, domu in preživljanju časa z družino ter prijatelji je naše življenje sestavljeno še iz nekega preostanka, ki ga poimenujemo vsakdanje življenje (Flaker, Nagode, Rafaelič in Udovič, 2011 str. 84). Flaker idr., (2008 str. 191) pravijo, da se vsakdanje življenje posameznika tvori iz refrenov in ponavljanj. Mali (2013 str. 27) navede, da v posameznikovo vsakdanje življenje spadajo navade oz. ustaljeni vzorci, ki formirajo človekovo realnost. Za opravljanje potrebe po skrbi zase (osebna higiena, oskrbovanje doma, gospodinjski opravki in opravki, povezani z vzdrževanjem lastne identitete) in potrebe po prostem času (druženju, rekreaciji, hobiji) potrebujemo določene spretnosti za vsakdanje življenje. Ljudje z dolgotrajnimi stiskami potrebujejo pomoč in podporo drugih za zadovoljevanje teh potreb (Mali, 2013 str. 27).

- Nelagodje v interakciji

V vsakdanjem življenju se ljudje velikokrat znajdemo v zadregah, ki jih lahko poimenujemo interakcijski prekrški; ti so velikokrat spregledani, a vendar izjemno pomembni in povezani s stigmatizacijo, marginalizacijo in konstrukcijo drugačnosti. Interakcijske prekrške bi lahko poimenovali tudi vljudnostni prekrški, ki jih ljudje delamo v medsebojnem odnosu z ljudmi, ki imajo dolgotrajne stiske. Sem spadajo odmaknjeni, neosebni pogledi, kršitev vljudnostne osebne razdalje, nevzdržna zadržanost ter pretirana neposrednost. Te prekrške ljudje delamo dnevno; obenem jih popravljamo z opravičili in pojasnili (Flaker, idr. 2008 str. 231).

- Stiki in družabnost

Flaker idr. (2008 str. 258) pravijo, da smo ljudje družabna bitja. Potreba po stikih in druženju je fiziološka nuja in tako temeljna človeška potreba. Človek v času svojega življenja vzpostavi

številne raznolike stike, ki ga zaznamujejo in oblikujejo njegovo identiteto (Flaker idr., 2008 str. 258). Ljudje z dolgotrajnimi stiskami imajo zaradi posledic institucionalizacije, naravnega procesa umiranja, stigmatizacije in socialne izključenosti šibko socialno mrežo. Tako je socialni kapital starih ljudi predvsem omejen na ožjo družino in redke prijatelje (Mali, 2013 str. 28-29).

- Institucionalna kariera

Ljudje z dolgotrajnimi stiskami precejšni del življenja preživijo v totalnih ustanovah, institucijah, kjer prihaja do tesnega stika med uporabniki in strokovnjaki (Flaker idr., 2008 str. 311). Vsakdanje življenjske situacije postanejo za ljudi z dolgotrajnimi stiskami tvegane in nevarne, zato je bivanje v ustanovi v veliko primerih za ljudi z dolgotrajnimi težavami neizogibno (Mali, 2013 str. 29). Večkratna izkušnja hospitalizacije, nadzor osebja ter zaporedje institucionalnih dogodkov, ki vplivajo na posameznikovo osebno identiteto, razumemo kot pojem institucionalne kariere (Mali, 2013 str. 29).

- Neumeščenost in pripadnost

Flaker idr. (2008 str. 346) pri analizi potreb predstavijo še zadnji magnet. Gre za potrebo, ki se vzpostavi na razkoraku med neumeščenostjo (samostojnostjo in odvisnostjo) in pripadnostjo. Ljudje z dolgotrajnimi stiskami so pogostoma odvisni od podpore in pomoči svojih sorodnikov. Družinski člani so posamezniku lahko ključna opora ali pa ga spodbujajo k večji samostojnosti. Neumeščenost predstavlja potrebo po pomoči drugih ljudi in odvisnost od njih; na drugi strani imamo posamezniki veliko potrebo po samostojnosti in neodvisnosti od drugih. Potreba po umeščenosti in pripadnosti je tako nujna za življenje posameznikov; končni izidi so lahko destruktivni ali produktivni (Flaker, idr. 2008 str. 346).

Mali (2013 str. 16-17) nas opozori in pravi, da so naši medsebojni odnosi na preizkušnji. Lahko razvijamo nove oblike pomoči in vzpostavimo sistem dolgotrajne oskrbe, a ne smemo pozabiti na osnovno vodilo, ki je pomoč človeku, ker je človek. Pomoč je magnet, ki ljudi skupaj privlači in nas hkrati opozarja, da je zdaj primeren čas, da obudimo vezavo med ljudmi in ohranimo človeško skupnost (Mali, 2013 str. 16-17).

1.5 CELOSTNA OSKRBA

Stari ljudje imajo željo preživeti starost v domačem okolju, v krogu bližnjih. Pogosto jim je pravica pri odločitvi izbire bivanja v skupnosti omejena. Zaradi starosti pa se pojavijo življenjske situacije, ki staremu človeku otežujejo samostojno življenje v domači lokalni skupnosti (Žnidarec Demšar, 2015, str. 28-29).

Celostna oskrba je zasnovana tako, da se prilagaja posamezniku po osebni meri, saj upošteva uporabnikove potrebe, želje in sposobnosti. Načrtno organizirana storitev oskrbe temelji na partnerstvu med uporabnikom in izvajalcem. Celovit pristop zmanjša napor, ki ga stari človek in ožji družinski člani vložijo v iskanje ustreznih storitev pomoči, da bi preprečili nadaljnja tveganja (WeDO, 2010-2012, str. 17).

Cilj celostne oskrbe je povezati zdravstveno, socialno in neformalno oskrbo. Da bi bila oblika oskrbe kakovostna, pa moramo hkrati zagotoviti tudi administrativno in finančno usklajenost storitev (WeDO, 2010-2012, str. 6).

Svetina Apat (2015, str. 51-52) navaja, da je socialni delavec v zdravstveni organizaciji aktiven član multidisciplinarnega tima. Skupaj z različnimi strokovnjaki si prizadeva za celostno obravnavo uporabnika; njihov cilj je reducirati dejavnike, ki negativno vplivajo na zdravje in kvaliteto življenja uporabnikov in njihovih sorodnikov. Socialni delavec deluje v vlogi povezovalca medosebnih odnosov, ki nastajajo med uporabniki, družino, prijatelji in zdravstvenim osebjem. Socialno delo upošteva želje in potrebe uporabnikov tudi zunaj zdravstvenih zavodov. Socialni delavci z uporabniki sodelujejo celostno, saj pri individualnem delu zaznavajo ter upoštevajo uporabnikove osebnostne lastnosti. Hkrati pazijo, da je uporabnik na ravni celote vselej del skupnosti (Svetina Apat, 2015, str. 51-52).

Mali in Kejžar (2017 str. 179) navajata, da celostna oskrba stanovalcev v domovih za stare na prvo mesto postavi stanovalca – posameznika in ne institucije ter strokovnjakov, ki so v njej zaposleni. V prihodnosti se bo oskrba v domovih za stare individualizirala in prilagajala potrebam ter sposobnostim stanovalcev. S tem, ko bomo storitev oskrbe usmerili na ravni posameznika, se bo v instituciji spremenil celotni koncept metode dela. Sistemsko usmerjena in organizirana celostna

oskrba bo zadovoljila fizične, zdravstvene, psihične, socialne in duhovne potrebe starega človeka (Mali in Kejžar, 2017, str. 183).

Inovacije v domovih za stare lahko zagotovijo tudi gerontološki centri, ki izvajajo celostno oskrbo za stare ljudi v domači lokalni skupnosti. Domovi za stare bi se razvili v gerontološke centre, ki bi neformalnim oskrbovalcem nudili izobraževanja in usposabljanja; tako bi uporabili in aktivirali vire v lokalni skupnosti (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018 str. 13). Tudi Mali in Kejžar (2017, str. 183) omenita, da je socialna politika usmerjena v zagotavljanje oskrbe starih ljudi v domačem okolju.

Socialni delavci so pri delu s starimi ljudmi usmerjeni v celovite potrebe posameznika (Milošević Arnold, 2004, str. 1). Da bi te potrebe lahko zadovoljili, je potrebno upoštevati načela socialnega dela s starimi ljudmi (Mali, 2008, str. 70).

1.6 SOCIALNO DELO S STARIMI LJUDMI

Socialno delo je stroka, ki temelji na praktičnem delu z uporabniki. Je poklic, ki spodbuja družbene spremembe, razvoj in socialno kohezijo. Osnovna naloga socialnega dela sta krepitev moči ter osvobodjanje ljudi, ki se znajdejo v stiski. Socialno delo upošteva načela socialne pravičnosti, človekovih pravic, kolektivne odgovornosti in spoštuje raznolikost ljudi (The International Federation of Social Workers, 2019).

Naloga socialnih delavcev in delavk je pomoč posameznikom, skupinam ali skupnosti pri reševanju vsakdanjih socialnih problemov in vključevanju v družbo (Mesec, 2016, str. 245).

Mali, Mešl in Rihter (2011, str. 39) povejo, da se v socialnem delu srečujemo z različnimi uporabniki, ki glede na svoj življenjski svet doživljajo stisko. V prihodnosti lahko zaradi demografskih sprememb pričakujemo pogostejše stiske starih ljudi. Mesec (2006) poudari, da v delovnem odnosu z uporabniki spoštujemo njihovo avtonomijo. Pri delu upoštevamo uporabnikove potrebe in vire ter usklajujemo njihove potrebe s potrebami v skupnosti. Tudi Mali, Mešl in Rihter (2011, str. 39-40) povejo, da je osnovni koncept socialnega dela usmerjen v raziskovanje potreb starih ljudi, oskrbovalcev in njihovega socialnega okolja. Mali (2007, str. 7) navede, da socialno delo s starimi ljudmi postaja raznovrstno delo, saj strokovnjaki na področju

dela s starimi ljudmi čedalje bolj razumejo stiske vsakdanjega življenja starega človeka in si tako prizadevajo poiskati in mobilizirati njihove vire.

Koskinen (Mali, 2007, str. 8) opiše značilnosti socialnega dela s starimi ljudmi in pravi, da je delo s starimi ljudmi specifično delo, ki ga zaradi gerontoloških značilnosti lahko poimenujemo subspecialno socialno delo. Delo s starimi ljudmi zahteva znanje o procesu staranja, življenjskih spremembah, socialni politiki na področju starih ljudi in praktični usposobljenosti socialnih delavcev in delavk. Pri delu s starimi ljudmi potrebujejo socialni delavci strokovne spretnosti komuniciranja, sposobnost presojanja psihičnih, emocionalnih, kognitivnih in socialnih zmožnosti starega človeka in sposobnost aktivnega sodelovanja v multidisciplinarnih timih.

Mali (2008, str. 65) pove, da je naloga socialnega delavca ali delavke pomagati staremu človeku in njegovim bližnjim pridobiti pomoč različnih strokovnih služb, ki obstajajo v njegovem domačem okolju. Socialni delavec v tej nalogi pridobi vlogo koordinatorja storitev, saj na podlagi raziskovanja potreb posameznika prispeva k razvijanju in povezovanju različnih služb (Mali, 2008, str. 65).

Zato je Milošević Arnold (2004, str. 11-12; Mali, 2008, str. 70-76) navedla koncepte, ki jih uporabljamo v odnosu s starimi ljudmi. Koncepti temeljijo na holističnem razumevanju posameznika in njegovih potreb. V ospredju je uporabnikova pravica do izbire in odločitve o vrsti pomoči s poudarkom na partnerstvu med uporabnikom in strokovnim delavcem (Milošević Arnold, 2004, str. 11-12; Mali, 2008, str. 70-76).

Partnerstvo

Koncept partnerstva med uporabnikom in socialnim delavcem temelji na enakopravnem, vzajemnem odnosu. Uporabnik in socialni delavec v odnosu skupaj definirata in rešujeta problem; pri tem gradita na zaupanju in aktivnem sodelovanju. Socialni delavec v procesu pomoči upošteva in spoštuje pravice uporabnika, verjame v njegovo sposobnost, vlogo in kompetentnost za prevzemanje odgovornosti in kontrole nad svojim življenjem (Milošević Arnold, 2004).

Krepitev moči

Pri delu s starimi ljudmi ne smemo spregledati koncepta krepitve moči (empowerment), ki pomeni podpiranje posameznikov, skupin, družin, da najprej odkrijejo svoje (obstoječe in nove) vire v

sebi, potem pa jih spodbujamo, da te vire razširijo okoli sebe. Skupaj z uporabnikom odkrivamo njegovo moč, ga podpremo v skupnosti ter posegamo v družbo (Milošević Arnold, 2004).

Zagovorniška praksa

Zagovorništvo je osnovni koncept v socialno etični praksi. Cilj zagovorništva sta direktno posredovanje ter zavzemanje za uresničevanje potreb in pravic uporabnikov, da bi dobili dostop do storitev, ki jih potrebujejo (Milošević Arnold, 2004).

Antidiskriminacijska praksa

Socialno delovna praksa je usmerjena v boj proti predsodkom, negativnem odnosu in neustreznemu obravnavi ljudi glede na značilnosti, kot so barva kože, spolna identifikacija, versko prepričanje, etična pripadnost, starost ali kakšna druga (Milošević Arnold, 2004).

V tuji literaturi zaznamo pojem »ageisem«, ki poudari razločevanje med generacijami aktivnega prebivalstva (mladih posameznikov) in neaktivnega prebivalstva (starih ljudi) (Milošević Arnold, 2004).

Socialne mreže

Socialno mrežo lahko definiramo kot povezavo posameznika z drugimi ljudmi v skupnosti. Delimo jo na neformalno in formalno mrežo. Prva vključuje stike, ki jih ima posameznik s svojo družino, prijatelji in sorodniki. V drugo pa spadajo vsi formalizirani stiki, ki jih ima posameznik z okoljem (Milošević Arnold, 2004).

Dragoš (2000, str. 293) pravi, da proces staranja in socialna mreža posameznika vplivata druga na drugo. Gre za recipročen pojav, saj staranje vpliva na socialno mrežo skozi izbiro ljudi, s katerimi se bomo družili in katere dejavnosti bomo skupaj opravljali. Socialne mreže posameznikov so varovalni dejavnik, na katere se človek v primeru težave lahko opre. Milošević Arnold (2004) navaja, da stari ljudje, ki bivajo v domu za stare, potrebujejo socialno mrežo ljudi, iz katere lahko črpajo socialno oporo.

Skupine za samopomoč

Ramovš (2003, str. 428) definira skupino za samopomoč kot demokratično skupino, v kateri so člani vključeni prostovoljno, saj imajo podobne življenjske stiske, s katerimi se srečujejo daljše časovno obdobje.

Cilj skupine za samopomoč je, da si člani nudijo podporo, izmenjujejo izkušnje in dajejo nove informacije ali vire, ki so se v primeru reševanja njihovih življenjskih stisk pokazali za koristne (Lee Baker, 1995).

Skupnostna skrb

Koncept skupnostne skrbi je kolektivno zasnovan s ciljem podkrepiti kakovost življenja ljudi v skupnosti ter ustvariti nove podporne mreže pomoči za uporabnike v njihovem domačem okolju. Temeljna naloga strokovnih delavcev pri delu z uporabniki skupnostne skrbi je, da upoštevajo njihove potrebe in želje (Milošević Arnold, 2004).

2 PROBLEM

Slovenija se poleg nizke stopnje rodnosti spopada z visokim deležem prebivalstva, starejšega od 65 let. Intenzivno staranje prebivalstva spodbuja nove spremembe in prilagoditve na področju socialne politike (Urad RD za mikroekonomske analize in razvoj, 2019). V stroki socialnega dela stremimo po uvedbi novih skupnostnih oblik pomoči, ki jih poimenujemo sistem dolgotrajne oskrbe. V Sloveniji je institucionalna oskrba najbolj razvita oblika oskrbe za stare ljudi. Kritike institucionalne oskrbe so v prejšnjem stoletju sprožile gibanja deinstitutionalizacije. V dolgotrajnem sistemu oskrbe sta v ospredju človek in ne institucija. Uporabnik je v procesu sodelovanja aktiven prejemnik pomoči. Skupaj z socialnim delavcem sodeluje pri definiranju in reševanju svojih stisk in težav. V perspektivi dolgotrajne oskrbe želimo, da bi uporabniki sprejeli vlogo soustvarjalca v procesu pomoči (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 15-18). Tudi celostna oskrba stanovalca v domu za stare postavlja posameznika v središče namesto institucij in zaposlenih strokovnjakov v njej. Socialni delavec in stanovalec v domu ustvarjata partnerski odnos, v katerem pri iskanju rešitev izhajata iz potreb, želj in življenjskega sveta stanovalca (Mali in Kejžar, 2017). Ker v Sloveniji sistem dolgotrajne oskrbe še ni vzpostavljen, je pomembno, da raziščemo potrebe starih ljudi (Mali, 2017).

Med študijem na Fakulteti za socialno delo sem opravljala prakso v Domu starejših občanov Ljubljana – Šiška. Tam sem imela možnost delati s starimi ljudmi in spoznati institucionalno okolje. Tako sem začela razmišljati o vsakdanjih življenjskih potrebah in željah starih ljudi.

V času študija sem imela priložnost sodelovati na dveh projektih, kjer sem spoznala metodo hitre ocene potreb in storitev. Na podlagi novih izkušenj, ki sem jih pridobila pri delu na projektih, sem se odločila usmeriti svojo raziskovalno delo v potrebe starih ljudi, ki so že potencialni uporabniki dolgotrajne oskrbe ali pa bodo v prihodnosti njihovi uporabniki. Zanima me na kakšen način stari ljudje preživijo svoj povprečen vsakdanjik, s čim se ukvarjajo, kaj radi počnejo, kakšne so njihove želje ter kakšen je njihov vpliv pri razpolaganju s svojimi potrebami in željami. Z iskanjem virov v lokalni skupnosti želim priti do inovativnih rešitev za potrebe starih ljudi po dolgotrajni oskrbi v občini Jesenice.

2.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

- Kakšne so značilnosti vsakdanjega življenja starih ljudi v občini Jesenice?
- Kakšne so dejavnosti starih ljudi v občini Jesenice?
- Kakšna je socialna mreža starih ljudi v občini Jesenice?
- Kakšne so želje starih ljudi v občini Jesenice?
- Kakšen vpliv imajo stari ljudje pri zadovoljevanju svojih potreb in uresničevanju želja v občini Jesenice?
- Kateri so viri dolgotrajne oskrbe v občini Jesenice?

3 METODOLOGIJA

3.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava, izvedena za namen diplomskega dela, je po svojih značilnostih kvalitativna in eksplorativna (poizvedovalna). To je vrsta raziskave, pri kateri sestavljajo osnovno izkustveno gradivo besedni opisi ali pripovedi. Gradivo je obdelano in analizirano na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki dajo števila, in brez operacij s števili (Mesec, 1997).

Raziskovala sem vsakdanje življenje starih ljudi, njihov potek dneva, s katerimi pristočnimi dejavnostmi se ukvarjajo, s kom se družijo, kakšne so njihove potrebe in želje v lokalni skupnosti, kaj bi v lokalni skupnosti na področju starih ljudi spremenili ter kakšen vpliv imajo pri odločitvah o svojem življenju. Raziskava je tudi eksplorativna (poizvedovalna), saj je njen namen odkriti probleme, jih formulirati ter tako raziskati problematiko na natančen in poglobljen način (Mesec 1997, str. 37).

Teme raziskovanja so:

- **vsakdanje življenje** starih ljudi v okolju, kjer živijo,
- **aktivnosti in dejavnosti** starih ljudi v okolju, kjer živijo,
- **stiki in družabnost** starih ljudi v okolju, kjer živijo;
- **želje in potrebe** starih ljudi v okolju, kjer živijo,
- **vpliv** starih ljudi na zadovoljevanje potreb,
- **viri dolgotrajne oskrbe.**

3.2 RAZISKOVALNI INSTRUMENTI IN VIRI PODATKOV

Pri svojem raziskovanju sem za merski instrument uporabila polstrukturirani vprašalnik. Intervjuje sem opravila s pomočjo vnaprej pripravljenih vprašanj na izbrano temo; med intervjujem sem po potrebi postavljala dodatna podvprašanja.

Vprašalnik je priložen v prilogi 1: Soglasje in vprašalnik.

3.3 POPULACIJA IN VZOREC

Populacijo raziskave sestavljajo vsi ljudje, ki imajo stalno prebivališče v občini Jesenice in v obdobju med aprilom 2019 in februarjem 2020 živijo na Jesenicah ter so stari 65 let ali več.

Populacijo raziskave sem razdelila na dva dela, na stare ljudi, ki so že potencialni uporabniki dolgotrajne oskrbe in živijo v institucionalnem okolju, ter na stare ljudi, ki živijo v domačem okolju in bodo v prihodnosti uporabniki dolgotrajne oskrbe.

Vzorec je neslučajnost in priročen, ker sem intervjuvance izbrala glede na njihovo dostopnost. Izbrala sem jih načrtno, saj sem dva intervjuja uporabila iz projekta HOPS Žirovnica; druge intervjuvance sem izbrala na podlagi krajeвне dostopnosti.

Skupno je bilo v raziskavo vključenih enajst starih ljudi prebivalcev Jesenic.

Preglednica 2: Opis vzorca

Št.	Os.	SPOL	STAROST	STAN	POKLIC	BIVALNO OKOLJE	MESTO / VAS
1	A	Ženski	76	Vdova	Učiteljica	Domače okolje	Mesto
2	B	Moški	72	Vdov	Delavec v železarni	Domače okolje	Mesto
3	C	Ženski	77	Samska - ločena	Administratorica	Institucionalno okolje	Mesto
4	D	Ženski	70	Poročena	Prešivalka zgornjih delov obutve	Domače okolje	Vas
5	E	Moški	77	Poročen	Šofer	Domače okolje	Vas
6	F	Ženski	77	Vdova	Trgovka	Institucionalno okolje	Mesto
7	G	Ženski	66	Poročena	Medicinska sestra	Domače okolje	Mesto
8	H	Moški	66	Poročen	Natakar	Domače okolje	Mesto

9	I	Ženski	70	Poročena	Fizioterapevtka	Domače okolje	Mesto
10	J	Moški	74	Poročen	Inštalater centralne kurjave	Domače okolje	Mesto
11	K	Moški	70	Poročen	Mizar	Domače okolje	Mesto

Na terenu sem zbrala naslednje podatke, ki jih bom predstavila v nadaljevanju poglavja. V vzorec raziskave je bilo vključenih 11 oseb, od tega 6 žensk in 5 moških, starih med 66 in 77 let. Povprečna starost intervjuvancev znaša 72 let. Glede na stan je v vzorcu največ poročenih; tri osebe so ovdovele in ena oseba je samska. Večina intervjuvanih oseb živi v domačem okolju; dve osebi živita v institucionalnem varstvu na Jesenicah. Sogovorniki, s katerimi sem opravljala intervjuje, imajo različno stopnjo izobrazbe. Večina jih ima končano srednjo šolo; dve osebi sta zaključili visokošolsko izobrazbo. Sogovorniki so opravljali različne poklice; tako sem intervjuje opravila z delavcem v Železarni, varnostnikom v Železarni, s šoferjem, trgovko, administratorko, inštalaterjem za centralno kurjavo, šiviljo, medicinsko sestro, natakarnjem fizioterapevtko in učiteljico.

3.4 ZBIRANJE PODATKOV

Opravila sem enajst intervjujev z vnaprej izbranimi intervjuvanci. Za zbiranje empiričnega gradiva sem uporabila metodo spraševanja.

Z uporabo metode delnega standardiziranega intervjuja sem zbrala besedne opise, primere iz življenja starih ljudi v domačem in institucionalnem okolju. Osredotočila sem se na njihovo vsakdanje življenje, dejavnosti, potrebe in želje.

Zbiranje podatkov na terena je potekalo od 1. 4. 2019 do 10. 2. 2020. Intervjuje sem opravila z vsakim posameznikom individualno. Z vsakim udeležencem iz domačega okolja sem prvi stik opravila s pomočjo mobilnega telefona, kjer sem jim predstavila namen mojega diplomskega dela in jih povabila k sodelovanju. Po obrazložitvi in predstavitvi namena diplomskega dela sem se z udeležencem skupaj dogovorila za čas in prostor izvedbe intervjuja. S sogovornicama, ki živita v institucionalnem okolju, sem prvi stik opravila s socialno delavko, ki je zaposlena v Domu upokojencev Dr. Bergelja Jesenice; nato sem obiskala stanovalki.

3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Raziskava je kvalitativna, saj so zbrani podatki besedni opisi in pripovedi intervjuvancev; ti so obdelani in analizirani na besedni način (Mesec, 2007 str. 11). Delno standardizirane intervjuje sem s sogovorniki opravila osebno, in sicer po predhodnemu dogovoru. Intervjuvance sem zaradi lažje zbranosti in pozornosti zaprosila za snemanje pogovorov. Vsi udeleženci so mi snemanje s telefonom preko aplikacije Diktafon dovolili. Intervjuje sem obdelala po metodi kvalitativne analize. Zapisala sem jih v program Microsoft Office Word 2016; nato sem jim določila enote kodiranja. Izbrala sem izjave, ki so se mi zdele primerne in smiselne za vključitev v mojo analizo. Vsaka podčrtana izjava ima svojo črko (za vsako osebo) in številko (za vsako izjavo). Nato sem delo nadaljevala z odprtim kodiranjem, kjer sem v dokument vstavila tabelo; to sem uredila s stolpci, kjer sem prvi stolpec označila z zaporedno črko osebe in številko izjave. Nato sem v naslednjem stolpcu vstavila dejansko izjavo intervjuvanca; sledil je stolpec s pojmom, ki je ključni pomen izbrane izjave. V zadnjem stolpcu sem zapisala kategorijo, ki sem jo zbrala glede na moje teme v raziskavi. Odnosnemu kodiranju je sledilo osno, kjer sem izpostavila temo/nad-kategorijo; pod vsako sem naštel smiselne kategorije oz. enote kodiranja.

Primer obdelave podatkov:

a.) Izpis relevantnih pojmov

Najprej sem v odgovorih, ki mi jih je podal sogovornik, določila enote kodiranja. V besedilu vsakega odgovora sem podčrtala izjavo; le-tej sem podala pripadajočo črko in številko.

Primer: Intervju z osebo A

Kje živite? Živim na Plavžu v stolpnici, v četrtem nadstropju, v lastnem stanovanju. (A1)

b.) Izpis izjave, pojma, kategorije in teme

Nadaljevala sem z odprtim kodiranjem, kjer sem v tabelo vstavila dejansko izjavo intervjuvanca; poleg sem pripisala pojem, kategorijo in temo.

Preglednica 3: Primer odprtega kodiranja z osebo A

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
A1	Živim na Plavžu v stolpnici, v četrtem nadstropju, v lastnem stanovanju.	Živim na Plavžu v lastnem stanovanju v stolpnici	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
A2	Moj najljubši del dneva je jutro. Namreč zjutraj najprej potelovadim za hrbtenico, ker se mi že malo poseđa in moram pač poskrbeti, da me bo še nekaj časa držala pokonci	Jutro je moj najljubši del dneva, ko tudi potelovadim zaradi težav s hrbtenico	Prosti čas in aktivnosti

c.) Odnosnemu kodiranju je sledilo osno, kjer sem izpostavila temo/nad-kategorijo; pod vsako sem naštel smiselne kategorije oz. enote kodiranja.

Primer osnega kodiranja:

DRUGI VIRI ZA ŽIVLJENJE

- A149: Ne potrebujem novih virov; imam finance, stanovanje, otroke ...
- A159: Potrebujem materialna sredstva, da lahko zadovoljiš osnovne potrebe
- B72: Imam stare obleke
- B73: Imam dve televiziji; ena je samo moja
- C19: V Dom sem si prinesla veliko stvari
- C43: V domu imamo skupno kuhinjo, štedilnik in pečico

3.5.1. PRESKRBA S STORITVAMI IN DEJAVNOSTMI V OBČINI JESENICE

V občini Jesenice je ponudba storitev raznovrstna. Na Jesenicah so trije majhni nakupovalni centri (hipermarket Mercator center Jesenice, Interspar Jesenice in supermarket Tuš Jesenice), ki so opremljeni z manjšimi trgovinami s športno opremo (Intersport Jesenice, Hervis Jesenice), belo tehniko (M Tehnika, Bigbang, Merkur), kavarno, frizerjem, optiko, banko, knjigarno, trgovino z

živili, tekstilom in obutvijo. Poleg nakupovalnih centrov je v občini Jesenice nekaj malih trgovin, ki so v bližini blokovskih središč npr. na Plavžu so market Mercator, Tuš drogerija, pekarna, mesnica, pošta, banka, loterija, trafika in trgovina s tekstilom. Na Jesenicah se je v zadnjih desetih letih zaprlo veliko manjših živilskih Mercatorjevih trgovin; zaprl se je market na Blejski Dobravi, Hrušici, Slovenskem Javorniku in na Tomšičevi ulici. Majhne trgovine so zamenjale nove diskontne trgovine, kot so Lidl, Hofer in Evrospin, ki so locirane v trgovskem središču mesta, in starim ljudem, ki živijo zunaj mestnega središča, niso dostopne. Tudi Pošta Jesenice je locirana v bližini občine, Supermarketa Tuš, upravne enote in CSD Gorenjska – enota Jesenice. Na Slovenskem Javorniku so pred leti zaprli manjšo pošto enotno, ki je bila priročna za prebivalce naselij Koroške Bele, Slovenskega Javornika in Javorniškega Rovta. Gostilne, restavracije, picerije, kavarne in bari so razporejene na lokacijah po celotnem mestu. Železniška postaja je v središču mesta, ki povezuje Zgornjesavsko dolino z Ljubljano, Bledom, Bohinjem, Novo Gorico ter Beljakom. Mestni avtobusni prevoz, ki ga ureja potovalna agencija Alpetour, je na relaciji Koroška Bela – Hrušica – Blejska Dobrava dobro organiziran, a ni rednih povezav v naselja, kot so Plavški rovt, Javorniški Rovt, Podkočna in Kočna. Občina Jesenice ima svoje gledališče, kino, lokalno radijsko postajo (radio Triglav), policijsko postajo, zdravstveni dom, bolnišnico, upravno enoto, Zavod za zdravstveno zavarovanje in Dom upokojencev Dr. Franceta Bergelja Jesenice s kapaciteto 196 postelj.

3.5.2. ZEMLJEVID SLUŽB DOLGOTRAJNE OSKRBE V OBČINI JESENICE

Na Jesenicah delujejo različne službe, ki se pri svojem delu srečujejo s starimi ljudmi ali pa s svojim poslanstvom ustvarjajo različne pogoje ter možnosti za stare ljudi. Spodaj sem oblikovala zemljevid služb, ki v Občini Jesenice predstavlja področje dela organizacij s starimi ljudmi.

Preglednica 4: Zemljevid služb v občini Jesenice na podlagi dolgotrajne oskrbe

Ime organizacije	Tip organizacije	Področje dela	Spletna stran organizacije
• Občina Jesenice	Javna ustanova	Opravljanje lokalnih zadev javnega pomena	https://www.jesenice.si/ .
• CSD Gorenjska – enota Jesenice	Javna ustanova	Socialno varstvo	https://www.csd-slovenije.si/csd-gorenjska/enota-jesenice/ .

• Dom upokojencev Dr. Franceta Bergelja Jesenice	Javna ustanov	Socialno varstvo	http://www.dom-jesenice.si .
• Splošna bolnišnica Jesenice	Javna ustanova	Zdravstvo varstvo	http://www.sb-je.si
• Osnovno zdravstvo Gorenjske – Zdravstveni dom Jesenice	Javna ustanova	Zdravstveno varstvo	https://www.zd-jesenice.si/ .
• Gorenjske lekarne • Lekarna Plavž	Javna ustanova	Zdravstvo	www.gorenjske-lekarne.si . lekarna-plavz.com .
• Policijska postaja Jesenice	Javna ustanova	Varnost in zaščita	https://www.policija.si/o-slovenski-policiji/organiziranost/policijske-uprave/pu-kranj/enote .
• Ljudska univerza Jesenice	Javna ustanova	Izobraževanja in socialnega varstva	http://lu-jesenice.net
• Občinska knjižnica Jesenice	Javna ustanova	Področje izobraževanja	https://www.knjiznica-jesenice.si/news.php .
• Župnijska Karitas Jesenice	Nevladne organizacije in društva	Humanitarno delo	www.zupnija-jesenice.si
• Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Jesenice	Nevladne organizacije in društva	Humanitarno delo	https://www.rks.si/
• Društvo diabetikov Jesenice	Nevladne organizacije in društva	Interesno usmerjeno področje	https://www.diabetes-zveza.si/
• Društvo bolnikov z osteoporozo	Nevladne organizacije in društva	Interesno usmerjeno področje	https://www.osteoporoza-jesenice.si/drustvo-se-predstavi/
• Društvo upokojencev Jesenice	Nevladne organizacije in društva	Interesno usmerjeno področje	www.duj.si
• Zavod za šport Jesenice	Javni zavod	Področje športa	https://www.zsport-jesenice.si/info.php?id=info&x=1
• Župnija Jesenice	Cerkvena organizacija	Področje duhovnosti	www.zupnija-jesenice.si

Večina nalog v **občini Jesenice** se nanaša na področje prostorskega načrtovanja, gradnje objektov, družbenih dejavnosti, javnih služb, varstva otrok in šolarjev ter socialnega varstva starih in ranljivih (Republika Slovenija Gov.si, 2020). Občina Jesenice dobro sodeluje z Zdravstvenim

domom Jesenice, saj skupaj promovirata zdravje. Dobro sodelovanje zaznavajo tudi z Ljudsko univerzo, Domom upokojencev Dr. Franceta Bergelja in Centrom za socialno delo – enota Jesenice.

Na občini se zavedajo problematike staranja prebivalstva, zato so tudi na območju Zgornje Gorenjske vstopili v projekt »Čili in zdravi starosti naproti! 3FIT«, ki ga je vodila Ljudska univerza Jesenice. S projektom, ki ga je financiral norveški finančni mehanizem je občina obravnavala posameznika kot celoto z vidika telesnega, umskega in duševnega zdravja. Občina Jesenice je kar nekaj časa posebno skrb namenila starim ljudem. Zato so na območju Zgornje Gorenjske skupaj stopile vse občine in sodelovale pri kreiranju strategije ohranjanja zdravja starejših na območju Zgornje Gorenjske 2017-2021 (Gašperšič idr., 2016 str. 6).

Občina Jesenice je zaznala potrebo po brezplačnem prevozu, saj so se na vaseh zaprle določene storitve ter se preselile v center (trgovine, pošte). Projekt Prostofer je eden od načinov reševanja problematike z dostopnostjo. Stari ljudje bodo lahko od sredine marca 2020 brezplačno ter lažje dostopali do javnih ustanov (Zdravstveni dom, Splošna bolnišnica Jesenice) in trgovskih centrov. Brezplačni prevoz je namenjen starim ljudem, ki ne vozijo, nimajo sorodnikov, imajo nizke mesečne dohodke in slabe avtobusne povezave (Občina Jesenice mesto jekla in cvetja, b. d.).

Center za socialno delo Gorenjske – enota Jesenice je javna ustanova, ki v lokalnem prostoru opravlja socialno varstvene storitve, ki so dostopne uporabniku, družini in skupini pri preprečevanju in odpravljanju osebnih stisk in ki so prva socialna pomoč, osebna pomoč, podpora žrtvam kaznivih dejanj, pomoč družini na domu in pomoč družini za dom (Centri za socialno delo Slovenije, b. d.). V okviru javnih pooblastil Center za socialno delo Gorenjska – enota Jesenice izvaja varstvo otrok in družine ter varstvo odraslih (Mali idr., 2019, str. 64). Delovna področja centra vključujejo tudi področje denarnih prejemkov in subvencij, starševsko varstvo in družinskih prejemkov (Centri za socialno delo Slovenije, b. d.). Na centru se s starimi ljudmi srečajo predvsem, ko neformalna mreža oskrbovalcev popusti in uporabnik ali družina zaprosi za pomoč pri namestitvi v institucionalno varstvo.

»Mrežo institucionalnega varstva zagotavlja država, medtem ko lokalne skupnosti zagotavljajo pokrivanje stroškov nastanitve občanov v primerih, ko oskrbovančevi prejemki ne zadoščajo za kritje celotnih stroškov nastanitve in ko oskrbovanec nima premoženja oziroma svojcev, ki bi bili dolžni in sposobni to razliko kriti« (Gašperšič idr., 2016, str. 43).

Dom upokojencev Dr. Franceta Bergelja Jesenice je javni socialni zavod, sofinanciran s strani Ministrstva za delo in družino. Dom je dotrajan in ga je potrebno prilagoditi novim standardom in normativom.

Dom izvaja institucionalno varstvo starih ljudi v skladu z zakonom in predpisi. Danes dom zagotavlja kapaciteto s 196 posteljami. Starim ljudem je v domu ponujena oskrba v obliki celodnevnega in dnevnega varstva ali začasnega bivanja (Gašperšič idr., 2016, str. 77).

Pomoč na domu na Jesenicah izvaja Dom upokojencev Dr. Franceta Bergelja Jesenice. Ključni namen pomoči na domu je, da stari ljudje ostanejo dalj časa v domačem okolju. Oskrbovalke opravljajo vsakodnevne obiske in pomoč pri negi. Storitve je na Jesenicah vedno bolj priljubljena in je uporabnikom hitro dostopna (Gašperšič idr., 2016, str. 76-77).

Cena storitve na uro (z vključeno subvencijo Občine Jesenice) za leto 2019 med delovnikom od ponedeljka do petka znaša 3,69 EUR, ob nedeljah 4,76 EUR in praznikih ter dela prostih dnevih 4,97 EUR (Dom Upokojencev Jesenice, b. d.).

V bližini doma upokojencev so bila leta 2010 zgrajena **oskrbovana stanovanja**, ki so za stare ljudi pomenila alternativno obliko institucionalnega varstva. Oskrbovana stanovanja so bila arhitekturno prilagojena z dvigalom in opremljena s klicno napravo za klic v sili 24 ur dnevno. Namenjena so bila starim ljudem, ljudem z oviro, da bi le-ti lahko več časa samostojno bivali v domačem okolju (Gašperšič, idr., 2016 str. 78).

Oskrbovana stanovanja na Jesenicah niso nikoli zaživela, zato jih je zasebni investitor preoblikoval v navadna stanovanja.

»**Splošna bolnišnica Jesenice** izvaja osnovno zdravstveno dejavnost na sekundarni ravni. Za področje dolgotrajne oskrbe je potrebno delovanje Centra za interdisciplinarno zdravljenje bolečine in paliativno oskrbo. Ambulanta za zdravljenje bolečin je namenjena bolnikom z akutno neobvladljivo bolečino in bolnikom s kronično bolečino. Oddelek za anestezijo izvaja tudi blažilno oskrbo neozdravljivo bolnih. To je področje, ki ga prebivalstvo zaradi vse večjih rakavih in kroničnih obolenj nujno potrebuje« (Mali idr., 2019, str. 65; Gašperšič idr., 2016).

Zdravstveni dom Jesenice je javni zavod, ki deluje na področju zdravstvenega varstva. Sestavni del ustanove na primarni ravni je zdravstvena vzgoja s svetovanjem za ohranitev in krepitev

zdravja pri ljudeh. Javni zavod opravlja promocijo zdravja, kar pomeni, da z različnimi delavnicami usposablja ljudi, da bodo znali poskrbeti za svoje fizično, psihično in socialno stanje. Dobro zdravstveno stanje človeka pripomore k večji zmogljivosti na osebni in družbeni ravni. S promocijo zdravja zavod omogoča ljudem dodatne informacije o njihovem stanju in jih spodbudi, da prevzamejo odgovornost nad izbiro življenjskega sloga. V Zdravstvenem domu Jesenice zato redno potekajo delavnice in svetovanja na tematiko zdravja; na njih poudarjajo pomembnost zdrave prehrane, zdravega hujšanja, gibanja, vzdrževanje telesne teže in svetujejo pacientom pri opuščanju kajenja. Delavnice izvajajo glede na napotitev osebnega zdravnika ali medicinske sestre iz referenčne ambulante. V okviru Zdravstvenega doma Jesenice deluje tudi patronažna služba za nego bolnikov na domu. Patronažno varstvo je del javnega zdravstva in sodi med storitve osnovnega zdravstvenega zavarovanja. Delo patronažne službe je timsko, saj so zaposleni člani negovalnega in zdravstvenega tima. Zdravstveni dom Jesenice se aktivno vključuje v lokalno skupnost, kjer organizira predavanja in delavnice v okviru promocije zdravja. Javni zavod opravlja naslednje naloge: zobozdravstveno varstvo odraslih, zdravstveno varstvo žensk, zobni RTG, zagotavlja nujno medicinsko pomoč, farmacevtsko svetovanje, patronažno varstvo, izvaja splošno in referenčno ambulanto, laboratorijsko diagnostiko ter storitve fizioterapije (Zdravstveni dom Jesenice, b. d.; Gašperšič idr., 2016, str. 79).

Lekarniške in zdravstvene dejavnosti so na primarni ravni v občini Jesenice zagotovljene z delovanjem dveh lekarn, in sicer **Lekarno Plavž**, ki deluje s koncesijo. Njena lokacija je neposredno v bližini Zdravstvenega doma Jesenice ter **Gorenjske lekarne – enota Jesenice**, ki deluje v bližini Železniške postaje Jesenice (Gašperšič idr., 2016, str. 17).

»**Policijska postaja Jesenice** opravlja naloge policije na območju Občine Jesenice. Policisti so v dobrem stiku z Občino Jesenice. Sodelujejo tudi s CSD Gorenjska – enoto Jesenice, zdravstvenim delavci, gasilci, civilno zaščito, s posamezno krajevno skupnostjo, Društvom upokojencev. V stiku s starimi ljudmi so razmeroma malo, razen pri poškodbah starih ljudi, pogrešanih osebah, »kontejnerji« za brezdomce, deložacije, fizično, ekonomsko in psihično nasilje do starih ljudi in neugodne stanovanje razmere« (Mali idr., 2019, str. 68).

Policisti izvajajo tudi preventivno dejavnost prometa v lokalnem okolju, kjer predavajo občanom o novih cestno prometnih predpisih. S preventivnimi predavanji ozaveščajo stare ljudi o posledicah vožnje po slabem zdravstvenem stanju, kot na primer vožnja po možganski kapi.

Ljudska univerza Jesenice je javna ustanova, ki v občini Jesenice in Kranjska Gora deluje na področju izobraževanja. Na Ljudski univerzi Jesenice skrbijo za Univerzo za starejše, kjer je vpisanih 140 udeležencev, ki so vključeni v različne sekcije. Najbolj obiskana je sekcija kulturna dediščina (96); sledijo zdravje (62), geografija (60), umetnostna zgodovina (50), umska vadba (35), šport (31) in kreativnost (20). Na Ljudski univerzi za stare ljudi potekajo različne dejavnosti. Vsak torek izvajajo delavnico Križemkražem, ki je izredno dobro obiskana (20 igralcev). Na univerzi opažajo, da je bistveno večje povpraševanje starih ljudi po delavnici pametnih telefonov, kot po uporabi računalnika. To ne pomeni, da povpraševanja po računalniških tečajih ni. Le bistveno manjše je kot po delavnicah pametnih telefonov. Na delavnici pametnih telefonov osvajajo novo znanje, saj se starejši modeli telefonov poslavljajo iz prodaje, tako da so stari ljudje prisiljeni uporabljati pametne telefone, ki jim predstavljajo hude težave, saj prehod iz uporabe tipk na zaslon na dotik velikokrat onemogoči motivacijo za učenje. Na Ljudski univerzi imajo optimalno 60 prostovoljcev, vendar ne delajo vsi s ciljno skupino starih ljudi. Največ prostovoljcev se s starimi ljudmi srečuje v domovih za stare ljudi (Dom dr. Franceta Bergelja Jesenice, Dom Viharnik Kranjska Gora in Zavod Svetega Martina Srednja vas v Bohinju). Prostovoljci in zaposleni v organizaciji zaznavajo, da je največja potreba starih ljudi po druženju. Želijo si več stikov, klepetov, družabnih iger in spremstva na sprehodih. Stari ljudje se izredno veselijo obiskov predavateljev, ki jim priredijo zanimiva predavanja. Med njimi so Viktor Grošel, Maruša Ferk; uživajo tudi v gibalnici, ki jo vodi Denis Porčič. Na tretjem mestu se stari ljudje v domovih najraje udeležujejo delavnic, ki jih lahko povežemo z življenjem, ki so ga imeli v domačem okolju: sejanje rož in zelišč, delavnica z zelišči in kuhanje čajev. Sodelujejo tudi z Rdečim križem, CSD Gorenjska – enota Jesenice in Zdravstvenim domom Jesenice.

Občinska knjižnica Jesenice nudi izobraževalno in socialno oskrbo. Starim ljudem so v knjižnici namenjene vse dejavnosti za odrasle od bralnih, ustvarjalnih in literarnih večerov do raznih predavanj. Direktorica knjižnice doda, da izrecnih dejavnosti v knjižnici, namenjenih za stare ljudi, nimajo. Stari ljudje si v knjižnici izposojajo knjige in prebirajo časopis v časopisni čitalnici. Opomni pa, da knjižnica sodeluje z Domom upokojencev Dr. Franceta Bergelja Jesenice, kjer s stanovalci izvajajo redne bralne ure. V knjižnici imajo knjige z večjim tiskom za ljudi, ki imajo težave z vidom. V knjižni zbirki imajo na voljo tudi vse zvočne knjige, ki so doslej izšle v Sloveniji. Direktorica knjižnice zaznava, da so v knjižnici velika ovira za stare ljudi stopnice, ki vodijo na oddelek za odrasle. Pred leti so uvedli storitev, ki omogoča, da ljudem z oviro knjige

prinesejo direktno na dom. Za storitev ni bilo velikega povpraševanja, saj že vsa ta leta nosijo knjige na dom samo eni uporabniki te storitve.

Društvo upokojencev Jesenice je interesno usmerjeno področje, ki izvaja različne dejavnosti za stare ljudi v sklopu kulture, športa, izobraževanja in humanitarnosti. Vloga društva je skrb za starejšo populacijo na področju rekreacije, zdravja, kulturnega udejstvovanja, osamljenosti, stanovanjske problematike in standarda, ki se odraža v boju za ustrezno urejanje pokojnin. Na Društvu letno izvajajo več kot 25 projektov; med njimi se izvaja tudi projekt Starejši za starejše, kjer sodeluje 16 prostovoljk. Marca 2020 je imelo društvo 780 članov; povprečna starost uporabnikov je 73 let. Na društvu imajo 35 aktivnih prostovoljcev, ki so v letu 2019 opravili skupaj 3887 ur prostovoljnega dela. Na področju kulture imajo v društvu aktiven Moški pevski zbor, krožek ročnih del, različna predavanja, srečanje z znanimi Jeseničani in obisk gledališča in opere. Na področju športa izvajajo naslednje dejavnosti: kegljanje na asfaltu, balinanje, strelstvo, smučanje, kolesarjenje, pikado, namizni tenis, tenis in možgansko aerobiko. Najbolj obiskani dejavnosti na Društvu sta pohodništvo in izleti. Na področju izobraževanja sodelujejo z Ljudsko univerzo Jesenice, kjer poteka univerza za tretje življenjsko obdobje. Društvo opaža, da bi na Jesenicah morali večjo pozornost nameniti rešitvi oskrbe ljudi, ki imajo fizične ovire, in urejanju stanovanj, primernih za nego starih ljudi na domu. Društvo je v stalnem kontaktu z Občino Jesenice. Želijo si, da bi bili njihovi predlogi bolj slišani. S Policijsko postajo Jesenice skoraj nimajo kontaktov. Članom društva enkrat letno omogočajo preverjanje znanja cestno prometnih predpisov in varne vožnje.

Župnija Jesenice je cerkvena organizacija, ki deluje na področju duhovnosti. S starimi ljudmi se župnik srečuje v cerkvi pri sveti maši enkrat na dan in v župnijski pisarni, ko imajo željo po pogovoru. Enkrat na mesec po nedeljski sveti maši »agape« organizirajo skupno druženje s pijačo in prigrizki. Vodijo tudi delavnico ročnih del, kjer se enkrat na teden zbere do 12 starih žensk. Po oceni k sveti maši prihaja okoli 150 starih ljudi; obiskovalci svete maše so povprečno stari 55 let. Večinoma ženske, ki se zaradi starosti in bolezni ne morejo udeležiti svete maše, imajo željo, da jih župnik obišče na njihovem domu. Pri delu župnik opaža, da imajo stari ljudje potrebo po pogovoru, socialnem stiku; zaznava tudi osamljenost. V duhovno oskrbo dela spada tudi Splošna bolnišnica Jesenice, kjer vsak četrtek potekajo redni obiski župnika po sobah. Župnijo pokličejo svojci ter zaposleni v bolnišnici na željo bolnikov. Obiščejo vse bolnike; med njimi je največ starih

ljudi, ki se okoli 40 % odzovejo na prejem zakramentov (obhajilo, bolniško maziljenje, sv. spoved). V Župniji deluje tudi pevski zbor, kjer je aktivnih deset starih ljudi.

V okviru župnije deluje tudi **Župnijska Karitas Jesenice**, ki skrbi za socialno ogrožene. Stare ljudi obiskujejo na domu. To je običajno pred božičem in veliko nočjo. Obiskov na domu se stari ljudje veselijo.

»**Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Jesenice** je nosilec socialno-varstvene dejavnosti na območju Jesenic, Kranjske Gore in Žirovnice. Program temelji na družabništvu; starim ljudem omogoča kakovostno življenje in prispeva k temu, da star človek ostaja več časa v domačem okolju. Oskrbovanje socialno ogroženih poteka tudi v okviru prostovoljnega dela. Prostovoljci pomoč starim ljudem nudijo na njihovih domovih (pomoč pri hišnih opravilih, spremstvo k zdravniku) in v domovih za stare« (Gašperšič idr., 2016, str. 80).

Zavod za šport Jesenice je javni zavod, ki občanom Jesenic nudi športno infrastrukturo v najem za uporabo. Uporabniki so društva, sindikati, delovne organizacije in posamezniki, ki najamejo prostore preko Zavoda za šport Jesenice in izvajajo določene programe. Naloga zavoda je skrb za celovit razvoj športa v občini Jesenice. V Športnem parku Podmežakla zavod nudi uporabnikom kegljišče, nogometna igrišča, košarkarska igrišča, atletsko stezo, streetworkout napravo; v okviru Športne dvorane Podmežakla nudi ledeno ploskev za hokej, umetnostno drsanje, kegljanje na ledu, curling. Stari ljudje na Jesenicah občasno najemajo športne objekte praviloma preko društev, delovnih organizacij ali kot posamezniki. Balinišče baza na Jesenicah je objekt, ki ga stari ljudje aktivno uporabljajo. V letni kopalni sezoni imajo stari ljudje na voljo rekreacijsko plavanje na kopališču Ukova. Kopališče je sicer dotrajano in potrebno celovite prenove. Ali bo do te prišlo kmalu in v kakšnem obsegu, ni znano, saj trenutno občina nima sredstev za obnovo. Sicer obstajajo predlogi in idejne zasnove, da se ob obnovi uredi tudi pokriti bazen, vendar je strošek obnove v tem primeru izjemno visok. Zavod skrbi tudi za trim stezo Žerjavec Jesenice, kjer lahko stari ljudje brezplačno in kakovostno preživljajo svoj prosti čas v naravi. Skrbi tudi za kolesarski sistem JeseniceBikes; direktor zavoda zaznava, da je sistem zelo malo v uporabi. V sodelovanju s Športno zvezo Jesenice in Športnim društvom Jesenice zavod izvaja kar nekaj programov, kot so Dnevi športa na Jesenicah, kolesarski izleti, 6 ur Španovega vrha, Pohod ob polni luni na Španov Vrh, kjer lahko sodelujejo tudi stari ljudje. Program, ki je izrecno namenjen starim ljudem, je vadba za starejše, ki poteka vsak ponedeljek dopoldan v telovadnici Športne dvorane Podmežakla. V zavodu

so z udeležbo programa zadovoljni, saj se vadbe udeležuje 20 starih ljudi. Poleg tega zavod sodeluje tudi z Zdravstvenim domom Jesenice, ki starim ljudem izvaja meritve sladkorja in test hoje. Tako se organizaciji dopolnjujeta in pripomoreta k določenim programom zavoda.

4 REZULTATI

4.1 PROFIL OBČINE JESENICE

Občina Jesenice meri 75,84 km². Med slovenskimi občinami se po površini uvršča na 88. mesto (Gašperšič idr., 2016, str. 12-16).

»Locirana je na skrajnem severozahodu Slovenije; omejuje jo avstrijska meja za Klekom, Golico in Sedlom Suha. Na zahodnem delu mesta poteka transportno pomembni predor Karavanke, ki povezuje Zgornjesavsko dolino s Srednjo in Zahodno Evropo.« (Občina Jesenice mesto jekla in cvetja, b. d.).

Po številu prebivalstva spada med večje občine v Sloveniji. Na Statističnem uradu RS je bilo maja 2019 v občini Jesenice registriranih 20.991 prebivalcev (Statistični urad Republike Slovenije, b. d.). Občino Jesenice sestavlja 13 naselij: Jesenice, Hrušica, Planina pod Golico, Plavški Rovt, Prihodi, Javorniški Rovt, Slovenski Javornik, Koroška Bela, Potoki, Lipce, Podkočna, Kočna in Blejska Dobrava (Wikipedija prosta enciklopedija, 2019).

Slika 1: Zemljevid občine Jesenice z naselji

(Povzeto po: Google Maps, 2020)

4.2 ZNAČILNOSTI VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA STARIH LJUDI

4.2.1. PREJŠNJA BIVALIŠČA IN TRENUTNO STANOVANJE

V raziskavi sem sogovornike spraševala o njihovem življenjskem poteku, kako so živeli in iz kje prihajajo. Iz podatkov, ki sem jih pridobila na terenu, je pri intervjuvancih zaznati pojav ekonomskih migracij tako iz obrobja Slovenije (*A28 – »Do tretjega razreda sem živela na Dolenjskem, nad Krškimi gorami.«*) kot tudi selitev delavcev iz tujine oz. bivših republik Jugoslavije (*E17 – »Jaz sem pa iz Bosne.«*). Večina sogovornikov je v mladosti migrirala iz svojega rojstnega kraja v občino Jesenice. Pri večini intervjuvanih oseb je bil razlog za selitev enak – želja po boljšem življenju, zaposlitvi (*G16 – »Jaz sem bila rojena na Hrvaškem pri Varaždinu na vasi.«*). Večina mojih intervjuvancev izpostavi, da trenutno živijo v domačem okolju, v stanovanju. Eden od intervjuvancev izpostavi, da že celo življenje živi na Jesenicah in se ni nikoli selil (*H11 – »Nič posebnega, imel sem pa pestro življenje. Sem z Jesenic, odraščal sem v tem stanovanju vsa leta.«*). Dve sogovornici navajata, da živita v institucionalnem varstvu.

Tisti intervjuvanci, ki so se na Jesenice v mladosti preselili, izpostavijo, da se v rojstne kraje še danes vračajo. Nekateri jih obiskujejo redno, drugi manj pogosto in zaradi različnih razlogov – ali obiskujejo sorodnike, ali pa imajo tam celo hiše in drugo premoženje (*K2 – »Imam pa tudi hišo v Srbiji, kjer se redno vračam v rojstni kraj.«*).

4.2.3. POMEMBNI ŽIVLJENJSKI DOGODKI

Med analizo intervjujev sem ugotovila, da je veliko sogovornikov izpostavilo nekatere življenjske dogodke iz preteklosti, ki so pomembno vplivali na njihovo nadaljnje življenje. V tej kategoriji sem zbrala informacije o teh dogodkih, kako so življenjske izkušnje intervjuvancev vplivale na razvoj njihovega osebnega značaja in kasnejših pomembnih odločitev.

Intervjuvanci skozi pogovor večkrat izrazijo težko življenje, ki so ga preživeli v otroštvu, saj so se nekateri med njimi rodili v času druge svetovne vojne (*A24 – »Komaj sem preživela vožnjo domov, kajti okrog 27 takih otrok nas je bilo v transportu, preživelo nas je 6, drugi pa so pomrli. Mene je rešila moja stara mama s strokom česna.«*). Sogovornik izpostavi, da je v času mladostništva migriral v Slovenijo, kar pa mu je zaradi nepoznanega slovenskega jezika v komunikaciji z drugimi

ljudmi predstavljajo kar nekaj težav (*E18 – »mlad sem prišel v Slovenijo; bil sem sedemnajst let star in jezika nisem takoj obvladal in potem nisem mogu dobit nobene punce, Slovenke niso hotle vzet Bosanca.«*). Preteklo življenje označujejo kot trpljenje in garanje oz. delo na polju, da so si lahko zagotovili potrebo po hrani.

Stari ljudje, s katerimi sem opravljala intervjuje, so izkusili pomanjkanje hrane, oblek in možnost druženja s sovrstniki. Zaradi naštetih pomanjkanj so izpostavili, da imajo danes drugačne vrednote in cenijo vsako stvar (*C18 – »Znam ceniti vsako stvar. Mogoče je to zato, ker sem kot otrok doživela pomanjkanje hrane, oblek in tako naprej.«*). Nekateri so izpostavili, da so si možnost uživanja življenja lahko privoščili šele takrat, ko so se priselili in postali finančno neodvisni od svojih staršev (*G46 – »Jaz sem na morje na primer prvič šla, ko sem začela delati kot medicinska sestra.«*).

Marsikateremu sogovorniku je pomembna življenjska odločitev predstavljala možnost izobraževanja, zaposlitve, izbira partnerja, poroke in rojstvo otrok. Nekatere sogovornice pripovedujejo o tem, da voziškega izpita nikoli niso opravile, saj so imele službo blizu doma in tako potreba po izpitu vse do danes ni predstavljala nobene ovire.

Sogovorniki pripovedujejo tudi o življenjskih prelomnicah, in sicer ločitvi in ponovnem vstopu v partnersko zvezo. Zaradi zdravstvenih težav se je nekaj intervjuvancev moralo sprijazniti z novimi prilagoditvami v življenju, saj so zaradi bolezni hitreje pridobili status upokojenca.

4.2.3. DELO IN DENAR

Del vsakdanjika, izbiro prostočasnih aktivnosti in oskrbe ter kakovost življenja sogovornikov je neposredno povezan z njihovimi finančnimi viri. V otroštvu so intervjuvanci večinoma izkusili revščino in težko življenje; ta izkušnja jih spremlja tudi v vsakdanjem življenju, saj danes z denarjem razpolagajo premešljeno (*K14 – »Mučili smo se, nismo meli za obleč, niti za čevlje nismo meli.«*). Intervjuvanci o točnem znesku pokojnine niso govorili, a so izpostavili, da trenutno živijo neodvisno od svojih otrok in da je znesek njihove pokojnine dovolj visok za osnovne življenjske dobrine, ne pa tudi za razkošno življenje (*G104 – »Denarja imam dovolj; trenutno ne živim v pomankanju.«*).

Stari ljudje, ki so sodelovali v anketi in živijo v domačem okolju ter so finančno neodvisni od svojih otrok, izpostavijo, da živijo v mejah udobja (*H67 – »Realnost je to, da živiš v mejah normale. Ne, da samo denar šparaš, ampak da tudi živiš tempo življenja. Da imaš enga jurja za rezervo, če te slučajno zadane kakšen kapič, da te odpeljejo tam na pokopališče, da naujo imeli ta mlad stroške.«*). Svojim otrokom sogovorniki ne želijo biti v breme, zato imajo v primeru krize nekaj denarja tudi prihranjenega.

Sogovornikom je zelo pomembno, da prejemajo redno pokojnino, saj lahko z njo zadovoljujejo svoje osnovne življenjske potrebe (*I76 – »Pa, da bo penzion, družga pa ne rabiš. Da ne razmisliš, ali boš imel kaj za v lonec dati ali ne«*). Čeprav večina intervjuvancev, ki živijo v domačem okolju, pripovedujejo, da so trenutno finančno samostojni, se obenem zavedajo, da si s pokojnino, ki jo prejemajo, ne morejo privoščiti zdravstvenih storitev, ki niso vključene v osnovno zdravstveno zavarovanje (*J75 – »Jaz imam malo več kot 500 EUR penziona, tako da si ne morem privoščiti samoplačniške operacije hrbtenice, ki stane več kot 10.000 EUR.«*).

Intervjuvanci se zavedajo, da oskrba v domu za stare za njih in družinske člane predstavlja finančno breme. Tako izpostavijo: (*I97 – »Če sem računala skupi glede najinega penziona, imava toliko penziona, da bo glih eden lahko šel v Bergla (dom za stare), ta drug bo pa v skrinji v klet (smeh).«*). Sogovornica, ki živi v domačem okolju, je sorodnikom povedala, da si v primeru poslabšanega zdravstvenega stanja želi v dom. Zato pa je družinskim članom omenila, da lahko prodajo njeno lastniško stanovanje in s pridobljenim denarjem plačujejo za njeno oskrbo v domu (*D71 – »Stanovanje naj bo za zamenjavo. Ali naj se proda, pa imajo za plačilno sredstvo za dom. To smo jim rekli.«*).

Stanovačka v domu za stare pripomni, da si želi živeti v enoposteljni sobi, a vendar si z višino svoje pokojnine tega ne more privoščiti.

4.2.4. SPREMEMBE, KI JIH JE PRINESLA STAROST

Sogovorniki opisujejo, da jim proces staranja prinaša nekaj kognitivnih in fizičnih sprememb in življenjskih prilagoditev.

Intervjuvanci pripovedujejo o spretnostih, ki so jih vse do nastopa starosti in bolezni izgubili. Stari ljudje so zaradi izgube fizičnih sposobnosti žalostni in jezni (*J41 – »Ročne spretnosti. Vse sem*

lahko naredu od malerije do tišlarije. Zato me pa zdej tako jeza, ko more drug pridt vse pomagat.». Sogovorniki pripovedujejo o tem, da so včasih veliko potovali; potovanj so se veselili (G56 – »Prej sva malo več potovala, bila sva v Kanadi in Španiji. Rada sva ven na dopust hodila.«). Danes dolga potovanja starim ljudem predstavljajo napor in stres, zato so mnogi izbrali alternativo in se na dopust še vedno odpravijo, vendar v bližnje kraje. Ena sogovornica omeni, da zaradi starosti ne more slediti vodenju vodičke na turističnih izletih.

Intervjuvanci izpostavljajo tudi zdravstvene težave, ki so nastale v povezavi s staranjem. Nekateri med njimi so preboleli raka, drugi so doživeli kap; gospa je bila v komi 14 dni; nekateri imajo demenco. Zaradi bolezni so intervjuvanci fizično in kognitivno manj sposobni. Opisujejo bolečine in nemoč, vendar imajo veliko željo po sprehodih in aktivnostih (J3 – *Jaz težko hodim, tako da se ne sprehajam dosti. Zdaj imam pa težave s križem in kolkom. Hodim in stojim zelo malo, saj me boli. Mal sem slabe volje zaradi tega.*«). Sogovorniki so izpostavili, da velikokrat poslušajo svoje telo in ko bolečino zaznajo, s fizično dejavnostjo ne pretiravajo. Stanovalka v domu za stare pripoveduje tudi o tem, kako je zaradi starosti pogosto pozabljiva. Zaradi pozabljivosti si je zato prilagodila življenje: osebne predmete velike vrednosti vedno pospravi v zeleno torbico. Ta način shranjevanja predmetov ji pomaga, da ne tava in pri iskanju ne doživlja stiske.

Sogovorniki zaradi starosti zaznavajo spremembe v socialnem kapitalu: njihov krog prijateljev se krči, bližnji umirajo, novih socialnih mrež pa ne vzpostavljajo (G75 – *»Jaz sem bila zelo presenečena, ko sem se udeležila petdesete obletnice vate; 18 z mojega letnika jih je že umrlo. Tako se krog stalno manjša.*«). Ena izmed intervjuvank posebej izpostavi, da se z vstopom v pokoj konča obdobje rednega prijateljstva, druženja na zabavah in proslavah. Starost sogovornikom prinaša določene ovire; zavedajo se, da bodo zaradi starosti dejavnosti opravljali bolj počasi, bolj bodo utrujeni in enkrat bo nastopil tudi čas, ko ne bodo več sposobni.

4.3 DEJAVNOSTI STARIH LJUDI

4.3.1. PROSTI ČAS IN AKTIVNOSTI

Intervjuvance sem na terenu spraševala o poteku njihovega vsakdanjika. Sogovorniki so mi opisovali, kako poteka njihov povprečen dan; tako sem pridobila informacije o tem, kaj jih zanima, kateri so njihovi interesi in ključne dejavnosti, ki jih opravljajo v prostem času.

Intervjuvanci so mi najprej pripovedovali, kako poteka njihovo jutro. Izvedela sem, da je jutranja rutina pomemben del njihovega vsakdanjega življenja. Sogovorniki so izpostavili, da je v njihovo jutranje opravilo vključeno vse od vstajanja, zajtrkovanja in jemanja tablet do skrbi za vnuke (A2 – *»Moj najljubši del dneva je jutro. Namreč zjutraj najprej potelovadim za hrbtenico, ker se mi že malo poseda in moram pač poskrbeti, da me bo še nekaj časa držala pokonci.«*).

Stari ljudje so pripovedovali o tem, da njihov vsakdanjik predstavlja redno fizično aktivnost. Nekateri sogovorniki radi kolesarijo, drugi dvigujejo uteži; največkrat so omenili, da se sprehajajo. Večina sogovornikov izpostavi, da po kosilu radi počivajo. Nekaterim počitek predstavlja spanec, drugim reševanje križank in gledanje televizije.

Večina sogovornikov ne izraža posebnih interesov, da bi se vključili v neko novo dejavnost (I80 – *»Nikamor se ne bi vključila.«*). Sogovornik še posebej izpostavi, da se zaradi zdravstvenih težav izogiba večjih skupin ljudi (H45 – *»Jaz verjetno nikamor. Skušava se z ženo izogibati prostore kjer je veliko ljudi, da kej ne poberem (kakšno bolezen).«*). Ena sogovornica pripomni, da bi si na Jesenicah želela v prostem času plavati, vendar v občini Jesenice nimajo zaprtega bazena. Tudi stanovalka v domu za stare si želi plavati s prijateljico v zaprtem bazenu. Do sedaj sta s prijateljico izbrali alternativno in hodili plavat v notranji bazen v Kranju.

V sklopu dnevnih obveznosti so sogovorniki pripovedovali, da velik del njihovega vsakdanjika zavzema skrb za vnuke (J10 – *»Če ne bi bilo varstva otrok, ne vem, kaj bi počel.«*). Nekateri sogovorniki so pri tem pripomnili, da so v preteklosti za vnuke namenili veliko svojega časa; z njimi so se redno igrali, jih učili ter jih vozili na popoldanske dejavnosti. Danes so vnuki že starejši, ne potrebujejo varstva, a jim pa občasno skuhamo kosilo.

Velik del prostega časa sogovorniki namenijo gledanju televizije. Nekateri sogovorniki so mi našteali, kaj radi gledajo. Dobila sem različne odgovore: vse od romantičnih filmov, dokumentarcev, glasbenih programov, resničnostnih šovov, kvizov in poročil do športa. Intervjuvanka pri tem pripomni, da je stare ljudi na Jesenicah težko spraviti iz stanovanj, saj jim je doma preveč udobno (A18 – *»zelo težko je spraviti starejše ljudi ven, saj je najbolj udobno sedeti doma v naslonjaču in gledati televizijo.«*). Poleg gledanja televizije, stari ljudje na Jesenicah radi rešujejo križanke, sudoku in se družijo z družinskimi člani, sosedi ter prijatelji.

Sogovornice so posebej izpostavile, da v preteklosti niso imele časa za različne hobije in uveljavljanje svojih interesov, saj so skrbele za otroke (I43 – *»Jaz kakšne posebne aktivnosti potem, ko sem imela službo in otroke, nisem imela.«*). Moški sogovorniki so poleg skrbi za otroke in delo našli čas za hobije (J9 – *»V hribe sem veliko hodil na Triglav in Mangart. Na koncu tedna pa v gmajno.«*).

S katerimi dejavnostmi si moji sogovorniki krajšajo prosti čas na Jesenicah, je odvisno od njihovih osebnih interesov, preteklega življenja in bivalnega okolja. Stari ljudje, ki živijo v domačem okolju, imajo pri izbiri dejavnosti in razporejanju časa več izbire kot stanovalke v domu za stare ljudi. Sogovornici, ki živita v domu za stare, navajata, da v prostem času pleteta, bereta, gledata televizijo, igrata namizne igre, se družita v skupnem prostoru s stanovalci ter družinskimi člani, ki jih obiščejo v domu. Pri odgovorih sem zaznala nekatere omejitve; stanovalka v domu bi si želela poslušati klasično glasbo in nima radia oz. zvočnikov, tako da je pri tem poslušanju glasbe omejena (C76 – *»Kakšno glasbo klasično bi na glas poslušala, da mi napolni glavo. Samo to. To mi manjka.«*).

4.4 SOCIALNA MREŽA STARIH LJUDI

4.4.1. NEFORMALNI STIKI, VIRI POMOČI IN OSKRBE

Ljudje smo družabna bitja in stiki so nujna potreba starih ljudi po dolgotrajni oskrbi. V raziskavi sem tako intervjuvance spraševala o neformalnih stikih, kako pogosto potekajo in kje potekajo ter na koga se lahko stari ljudje na Jesenicah zanesejo.

Izvedela sem, da večina sogovornikov, ki živi v domačem okolju, največ časa preživi s svojim partnerjem, s katerim imajo skupne vrednote in aktivnosti. V partnerski zvezi si sogovornici gospodinjstva dela večinoma razdelijo glede na fizične sposobnosti. Stari ljudje, ki živijo doma, se najpogosteje družijo z ožjimi družinskimi člani. Sogovorniki izpostavijo, da so njihovi otroci prezaposleni in se zato ne vidijo vsakodnevno (A123 – *»Problem je v času, ki ga imajo moji otroci; čas je tisti, ki nas omejuje.«*). Intervjuvanci pripovedujejo, da se s sorodniki največkrat vidijo ob nedeljah na kosilu ali ob praznovanju rojstnih dni. Sogovorniki, ki skrbijo za vnuke, izpostavijo, da le-te vidijo skoraj vsak dan (J27 – *»Najini otroci so že odrasli. Merkava pa vnuke, skoraj vsak dan.«*). Stari ljudje, s katerimi sem opravila intervjuje, poudarijo, da so za njih vsi živeči družinski

člani pomembni (*G71 – Ko greva v Varaždin, obiščeva mamo, bratranca in teto. Ko mame ne bo več, po vsej verjetnosti ne bomo več dol hodili. Mama ima že 88 let. Pomembna je vsa žlahta, ki je še živa.*«). Druženje z družinskimi člani največkrat poteka kar na domovih starih ljudi.

Intervjuvanci izpostavijo, da se najbolj zanesejo na svoje otroke in vnuke, ki jim v težkih časih največkrat priskočijo na pomoč (*D31 – »Razen takrat, ko sem imela operacijo, so mi hčerka in vnuk ter vnukinja prišli pomagat. Obešati perilo pa takle. Potem je pa tudi mož pomagal. Drugače pa vse podelava sama.*«).

Drugi najpogostejši neformalni stiki, ki so jih sogovorniki omenili, so bili prijatelji, sosede in bivši kolegi iz službe. Sogovorniki izpostavijo, da so v družbi ljudi radi (*J53 – »Zelo rad se dobim s prijateljem iz srednje šole – sošolcem. Pa se dobiva na pijači ali pa se kje srečava.*«). Nekateri celo izpostavijo, da so po druženju izpopolnjeni (*A124 – »Po druženju se počutim izpopolnjeno.*«). Sogovornicem prijatelji nudijo različne vire od druženja na dogodkih, podajanja nasvetov, vabljenja na kosila ali kave, možnosti skupnega prevoza do zadovoljivih občutkov pripadnosti.

Stike sogovornici s prijatelji in sorodniki, ki živijo v drugih krajih, vzdržujejo kar preko telefonskega pogovora. Sogovornici za vzdrževanje stikov uporabljajo tudi mobilne aplikacije, kot so Viber, Skype in Messenger. Stiki preko telefonske zveze so za nekatere sogovornike zelo pomemben del redne komunikacije s prijatelji, ki so se iz Jesenic preselili (*J48 – »Mene iz povsod kličejo iz Kopra iz Štajerske. Enega prijatelja imam, ki je paraplegik in me vsak teden pokliče, kako se počutim.*«).

Stari ljudje, ki živijo v domačem okolju se s prijatelji največkrat družijo tako, da drug drugega obiskujejo. Nekateri intervjuvanci poudarijo, da na obiske ne hodijo; s prijatelji in znanci se družijo v trgovinah in kavarnah.

Stanovalki v domu za stare omenita, da druženje s sorodniki poteka, ko ti pridejo na obisk v dom. Sogovornici se obiskov veselita in si jih želita še več (*F42 – »Obiski me veselijo.*«). Tudi stanovalki poudarita, da mladi družinski člani nimajo časa (*C42 – »Vnukinja časa nima, ima tri otroke.*«). Sogovornice povesta, da se s stanovalci družita v skupnih prostorih. Stanovalki stike s sorodniki in prijatelji vzdržujeta preko telefona. Sogovorniki, s katerimi sem opravila intervjuje, so večkrat izpostavili, da je uporaba tehnologije starim ljudem pomembna in jim dandanes omogoča lažjo in hitrejšo komunikacijo z ljudmi, ki jim veliko pomenijo (*F62 – »Jaz zdaj ne bi mogla brez mobitela. To je edin pogovor, ko me kdo pokliče.*«). Stanovalka izpostavi in pove, da z bivšimi sodelavci

stike vzdržuje preko pisem. Sogovornice v domu za stare največ zaupajo otrokom, snahi, sestram in zaposlenim v domu.

Stanovalki v domu za stare imata različni izkušnji bivanja v dvoposteljni sobi. Ena stanovalka pripoveduje, da jo trenutna sostanovalka bremeni; z njo nimata vzpostavljenega prijateljskega odnosa (C103 – »Trenutno me bremeni sostanovalka. Idealno sem si zamislila, da bova kakor dve prijateljici. Da bova druga drugi pomagali. Se pogovarjali. Je bilo pa čist nekaj drugega.«). Druga poda pozitivno izkušnjo bivanja v dvoposteljni sobi in pove, da se s stanovalko razumeta in sta prijateljici.

4.4.2. FORMALNI STIKI, VIRI POMOČI IN OSKRBE

V poteku iskanja odgovorov na to, kakšen vpliv imajo intervjuvanci na zadovoljevanje svojih potreb v lokalni skupnosti, sem ugotovila, da je le-ta povezan tudi z izkušnjami, ki jih imajo stari ljudje z obiskovanjem javnih ustanov. Stari ljudje, ki so sodelovali v raziskavi in redno obiskujejo javne ustanove, ki zagotavljajo formalni vir pomoči, izpostavijo, da slabih izkušenj nimajo (A67 – »Jaz slabih vtisov z uradnimi osebami nimam.«). Nekaterim sogovornikom je stik s formalnimi oblikami pomoči del vsakdanjika; prav tako jim je pomembno, da so jim javne ustanove dobro dostopne.

Manjšina intervjuvancev formalnih ustanov ne obiskuje, zato ne izražajo niti pozitivnih niti negativnih izkušenj (B35 – »Javnih ustanov po večini ne obiskujem.«). En sogovornik poudari, da pošte in banke ne obiskuje, saj si je življenje prilagodil tako, da položnice plačuje kar prek trajnika.

Stanovalkama v domu za stare je pomembno, da so zaposleni v domu prijazni in pripravljeni pomagati. Stanovalki omenita, da jih v domu zaposlene spoštujejo in imajo rade. Stanovalka pripoveduje tudi o urniku, ki je zaradi lažje organizacije stanovalcev vzpostavljen v zavodu. Formalna oblika pomoči, ki jo zagotovijo v domu, je poleg zdravstvene oskrbe tudi socialna oblika oskrbe. Stanovalkam v domu za stare zaposlene pospravljajo sobo, perejo in likajo obleke in se z njimi pogovarjajo.

4.5 ŽELJE IN POTREBE STARIH LJUDI

4.5.1. POTREBE PO POMOČI PRI VSAKDANJEM ŽIVLJENJU IN OPRAVILIH

Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju se razlikujejo v tem, ali oseba živi v domačem okolju ali v domu za stare ljudi. Večina intervjuvancev, ki živi v domačem okolju, ima izpit za avto in so v primerjavi s stanovalkami v domu mobilni. Sogovorniki izpostavijo, da poleg avta vozijo tudi motor, traktor in kolo. Dve sogovornici nimata opravljenega vozniškega izpita. Ob tem dodata, da javnega prevoza ne uporabljata pogosto (*I96 – »Zelo redko grem na avtobus. Sem pa že šla.«*). Sogovorniki, ki avta ne vozijo, se za pomoč obrnejo na svoje partnerje ali ožje družinske člane (*B75 – »O počitnicah se odločam čisto sam. Vendar sem odvisen od prevoza, tako da moram usklajevati počitnice s časom, ki ga imajo na voljo družinski člani.«*)

Pri analizi podatkov sem večkrat pri starih ljudeh, ki živijo doma in so še vedno v partnerski zvezi zaznala, da si delo v gospodinjstvu porazdelijo in si ga prilagajajo glede na fizične sposobnosti. Intervjuvanci, ki živijo v domačem okolju, si večinoma kuhajo sami. Intervjuvanka izpostavi, da obišče gostilno, če ni pri močeh (*A177 – »Če se mi ne da kuhat, grem pa v gostilno.«*).

Stari ljudje v domačem okolju zaznavajo, da pomoč potrebujejo pri težjih gospodinjskih opravilih in naročanju pri zdravniku. Sogovorniki omenijo, da največ pomoči potrebujejo pri dvigovanju in prenašanju težkih materialnih predmetov. Dano pomoč pričakujejo od svojih partnerjev, bratov, hčera in sinov. Nekaterim sogovornikom pri nošenju težkih predmetov pomagajo tudi sosede.

Stanovalki v domu za stare pripovedujeta, da zaradi zdravstvenih težav potrebujeta pomoč pri vsakodnevnih gospodinjskih opravilih. V ta opravila spadajo postopek priprave hrane, pospravljanje sobe, pranje in likanje oblek ter postiljanje postelje.

Za razliko od intervjuvancih, ki živijo v domačem okolju, stanovalki pojasnita, da jima poleg ožjih družinskih članov v domu pomagajo zaposlene oskrbovalke in socialna delavka. Stanovalka izpostavi, da je socialno delavko v domu za stare pooblastila za upravljanje premoženja, saj si ne želi dodatnih skrbi (*C39 – »To se mi je zdelo še najboljše, da nimam jaz in oni dodatnih skrbi, ampak oni skrbijo za moj denar.«*).

4.5.2. ŽIVLJENJSKE VREDNOTE IN OSEBNE ZNAČILNOSTI

Stari ljudje, s katerimi sem opravljala intervjuje, so izpostavili, da jim posebno vrednost v življenju pomenita druženje in človeška toplina (A160 – *»Vendar najbolj pomembna je človeška toplina. Kajti ljudje smo socialna bitja, če zgubimo ta stik za soljudi, ni vredno življenje.«*).

Večina mojih sogovornikov večkrat poudari vrednost zdravja kot nekaj, kar si želijo tako zase kot za druge soljudi. Intervjuvancem veliko zadovoljstvo v življenju omogoča možnost samostojnega gibanja. Z večjo samostojno zmogljivostjo merijo svoje zdravje. Bolj kot so fizično neodvisni od drugih ljudi, bolj so zdravi (J64 – *»Ampak ta najbolj je zdravje. Poj je sigurno vse lepše. Če ne moreš hoditi, ne moreš nič. Jaz pravim, če je takole, da lahko vsaj hodim do avtomobila pa nazaj, je še dobro. Samo da ne bo hujše.«*).

Za upokojence, ki so sodelovali v raziskavi, je pomembno, da imajo stanovanje pospravljeno. Nekateri sogovorniki izpostavijo, da radi pospravljajo tudi, ko ni potrebe po pospravljanju (I49 – *»Rada perem tudi, če ni mus.«*); drugi radi vidijo, da je stanovanje pospravljeno, vendar generalnega čiščenja zaradi zmogljivosti danes ne opravljajo redno, kot so ga v preteklosti (D28 – *»Rada imam pospravljeno, kokr tolk. Da b rekl glih ekstra nisem nič samo pucala. Se mi ne da.«*).

Moji sogovorniki se razlikujejo po osebnih značilnostih. Nekateri poudarjajo, da so radi v družbi, hodijo na zabave, obiske in na praznovanja (K50 – *»Rad grem na obisk ali na praznovanja, npr. poroka ali kakšen rojstni dan.«*); drugi večkrat poudarijo mir in tišino kot njihovo osebno zadovoljstvo in potrebo v življenju (H42 – *»Moje zadovoljstvo je, da mam mir velikokrat.«*). Tudi sogovornica, ki živi v domu za stare, zaradi svojega mirnega osebnega značaja čuti potrebo po tem, da bi živela v enoposteljni sobi.

Intervjuvanci v odnosu, ki ga imajo z drugimi ljudmi, pripisujejo posebno vrednost spoštljivemu sporazumevanju in prijaznosti. Stari ljudje na Jesenicah radi pripovedujejo o svojih osebnih dosežkih. Spoštovanje v domači lokalni skupnosti merijo po dobljenih priznanjih za svoje delovanje v skupnosti (A184 – *»Brez lastne skromnosti mislim, da. Dobila sem zelo veliko priznanj. To najbrž kaže, da me ljudje spoštujejo.«*). Nekateri sogovorniki posebej izpostavijo, da so v skupnosti poznani ter prav tako spoštovani zaradi dobrega dela, ki ga še danes prostovoljno opravljajo.

Intervjuvanci, ki živijo v domačem okolju, poudarijo, da imajo mogoče izraziti svoje lastno mnenje in imajo vpliv pri osebnih življenjskih odločitvah. Nekateri celo izpostavijo, da tega, da bi nekdo drug vplival na njihovo življenje, še niso izkusili (*I90 – »Nisem še prišla do take situacije, da bi se zgodilo, da bi se kdo drug odločal namesto mene.«*). Sogovornica, ki živi v domu za stare, poudari, da nima vpliva na vse odločitve v svojem življenju (*F70 – »Za zajtrk se lahko odločam, kaj bom jedla, za kosilo pa ne.«*).

Sogovorniki so razmišljali o vrednotah, ki so jim še posebej pomembne v partnerski zvezi. Intervjuvanka, ki v zvezi ni občutila spoštovanja in enakopravnosti, je tako izpostavila (*C111 – »...Uskladiti želje obeh. V tem smislu. Spoštovati drug drugega. Če je neskladje, ne moreta mož in žena biti vzor otroku, kar pa je najvažnejše.«*). Sogovornik je poudaril, da je v odnosu pomembno, da si partnerja dopuščata svobodo (*E102 – »Nikoli si nismo vsiljevali drug drugemu, kakšni moramo biti in zakaj.«*).

Ko sem intervjuvance spraševala o prihodnosti, sem dobila različne odgovore. Nekateri sogovorniki so izpostavili, da razmišljanje o prihodnosti za njih predstavlja breme (*H63 – »Če že moreš gledati za naprej, je samo slabo. Preveliko breme je to.«*). Intervjuvanec posebej izpostavi, da o svoji smrti razmišlja, zato ima na pokopališču rezervirano mesto in že naročen nagrobni kamen (*B70 – »Imam že rezervirano mesto, kjer me bodo pokopali, kakšen kamen bom imel in kaj bo gor pisalo.«*). Intervjuvanci so izpostavili, da želijo, da njihovo življenje ostane takšno, kot je, in da bi lahko še čim dlje počeli stvari, ki njih osebno najbolj veselijo (*C102 – »Življenje si predstavljam tako, kot zdajle. S knjigami v rokah.«*).

4.5.3. DRUGI VIRI ZA ŽIVLJENJE

V tej kategoriji sem zbrala podatke, ki sem jih pridobila od intervjuvancev, ko so govorili o različnih virih za življenje. Sogovorniki so mi torej pripovedovali o pomembnih finančnih in materialnih virih; posebej so izpostavili, kaj jim zadostuje, da so v svojem življenju samozadostni. Nekateri podatki in viri, ki sem jih zbrala, bi lahko spadali tudi v druge kategorije, vendar so bili v teh primerih izpostavljeni kot nujni za njihovo preživetje in kot glavne ali zelo pomembne dobrine, ki jim izboljšujejo življenje. Te izjave sem umestila v to kategorijo.

Iz podatkov, ki sem jih dobila od svojih sogovornikov na terenu, sem izvedela, da je starim ljudem na Jesenicah pomembno, da imajo v lasti materialne dobrine za zadovoljevanje svojih osnovnih življenjskih potreb (A159 – »Dobro je, moraš imeti materialna sredstva zato, da zadovoljiš tiste osnovne potrebe.«). Intervjuvanci pripomnijo, da s svojim kapitalom živijo samostojno, prilagodljivo in zadovoljivo življenje. Povedo, da imajo dovolj denarja in drugih dobrin, ki jim višajo kakovost življenja, kot je na primer to, da si lahko privoščijo dopust (G87 – »Jaz sem zadovoljna s temu, kar imava. Nisva lačna. Nisva žejna. Za oblečt imava, na dopust lahko greva in kaj, kaj nama še manjka.«).

V naslednjih primerih sem opazovala tudi sistem prioritet, ki jih imajo. Intervjuvanec izpostavi, da nosi stare obleke, saj te zanj nimajo osebne vrednosti oz. zanj niso vir preživetja (B72 – »Obleke imam stare.«). Nekaj mojih sogovornikov večkrat izpostavi televizijo kot materialni vir, ki jim omogoča možnost izbire, kaj in kdaj bodo zadovoljevali potrebo po gledanju televizije (B73 – »Imam dve televiziji. Eno gledam samo jaz, tako da si sam izbiram, kaj in kdaj bom gledal.«). Ugotovila sem, da televizija ni le tema, ki spada v kategorijo prostega časa, ampak so sogovorniki ponosni, da jo imajo, da imajo možnost imeti ne le en televizor zase, ampak tudi dva televizorja v enem gospodinjstvu. Sogovorniki so v tem primeru tako samozadostni, da si lahko privoščijo nakup več televizijskih sprejemnikov.

Sogovorniki pripovedujejo o tem, da jim vir osebnega zadovoljstva predstavlja to, da so še danes finančno neodvisni in lahko sami razpolagajo s svojim denarjem pri izbiri večjega nakupa, kot je osebni avtomobil (E100 – »Avtomobile menjam vsake štiri leta. Žena se malo jeza, ampak potem mi reče, dobro je, saj je nov avto.«).

Življenje v domu za stare zahteva mnogo življenjskih prilagoditev. Sogovornica omeni, da si je pred prihodom v dom izbrala ter nakupila točno določene osebne predmete, ki imajo zanj osebno vrednost in v institucionalnem okolju ustvarjajo občutek domačega vzdušja (C19 – »da sem si za v dom nabavila toliko stvari.«). V tem primeru sem ugotovila, da sogovornikom ni pomembno le to, da imajo dovolj denarja za kritje mesečnih stroškov v domu za stare, ampak tudi, da imajo možnost v dom prinesiti materialne predmete, ki za njih pomeni veliko osebno vrednost v življenju.

Intervjuvanci omenijo tudi svoje družinske člane, na katere bi se lahko v primeru težkih časov oz. pomanjkanja življenjskih virov zanesli (D72 – »Hvala bogu, da smo otrokom dali možnost šolanja,

da imajo dobre službe. Ampak če pa midva ne bova imela dosti, pa midva skoz razmišljava o tem. Če bo potreba, imava to opcijo.»).

4.6 VPLIV STARIH LJUDI NA ZADOVOLJEVANJE POTREB

4.6.1. VPLIV

Večina sogovornikov, ki živijo v domačem okolju, navaja, da imajo moč in vpliv samostojno odločati o poteku svojega življenja (*J71 – »Jaz se zmeraj zase sam rad odločam, ne da imam sugestijo. Če se jaz odločim, da bom šel ven, bom šel ven.»*). Ena sogovornica izpostavi, da so v življenju drugi ljudje večkrat poskusili uveljaviti svoje mnenje, vendar je njeno prevladalo (*A173 – »Pri vsem tem naštetim so poskušali tudi drugo uveljaviti svoje mnenje zame. Ampak zgleda, da sem jaz prevladala.»*). Uporniški značaj, ki je sogovornico spremljal in vodil pri življenjskih odločitvah, ji je pomagal tako, da je bila finančno neodvisna od svojega moža in je lahko materialne dobrine kupovala glede na svoje potrebe (*A183 – »Moja mama mi je edino stvar, ki mi je rekla, ko sem se odločala za poklic, naj gledam samo to, da bom v poklicu in da bom imela svoj denar. Ona je bila čisto odvisna od moža. Jaz pa ne. Sem lahko razpolagala svoje materialne stvari po svoji želji.»*). Eden od sogovornikov je omenil, da se pred pomembnimi odločitvami rad posvetuje z mladimi in izkušenimi (*K85 – »Vedno sem se pred pomembno odločitvijo posvetoval z mladimi ali tistimi, ki boljše vedo. Na koncu se jaz odločim, ampak vprašam za nasvet. Kupim tudi stvari, ki so drage, če pravijo drugi, da je predmet kvaliteten.»*). Eden od intervjuvancev tudi omeni, da se je žena odločila za nakup sedežne garniture v gospodinjstvu in njega ni vprašala za mnenje (*E98 – »Žena zmeraj odloči, kaj bo kupovala, na primer sedežno (smeh). Ona sama odloči; mene nič ne vpraša (smeh).»*).

Večina sogovornikov je pri formalnih oblikah pomoči in oskrbe navedla, da se je medicinsko osebje odločalo namesto njih. Sogovorniki so izpostavili, da so se v času zdravljenja podredili strokovnjakom in jim pri delu zaupali (*J73 – »Pri meni so se pa drugi odločal glede operacij, terapij. Po večini zdravniki. Če me je dohtar vprašal, če sem za to. Kaj naj rečem, da nisem za to? Če ste reku, da je treba zrezat, kaj naj jaz naredim. Čeprav nobenemu ni fajn, da ga režejo. Ampak če je tko, je tko.»*). Stanovalka v domu za stare navaja, da nima moči in vpliva, s katerim bi lahko uveljavila lastne želje glede odločanja (*F69 – »Na nič ne morem vplivati, prav nič. Sama ne smem*

in ne morem ankamr. Nič prav nič.«). Stanovalka v domu tudi omeni, da ima pri zajtrku možnost izbire, kaj bo jedla, a za kosilo te možnosti nima (F70 – *»Za zajtrk se lahko odločam, kaj bom jedla, za kosilo pa ne.«*).

Večina sogovornikov navaja, da ima moč, vpliv in sposobnost izraziti svoje mnenje (H77 – *»Če mi kaj ni všeč, to povem.«*). Glede izbire oblačil sogovorniki nimajo težav (I94 – *»Glede izbire obleke nimam problema.«*). V večji meri sogovorniki navajajo, da lahko vplivajo s kom, kje in kdaj se bodo družili (K91 – *»Sam odločam o tem, s kom bom imel stike. Družim se z vsakim, ki je pošten do mene.«*). Stari ljudje omenijo, da imajo moč vplivati na odnose, ki jih želijo imeti z drugimi ljudmi. Sogovornica posebej izpostavi, da ji je všeč, da lahko sama vpliva na odnose, ki jih bo imela z družinskimi člani, zato ji je dobro, da se razumejo in da ima zaradi dobrih odnosov možnost stikov z vnuki (I101 – *»Pa da lahko svoje vnuke pogledam, to mi je dobro.«*).

4.7 VIRI DOLGOTRAJNE OSKRBE

4.7.1. POVEZANOST V SKUPNOSTI

Intervjuvanci v svoji lokalni skupnosti zaznavajo pojav individualizma. Medsebojno povezovanje in sodelovanje prebivalcev Jesenic so označili kot slabo. Stari ljudje, ki so sodelovali v raziskavi, ne občutijo več kolegialnosti v skupnosti, kot so jo v preteklosti (A134 – *»Glede prebivalcev Jesenic je medsebojno sodelovanje Jeseničanov slaba. Zelo slaba. Ljudje se zapirajo v svoje domove.«*). Intervjuvanci izpostavijo, da so se v času Jugoslavije na Jesenicah prebivalci družili med seboj ne glede na družbeni ugled, ki ga je bil posameznik deležen v družbi z izbiro poklica (D60 – *»To kokr smo pa mi včasih na Šobec hodili. Prišli so dohtarji, pravniki, sodniki. Jaz ne vem. Vse je bilo pomešan, pa vsi smo se fletn imeli. Če eden kej ni imel, smo mu pomagali in obratno. Otroci so se skupaj igrali. Tatar so se igrali z otroki. Zdaj pa tega več ni.«*). Eden od sogovornikov navaja, da med prebivalci lokalne skupnosti opazi ekonomsko neenakost v premoženju (E71 – *»Vsak dan slabše. Prej je bilo velik povezanosti. Največ povezave je bilo včasih, ko noben ni imel niti avta. Noben ni bil toliko premožen. Zdaj je pa tako: eden ima malo več denarja in se takoj odstrani.«*). Sogovorniki delijo odnose, ki jih imajo s sosedi v domačem okolju na pozitivne in negativne. Nekateri omenijo, da imajo dobre odnose, se razumejo, zaznavajo povezanost, se

pozdravljajo (H56 – »Imava dobrega soseda. Vsi so dosti solidni, da če se vidmo, se pozdravimo, če se ne vidmo, je pa tudi prav.«). Drugi izrazijo drugačno mnenje. Nad odnosi, ki jih imajo v bloku s sosedi, so razočarani. Sosedsko povezanost vsako leto zaznavajo slabše. Zato so tudi jezni; na tem področju ne vidijo sprememb (I72 – »Zelo slabo. Razen kar nas je še klele ostalo avtohtonih v bloku. Kar ns je ostalo od prej. Vsi ostali so priseljeni. Sedaj vidim po sestankih, včasih je sneg zapadal, smo bili vsi dol in kidal. Zdaj ti skidaš in ti en avto notri parkira. Tukaj v bloku sem že osem let brez sosede. Zdaj se bo en preselil notri. Dobro je vsaj to, da eden ve zate, se mogoče pozanima, če je vse v redu s teboj. Tukaj v bloku redko koga srečaš. Sosedske solidarnosti ne zaznavam.«).

Stari ljudje, ki so sodelovali v raziskavi, pripovedujejo o tem, da so bili včasih bolj povezani med seboj, saj so morali drug drugemu pomagati, da so lahko preživel (E74 – »v skupnosti smo včasih skupaj delali drva.«). Pripovedovali so mi tudi o tem, da v skupnosti niso imeli vsi možnosti gledanja televizijskih poročil, zato so se stanovalci v blokkih in stolpnica dobili pri sosеду, ki je televizijo imel. Tako je potekalo medsosedsko druženje in povezovanje. Upokojenci poudarijo, da so Jesenice majhno mesto in so se včasih med seboj vsi poznali. S sosedi v bloku so se družili tako, da so igrali igre s kartami. Sogovornica poda drugačno mnenje v primerjavi z ostalimi sogovorniki in omeni, da povezanosti na Jesenicah ni nikoli občutila (G76 – »Oh. To pa, da bi pa bil kdaj kdo povezan tukaj na Jesenicah, pa jaz nikoli nisem zaznala. Recimo jaz, ko sem prišla živeti na Jesenice, jaz nisem morala verjeti, kako tukaj ni recimo nobenega placa, kjer bi se ljudi dobivali in družili. Jaz da bi videla, da bi bili tukaj ljudi povezani, nikoli.«). Eden od sogovorcev je posebej izpostavil, da se prebivalci Jesenic danes družijo samo v gostilnah (J58 – »Ljudje se družijo samo ob pijači ali pa ne.«). Intervjuvanci bi si želeli več sosedske povezanosti (E81 – »Želim si tudi, da bi se s sosedi dobro razumeli.«). Nekateri sogovorniki so še posebej izrazili željo po medgeneracijskem sodelovanju in druženju na prostem.

4.7.2. DOLGOTRAJNA OSKRBA – IDEJE IN ŽELJE PO DRUGAČNEM ORGANIZIRANJU OSKRBE V SKUPNOSTI

Sogovorniki so delili ideje, potrebe in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v lokalni skupnosti. Nekateri intervjuvanci so opozorili na pozitivne vidike, ki so jih zaznali na področju dela s starimi ljudmi na Jesenicah. Drugi so bili do področja dela s starimi ljudmi bolj kritični.

Stari ljudje se dobro zavedajo svojih potreb in želja na področju dolgotrajne oskrbe. Stanovalka v domu za stare posebej izpostavi, da stari ljudje poleg finančne neodvisnosti potrebujejo dobro informiranost o različnih vrstah oskrbe, pogovor s socialno delavko glede dostave kosila na dom, dobro komunikacijo z zaposlenimi in pogovor o materialnih virih, ki jih lahko prinesejo s seboj v dom za stare. Sogovornik K poda zanimiv odgovor in pravi, da stari ljudje pri pomoči potrebujejo sodelovanje mlajših generacij (*K80 – »Če se z ženo odločiva, da do smrti živiva na Jesenicah, bi si želel, da mladina prihaja k meni. Kar bi jaz lahko, bi jim pomagal finančno v zameno, da bi oni men pomagali pri zdravstvenem stanju.«*).

Intervjuvanci so izpostavili, da na Jesenicah zaznavajo revščino in socialne probleme. Stari ljudje si želijo, da bi bilo za njih v Sloveniji poksrbljeno tako, da jih ne bi bilo treba skrbeti za denar, če bi morali v dom za stare (*D65 – »Da te ne skrbi glede denarja in kako bi bilo, če bi mogel v dom za stare.«*). Moji sogovorniki izpostavijo, da so nekateri stari ljudje na Jesenicah nemočni, fizično nezmožni in potrebujejo prevoz. Pravijo, da je sicer na Jesenicah organiziran javni prevoz, ki pa je za stare ljudi predrag ali odročen. Intervjuvanci izpostavijo, da stari ljudje na Jesenicah potrebujejo prevoz do zdravstvenih institucij in živilskih trgovin.

V Občini Jesenice si stari ljudje želijo zadovoljevati potrebo po gibanju. Sogovorniki bi si želeli gibanje v naravi, urejene sprehajalne poti, ki bi bile primerne za njihove potrebe (*G92 – »cilj je nekaj, da se giblješ, da bi bilo nekaj za stare ljudi zunaj.«*). Ena sogovornic omeni tudi fitness na prostem, ki bi zanj poleg rekreacije omogočal tudi druženje s prijateljicami.

Ugotovila sem tudi, da so sogovorniki dobro informirani glede možnosti dostave toplega obroka na dom. Pravijo, da je to na Jesenicah dobro organizirano.

Ugotovila sem, da je večina intervjuvancev dobro informirana o storitvi oskrbe na domu. Ena izmed sogovornic poda slabo izkušnjo in pove, da pri prijateljici, ki je imela zagotovljeno oskrbo na domu, ni opazila nobene spremembe v čistoči stanovanja. Drugi sogovorniki poudarijo, da je na Jesenicah pomoč pri čiščenju dobro organizirana (*A100 – »To je sedaj čudovito narejeno. Tudi na Jesenicah je poskrbljeno, če potrebuješ pomoč pri čiščenju.«*). Starim ljudem se zdi pomembno, da ostanejo v svojem stanovanju, dokler so lahko sposobni živeti sami. Zato izpostavijo, da bi se raje odločili za oskrbo na domu, kot da bi morali v dom za stare (*E97 – »V primeru, da bi moral iti v dom, bi se raje odločil, da bi bil doma in uporabil oskrbo na domu. Je pa odvisno od vrste bolezni, ki jo imaš.«*). Druga intervjuvanka poda pozitivno kritiko na storitev oskrbe na domu in je

izpostavila, da se ji ni zdela draga. Samo eden izmed sogovornikov je v raziskavi posebej izpostavil, da bi si v primeru, če ne bi mogel skrbeti sam zase, pomoč poiskal v institucionalnem varstvu (B64 – *»Če ne bi bil več potreben skrbeti zase, bi šel v dom.«*). Večina sogovornikov je večkrat poudarila, da v dom za stare nočejo iti. Nekateri sogovorniki povedo, da je življenje v domu životarjenje; drugi dodajo, da gre star človek v dom umreti (J69 – *»Če pa to ne laufa, potem pa v dom. Vsak se bran doma za stare, saj pravijo tako, da greš tja umret.«*). Eden izmed sogovornikov poda mnenje, da v organizaciji in strukturi doma za stare na Jesenicah ne vidi nobenega napredka in sprememb pri oskrbi starih ljudi.

Večina sogovornikov si želi izboljšave na področju zdravstvenega sistema v Sloveniji. Posebej izpostavijo pomanjkanje zdravstvenih delavcev na področju oskrbe starih ljudi. Sogovornica, ki živi v domu za stare, navaja, da so stanovalci v domu z različnimi potrebami, željami in stopnjo samostojne gibljivosti. Zato je pri sprejemu v dom dobro paziti, katere sostanovalce se združi v dvoposteljno sobo (C119 – *»Morate razumeti, da smo tukaj različni ljudje, z različno stopnjo pokretnosti, umivanja, orientacije, imamo dementne osebe.«*). Stanovalka v domu za stare pove, da se v domu dolgočasi in bi rada odšla domov. Življenje med štirimi stenami opisuje kot neznosno (F45 – *»Jaz si želim, da bi se čimprej poslovila iz tega sveta. Čist to, res. Ker tele štiri stenice tukaj, ne moreš uživat.«*).

5 RAZPRAVA

V raziskavi sem prišla do spoznanja, da je večina sogovornikov v otroštvu in mladostništvu izkusila pomanjkanje osnovnih življenjskih potreb; danes jih večina pripoveduje, da so finančno stabilni. Na podlagi rezultatov sem spoznala, da intervjuvanci na Jesenicah med prebivalci v lokalni skupnosti zaznavajo socialne probleme, revščino in neenakost v premoženju. Ugotovila sem, da so nekateri stari ljudje zaradi kroničnih bolezni fizično manj zmogljivi, nemočni in omejeni na določen prostor. Pri teh rezultatih sem uspela potrditi teorijo, na katero opozorita tudi Dragoš in Leskovšek (2003, str. 24), ki opisujeta pojem družbene neenakosti in pravita, da smo ljudje že z rojstvom in vzgojo nameščeni v različne družbene prostore. Glavni razlogi za nastanek družbenih neenakosti so socialni, ekonomski, kulturni kapital in psiho-fizični vzorci posameznika (Dragoš in Leskovšek, 2003, str. 56). Tudi sama sem v rezultatih opazila, da so intervjuvanci pripovedovali o svojih izkušnjah z revščino. Rodili so se v krajih, kjer niso bili razviti industrija oz. gospodarstvo; posledično so morali ekonomsko migrirati iz rodnega kraja na Jesenice, kjer so se zaposlili in si ustvarili družine.

Na podlagi rezultatov sem ugotovila, da se stari ljudje, ki imajo zaradi zdravstvenih težav omejeno fizično gibanje ali pa so prostorsko omejeni na bivanje v instituciji, dolgočasijo. V raziskavi so sogovorniki omenili, da so bili v preteklosti navajeni trdega dela; danes imajo na voljo veliko prostega časa, a nimajo fizičnih in kognitivnih spretnosti, ki bi jim pomagale, da bi bili delovno aktivni in koristni v gospodinjstvu ali družbi. Tudi Mali (2013, str. 26) navaja, da večina starih ljudi po upokojitvi doživi krizo, saj so z delom v preteklosti zoblikovali svojo osebno identiteto in si organizirali življenje. Danes imajo na voljo veliko časa, ki ga ne znajo ali ne morejo izkoristiti.

V raziskavi sem prišla do spoznanja, da sogovornikom materialni viri predstavljajo samozadostnost in sentimentalnost. Materialne dobrine z visoko osebno vrednostjo predstavljajo nekaterim starim ljudem vir za preživetje; le-ti jim prinašajo veselje, zadovoljstvo in ponos, da so lahko lastniki teh predmetov. Z materialnimi viri osebnega pomena si sogovorniki krajšajo čas. Ugotovila sem, da je ta predmet v veliki meri televizija; njej sledijo križanke ter knjige. Tudi Flaker idr. (2008, str. 13) pravijo, »da so potrebe prevzele nase vlogo kriterija za merjenje družbenega razvoja in zadovoljstva ljudi«. Ilič (1997, str. 90-91) navaja, da kapitalizem potrebe in želje ljudi prevede v produkte in storitve.

Mali (2013, str. 27) omeni, da v posameznikovo vsakdanje življenje spadajo ustaljeni vzorci in navade, ki formirajo njegovo realnost. Med raziskovanjem vsakdanjika sem spoznala, da je jutranja rutina pri sogovornikih pomemben del njihovega vsakdanjega življenja. Tudi Flaker idr. (2008, str. 191) navajajo, da se vsakdanje življenje posameznika tvori iz refrenov in ponavljanj.

Izvedela sem, da je izbira prostočasnih dejavnosti odvisna od sogovornikovih osebnih značilnosti, interesov, bivalnega okolja in preteklosti. Rezultati raziskave so pokazali, da imajo stari ljudje, ki živijo v domačem urbanem okolju več izbire glede prostočasnih dejavnosti kot tisti, ki živijo v ruralnem naselju (vasi) ali instituciji. Ugotovila sem, da se stari ljudje na Jesenicah še posebej radi sprehajajo in z redno fizično aktivnostjo skrbijo za svoje zdravstveno stanje. Pri tem pa sem spoznala, da se pri sogovornikih pojavlja mnenje, da v občini Jesenice primanjkuje urejenih zunanjih v naravi prilagodljivih poti za stare ljudi. Čeprav je večina sogovornikov izrazila, da nimajo želje, da bi se vključili v nove prostočasne aktivnosti in druženje, se v raziskavi izpostavi želja po rekreacijskem plavanju za stare ljudi v zaprtem bazenu in fitnesu na prostem.

Flaker idr. (2008, str. 258) pravijo, da smo ljudje socialna bitja, ki nujno potrebujemo potrebo po stikih, saj z njimi oblikujemo svojo identiteto. V raziskavi so intervjuvanci posebej izpostavili, da jim medsebojno druženje in človeška toplota veliko pomenita. Nekateri intervjuvanci so zaradi mirnega osebnega značaja poudarili, da si v življenju poleg zdravja želijo le mir in tišino. V raziskavi sem spoznala, da stari ljudje v odnosu z drugimi ljudmi pripisujejo posebno vrednost spoštljivi in prijazni komunikaciji. Ugotovila sem tudi, da intervjuvanci radi pripovedujejo o svojih osebnih dosežkih in spoštovanju, ki so ga bili deležni v času delovne aktivnosti ali pa so ga še danes deležni v lokalni skupnosti. Tudi stanovalkam v domu za stare je pomembno, da so zaposlene v domu prijazne in pripravljene pomagati.

Med raziskovanjem sem ugotovila, da stari ljudje na Jesenicah zaznavajo, da so njihovi sorodniki prezaposleni in da nimajo veliko časa za druženje. Stari ljudje so mi pripovedovali, da se večinoma družijo s prijatelji, bivšimi sodelavci, ožjimi družinskimi člani; nekateri omenili tudi sosede. V raziskavi se je pokazalo, da druženje starih ljudi v veliki meri poteka na njihovih domovih ali domovih njihovih prijateljev, sorodnikov. Tudi Flaker idr. (2008, str. 111) poudarijo, da je stanovanje prostor, ki za človeka poleg funkcije zavetja, zasebnosti in varnosti nudi prostor za medsebojno druženje, ustvarjanje družinskih odnosov in shranjevanje predmetov.

Poleg druženja v stanovanju so sogovorniki izpostavili, da se z znanci družijo v kavarnah v bližini nakupovalnih centrov. Pri stanovalkah v domu za stare sem opazila, da je njun socialni krog v primeru z drugimi sogovorniki, ki živijo v domačem okolju, manjši. Tudi Mali (2013, str. 28-29) navaja, da je socialni kapital starih ljudi omejen predvsem na ožjo družino in redke prijatelje. V raziskavi so sogovorniki večkrat izpostavili, da njihov socialni krog vključujejo predvsem ožji družinski člani, bivši sodelavci ali sosedje. Ugotovila sem, da druženje stanovalk z družinskimi člani poteka v skupnih prostorih doma. Sogovorki sta poudarili, da druženje izven institucionalnega okolja poteka redko. Glede na moje rezultate v raziskavi se lahko navežem tudi na teorijo Flaker idr. (2008, str. 262-265), ki omenijo, da se pri ljudeh z dolgotrajnimi stiskami, socialni stiki v instituciji zožijo in ne povečajo.

Z intervjuji sem prišla do rezultatov, ki kažejo na to, da si stari ljudje in njihovi ožji družinski člani (otroci, vnuki, nečaki, bratje in sestre) v veliki meri pomagajo med seboj. Intervjuvanci so pripovedovali, da skrbijo ali pa so v preteklosti skrbeli za svoje vnuke. Ožji družinski člani pomagajo sogovornikom pri nošenju težkih predmetov, naročanju k zdravniku in redkih gospodinjskih opravilih. V raziskavi so sogovorniki omenili, da ne želijo obremenjevati svojih družinskih članov in da si želijo v prihodnosti ostati, karseda samostojni. Intervjuvanci so tudi poudarili, da se v primeru krize najprej obrnejo na svoje otroke in vnuke. To kaže, da stari ljudje na Jesenicah v veliki meri zaupajo svojim družinskim članom. Iz socialno delovnega in družabnega konteksta bi izpostavila, da so sogovorniki z družinskimi člani dobro povezani, si pomagajo in si poleg socialne opore nudijo tudi materialno in čustveno oporo. Zato je za stare ljudi na Jesenicah pomembno, da ostanejo čim več časa v domačem okolju, saj jim stik s sorodniki in njihova materialna opora veliko pomenita. Tudi Mali (2013, str. 24-25) poudari, da lahko človek z dolgotrajnimi stiskami kvalitetno pomoč, podporo in oskrbo prejme v domačem okolju. S tem ima star človek možnost bivanja v poznanem, podpornem okolju; ima vpliv izražati mnenje in sprejemati odločitve o poteku svojega življenja. Flaker idr. (2008, str. 23) navajajo, da bi s tem, ko bi vzpostavili sistem dolgotrajne oskrbe, ki temelji na sodelovanju med uporabnikom v domačem okolju in viri, ki so na voljo v lokalni skupnosti, neformalnim oskrbovalcem, ki prevzemajo največjo odgovornosti pri oskrbi starih ljudi, preprečili preobremenjenost in izgorelost.

Večina intervjuvancev, ki živijo v domačem okolju, je navedla, da imajo moč izraziti svoje mnenje in vpliv samostojno odločati o njihovem poteku življenja. V raziskavi se je izkazalo, da je

medicinsko osebje v času hospitalizacije večkrat odločalo namesto sogovornikov. Mali (2013, str. 24) navaja, da ljudje z rojstvom postanemo do smrti vpeti v delovno okolje institucij. Sogovorniki v raziskavi so tako navedli, da so se v času zdravljenja v bolnišnici večkrat podredili strokovnjakom in jim pri delu zaupali. Flaker idr. (2008, str. 31-32) pravijo, da si oseba, ki ima izkušnjo bivanja v instituciji, želi zasebno, mirno in svobodno življenje brez nadzora nadrejenih. Tudi v moji raziskavi se je izkazalo, da stanovalka v domu za stare nima vpliva in svobode, da bi se samostojno odločila o gibanju zunaj institucionalnega okolja.

Izkazalo se je, da so intervjuvanci v svoji lokalni skupnosti zaznali tudi pojav individualizma. Sogovorniki so mi pripovedovali, da opazijo, da se ljudje zapirajo v stanovanja. Intervjuvanci so izpostavili, da na Jesenicah ne občutijo medsebojnega povezovanja in sodelovanja v domači lokalni skupnosti, zato jih je večina razočaranih. Tudi Flaker idr. (2008, str. 25) navajajo, da zahodna družba postaja vse bolj individualizirana. Individualizacija v sedanji družbi postaja vse bolj običajen termin, ki posledično prispeva k vse večji izoliranosti, osamljenosti in izključenosti med ljudmi.

V raziskavi se je izkazalo, da stari ljudje na Jesenicah dobro poznajo obstoječe oblike pomoči in vire, ki so jim na voljo v lokalni skupnosti. Sogovorniki so izpostavili, da na področju dolgotrajne oskrbe potrebujejo kvalitetno informiranost o oblikah oskrbe, ki so jim na voljo v skupnosti, svetovanje o možnosti naročanja toplega obroka, partnerski ter enakopravni odnos s socialno službo, primerno višino pokojnine, ki bi jim zagotovila finančno neodvisnost in bivanje v domačem okolju. Tudi Flaker, Nagode, Rafaelič in Udovič (2011, str. 284-285) omenijo, da je inovacija dolgotrajne oskrbe v tem, da storitev oskrbe izhaja iz posameznikove osebne izkušnje in ga postavi v položaj naročnika storitev.

Flaker idr. (2019, str. 24-25) navajajo, da se s starostjo potrebe na področju zdravstvenega in socialnega sistema povečajo. Sogovorniki so pripovedovali, da jim je starost doprinesla upad fizičnih in kognitivnih sposobnosti. Intervjuvanci so poleg zdravstvenih težav, ki se pojavijo zaradi starosti, omenili tudi ožjenje socialnega kapitala.

Flaker idr. (2008, str. 19) izpostavijo, da se v družbi kaže velika potreba po vzpostavljanju novega stebra v socialni varnosti. Tako, kot navajajo Flaker idr. (2008), so tudi sogovorniki v raziskavi izrazili določene potrebe po vzpostavitvi novih virov oskrbe in sprememb v lokalni skupnosti. V raziskavi sem ugotovila, da si stari ljudje na Jesenicah želijo sprememb na področju organizacije

in nove infrastrukture v Domu upokojencev Dr. Franceta Bergelja Jesenice. V tej točki tudi Kejzer in Frajlić (2016, str. 12) navajata, da se zaradi demografskih sprememb povečuje potreba starih ljudi po novi prilagojeni gradbeni infrastrukturi. Sogovorniki so poudarjali, da si želijo inovacij na področju zdravstvenega sistema; posebej so izpostavili, da v zdravstvenih ustanovah na Jesenicah glede na potrebe, ki jih zaznavajo na področju oskrbe, primanjkuje zaposlenih. Kejzer in Fajlić (2016, str. 3) pojasnita spremembo v starosti strukturi, ki se kaže kot redukcija delovno aktivnih prebivalcev in povečanja števila ljudi, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo. Flaker idr. (2008, str. 19) posebej poudarijo, »da se je s tem, ko se je zmanjšal delež aktivnega prebivalstva, povečala obremenitev delovno aktivnih ljudi, ki ljudem z dolgotrajnimi stiskami nudijo pomoč in podporo«.

Pomembno se mi zdi omeniti, da sem na področju dolgotrajne oskrbe zaznala potrebo po večji vzpostavitvi ter povezanosti starih ljudi z uporabo sedanje tehnologije. V raziskavi sem ugotovila, da večina intervjuvancev uporablja pametne telefone za redno komunikacijo z družinskimi člani in prijatelji. Tukaj bi izpostavila, da na Ljudski univerzi Jesenice redno potekajo delavnice o uporabi pametnih telefonov, kjer tudi zaznavajo vse večje povpraševanje starih ljudi po tovrstni delavnici.

V intervjujih sem prepoznala tudi dejavnike izključevanja starih ljudi. Sogovorniki so pripovedovali o tem, da so stari ljudje v skupnosti izključeni zaradi nezadovoljene potrebe po javnem prevozu. Sogovorniki so izrazili, da jim je javni prevoz predrag, nedostopen in odročen. S tem, ko ne morejo zadovoljiti potrebe po prevozu, pa ne morejo samostojno dostopati do zdravstvenih ustanov, trgovin z živili in organizacij oz. zavodov, ki jim zadovoljujejo potrebo po prostočasnih dejavnostih.

Večina intervjuvancev je v raziskavi poudarila, da si domske oblike oskrbe ne želi in si je ne more privoščiti. Tako kot piše Milošević Arnold (2004), je temeljna naloga socialnih delavcev, da razvijajo nove oblike skupnostne skrbi, ki upoštevajo potrebe in želje uporabnikov ter je zasnovan s cilji, ki krepijo nove podporne mreže pomoči v domačem okolju. V raziskavi se je izkazalo, da si stari ljudje na področju dolgotrajne oskrbe želijo več medgeneracijskega sožitja in sosedske pomoči. To kaže, da je v Občini Jesenice potrebno razvijati rešitve v smeri skupnostnih oblik pomoči in sosedskega povezovanja.

6 SKLEP

- Sogovorniki so v otroštvu in mladostništvu izkusili revščino, vendar omenijo, da so danes finančno stabilni.
- Sogovorniki pripovedujejo, da so v mladosti ekonomsko migrirali iz rojstnega kraja v Občino Jesenice.
- Sogovorniki so kot posledico staranja zaznali vpad fizičnih in kognitivnih sposobnosti ter ožjenje socialne mreže.
- Izbira prostočasnih dejavnosti je odvisna od sogovornikovih interesov, osebnega značaja, bivalnega okolja in preteklih izkušenj.
- Stari ljudje, ki živijo v domačem urbanem okolju, imajo več izbire glede prostočasnih dejavnosti kot sogovorniki, ki živijo v instituciji ali v ruralnem naselju.
- Sogovorniki so na Jesenicah radi fizično aktivni; še posebej radi se sprehajajo.
- Stari ljudje si na Jesenicah želijo urejene in za stare ljudi prilagojene sprehajalne poti.
- Stari ljudje si na Jesenicah želijo možnosti rekreativnega plavanja v zaprtem bazenu in fitnesa na prostem.
- Stari ljudje, ki imajo omejeno fizično gibanje, se dolgočasijo.
- Sogovornikom osebni materialni viri predstavljajo samozadostnost in sentimentalnost.
- Sogovornikom je pomembno, da so javne ustanove dobro dostopne.
- Stari ljudje potrebujejo pomoč pri dvigovanju in prenašanju težkih predmetov.
- Sogovorniki, ki živijo s partnerjem v domačem okolju, si delo v gospodinjstvu razdelijo glede na fizične sposobnosti.
- Stari ljudje pripisujejo druženju in človeški toplini velik pomen.
- Sogovorniki so največkrat izpostavili, da si v življenju želijo zdravja.
- Stari ljudje v odnosu z drugimi ljudmi pripisujejo posebno vrednost spoštljivi, prijazni in razumljivi komunikaciji.
- Stari ljudje radi pripovedujejo o svojih osebnih življenjskih dosežkih, priznanjih in spoštovanju, ki so ga deležni v lokalni skupnosti.
- Za stanovalke v domu za stare je pomembno, da so zaposlene prijazne in pripravljene pomagati.

- Stari ljudje se na Jesenicah največkrat družijo z ožjimi družinskimi člani. Druženje poteka na njihovih domovih ali domovih družinskih članov. Stari ljudje se zavedajo, da so njihovi sorodniki zaposleni in da za druženje nimajo na voljo veliko časa.
- Stari ljudje se na Jesenicah družijo tudi v kavarnah, ki so v bližini nakupovalnih centrov.
- Stanovalki, ki živita v domu za stare, imata v primerjavi z intervjuvanci, ki živijo v domačem okolju, ožjo socialno mrežo. Stanovalki se v domu za stare družita v skupnih prostorih z drugimi sstanovalci. Sogovorniki omenita, da druženje s sorodniki zunaj institucionalnega okolja poteka redko.
- Stari ljudje pripovedujejo, da največjo materialno, čustveno in socialno oporo prejmejo od ožjih družinskih članov. Sogovorniki svojih družinskih članov ne želijo obremenjevati.
- Sogovorniki se v času krize največkrat obrnejo na svoje otroke in vnuke.
- Sogovorniki, ki imajo mlajše vnuke, redno skrbijo za njih; tisti, ki imajo starejše vnuke, jim občasno skuhamo kosilo.
- Sogovorniki, ki živijo v domačem okolju, imajo moč izraziti lastno mnenje in vpliv samostojno odločati o poteku njihovega življenja.
- Sogovorniki navajajo, da se v času zdravljenja v bolnišnici podredijo strokovnjakom.
- Stanovalki v domu za stare zaznavata nemoč pri uveljavljanju lastnih želja in izpostavita omejene možnosti svobodnega gibanja.
- Sogovorniki med prebivalci v lokalni skupnosti zaznavajo socialne probleme, revščino, neenakost v premoženju in slabo medsosedsko sožitje.
- Sogovorniki med prebivalci v lokalni skupnosti zaznavajo pojav individualizma.
- Večina intervjuvancev dobro pozna obstoječe oblike oskrbe, ki so na voljo starim ljudem na Jesenicah.
- Sogovorniki zaznavajo, da na področju dolgotrajne oskrbe potrebujejo kvalitetno informiranost socialne službe o obstoječih virih oskrbe, svetovanje o možnosti naročanja toplega obroka, partnerski odnos s socialno službo, primerno višino pokojnine, ki bi omogočala starim ljudem samostojno življenje v domačem okolju.
- Stari ljudje si na Jesenicah želijo sprememb na področju sistemske organizacije in nove infrastrukture v Domu upokojencev Dr. Franceta Bregelja Jesenice.
- Stari ljudje si na področju oskrbe ljudi z dolgotrajnimi stiskami želijo več zaposlenih zdravstvenih delavcev.

- Stari ljudje stike s sorodniki in prijatelji redno vzdržujejo preko aplikacij, ki jih imajo naložene na svojih pametnih telefonih.
- Stari ljudje si v lokalni skupnosti želijo zadovoljevati potrebo po javnem prevozu. Sogovorci si želijo cenejši in bolj dostopen javni prevoz.
- Večina sogovornikov bi raje izbrala oskrbo v domačem okolju kakor oskrbo v domu za stare. Sogovorniki imajo potrebo po večjem medgeneracijskem sožitju in sosedski pomoči.

7 PREDLOGI

- **Predlogi za praktično delovanje:**

- Predlagam, da bi se organizacije, kot so Občina Jesenice, Center za socialno delo Gorenjska – enota Jesenice, Splošna bolnišnica Jesenice, Zdravstveni dom Jesenice, Dom upokojencev Dr. Bergelja Jesenice, Ljudska univerza Jesenice, Zavod za šport Jesenice skupaj povezale in ustvarile zloženko ter plakate z informacijami glede možne oskrbe v občini Jesenice, možnostjo dostave toplega obroka na domu in izbiri prostočasnih kulturnih, izobraževalnih in športnih dejavnosti. Zloženke in plakati bi morali biti dostopni starim ljudem, zato bi se jih lahko izobesili v javnih ustanovah, kjer se stari ljudje večkrat zadržujejo in družijo. Predlagam, da bi bile te lokacije v Zdravstvenem domu Jesenice, Lekarna Plavž in Pošta Jesenice. Tako bi organizacije združile že obstoječe strokovno znanje ter bi ga z zloženkami namenili širši lokalni publiki, ki potrebuje informiranost o virih, ki so na voljo v Občini Jesenice.
- Predlagam, da bi Občina Jesenice skupaj z Občinsko knjižnico in Ljudsko univerzo Jesenice za neformalne oskrbovalce vzpostavila redna izobraževanja in delavnice na področju neformalne oskrbe na domu in izgorelosti neformalnih oskrbovalcev. S tem, ko bi vzpostavila redna izobraževanja in delavnice, bi se socialna mreža in podpora neformalnih oskrbovalcev lahko krepila.
- Predlagam, da Občina Jesenice skupaj s Centrom za socialno delo Gorenjska – enota Jesenice vzpostavi strokovno vodeno skupino za samopomoč, ki bi bila namenjena ljudem z dolgotrajnimi stiskami. V skupino za samopomoč bi se ljudje s stisko včlanili prostovoljno. Člani skupine bi s pomočjo strokovnega vodenja v varnem okolju izmenjevali življenjske izkušnje ter si nudili pomoč in podporo.
- Predlagam, da Občina Jesenice skupaj s Centrom za socialno delo Gorenjska – enota Jesenice vzpostavi strokovno vodeno skupino za samopomoč, ki bi bila namenjena neformalnim oskrbovalcem. Cilj skupine za samopomoč bi bila izmenjevanje izkušenj in nudenje čustvene opore.
- Ker se je v raziskavi izkazalo, da se sogovorniki, ki so fizično manj gibljivi, dolgočasijo, predlagam, da bi Občina Jesenice skupaj z Domom upokojencev Dr.

- Franceta Bergelja Jesenice, Zavodom za šport Jesenice in Ljudsko univerzo Jesenice ustvarili prireditev z glasbo in delavnicami na Čufarjevem trgu na Jesenicah, kjer bi potekalo druženje, namenjeno ljudem z dolgotrajnimi stiskami in njihovimi sorodniki. Občina bi skupaj z drugimi organizatorji in prostovoljci omogočila brezplačni prevoz za vse ljudi, ki imajo zaradi zdravstvenih težav omejeno gibanje. Na prireditvi bi ljudje z dolgotrajnimi stiskami imeli možnost družabništva, zabave, vključitev v lokalno skupnost in informiranje ostalih prebivalcev o potrebah ljudi po dolgotrajni oskrbi.
- V raziskavi se je izkazalo, da se stanovalka, ki živi v dvoposteljni sobi s sostanovalko, ne razume dobro. Predlagam, da se socialna služba dobro informira o osebnih značilnostih, vrednotah in interesih starih ljudi še pred sprejemom in bivanjem v dvoposteljni sobi.
 - Predlagam tudi, da socialna služba pri stanovalcih v domu za stare redno preverja, ali potrebujejo kakšne prilagoditve in ali zaznavajo kakšne težave zaradi bivanja v dvoposteljni sobi.
 - Zelo pomembno se mi zdi, da bi Občina Jesenice še naprej spodbujala projekte, ki so namenjene medgeneracijskem sožitju; pri tem predlagam, da bi se občina lotila tudi reševanja sosedskih nesporazumov in bi poskusila prebivalce Jesenic ozaveščati o skupnostni obliki pomoči. Zato predlagam, da bi Občina Jesenice ustanovila ter organizirala pilotni projekt, kjer bi v določenem bloku, kjer živi več generacij (mladi, srednji in stari), razvijali sosedsko sožitje, skupnostna pomoč in podpora.
 - Predlagam, da Občina Jesenice vsem starim ljudem z Jesenic po pošti pošlje brošure o uporabi Prostofera, ki starim ljudje omogoča možnost izbire brezplačnega prevoza do javnih ustanov in trgovskih centrov.
 - Predlagam, da strokovna služba v Domu upokojencev Dr. Bergelja Jesenice organizira dogodek, kjer bi prebivalci Jesenic domu upokojencev prostovoljno ponudili svoje stare, še delujoče pametne telefone. Socialna služba bi stanovalcem ponudila možnost uporabo pametnih telefonov ter jih o njihovi uporabi poučila. Tako bi zaposleni v instituciji ponudili uporabnikom možnost vzdrževanje stikov preko telefonskega pogovora s sorodniki in prijatelji.
 - Predlagam, da zaposlene na Ljudski univerzi Jesenice predstavijo delavnico uporabe pametnih telefonov tudi stanovalcem v Domu upokojencev Dr. Franceta Bergelja

Jesenice. Menim, da bi se verjetno našel kdo od stanovalcev, ki bi si želel naučiti uporabljati pametni telefon.

- Zaznala sem tudi težave pri prostočasnih dejavnostih, in sicer bi opozorila, da imajo stari ljudje na Jesenicah večjo izbiro prostočasnih dejavnostih kot tisti, ki živijo na vasi ali v instituciji. Zato predlagam, da bi Občina Jesenice skupaj s krajevnimi skupnostmi ugotovila, katere dejavnosti bi si stari ljudje, ki živijo na vasi, želeli in bi jih tudi uvedla.
- Pomembno se mi zdi omeniti, da si stari ljudje na Jesenicah v primeru oskrbe v Domu upokojencev Dr. Franceta Bergelja Jesenice želijo inovacije na področju prostorske, infrastrukturne in organizacijske strukture. Zato predlagam, da bi imeli stari ljudje poleg že obstoječega doma za stare, ki ga počasi že renovirajo, na voljo tudi možnost obiskovanja Gerontološkega centra, kjer bi imeli na enem mestu možnost medgeneracijskega druženja, dnevnega varstva, zagotovljeno prehrano in možnost izobraževalnih, kulturnih in športnih dejavnostih, ki bi jih vodili strokovnjaki ter usposobljeni prostovoljci.
- Sklepam lahko, da se bo glede na demografske spremembe na Jesenicah povečalo ljudi z dolgotrajnimi stiskami, zato se mi zdi primerno, da Občina začne razmišljati o adaptacijah stanovanj, ki bi omogočala ljudem z oviro daljšo možnost samostojnega življenja v domačem, poznanem okolju.
- Izpostavila bi, da imajo stari ljudje na Jesenicah večjo potrebo po oskrbi na domu kot bivanja v institucionalnem okolju, zato predlagam, da Občina Jesenice oskrbi na domu nameni večjo pozornost v smislu, da zaposli več formalnih oskrbovalcev, ki bi starim ljudem omogočali pomoč in podporo na domu.
- Predlagam, da glede na pripovedovanja sogovornikov socialna služba in formalni oskrbovalci, ki se pri svojem delu redno srečujejo s skupino starih ljudi, upoštevajo potrebe in želje starih ljudi, jih vključijo v reševanje problemov v obliki partnerskega načela ter so z njimi spoštljivi in antidiskriminatorni.
- Prav tako menim, da bi se lokalna skupnost morala usmeriti v preprečevanje osamljenosti starih ljudi. Zato predlagam, da se osnovne in srednje šole povežejo skupaj z Domom upokojencev Dr. Franceta Bergelja Jesenice ter Društvom upokojencev Jesenice ter tako pomagajo in krepijo tiste stare ljudi, ki si v skupnosti želijo stikov in družabništva.

- Menim, da bi Občina Jesenice morala upoštevati želje starih ljudi in na Jesenicah urediti sprehajalne poti v naravi, ki bi bile primerne potrebam za stare ljudi. Predlagam, da bi Občina Jesenice razgledno pot ali pot ob reki Savi uredila s klopcami, držali in vajami za razgibavanje ter moč. Tako bi občina spodbujala gibanje in druženje starih ljudi.

- **Predlogi glede nadaljnjega raziskovanja:**

- Za nadaljnje raziskovanje bi morala poleg intervjujev uporabiti metodo opazovanja in opazovati, na katerih mestih se na Jesenicah stari ljudje družijo ter kaj na teh mestih počnejo, prav tako bi bilo smiselno opazovati, katere sprehajalne poti so med starimi ljudmi najbolj obiskane. S tem bi dobila vpogled v to, katere dejavnosti so v večjem vzorcu ljudi priljubljene ter bi le-te lahko predlagala strokovnimi delavcem in zaposlenim na višjih uradnih mestih.
- Za nadaljnje delo bi morala raziskati, koliko starih ljudi ima na Jesenicah potrebo in željo obiskovati delavnico o delovanju pametnih telefonov. S tem, ko bi ugotovila, koliko je takšnih, ki imajo potrebo po novem znanju uporabe pametnih telefonov, bi morala poizvedeti tudi s kakšnim namenom bi se stari ljudje odločili za uporabo pametnega telefona. Če bi raziskava pokazala, da si stari ljudje želijo z uporabo pametnih telefonov vzdrževati stike s sorodniki in prijatelji na daljavo, bi bil končni cilj takega raziskovanja spodbuditi in informirati lokalno skupnost, da imajo stari ljudje željo po pogovorih tudi preko mobilnih aplikacij.
- Za nadaljnje raziskovanje bi morala vključiti strokovne delavce iz občinskega urada, ki bi lahko pripomogli k dodatni dokumentaciji o stanju prebivalstva na Jesenicah ter mnenja, kaj bi bilo v okviru dolgotrajne oskrbe glede na finančne vire na Jesenicah rešljivo in kaj ne.
- Priporočljivo bi bilo v raziskovalno delo vključiti tudi zaposlene (medicinsko osebje, strežnice, kuharice, socialno službo, oskrbovalke na domu) v Domu upokojenca Dr. Franceta Bergelja Jesenice. Tako bi raziskava pridobila bolj natančen pregled, kaj zaposleni zaznavajo, da v Občini Jesenice primanjkuje oz. bi bilo na področju dolgotrajne oskrbe dobro izboljšati.

- Ker sta v raziskavi sodelovali samo dve stanovalki iz doma za stare, bi bilo priporočljivo v raziskavo vključiti več stanovalcev iz različnih oddelkov; tako bi dobila podrobnejše in različnejše rezultate dela.
- Za nadaljnje raziskovanje bi bilo priporočljivo vključiti tudi stare ljudi, ki prihajajo z vasi, kot so Javornik, Prihodi, Planina pod Golico, Hrušica itd. Namen raziskovanja starih ljudi, ki so občani Jesenic, a prihajajo iz oddaljenih naselji, bi bil spoznati, kaj tisti stari ljudje potrebujejo, česa jim na vaseh glede na njihove potrebe primanjkuje, kaj si želijo. Tako stari ljudje, ki živijo na vasi, ne bi bili izključeni iz raziskovalnega dela in bi pripomogli k podrobnejši oceni potreb v Občini Jesenice.

8 LITERATURA IN VIRI

- Bednaš M., & Kajzer A. (ur.). (2017). Strategija dolgožive družbe. Pridobljeno dne 8. 9. 2019 s http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Strategija_dolgozive_druzbe/UMAR_SDD.pdf.
- Centri za socialno delo Slovenije (b. d.). Pridobljeno 18. 03. 2020 s <https://www.csd-slovenije.si/delovna-podrocja/#denarni-prejemki-in-sbvencije>.
- Dom upokojencev dr. Franceta Bergelja Jesenice (b. d.). Pridobljeno 15. 03. 2020 s <http://www.dom-jesenice.si>.
- Dragoš S., & Leskošek V. (2003). Družbena neenakost in socialni kapital. Pridobljeno 28. 09. 2019 s http://www2.arnes.si/~ljmiri1s/slo_html/publikacije/pdf/MI_politike_druzbenaneenakost.pdf.
- Dragoš, S. (2000). Socialne mreže v starosti. *Socialno delo*, 39 (4-5), 293-314.
- Dubois, B., & Krogstad Miley, K. (2005). *Social work: An Empowering Profession*. Boston: Pearson Education.
- Filipovič Hrast, M. & Srakar, A. (2015). Socialna izključenost: primerjava Slovenije z evropskimi državami. V Majcen, B. (ur.), *Značilnosti starejšega prebivalstva v Sloveniji: prvi rezultati raziskave SHARE*. (str. 206–214). Ljubljana: IER
- Flaker, V. (2015). *Prispevki k taksonomiji socialnega dela in varstva – 1. del*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Flaker, V. (b. d.) *Osnovni sklop spremenljivk pri hitri oceni potreb in storitev*. (Blog). Pridobljeno 27. 09. 2019 s vitoflakeragenda.blogspot.com/search/label/dolgotrajna%20oskrba.
- Flaker, V., Ficko, K., Grebenc, V., Mali, J., Nagode, M., & Rafaelič, A. (2019). *Hitra ocena potreb in storitev*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

- Flaker, V., Mali, J., Kodele, T., Grebenc, V., Škerjanc, J., & Urek, M. (2008). *Dolgotrajna oskrba: očrt potreb in odgovorov nanje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Flaker, V., Mali, J., Rafaelič, A., & Ratajc, S. (2013). *Osebno načrtovanje in izvajanje storitev*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Flaker, V., Nagode M., Rafaelič, A., & Udovič N. (2011). *Nastajanje dolgotrajne oskrbe: Ljudje in procesi – eksperiment in sistem*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Flaker, V., Rafaelič, A., Bezjak, S., Ficko, K., Grebenc, V., Mali, J., Ošlaj, A., Ramovš, J., Ratajc, S., Suhadolnik, I., Urek, M., & Žitek, N. (2015). *Priprava izhodišč deinstitutionalizacije v Republiki Sloveniji: končno poročilo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Gašperšič, N., Lapajne, I., Hribar Brus, M., Dečman, P., Skumavec Rabič, V., Dežman, M., & Žvan, P. (2016). *Strategija ohranjanja zdravja starejših na območju občin zgornje Gorenjske 2017-2021*. Jesenice: Ljudska univerza Jesenice.
- Google maps (2020). Podatki na zemljevidu. Pridobljeno 13. 03. 2020 s <https://www.google.com/maps/place/Občina+Jesenice/@46.447711,14.004096,12.07z/data=!4m5!3m4!1s0x477a9ae783a64d01:0xbb60de5ba131f966!8m2!3d46.4265018!4d14.0816567>.
- Hvalič Tauzery, S. (2007a). Dolgotrajna oskrba. *Kakovostna starost*, 10 (3) str. 72.
- Hvalič Tauzery, S. (2007b). Osnovna vsakodnevna opravila/instrumentalne dnevne življenjske dejavnosti (ADL). *Kakovostna starost*, 10 (4), 69-70.
- Ilič, I. (1997). Needs. V W., Sachs (ur.), *The development dictionary: a guide to knowledge as power*. Johannesburg, London, New Jersey: Witwatersrand University Press and Zed Books.
- Inštitut Antona Trstenjaka (2010). Pridobljeno 30. 09. 2019 s <http://www.inst-antonatrstenjaka.si/gerontologija/slovar/1033.html>.
- Jesenice mesto jekla in cvetja (b. d.). Pridobljeno 13. 03. 2020 s <https://turizem.jesenice.si/jesenice>.

- Kejzer, A., & Fajlić, L. (ur.) (2016). Demografske spremembe ter njihove ekonomske in socialne posledice. Pridobljeno 25. 09. 2019 s http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Demografske_spremembe_UMAR.pdf.
- Konvencija o pravicah ljudi z ovirami (2008). Ur. l. RS 10/80. Pridobljeno 3. 10. 2019 s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2008-02-0045?sop=2008-02-0045>.
- Koskinen, S. (1997). Aging and Social Work: The development of Gerontological Social Work. Strupnik, N. (ur.). *Social and Economic Aspects of Ageing Societies: European Inter-University Consortium for International Social Development – European Branch*. Ljubljana: Institute for Economic Research (1-16).
- Lee Baker, R. (1995). *Dictionary of Social Work*. Washington: NASW.
- Lynch, R. (2014). *Social work practice with older people. A positive person-centred approach*. Los Angeles: Sage.
- Mali, J. (2008). *Od hiralnih do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J. (2013). *Dolgotrajna oskrba v Mestni občini Ljubljana*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J., & Kejžar, A. (2017). Celostna oskrba stanovalcev z demenco. *Socialno delo*, 56 (3), 179-195.
- Mali, J., Flaker, V., Urek, M., & Rafaelič, A. (2018). *Inovacije v dolgotrajni oskrbi: Primer domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J., idr. (2019). *Ocena potre in storitev dolgotrajne oskrbe v Občini Žirovnica*. Končno poročilo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Mesec, B (2007). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: Študijsko gradivo, 2. izdaja*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: Kvalitativne raziskave*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Mesec, B. (2006). Očaran z močjo. *Socialno delo*, 45 (3-5), 235-247

- Milošević Arnold, V. (2004). *Socialno delo s starimi ljudmi. (izbrani članki in referat)*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Nedeljski (2015). *Varstvo in oskrba ostarelih*. Pridobljeno 30. 09. 2019 s [dolgotrajna-oskrba.si/uploads/institut/public/document/44-0916nd44_37_0001_sl.PDF](https://oskrba.si/uploads/institut/public/document/44-0916nd44_37_0001_sl.PDF).
- Občina Jesenice mesto jekla in cvetja (b. d.). Pridobljeno 13. 03. 2020 s <https://www.jesenice.si/o-obcini/item/30-splosna-predstavitev-obcine>.
- Oven, A. (2019). *Potrebujem oskrbo. Kaj pa sedaj?* Ljubljana: Inštitut za dolgotrajno oskrbo.
- Rafaelič A. (2015). *Pomen povezovanja in vključevanja pri oskrbi po meri človeka in procesih dezinstitutionalizacije*. (Doktorska disertacija). Pridobljeno 7. 10. 2019 s <https://egradiva.fsd.uni-lj.si/search/show/1417>.
- Rafaelič A., & Nagode, M. (2012). Uvajanje dolgotrajne oskrbe. *Časopis za kritiko znanosti*, 40 (250), 47-61. Pridobljeno 1. 10. 2019 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-ALR5LMEF>.
- Rafaelič, A., Ficko, K., & Flaker, V. (2017). *Prehod k skupnostnim oblikam oskrbe v Sloveniji*. *Socialne pedagogika*, 21(3/4). Pridobljeno 2. 10. 2019 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-16LK6DJX/5d2a183c-a40a-42e3-b368-7e67eb598bab/PDF>.
- Ramovš, J. (2003). *Kakovostna starost: socialna gerontologija in gerontagogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka in Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- Rant, M. (2010). Samostojnost in pomoč starim ljudem pri vsakodnevnih opravilih. *Kakovostna starost*, 15 (3), 33-42. Pridobljeno 15. 10. 2019 s <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:COL-O971QI91/c453524e-b667-45ec-ae4f-9c032b6a4623/PDF>.
- Republika Slovenija Gov.si (2020). Pridobljeno 18. 03. 2020 s <https://www.gov.si teme/naloge-obcin/>.

- Ros McDonnell, L., Bogataj, D., & Kavšek M. (ur.) (2015). *Dolgotrajna oskrba: izzivi in priložnosti: oskrbovani in bivalni vidiki*. Ljubljana: MEDIFAS in Skupnost socialnih zavodov Slovenije.
- STA. (b. d). Pridobljeno 30. 09. 2019 s <https://www.sta.si/2433100/na-podrocju-dolgotrajne-oskrbe-stevilni-izzivi-in-potreba-po-celovitem-pristopu>.
- Statistični urad Republike Slovenije (b. d.). Pridobljeno 10. 09. 2019 s <https://www.stat.si/StatWeb/>.
- Statistični urad Republike Slovenije (b. d.). Pridobljeno 10. 09. 2019 s <https://www.stat.si/obcine/sl/2010/Municip/Index/57>.
- Statistični urad Republike Slovenije (b. d.). Pridobljeno 25. 09. 2019 s https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__05_prebivalstvo__10_stevilo_preb__20_05C40_prebivalstvo_obcine/05C4006S.px/.
- Statistični urad Republike Slovenije (b. d.). Pridobljeno 25. 09. 2019 s <https://www.stat.si/obcine/sl/2016/Municip/Index/57>.
- Svetina Apat, S. (2015). Skupnost socialnih zavodov Slovenije in Gerontološko društvo Slovenije. V Mali, J. (ur.). *Socialno delo v zdravstveni dejavnosti* (str. 51-53). Pridobljeno 14. 10. 2019 s http://www.ssz-slo.si/wp-content/uploads/2017/05/SSZS_GD-zbornik_Socialna-oskrba_november-2015.pdf
- The International Federation of Social Workers (2019). Pridobljeno 17. 10. 2019 s <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/?fbclid=IwAR1HZpnM5uBKBkol-XSgGnsJGGnzdpReY-6yTikeri6ZNIJwqJ8V3fBfvvYw>.
- Urad RS za mikroekonomske analize in razvoj. (2019). Pridobljeno 8. 9. 2019 s www.umar.gov.si/teme/demografske-spremembe/.
- WeDo (2010-2012). Pridobljeno 14. 10. 2019 s http://dolgotrajna-oskrba.si/uploads/institut/public/document/40-24171_wedo_brochure_a4_48p_sl_web_sl.pdf.

- Wikipedia Prosta enciklopedija (2019). Pridobljeno 14. 03. 2020 s https://sl.wikipedia.org/wiki/Občina_Jesenice.
- Willer, B., & Itagliata, J. (1984). An overview of the social policy of deinstitutionalization. *International Review of Research in Mental Retardation*, 12, str. 1-23.
- Zaviršek, D., Zorn, J. & Videmšek, P. (2002). *Inovativne metode v socialnem delu, opolnomočene ljudi, ki potrebujejo podporo za samostojno življenje*. Ljubljana: Študentska založba.
- Zavod za šport Jesenice (2020). Pridobljeno 16. 03. 2020 s <https://www.zsport-jesenice.si/>.
- Zdravstveni dom Jesenice (b. d.). Priobljeno 18. 3. 2020 s <https://www.zd-jesenice.si/?subpageid=1>.
- Žnidarec Demšar, S. (2015). Skupnost socialnih zavodov Slovenije in Gerontološko društvo Slovenije. V Mali, J. (ur.). *Kakovostno staranje v skupnosti – pravica in priložnost (primer dobre prakse)* (str. 28-35). Pridobljeno 14. 10. 2019 s http://www.ssz-slo.si/wp-content/uploads/2017/05/SSZS_GD-zbornik_Socialna-oskrba_november-2015.pdf.
- Župnija Jesenice (b. d.). Pridobljeno 15. 03. 2020 s www.zupnija-jesenice.si.

9 PRILOGE

PRILOGA A: SOGLASJE IN VPRAŠALNIK

SOGLASJE K SODELOVANJU V RAZISKAVI

Raziskava: Ocena potreb starih ljudi po dolgotrajni oskrbi v občini Jesenice

Pozdravljeni,

sem Laura Fajković, absolventka Fakultete za socialno delo. V diplomskem delu raziskujem potrebe starih ljudi po dolgotrajni oskrbi v Občini Jesenice z namenom oblikovanja inovativnih rešitev na njihove potrebe.

Vabljeni ste k sodelovanju v raziskovalni nalogi z naslovom **Ocena potreb starih ljudi po dolgotrajni oskrbi v Občini Jesenice**. Zbiranje podatkov bo potekalo od 1. 04. 2019 do 10. 02. 2020. Raziskavo bom vodila jaz, izvajala pa se bo za namen moje diplomske naloge.

Od udeleženk in udeležencev v raziskavi se pričakuje, da prostovoljno odgovarjajo na zastavljena vprašanja. Če uporabnik ni zmožen ali noče odgovoriti na vprašanja se ga v to ne sili.

Sodelovanje v raziskavi ne prinaša materialnih koristi udeleženci in udeležencu. Vaše sodelovanje v raziskavi je v celoti prostovoljno in ga lahko kadarkoli prekinete brez posledic.

Storila bom vse, da zaščitim Vašo zasebnost. Zapisi Vaših izkušenj in spremljajoči demografski podatki (na primer starost, spol, izobrazba idr.) bodo shranjeni pod raziskovalno šifro. Vaša identiteta v nobenem primeru ne bo razkrita.

V primeru morebitnih vprašanj se lahko obrnete na:

Elektronski naslov izvajalke: fajkovic.laura@gmail.com

S podpisom jamčim, da sem prebral_a in da sem dobil_a priložnost za postavitev vprašanj v zvezi z raziskavo. Potrjujem privolitev v udeležbo v opisani raziskavi ter dovolim uporabo zbranih podatkov v pedagoške in znanstveno-raziskovalne namene.

Kraj: _____

Datum: _____

Ime, priimek in podpis izvajalke raziskave: _____

Datum: _____

Ime in priimek udeleženke_ca: _____

Podpis: _____

VPRAŠALNIK

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: _____
- Datum: _____
- Čas trajanja pogovora: od _____ do _____
- Prostor pogovora: _____
- Izvajalka intervjuja: _____

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: _____
- Starost: _____
- Poklic/izobrazba: _____

1. Vsakdanje življenje

- Kje živite?
- Potek dneva: Opišite mi, kako poteka vaš povprečen dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan).
- Potek življenja: Kako je potekalo vaše življenje?
- Prosti čas: Kaj počnete v prostem času? Kdaj imate prosti čas? Kaj delate v prostem času? Hobiji? Šport, kultura, rekreacija?
- Opravki: Kateri so vaši vsakodnevni opravki? Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi, CSD...)?
- Kakšen prevoz navadno uporabljate?
- Gospodinjska opravila: Kako poskrbite za gospodinjska opravila? Kako poskrbite za svojo prehrano? Kdo kuha in pomiva posodo? Imate radi pospravljeno? Kdo pospravlja in kdaj? Kako operete perilo, ga zlikate? Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? Kdo poskrbi za otroke, varstvo? Katera opravila opravljate samostojno? Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč?

1.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

- Kaj ste po poklicu?
- S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? Kako pogosto ste opravljali te dejavnosti, s kom ste jih počeli?
- Katere dejavnosti radi počnete danes? S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? Katere so vaše dejavnosti znotraj in zunaj doma za stare, kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni? Kaj vam daje zadovoljstvo?
- Katere spretnosti imate? Kaj bi se še radi naučili? Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti?

1.2 Stiki in družabnost

- S kom živite, se družite? Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (osebno, na daljavo z mobitelom, računalnikom, internetom ali preko pisem)?
- Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju?
- S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? S kom nimate stikov in bi jih radi imeli?
- Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite?
- Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Komu se lahko zaupate?

2. Želje in potrebe

- Kaj si v življenju želite?
- Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let?
- Kam bi se radi vključili?
- Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše?
- Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? Katerih ne morete zadovoljevati?
- Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile? Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah?

3. Vpliv

- Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju? V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah? V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas?
- Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedli in pili, ali lahko izbirate televizijske in radijske programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke? Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? Imate prevoz? Denar? Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? Kako lahko vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike?

PRILOGA B: ZAPIS POGOVOROV Z INTERVJUVANCI

ZAPIS POGOVORA Z OSEBO (1) : A

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: Jesenice
- Datum: 21.01.2020
- Čas trajanja pogovora: 90 min
- Prostor pogovora: Teater bar Jesenice
- Izvajalka intervjuja: Laura Fajković

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: ženski
- Starost: 76
- Poklic/izobrazba: učiteljica

1. Vsakdanje življenje

Kje živite? Živim na Plavžu v stolpnici, v četrtem nadstropju, v lastnem stanovanju. (A1)

Potek dneva: opišite mi, kako poteka vaš dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan).

Moj najljubši del dneva je jutro. Namreč zjutraj najprej potelovadim za hrbtenico, ker se mi že malo poseda in moram pač poskrbeti, da me bo še nekaj časa držala pokonci (A2). Potem si skuham zajtrk. Zajtrk je v tavelki skodelici pol kave, pol mleka. Potem je kos kruha namazan z nečem. Najraje imam bakalar ali kakšni skutni namaz (A3) in pa križanke. Križanke so velik del mojega življenja in se ukvarjam skoraj da vsak trenutek v dnevu, ko imam čas (A4).

Živim sama zato imam dovolj prostora (A5) in v kuhinji imam v kuhinjskem kotu Sovo – slovar pa še kakšno knjigo za pomoč pri reševanju pa ugankarske revije. Pri meni je to zmeraj nastlano. Ni nič urejeno. In ko dobim obiske moram to hitro uredit, da ne bo kdo mislil, kako sem nastlana. Čeprav sem postala malo nemarna (A6).

Po zajtrku se odpravim za Savo hoditi. (A7) Danes sem to spustila, ker imam randi z vami. Za Savo hodim približno od ure in pol do dve uri. Plavški travnik je moj prostor kjer jaz uživam v naravi. Tam srečujem ljudi, ki jih nisem nikoli prej videla. Potem srečujem ljudi, ki vodijo pse in ker sem se vedno bala psov sem se sedaj navadila na pse in si upam tudi kakšnega pobožati. Tam srečujem ljudi različnih narodnosti in različnih poklicev, poklepetamo in gremo na prej. (A8) V decembru smo si izbrali eno živo smrekico in smo jo okraševali. Vsakič, ko smo šli mimo smo nekaj obesili na smrekico. Začeli smo z bomboni. Potem pa so prišli na vrsto obeski. Bomboni so zginevali, jasno, da so. Obeski pa so pričakali novo leto (A9).

Potem grem v trgovino, če je potrebno (A10). Potem grem domov si skuhati kosilo. Kosilo je vedno toplo. Rada imam preproste jedi. Obožujem polento in ajdove žgance, veliko solate pojem. Potem pa si privoščim kej dobrega za konec (A11). Potem grem pa za kakšne pol urce počivati (A12). Potem pa so na vrsti zopet križanke. Potem imam pa že kakšne obveznosti (A13). Zvečer sem redko kdaj doma imam dva abonmaja v gledališči – glasbenega in gledališčnega (A14). Udeležujem se veliko prireditev, ki jih je na Jesenicah zelo veliko (A15). Recimo zdaj zadnja prireditev je bila prireditev ob 25 letnici Srbskega društva Vuk Karadžića v gledališču in je bilo čudovito. Mislim narodne noše, plesi to mene čisto očara in od tega živim že par dni. In sem res srečna, da nekdo goji to zadevščino (A16). Kajti ljudje smo postali čudni, vsak se zapira v svoj krog (A17), zelo težko je spraviti starejše ljudi ven, saj je najbolj udobno sedeti doma v naslonjaču in gledati televizijo (A18). Mladi se pa itak ukvarjajo z mobiteli (A19), tako, da to je sedaj čisto narobe svet. Zvečer pa rada pogledam na televiziji, ne nadaljevanke, to ni v mojem repertoarju. Bolje je kakšna nadaljevanka, kakšna drama, kakšna romantična zadevščina. In sem čisto hepnena, ko pride do kakšnega poljuba. Človek je v bistvu romantik v sebi (A20). Potem grem pa spat.

Potek življenja: kako je potekalo vaše življenje? Rodila sem tri otroke, imam šest vnukinj, enega vnuka, dve pravnukinji in enega pravnuka (A21). Od tega je ena vnukinja v Mežici, ta druga vnukinja je v Ljubljani, tretja vnukinja je pa na Finskem in ima tam družino. Tako, da so se mi razpršili kar po Evropi (A22).

Rodila sem se v Nemčiji v Drezdenu, kamor je bila moja mama izseljena. Rodila sem se v šoli, ki je še vedno delujoča, saj sem jo obiskala (A23). Komaj sem preživela vožnjo domov, kajti okrog 27 takih otrok nas je bilo v transportu, preživelo nas je 6, drugi pa so pomrli. Mene je rešila moja stara mama s strokom česna (A24). Namreč, ko se je ta transport vračal domov. Ljudje niso imeli ničesar. Ne za jest ne za pit. In so se mogli znajti kakor kot so se vedeli in znali (A25). In smo bili vsi otroci gliščavi (A26). Drugače sem pa prvo leto preživela na Dolenjskem. Moji starši so namreč Dolenci (A27).

Do tretjega razreda sem živela na Dolenjskem, nad Krškimi gorami (A28). Potem je pa moj oče odšel s trebuhom za kruhom na Jesenice. Ker je takrat železarna iskala delavce in seveda smo čez čas uspeli priti za njim (A29). Tako, da jaz se štejem, da sem Gorenjka, Jeseničanka. In sem tudi ponosna na to (A30). Morem reči, da sem jaz rada Jeseničanka. Mene so požokal v šolo s šestimi leti (A31). Takrat to ni bila navada. Zato sem eno leto profitirala. Potem sem še delala nižjo gimnazijo. In je bila tista matura skoraj težja kot višja gimnazija (A32). Sem pa obiskovala Jeseniško gimnazijo. Potem sem pa iskala tako šolo, da bo zraven dom (A33). Oče je pričakoval od mene, da bom šla metalurgijo študirati (A34). Jaz sem bila pa sirotek, suh, Boh pomagaj. In ker sem med počitnicami delala tudi v Železarni sem si rekla, da jaz tja dol ne grem. In jaz sem se očetu uprla (A35).

Zraven je mogla biti tudi štipendija (A36). Zato sem se vpisala v pedagoško smer in sem jo v dveh letih končala (A37). In pri dvajsetih sem končala višjo šolo (A38), kot štipendijska sem dobila službo (A39), poročila sem se (A40). Tako, da pri dvajsetih letih sem naredila kar tri take velike življenjske skoke (A41). Nato sem bila dolga leta učiteljica na Prežihovem Vorancu (A42). Učila sem vse kar je bilo potrebno, v bistvu sem naravoslovka (A43). Zadnjih petnajst let pred upokojitvijo sem bila pa ravnateljica (A44). Z upokojitvijo sem začela sodelovati z društvom upokojencev na Jesenicah in Zvezo prijateljev in mladine Jesenice (A45). Nato sem bila 15 let precedenca ZPM Jesenice (A46). Po vojni smo letovišče v Pineti začeli obnavljati, saj so bili v njem nastanjeni begunci. Hodili smo med vikende. To je bilo prostovoljno delo, ki se je obrestovalo s tem, da gredo otroci lahko letovati (A47). Pri društvu upokojencev so me najprej zadolžili za proslave in prireditve (A48). Zdaj že enajsto leto vodim ob ponedeljkih enkrat na mesec družabna srečanja za ljudi z našega okolja. Imam na čez vse proslave, ki so v domu in izven doma (A49). Jaz sem pri društvu upokojencev kultura (A50). Sem vdova, že zelo dolgo (A51). Živim sama (A52). Imam pa zelo skrbnega nečaka in nečakinjo, ki zelo gledata name in skrbita, da se imam lepo (A53).

Prosti čas: Kaj počnete v prostem času?

Jaz imam polno opravil (A54), to so križanke. Se rada srečujem z ljudmi (A55), potem tudi štrikam (A56), kvačkam kakšne malenkosti (A57). Čas preživim tudi z najmlajšo vnukinjo ki je v četrtem razredu OŠ. Skupaj kvartava s šestico, sestavlja besede Križem Kražem in igrava Remi (A58).

Kdaj imate prosti čas? Jaz imam veliko prostega časa, saj sem upokojenka (A59). Sem sama, vendar nisem osamljena (A60).

Kaj delate v prostem času? Križanke rešujem tudi po tri ure. Popoldne pa kakor mi pade. Na dan porabim ene štiri ali pet ur za križanke. Sodoku ne maram, številke mi ne gredo. V križankah vidim užitek.

Hobiji? Šport, kultura, rekreacija? Drugače se pa udeležujem tudi druženja ob križem kražem to je nekakšni Scrable, to imamo enkrat na teden na Ljudski univerzi na Jesenicah (A61).

Zelo rada obiskujem operne predstave. Z upokojenci smo bili v Januarju v Mariboru, v februarju in marcu bomo šli v Ljubljansko opero (A62).

Pred leti sem s prijateljico veliko potovala po Evropi, zdaj pa teh potovanj nisem več sposobna, saj nisem sposobna slediti skupini (A63). Skupina je prehitra zame in jaz nimam nič od tega, ko za njimi pricapljam. Septembra 2019 sem šla z nečakom in nečakinjo z rent a carjem po Romuniji. To je bilo za mene čudovito. Ogledovala sem okolico (A64). Obiskala sem veliko Evrope. Budimpešta je zame najlepša prestolnica na svetu.

Kateri so vaši vsakodnevni opravki? Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi na CSD)? Ena izmed mojih aktivnosti je tudi, da sem koordinatorka za sklepanje zakonskih zvez. In imam z upravno enoto

Jesenice zelo lepe odnose, saj mi oni odredijo kdaj imam te poroke (A65). Poročam že od leta 1985. Takrat sem bila namreč podžupanja na Jesenicah (A66) in iz tega naslova je nastalo, da sem postala tista, ki sklene poroko.

Na občini – nimam nobenih problemov. Jaz slabih vtisov z uradnimi osebami nimam (A67).

S CSD-jem se redno srečujem (A68), saj sem v stolpnici, kjer živim predsednica nadzornega odbora in se v stolpnici vse sorte dogaja (A69). Bilo je eno nasilje v družini in sem šla na CSD in so takoj uredili (A70). Tako, da ta CSD je zelo obremenjen, ampak se trudi vse stvari urediti tako kot je treba (A71), kajti socialnih problemov je na Jesenicah zelo veliko (A72). Revščina na Jesenicah je (A73).

S policijo nimam direktnega stika (A74).

Na pošto nosim rešitve križank, tam so zelo prijazni (A75).

Jaz imam vse v bistvu na razdalji 50 metrov npr. pošto, Loterijo, Mercator, pekarno, mesnico, trgovino z oblekami, banko, zdravstveni dom. Bolnico imam na razdalji 500 metrov (A76). In jaz se počutim zelo varno (A77).

Kakšen prevoz navadno uporabljate? Vozim avto, to mi je v veliko veselje, da sem mobilna (A78). Čeprav mi ni nič težko iti na avtobus (A79).

Kako poskrbite za gospodinjska opravila? Jaz kuham, pomivam, pospravljam, kolikor lahko (A80). Sovražim sesalnik, jaz imam rajši metlo in cunj. Zelo težko se pripravim k čiščenju oken, tega pa res ne maram (A81).

Kako poskrbite za svojo prehrano? Sama poskrbim za hrano. Rada imam toplo kosilo (A91).

Kdo kuha in pomiva posodo? Posodo za seboj en dva tri pomijem (A92). Tudi skuhati mi ni problem.

Imate radi pospravljeno? Samo moram pa rečt, da z leti nisem več taka, da mora biti vse v nulo očiščeno. Ko vidim, da je potrebno pospraviti se lotim (A93).

Kdo pospravlja in kdaj? Živim sama, pospravljam sama. Preden dobim obiske (A94).

Kako operete perilo, ga zlikate? Perilo sama operem in ga obesim ter zlikam (A95).

Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? Kar se tiče popravo pohištva, aparatov se ne lotim (A96). Težke predmete tudi ne nosim (A97).

Kdo poskrbi za otroke, varstvo? Ko so bili vnuki majhni sem jih veliko premerkala (A98). Zelo dolgo časa sem hodila v Kranjsko Goro, kajti moj edini vnuk je otrok s posebnimi potrebami (A99). Najmlajša vnukinja je v četrtem razredu OŠ, k meni rada pride (A100).

Katera opravila opravljate samostojno? Kuhanje, pomivanje posode, pranje cunj, likanje. Glede gospodinjskih jih še zmorem sama (A101). Recimo očistim sama zamašen odtok v kuhinji, namestiti pregorelo žarnico noben problem. To vse sama naredim (A102).

Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč? Zdaj tako, kar se tiče kuhinje ali recimo zamenjati pipo se ne lotim, zamenjati stikala to se tudi ne lotim. Kavča sama se prenašam. Težjih stvari ne morem več opravljati (A103), ker prvič nisem več sposobna, drugič pa zaradi tega, ker imam zaradi sive mreže obe leči zamenjani in ne smem dvigniti več kot pet kilogramov (A104). Potem ko me je kap, mi je pa to še dodatno ovira pri vidu (A105). Za enkrat ne potrebujem dodatne pomoči (A106). Bom pa razmišljala, da bom nekam hodila na kosilo (A107). To ni noben problem iti na kosilo, ali v bolnico, ali v dom, ali pa mi ga nekdo prinese (A108). To je sedaj čudovito narejeno tudi na Jesenicah je poskrbljeno če potrebuješ pomoč pri čiščenju (A109). Kajti tudi v okviru društva upokojencev imamo skupino prostovoljk, ki zaznavajo katere starejše osebe rabijo pomoč pri kakšni stvari (A110). Sem pa vesela, da je občina začela razmišljati pri pomoči glede prevozov (A111). Ko bom nehala voziti, bom najbrž tudi jaz potrebovala kakšno pomoč pri kakšnem prevozu (A112). Čeprav jaz imam zelo blizu Čufarjevo trgovino (Mercator), mi bi tudi iz trgovine pripeljali, to sem videla, da počnejo (A113). Mislim, pa da tega še ne potrebujem. Ko bo prišel čas za to, da prosim nekoga za pomoč mi tudi ne bo nerodno (A114).

1.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

Kaj ste po poklicu? Učiteljica (A115).

S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? Jaz sem bila zelo rada učiteljica in mi je zelo toplo pri srcu, če me nekdanji učenci pokličejo o trščica. Ker jaz sem bila tršica. Ko me nekdo pokliče po temu nazivu mi kar srce poskoči. To mi polepša dan (A116). Kot predsednica Zveze prijateljev in mladine smo za vikende hodili obnavljati letovišče za otroke Pineta pri Novi Gradu. Jaz sem skočila v tandem s padalom (A117), šla sem z balonom čez Ljubljano (A118), spustila sem se z ziplinom v Planici (A119).

Katere dejavnosti radi počnete danes? Zelo rada križanke rešujem, hodim na sprehode (A120), se družim, organiziram dogodke (A121), poslušam glasbo (A122), hodim v gledališče na Jesenice in v opero.

S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? Ukvarjam se z organiziranjem dogodkov pri društvu upokojencev Jesenice, sem predsednica nadzornega odbora v stolpnici na Jesenicah, zanimam se za reševanje križank.

Katere so vaše dejavnosti znotraj doma za stare, katere so vaše dejavnosti izven doma za stare? Katere dejavnosti počnete doma? Kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni?

Doma rešujem križanke tudi po pet ur na dan.

Kaj vam daje zadovoljstvo? Reševanje križank, da me nekdo pokliče turšica, da lahko komi pomagam.

Katere spretnosti imate? Imam spretnost, da zmorem začutiti energijo človeka. Jaz vedno začutim s kom lahko komuniciram in s kom ne. To je večšina, ki se jo naučimo učitelji. Učitelj more zaznati tisto energijo, ki gre od otrok, do učitelja pa do staršev in kolegov in to mi je ostalo (A123).

Kaj bi se še radi naučili? Zdaj ste me pa spravili v zadrego. Takole je bolj ko sem stara bolj vem koliko znanja mi manjka. Koliko veščin mi manjka in kako z različnimi stvarmi se ljudje ukvarjajo v okolici mene, da v širši družbi sploh ne govorim (A124). Ampak tako bom rekla, da sem odkrila, da je v mojem življenju vse nekako kot je treba, da je. Ravno prav je vsega. Ni bilo vse krasno (A125).

Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti?

Kakšne dobrodelne zadeve, to sigurno. Skušam vsak mesec tudi denarno pomagat organizacijam (A126). Udeležila bi se dejavnosti, ki bi bila primerna mojim fizičnim zmožnostim. Umskim zmožnostim že gre, fizičnim pa ne (A127).

1.2 Stiki in družabnost

S kom živite, se družite? Živim sama.

Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (npr. na daljavo z mobitelom, računalnikom, internetom ali preko pisem)? Stike vzdržujem na razno razne načine. V društvu se srečujemo mnogokrat, kajti imamo veliko dejavnosti. V društvu se kar naprej nekaj dogaja (A128). Pripovedovala sem tudi to, da se družim z ljudmi, ki jih srečujem na sprehodih. V stolpnici imam kar lepe odnose, organiziramo vsako leto prihod dedka mraza in obdarimo otroke. Za dan žena organiziramo tudi srečanje žensk v stolpnici (A129).

Računalnika nimam, kajti ko sem šla v pokoj sem se odločila, da se ne lotim učenja veščin na računalniku (A130). Pri vzdrževanju stikov z mojimi otroki nimam nobenih problemov, mi se veliko družimo, ker smo velika družina. Rojstne dneve praznujemo skupaj, vsakega prvega v novem letu jih povabim k sebi in smo na obisku pri meni. Vse rojstne dneve praznujemo skupaj (A131). Problem je v času, ki ga imajo moji otroci, čas je pa tisti, ki nas omejuje (A132).

Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju? Po druženju se počutim izpopolnjeno (A133). Kajti s tistimi, ki se družim mi dajejo tisto, kar jaz nimam. In občutim, da od njih jemljem tisto njihovo dobro kar imajo (A134).

S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? Jaz prav veliko prijateljev nimam. Tiste, ki pa so, so pa zelo dobre (A135). Po domovih ne hodim, dobimo se ali zunaj ali nekje se srečamo. Jaz se družim z ljudmi na dogodkih, na sprehodih, tako (A136).

Hodim v kino, v gledališče, na prireditve, ki so kjerkoli ali v Kolpernu, ali v gledališču Toneta Čufarja (A137). Jaz mislim, da sem kar družaben človek. Druženje z ljudmi poteka vsak dan (A138).

S kom imate stikov in bi jih radi imeli? Stikov imam toliko, kolikor sem jih sposobna vzdrževati (A139).

Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite? Glede stanovalcev je tako. V naši stolpnici je 84 stanovanj in v tistem delu kjer sem jaz smo Hrvati, Bosanci, Srb in jaz (A140). Ampak moram reči, da so zelo pozorni do mene, če me kakšne tri štiri dni ne vidijo me vedno vprašajo, če je kaj narobe (A141). Jaz se trudim z ljudmi lepo pogovarjam (A142).

Glede prebivalcev Jesenic je medsebojno sodelovanje Jeseničanov slaba. Zelo slaba. Ljudje se zapirajo v svoje domove (A143). Zdaj so se začeli zapirati tudi po poreklu. Albanci zase, Srbi zase, Bosanci zase... to ni dobro (A144). Ko so prišli prvi dijaki iz Bosne v Žic, tam je bil prvi internat. Ti so se hitro integriral in se naučili jezika. Vsi ta drugi, ki so prihajali, se niso tako hitro integrirali (A145). Zdaj ne vem ali so bili tako vzgojeni, kajti vsak narod ima svoj ponos. Če zmorejo preko tega jt je v redu, če pa ne je pa konec (A146). In če smem primerjavo primerjat bila sem v Septembru v Romuniji in v Romuniji v vseh mestih, v lepem vremenu, ljudje preživljajo čas zunaj. Cele družine, cele klape in so se med seboj pogovarjali. Jaz tega na Jesenicah ne doživim (A147). Zdaj Čufarjev trg se mi zdi malo izumetničen, zato se prireditve na Čufarjevem trgu ne udeležujem.

Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Ta prvo se zanesem sama nase (A148). Potem pa računam na moje otroke in na moje prijateljice (A149). To je moj odgovor.

Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Na pomoč pokličem otroke in prijateljice (A150).

Komu se lahko zaupate? Tudi zaupam se, otrokom in prijateljicam (A151).

2. Želje in potrebe

Kaj si v življenju želite? Jaz si želim samo zdravja (A152). Aha ena stvar je, ki bi jo rada naredila in to je Bungee Jumping (A153). Jaz upam, da bom na hitro umrla, to je moja iskrena želja. Kajti ne želim biti nikomur v breme (A154). Ne želim niti iti v dom. Kajti zdi se mi, da potem to ni več življenje ampak životarjenje. Jaz sem pa preveč živa. Jaz živim življenje in bi me to podelalo (A155). Drugače si pa želim zdravje.

Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let? To ta zadnje – deset let je vprašljivo. Ampak čez eno leto upam, da bo tako, kakor je sedaj. Jaz upam, da bom toliko sposobna opravljati tisto, kar rada opravljam. V čemer najdem smisel svojega življenja, in v čemer uživam. In to velja za čez eno leto, čez dve leti in dokler pač bom (A156).

Kam bi se radi vključili? Na novo se ne bi nikamor. Sem pa na toliko svtari vključena kolikor jih zmorem. Tako, da kakšnih novih vključevanj res ne bi zmogla. Kajti tisto kamor se vključim želim dobro delati in če bi karkoli bilo več, ne bi bilo dobro in potem se tudi ne lotim tega (A157).

Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše? Nič. Pokojnino imam, stanovanje imam, avto imam, otroke imam, vnuke imam, prijatelje imam evo (A158). Vsake toliko časa je nekaj novega, kakor je bilo snemanje videospota ali delati z vami intervju, saj se nikoli še nisem pogovarjala z nekom za diplomsko nalogo (A159).

Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? Ha. Želje po zabavi, po smehu, po veselju (A160), človeški toplini (A161), ustvarjalnosti (A162), umskih sposobnosti (A163). A sem dosti povedala. Za druženje imajo ljudje veliko možnosti na Jesenicah. Je pa vprašljivo koliko so pripravljeni priditi (A164). Ljudje so se zasedeli doma pred televizijo, saj je tam najbolj udobno. Jaz se bojim, da se bo ta družba počasi razčlovečila (A165). Drugače pa ponavljam, na Jesenicah je veliko možnosti za druženje, koliko jih pa izrabijo prebivalci je pa vprašljivo.

Katerih ne morete zadovoljevati? No imela sem do lani načrt čez poletje prehoditi vse naše alpske doline (A166). Zdaj jih ne morem več. To se pravi Vrata, Krma, Radovna in tako na prej. Zdaj malo goljufam, da se čimdalje z avtom peljem in potem samo eno kratko turo naredim. To prinese starost. Jaz moram energijo šparati zato, da lahko sebe vzdržujem (A167).

Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile? Samo zdravje.

Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah?

Človeško toplino. Samo to. Vse ta drugo na starost. Dobro je, moraš imeti materialna sredstva zato, da zadovoljiš tiste osnovne potrebe (A168). Vendar najbolj pomembna je človeška toplina. Kajti ljudje smo socialna bitja, če zgubimo ta stik za so ljudi ni vredno življenje (A169).

Vesela sem bila, ko sem prebrala, da bo občina začela razmišljati pri organiziranju prevozov za stare ljudi (A170). Ker recimo na Tomšičevi več trgovine ni, na Stražišarjevi tud ne, na Blejski Dobravi tudi ne, na Cesti Prvega Maja tudi ne, na Hrušici tudi ne, v Planini pod Golico, Plavškem in Javorniškem rovtu tudi ne. In so ljudje resnično neboljani. Saj vozijo kruh, ampak je potrebno še kaj drugega tudi kupiti (A171). Sem pa to prvič videla v Mariboru, ko je malo večji kombi patroliral po cesti, pa so ga ustavili, pa jih je peljal tam kamor so želeli in to zastoj (A172). Jaz verjamem, da ljudje ne marajo javnega prevoza (A173). Prvič so tiste stopnice zelo visoke, za marsikoga, za stare ljudi, da se ne spotaknejo (A174). Druga stvar je tudi to, da je avtobusov cena tudi draga (A175). Javen prevoz je na Jesenicah organiziran, vendar je za marsikoga nedosegljiv v tem smislu, da je odročen ali predrag (A176).

3. Vpliv

Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju? Takole je, zgleda, da sem se rodila za voljo do življenja (A177). Saj sem se morala boriti za življenje. drugo, da sem si ustvarila neke cilje (A178), da sem se usmerila v poklic, ki sem ga rada delala (A179). Da sem se usmerila v delo Zveze društvo prijateljev mladine, da sem letovišče postavila, pa da, kulturo naprej peljem, pa da sem kolikor toliko bila dobra mama, žena, babica sploh. In zdajle prababica (A180).

V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah? Ko sem bila žena, ko sem bila mati, ko sem bila učiteljica, ravnateljica, in potem ko sem bila precedenca Zveze društva prijateljev in mladine. In kot koordinatorka za sklepanje zakonskih zvez (A181).

V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas? Pri vsem tem naštetim so poskušali tudi drugo uveljaviti svoje mnenje zame. Ampak zgleda, da sem jaz prevladala (A182). To je bil moj tisti uporniški značaj, ker me je moja družina prisilila v to upornišvo. Moja mama ni imela lastnih dohodkov, ker je bila gospodinja in jo je oče zelo tlačil in naju je z bratom tudi hotel potlačiti. Brata je skoraj. Jaz se mu pa nisem pustila (A183).

Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedli in pil, ali lahko izbirate televizijske in radijske, programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke? To vse se sama odločam. Zdaj včasih so bile počitnice družinske počitnice in to je bilo vedno velik napor. S tremi otroki iti na počitnice je bila vedno ekspedicija v neznano (A184). Z naravo sem pa kar veliko povezana in vesela sem, da so tudi moji otroci povezani z naravo (A185). Kar se pa tiče vsega ostalega po mojih željah. Če se mi ne da kuhat, grem pa v gostilno (A186). Zakaj pa ne. Zaradi tistih desetih evrov me ne bo hudič vzel (A187). Glede oblek pa tako. S tem imam pa probleme, moj mož je bil velik estēt. Jaz sem bila pa vzgojena v običajni delavski družini in nismo imeli izbire glede oblek in obutve (A188). Moj mož je bil velik ljubitelj lepih stvari imel je umetniško žilico in on je vedno domov prinesel en kup oblek in potlej smo mi obleke izbirali (A189). In ko njega ni bilo več, sem imela jaz s tem velike probleme. In zdaj izbiram po trenutnem navdihu. Če mi je kaj všeč v tistem trenutku kupim, če mi pa ni pa ne kupim. Zdaj izbiram dvovrstno garderobo. Ena garderoba je za slavnosti zadeve za poroke in proslave. Druga pa za vsakodnevne zadevščine (A190).

Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? Da.

Imate prevoz? Da.

Imate denar? Ne bom rekla, da imam ne vem kako visoko pokojnino, vendar za mene je dovolj velika, da pokrijem stroške, da nisem od nikogar odvisna in to je veliko (A191). Kajti to je za žensko zelo veliko. Moja mama mi je edino stvar, ki mi je rekla, ko sem se odločala za poklic, naj gledam samo to, da bom v poklicu in da bom imela svoj denar. Ona je bila čisto odvisna od moža. Jaz pa ne. Sem lahko razpolagala svoje materialne stvari po svoji želji (A192).

Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? Brez lastne skromnosti mislim, da. Dobila sem zelo veliko priznanj. To najbrž kaže, da me ljudje spoštujejo (A193).

Kolikšno moč imate vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike? Jaz bi rekla, da je osnova vsakega komuniciranja spoštovanje in prijaznost. To je osnova, potem pa če tega ni ne moreš komunicirati ne sam kot posameznik, še manj pa v družbi (A194).

ZAPIS POGOVORA Z OSEBO (2): B

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: Jesenice
- Datum: 2.2.2019
- Čas trajanja pogovora: 35 minut
- Prostor pogovora: kuhinja
- Izvajalka intervjuja: Laura Fajković

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: moški
- Starost: 72
- Poklic/izobrazba: delavec v železarni, delovodja

1. Vsakdanje življenje

Kje živite? Živim na Jesenicah v stanovanju v stolpnici (B1).

Potek dneva: opišite mi, kako poteka vaš dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan). Zbudim se ob 6.00 zjutraj (B2). Spijem kavo (B3) in gledam televizijo (B4). Dopoldne grem ven pred stolpnico, v trgovino na zrak (B5). Potem se vrnem nazaj domov kjer skuham kosilo (B6). Po kosilu sledi počitek (B7). Popoldne po navadi pride kakšen obisk (B8), se pogovarjam po telefonu (B9) ali gledam televizijo. Večerjam ob sedmih (B10). Pred spanjem rad gledam televizijo. Spat grem po deveti uri (B11).

Potek življenja: kako je potekalo vaše življenje? Sem iz Bosne (B12), odraščal sem v veliki družini (B13), kar je pomenilo, da nismo imeli denarja za preživetje (B14). Pri 14. letih sem se odločil, da bom odšel v Slovenijo – trebuhom za kruhom (B15). Ko sem na obali zaslužil dovolj, da sem si lahko privoščil šolske potrebščine sem se vrnil v Bosno v šolo (B16). Pri 15. letih sem se za stalno odselil na Jesenice (B17), kjer sem dobil delo v Železarni (B18). Na začetku sem delal kot navaden delavec, nato pa sem napredoval v delovodjo (B19). Vsi moji bratje so se preselili na Jesenice (B20). Železarna je takrat potrebovala delovno silo (B21). Potem sem se poročil (B22). V zakonu sta se mi rodila dva otroka. Sin in hčerka (B23). Kasneje sem se ločil (B24) in ponovno stopil v zvezo (B25), kjer se mi je rodila še ena hčerka. Sem vdovec (B26).

Prosti čas: Kaj počnete v prostem času? Gledam televizijo.

Kdaj imate prosti čas? Prosti čas imam dopoldne pred kosilom in popoldne (B27).

Kaj delate v prostem času? Hobiji? Šport, kultura, rekreacija? Gledam fuzbal (B28), pogovarjam se s sosedi in prijatelji zunaj pred stolpnico (B29), šahiram (B30), igram karte Žanderja, vojno (B31).

Kateri so vaši vsakodnevni opravki? Obisk trgovine (B32), kuhanje kosila (B33), pospravljanje posode, pomivanje posode (B34).

Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi na CSD)? Javnih ustanov po večini ne obiskujem (B35). Opravke imam dnevne samo kar se tiče trgovine.

Kakšen prevoz navadno uporabljate? Drugi me peljejo z avtom (B36).

Kako poskrbite za gospodinjska opravila? Pri gospodinjskih opravilih mi pomaga hčerka. Na primer brisanje prahu, pomivanje tal, pranje perila (B37). Opravila v kuhinji pa zmorem sam (B38).

Kako poskrbite za svojo prehrano? Kuham si sam. Rad dobro jem, zato rad kuham (B39).

Kdo kuha in pomiva posodo? Jaz in hčerka.

Imate radi pospravljeno? Stanovanje mora biti vedno pospravljeno (B40).

Kdo pospravlja in kdaj? Generalno čisti hčerka, ko mene ni doma.

Kako operete perilo, ga zlikate? Hčerka opere perilo. Zlika ga ne (B41).

Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? Ko smo morali pobarvati stene sta to naredila hčerka in sin. Hčerka tudi ureja stanovanje. Naroči novi pralni stroj. Sin mi ga dostavi (B42).

Kdo poskrbi za otroke, varstvo? Jaz za vnuke ne skrbim (B43).

Katera opravila opravljate samostojno? Kuharijo. Obisk trgovine. Lažja fizična dela.

Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč?

Pomoč potrebujem pri dvigovanju težkih predmetov na primer pralnega stroja (B44). Pomoč potrebujem pri pospravljanju. Pranje zaves, brisanje prahu. Pomoč potrebujem pri prevozu, saj ne morem več voziti avta (B45).

1.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

Kaj ste po poklicu? Delal sem v Železarni kot delavec, zadnje delo, ki sem ga opravljal je bilo delo delovodje v Železarni.

S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? V Bosni je bila revščina. Pomagali smo staršem na polju. Drugače sem se pa zelo zgodaj zaposlil (B46).

Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? Dobro sem igral fuzbal. Zanimal me je po večini fuzbal (B47). Dobro tudi pojem (B48).

Katere dejavnosti radi počnete danes? Rad gledam televizijo, se pogovarjam s kolegi, v Bosni imam tudi licenco za lovca, z lovci imamo večkrat na let srečanja, katerih se veselim (B49).

S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? Zanima me predvsem lovljenje živali, saj sem član društva lovcev.

Katere so vaše dejavnosti znotraj doma za stare, katere so vaše dejavnosti izven doma za stare? Katere dejavnosti počnete doma? Kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni? Kaj vam daje zadovoljstvo? Doma v stanovanju kuham in gledam televizijo. Zadovoljstvo mi daje dober obrok.

Katere spretnosti imate? Dobro kuham.

Kaj bi se še radi naučili? Želim se naučiti boljše streljati s puško (B50).

Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti?

Dogodka dvomim, da se bi udeležil. Mogoče, če bi bil član društva lovcev bi se tudi tukaj česa takega udeležil (B51).

1.2 Stiki in družabnost

S kom živite, se družite? Živim s hčerko (B52). Družim se z bratoma, sestro, kolegi iz stolpnice, s sinom, hčerko.

Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (npr. na daljavo z mobitelom, računalnikom, internetom ali preko pisem)? Družinski člani me obiščejo na domu (B53). S prijatelji se družimo pred stolpnico. V Bosni si veliko hodimo na obisk. Tukaj ne. Družinske člane kot so sestre, bratje, ki ne živijo na Jesenicah ampak v drugih državah z njim se pokličemo po telefonu (B54).

Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju?

Po druženju se počutim v redu. Jaz sem lahko tudi sam, tako da mi veliko ne pomeni (B55). Drugi mi nudijo pomoč, ko jo potrebujem v obliki nasveta (B56).

S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? S kom nimate stikov in bi jih radi imeli? Imam stike s sosedi, hčerkama in sinom. Druženje z bližnjo družino poteka enkrat tedensko ali na štirinajst dni (B57). Z ljudmi, ki so nas predčasno zapustili, bi si želel več stikov (B58).

Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite? S tem se pretirano ne obremenjujem. Povezanost kjer jaz živim je v redu (B59).

Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Na sina.

Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Na pomoč mi priskočita sin, brat (B60).

Komu se lahko zaupate? Zaupam se tudi lahko sinu (B61).

2. Želje in potrebe

Kaj si v življenju želite? Najbolj si želim zdravje (B62).

Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let?
Da ne bom več živel doma. Mislim, da bom živel v domu na Jesenicah (B63).

Kam bi se radi vključili? Če ne bi bil več potreben skrbeti zase, bi šel v dom (B64).

Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše? Stalen prevoz za opravke mi manjka, saj ne morem več peljati avta. Potem prevoz od Jesenic do Bosne (B65).

Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? Lahko gledam fuzbal, novice.

Katerih ne morete zadovoljevati? Na Jesenicah nisem član lovskega društva, tako, da ne morem hoditi na srečanja tukaj. V Bosni namreč sem član.

Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile? Postati član, vendar mi to ni v interesu.

Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah?
Star človek potrebuje dovolj visoko penzijo, da bi si lahko privoščil osnovne dobrine (B66). In stari ljudje potrebujemo dom in potrebno oskrbo oz. pomoč, ki bi bila prilagojena njegovim zdravstvenim stanjem (B67).

3. Vpliv

Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju? Odločitve o tem kdaj bom jedel, kdo bo prišel k meni na obisk, s kom se bom družil, odločam se, kje bom pokopan, na kakšen način bom pokopan (B68).

V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah? V skoraj vseh zadevah se odločam sam (B69). Imam že rezervirano mesto, kjer me bodo pokopali, kakšen kamen bom imel in kaj bo gor pisalo (B70).

V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas? Da bi se nekdo prav odločal namesto mene, to se še ni zgodilo. Mogoče v službi. Samo to je že dolgo časa od tega (B71).

Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedli in pili, ali lahko izbirate televizijske in radijske, programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke?

Na svoje življenje vplivam dobro. Obleke imam stare (B72). Imam dve televiziji. Eno gledam samo jaz, tako, da si sam izbiram kaj in kdaj bom gledal (B73). Radija ne poslušam (B74). O počitnicah se odločam čisto sam. Vendar sem odvisen od prevoza, tako da moram usklajevati počitnice s časom, ki ga imajo na voljo družinski člani (B75).

Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? Seveda.

Imate prevoz? Na Jesenicah ne uporabljam prevoznega sredstva (B76). V Bosni ker so kratke razdalje peljem avto, četudi nimam izpita (B77).

Denar? Imam denar.

Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? Mislím, da se drugim zdím spoštovanja vredna oseba (B78).

Kolikšno moč imate vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike? Imam moč vplivati na odnose, ki jih želim imeti z drugimi ljudmi (B79).

ZAPIS POGOVORA Z OSEBO (3): C

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: Jesenice
- Datum: 1.04.2019
- Čas trajanja pogovora: 120 min
- Prostor pogovora: hodnik, jedilnica
- Izvajalka intervjuja: Laura Fajković

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: ženski
- Starost: 77
- Poklic/izobrazba: administratorica

1. Vsakdanje življenje

Kje živite? Živim v Domu Franceta Berglja na Jesenicah (C1) in tukaj bi rada še naprej živelá. Zato sem tudi prišla sem (C2).

Potek dneva: opišite mi, kako poteka vaš dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan). Zjutraj ostanem okrog šestih, pol sedmih (C3). Potem pa kopalnica, postiljanje postelje, zračenje sobe (C4). Saj veste kako to zjutraj gre. Se oblečeš. Ob pol osmih nam v prvem nadstropju razdelijo zdravila (C5). Jaz imam eno zdravilo, ki ga morem zgodaj zjutraj vzeti za želodec (C6). Ostala zdravila nam pa delijo. Veste včasih kdo pozabi, jih založi in tako naprej in so se tak odločil, da zjutraj razdelijo zdravila. Oz. tam jih moramo popiti (C7). Potem sledi zajtrk (C8).

Pridemo nazaj v sobo. Okrog devetih se začnejo krožki (C9). Sicer jih v ponedeljkih ni, jutri pa v sredo pa bodo. Dopoldne tudi pletem (C10). Kosilo je ob 12.15 (C11). Po kosilu se rada uležem za uro ali pol ure (C12). Ko ležim, pa kakšno knjigo v roke (C13) ali pa križanko v postelji rešujem (C14). Potem gledam televizijo, če je kej takega, ki me zanima. Poročila redno gledam (C15). Spat pa, ko gre kdo. Zdaj jaz precej berem zvečer. Okrog desetih, pol desetih. Včasih se tudi zavleče po deseti uri odvisno koliko sem zaspana (C16).

Potek življenja: kako je potekalo vaše življenje? Rodila sem se v času vojne dvainštiridesetega (C17). Znam ceniti vsako stvar. Mogoče je to zato, ker sem kot otrok doživela pomanjkanje hrane, oblek in tako naprej (C18), da sem si za v dom nabavila toliko stvari (C19). Kot sem rekla jaz sem se zgodaj poročila (C20). Rodila sem sina (C21). Naredila sem administrativno dve letno (C22). Potem sem se ločila (C23) in se preselila bližje staršem. V Ljubljani sem lažje službo našla, kot kje drugje (C24). Jaz sem zadovoljna s svojim življenjem (C25). Živela sem in v mestu in na vasi. Bolje mi je vseh življenje na vasi. Čistejši zrak, več svobode (C26). V Ljubljani sem imela v lasti garsonjero (C27), stanovanje sem po upokojitvi prodala, saj sem si močno želela obiskati Indijo (C28). Po prodaji sem v Indiji živelá tri leta. To je bilo od 1998 do 2001. To je bila moja življenjska želja in sem jo izpolnila (C29). Potem, ko sem prišla nazaj sem živelá pri sinu v Ljubljani (C30), potem pa se mi je ponudila priložnost v Žirovnici, kjer mi je gospa x ponudila garsonjero v njeni hiši tako, da sem živelá tam 14 let (C31). Jaz sem živelá pod Stolom. Torej Stol, sem že iz osnovne šole gledala in ga občudovala. In ko sem stanovala v Žirovnici sem ga neverjetno lepo doživela (C32).

Prosti čas: Kaj počnete v prostem času? Kdaj imate prosti čas? Kaj delate v prostem času? Hobiji? Šport, kultura, rekreacija? Dopoldne, popoldne in zvečer po večerji si vzamem čas zase (C33). V prostem času rešujem

križanke (C34), berem (C35) in gledam televizijo (C36). Jaz rada plavam. Z gospo X sva hodili velikokrat plavat v Kranj. In bova zdajle tudi hodile. Ona bo prišla na primer zjutraj ob deveti pomene, pa me bo proti večeru enkrat pripeljala nazaj v dom (C37). Takrat bi potlej odpovedala kosilo.

Kateri so vaši vsakodnevni opravki? Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi na CSD)? Torej jaz sem pooblastila socialno delavko za finance, tako da ona razpolaga s financam (C38). To se mi je zdelo še najboljše, da nimam jaz in oni dodatnih skrbi, ampak oni skrbijo za moj denar (C39). Razliko pa sin zdaj plačuje in je tudi urejeno (C40). Drugih opravkov nimam.

Kakšen prevoz navadno uporabljate? Za prevoz uporabljam rešilca (smeh). Sin bo poleti kupil avtomobil, tako, da me bo tudi on lahko kam peljal (C41). Vnukinja časa nima, ima tri otroke (C42).

Kako poskrbite za gospodinska opravila? Kako poskrbite za svojo prehrano? Kdo kuha in pomiva posodo? V domu imamo skupno kuhinjo, štedilnik in pečico (C43). Vendar kave, čaja ne pijem (C44). Tako, da kuhinje ne uporabljam (C45). Najraje pijem samo vodo. Jaz imam trenutno mlečni zajtrk ter večerjo (C46). Hrano mi pripravijo v kuhinji, jem pa v jedilnici (C47). Čim sem mogla ustati iz postelje, sem šla v jedilnico.

Imate radi pospravljenost? Oh, kakor je. Odvisno od dneva. Če bi rekla, da imam vedno pospravljenost bi se zlagala (C48).

Kdo pospravlja in kdaj? Posteljo si sama pospravim. Edino, pridejo mi preobleči posteljnino (C49).

Kako operete perilo, ga zlikate? Tudi oblek, si ne perem. Operajo mi jih v domu in v dveh, treh dneh jih dobim nazaj (C50).

Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? Pomivanje po tleh in brisanje, so taka gospodinska dela, ki zahtevajo precej fizične aktivnosti, ki jo jaz nisem možna (C51).

Kdo poskrbi za otroke, varstvo? Živim v domu za stare, varstvo otrok ne opravljam (C52).

Katera opravila opravljate samostojno? Sama pospravim posteljo.

Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč?

Ko sem živela doma v Žirovnici in si nisem zmogla več sama kuhati, sem prosila v domu, če mi lahko organizirajo prehrano (C53). Socialna delavka je poiskala gostilno, ki bi mi razvažala vegetarijansko prehrano in sicer mislim (C54), da je bil to gostilna Knapelj. Obrnila sem se na njih, tako, da so mi kosilo prevažali vsak dan. Tako, da se, da tudi v Žirovnici organizirat prehrano (C55). V domu za stare imajo različne diete in se prilagajajo potrebam stanovalcem (C56). Tako, da je glavna kuharica prilagodila meni zame, ker mesa ne jem (C57).

1.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

Kaj ste po poklicu? Administratorica.

S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? Večinoma sem delala v Ljubljani (C58). Moja prva služba je bila v cinkarni (v Šentjurju pri Celju) v finančnem sektorju sem virmane pisala na stroj (C59). Potem sem se po petih letih ločila in sva z otrokom odšla v Litijo tam sem dobila eno sobico (C60). V Ljubljano sem se vozila v Avtokomers v službo (C61). Tako, da je tam bila moja prva služba v Ljubljani. Potem sem dobila službo na Raziskovalni skupnosti Slovenije, tam sem opravljala delo referentke za mednarodno sodelovanje znanstvenikov (C62). Poznam veliko ljudi iz Slovenske znanstvene sfere. Nazadnje sem pa delala v centru za Proučevanje, sodelovanje z deželami v razvoju (C63). Tam sem se z Indijo navdušila.

Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? Rada sem potovala (C64). V Indiji sem govore Sai Babe prevajala iz hrvaškega jezika v slovenščino (C65). Pisala sem na računalniku.

Katere dejavnosti radi počnete danes? Jaz se v knjige in v vzorec za štrikanje zamotim. Križanke v tišini rešujem. In berem veliko.

S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? Zanima me vse sorte v življenju. Rada gledam televizijo, ne filme in nadaljevanke. Bolj znanstvene zadeve, raziskave. Rada gledam o astronomiji, Cosmoss (C66). Tudi v angleščini

gledam, saj imajo oddaje podnapise (C67). V sobi imam tudi televizijo, ki sem si jo sama prinesla. Rada berem, jasno ne vse. Romane bolj ne berem, ampak bolj resne zadeve (C68). Zdaj sem si pripravila Cervantesa – Don Kihot. V štirih delih je. Iz te knjige nameravam prepisati v zvezek lepe misli, ker jih je polno (C69). Brala sem enkrat skrajšano verzijo in je polno lepih modrosti. Nebom ravno rekla pregovori ampak polno lepih modrosti. Še enega pisatelja imam v mislih za bodoče to je Mark Twain, ki ima tudi v svojih knjigah bogato zalogo lepih modrosti za življenje (C70).

Od vseh mojih hobijev sem si izbrala take, da drugih ne moti (C71). To je branje. Ko gledam televizijo zvečer, ugasnem zvok. Dnevniki imajo tudi že podnapise. Križanke in sodoku rada rešujem. Tudi pletem in štrikam. To so vsi hobiji, ki nobenega ne motijo. Sem gledala ta obzir, da druge ne bi motila.

Katere so vaše dejavnosti znotraj doma za stare, katere so vaše dejavnosti izven doma za stare? Kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni?

Tukaj pletem, se pogovarjam, na krožek ročnih del hodim (C72). K pevskim vajam ne hodim, glasbo imam rada, vendar posluh moj, ni najboljši. Koristno se počutim najbolje skozi štrikanje in pletenje (C73). Dejavnosti, ki bi se jo rada udeležila izven doma je plavanje v bazenu v Kranju (C74).

Kaj vam daje zadovoljstvo? Zadovoljstvo mi daje vsaka lepa stvar. Ne morem rečit, da sem na kej ponosna. To, da sem živela v Indiji ni ponos ampak je notranje zadovoljstvo. Notranja izpolnitev (C75).

Katere spretnosti imate? Spretnost za štrikanje. Sproti si za štrikanje izmišljujem vzorce in obliko.

Kaj bi se še radi naučili? Človek se uči celo življenje. Tudi tako, ko se s tabo pogovarjam se učim zraven.

Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti?

Kakšno glasbo klasično bi na glas poslušala, da mi napolni glavo. Samo to. To mi manjka (C76). Če bi imela možnost, bi najraje poslušala Bolero, ker začne čisto po tiho in potem vaau po šestnajstih minutah. Začne čisto po tiho, da komaj slišite, potem pa je vse bolj glasno. To so take malenkosti, in bi bilo dobro, da bi jih imela.

1.2 Stiki in družabnost

S kom živite, se družite? Ha, zdaj smo pa tam. Živim s sostanovalko (C77). Jaz bi rada živela sama. Nagnjena sem k miru, razmišljanju, branju. Mislim, glede na moj značaj sem rada sama (C78). Namreč tako, večinoma so v domu dvoposteljne sobe. Enoposteljne so precej dražje – tako je. S svojim penzionom si enoposteljne sobe ne morem privoščiti brez dodatkov sorodstva ali občine (C79).

Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (npr. na daljavo z mobitelom, računalnikom, internetom ali preko pisem)?

Sorodnikov je kar precej (C80). Brat z družino s fantoma je v Domžalah. Smo na telefonski zvezi (C81).

Sin z družino živi v Ljubljani, prvega novembra gre v pokoj. Je po poklicu varnostnik. Poleti bodo verjetno avto kupili. Potem bodo pa večkrat lahko prišli tudi osebno. Trenutno pa smo s sinom samo na telefonski zvezi (C82).

Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju?

Jaz se v družbi rada nasmejim (C83). Kakšnih posebnih prijateljev nimam, prav prijateljev, ki bi mi bil kot sorodnik (C84). Tako jaz gledam na prijatelje. Teh v svojem življenju nisem imela (C85). Tamle ste videli pošto (kup pošte na mizi). Prišla je pošta iz Inštituta Jožefa Štefana. Dobila sem tisto veliko kuverto in velik kup materiala. S parim ljudmi imam zveze, da mi določene raziskave pošljejo. Ali pa če je nekaj zanimivega iz področja astronomije mi tudi pošljejo (C86). To so stiki še prej iz službe. Sicer jaz nisem delala na inštitutu ampak poznam precej ljudi in oni mene, vedo kaj me zanimajo (C87). Večinoma jih ni upokojenih. To so ljudje, ki so študirali dolgo časa (magisterij, doktorat, specializacija zunaj) to jim podaljša študijski življenje.

S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? S kom nimate stikov in bi jih radi imeli?

Prijatelje lahko povabim. Imam dve sestri tukaj na Jesenicah (C88). Brat je v Domžalah, sin v Ljubljani z družino, vnukinja tudi (C89). Sestre me vsaj enkrat tedensko obiščeta, če ne dvakrat (C90).

Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite?

V Žirovnici nisem imela dosti stikov. Ljudje me tudi ne poznajo dosti, zadnje dve leti sem samo do trgovine hodila (C91). Jaz sem se bolj noter držala. Ko sem šla v Ljubljano, sem bila po par dni tam. Moj stik je bila gospa, ki mi je dajala v najem garsonjero (C92). Trenutno v domu za stare premalo ljudi poznam, se še postrani držim. Okolico

opazujem. Kakor veste ljudje smo različnih značajev (C93). Jaz se rada nasmejem, sem živahna (C94). Prijateljica ne bi morala biti z osebo, ki bi mi bila po značaju tuja, nasprotna (C95). Tako, da še tipam malo. Precej se zadržujem v dnevnem prostoru spodaj (C96). Sicer vzamem križanke in jih rešujem tudi dol, čas bo prinesel svoje.

Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Za pomoč se zanesem na socialno delavko, sina, sestri (C97).

Komu se lahko zaupate? O tem nisem nikoli razmišljala o zaupnikih. Jasno o vseh stvareh človek ne govori. Enim bolj zaupaš drugim manj. Zaupniki moji so sestre, sin, snaha (C98). V domu socialna delavka in ostalo osebje. Za pogovore pa trenutno v domu še nimam nobenega (C99).

2. Želje in potrebe

Kaj si v življenju želite? Socialni delavki v domu sem rekla, da bi v jeseni predavala o Indiji stanovalcem, tako kot sem jo jaz doživljala. Tisto pestrost naroda in Indije, občutila sem pravo svobodo (C100).

Vlogo za enoposteljno sobo sem vložila, že takoj ob sprejemu v dom. Tako, ko bo prostor enoposteljna bom šla tja. To me tolaži (C101).

Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let? Življenje si predstavljam tako kot zdajle. S knjigami v rokah (C102).

Kam bi se radi vključili? Jaz sem se tukaj vključila v ročna dela. Pripravljena sem bila deklamirat uvod Krst pri Savici.

Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše? Trenutno me bremeni sostanovalka. Idealno sem si zamislila, da bova kakor dve prijateljici. Da bova druga drugi pomagali. Se pogovarjali. Je bilo pa čist nekaj drugega (C103). Moje življenje bi bilo lepše, če bi se preselila v enoposteljno sobo (C104).

Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? V okolju zadovoljujem želje po branju, po reševanju križank, po socialnih stikih (C105).

Katerih ne morete zadovoljevati? Zelo rada sem imela vlogo žene, kot poročene žene (C106). Ampak žal se ni izšlo, ker mož je želel bolj svoje življenje (C107). Ta želja se mi potem ni nikoli izpolnila, ker sem se posvetila sinu. In ko, se je sin hotel poročiti sem ga oddala.

Željo po miru.

Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile? Premestitev za drugo sobo nebi dala. Lahko samo čakam, da se sprostí enoposteljna soba.

Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah?

Stari ljudje potrebujejo denarno pomoč, informiranost o različnih možnostih oskrbe, predpripravo na bivanje v dom za stare v smislu materialne pripravljenosti, pogovor s socialno delavko glede prehranjevanja, dobro komunikacijo z zaposlenimi (108).

Če boste kdaj v kakšnem domu v službi, pazite kako boste sostanovke dali skupaj (C109). Jaz sem sicer eno napako sama naredila, ker sem prosila socialno delavko, da bi mi dala tako sostanovko, ki ne preklinja. Ker veste stari ljudje včasih.. to mi je ugodila veste. Samo so pa druge stvari (C110).

3. Vpliv

Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju? Nasvet za vlogo žene: ki ga jaz nisem upoštevala, pa bi ga zdajle. Je enakopravnost obeh spolov v družini in sodelovanje pri različnih opravilih. Npr. pri nakupu pohištva. Uskladiti želje obeh. V tem smislu. Spoštovati drug drugega. Če je neskladje ne moreta mož in žena biti vzor otroku, kar pa je najvažnejše (C111). Zato sem se jaz z otrokom pri petih letih umaknila. Zato, da sem lahko otroka vzgajala tako kot sem ga lahko. Vloga matere je tudi pomembna. Pri nas vseh tudi pri mojemu sinu, je bila naša mama alfa-omaga, namreč ona je bila učiteljica. In je imela svoje pedagoške metode.

V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah? Po petih letih zakona sem se od moža ločila in sva s sinom odšla v Litijo, tam sem dobila eno sobico. Jaz se ne vtikam v nobeno družino tudi drugi se niso v mene vtikali. So mi vedno pustili, da sem sama odločala (C112).

V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas?

Če sem v bolnišnici, vem da mi bodo pomagali. Nič me ne moti. Ne injekcije, nič. Se podredim, ker vem, da mi dobro hočejo (C113). V domu za stare nimam možnosti izbirati zdravnico, pride tista, ki je tukaj zaposlena (C114). V domu imamo določen urnik, jedilnik, čas kosila, zajtrka. Vseje napisano na oglasni deski. Če so kakšne prireditve, nas o tem obvestijo zaposlene (C115).

Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedli in pili, ali lahko izbirate televizijske in radijske programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke? Torej kakor sem vam omenila, lahko gremo ven v spremstvu. Tista oseba potem odgovarja za nas (C116). Ko smo v domu, odgovarja domsko osebje za nas (C117). Če gremo ven, pa mora nekdo prevzeti to odgovornost (C118). Morate razumeti, da smo tukaj različni ljudje, z različno stopnjo pokretnosti, umivanja, orientacije, imamo dementne osebe (C119). Tako, da je to zaradi tega vpeljeno. Okoli doma imamo prosto gibanje. Na zrak človek mora iti. Na sonček, v senco (C120). Drugače pa kakor sem omenila, če gre kdo za par ur ven, je dobro, da se pove zaradi kosila itd. Pravzaprav vsi brat, sestre, mama, očim. Vsi smo dajali drug drugemu svobodo. Kaj je komu všeč, kakšna barva obleke, kakšen šport. Nikoli ni bilo eh to moraš. V taki družini sem bila vzgojena in to sem tudi vpeljala naprej (C121).

Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? Menim, da to moč imam.

Imate prevoz? Za prevoz uporabljam rešilca (smeh). Sin bo poleti kupil avtomobil, tako, da me bo tudi on lahko kam peljal. Vnukinja časa nima, ima tri otroke.

Imate denar? Jaz sem čisto zadovoljna in ne potrebujem nič drugega (C122). Kot vidite jaz sem se pripravila na bivanje v dom dve leti in sem šla z glavo v dom (C123). Do enega leta si bom dom plačevala sama, saj imam penzion (C124). Ki je zdaj nekje okoli 630 EUR. Imam redni penzion, razliko pa sin plačuje.

Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? V domu me zaposlene spoštujejo (C125).

Kolikšno moč imate vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike? Glede odnosa s sostanovalko, sva v tišini (C126). Z drugimi ljudmi, kot na primer družinskimi člani imam dobre odnose (C127) in se lahko sama odločim s kom se bom družila (C128).

ZAPIS POGOVORA Z OSEBO (4): D

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: Jesenice
- Datum: 6.12.2019
- Čas trajanja pogovora: 75 min
- Prostor pogovora: kuhinja
- Izvajalka intervjuja: Laura Fajković

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: ženska
- Starost: 70
- Poklic/izobrazba: Zdaj sem upokojenka, drugače sem bila pa prešivalka zgornjih delov obutve

1. Vsakdanje življenje

Kje živite? Tukaj na Jesenicah, v stanovanju (D1).

Potek dneva: opišite mi, kako poteka vaš dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan). Zjutraj vstanem, popijem tablet in vodo (D2), čez ene pou urce fruštкам. Potem grem pa včasih do trgovine (D3), včasih grem mal kužka pogledat in ga pelat na sprehod (D4). Ob dvanajstih more bit kosilo pri nas, ker je dedi lačen takrt (D5) (smeh). Potem gre pa on spat, jaz pa mal televizijo

gledam (D6), mal berem, mal se igram na računalniku (D7) (smeh). Popoldne po navadi ali kdo pride na obisk ali pa midva kam greva ali pa greva v štacuno (D8). Včasih grem tudi k hčerki (D9). Okrog šestih imava večerjo (D10). Jaz hodim drugače tudi v gledališče (D11). S hčerko imava abonma. Potem pa spet mal televizije in šlafenzi. Jaz grem kar pozno spat. Zdaj ko nimam nič več vnučkov za merkati je drugačen potek dneva. Včasih jim kakšno južno naredim, kar vem, da imajo radi. Pa ne vsak teden, občasno (D12)

Potek življenja: kako je potekalo vaše življenje? Jaz, ko sem delala na normo sem imela kar dosti dejavnosti (D13). Potem pa otroc in kosilo. Ko smo živeli en cajt na Javornik smo vsak dan k mam hudil. K je bla mama še živa (D14). Včasih kdaj pa kdaj sem šla s firmo na kakšen ples, zabavo (D15), pa tko na izlete sem hudila (D16). Mel smo pa piknike vsako soboto in nedeljo on spomladi naprej na Šobcu, to še zdaj pogrešamo. To je bilo tudi za otroke enkratno, ker smo bili skoz na zraku praktično cel dan od jutra do večera. Potem pa smo se tam šli medvema, tenis smo igral, vsesorte kar je bilo no (D17). Da bi pa rekla, da sem poleg službe in doma kaj drugega imela, pa nisem (D18). Hčerko imamo tudi v Londonu, tako da sva hudila tja otroke paziti. Tako čez poletje, zato k so šli starši na dopust pa smo potem mi hodili gor pomagati. Ker tam ne smejo otroci sami hoditi v šolo do desetega leta, tako da smo mi potem hodili gor merkat (D19). Potem ima on brata na Švedskem njegovega in sestre. Tako, da sva šla zdaj že ene petkrat, šestkrat. Na dopust smo zmeraj hodili. Dokler so bili njegovi starši še živi smo hodili vsaj trikrat na let v Bosno. Najprej smo šli za prvega maja, potem smo šli polet na morje, pa mal še dol, pa novembra smo šli ponavad še enkrat v Bosno z otroki. To moram rečt, da dopust smo si vsako leto privoščil. Včasih smo šli tudi za prvega maja kam, pa še v Bosno (D20). Zdaj pa tud greva še vedno kam, glih pred kratkim sva bila v toplicah, tukaj dol v Strunjanu (D21). Zdaj prav dolgih poti niti več ne maram (D22). Pa tudi tukaj smo otroke merkal, ko sta iz šole prihajala, da sva jih kam peljala kakšne interesne dejavnosti, da sva jih midva vozila, pa potem sva jih nazaj prišla iskat in take reči. Pa kužije smo skoz merkal (D23) (smeh).

Prosti čas: Kaj počnete v prostem času? Kdaj imate prosti čas? Kaj delate v prostem času? Kaj delate v prostem času? Hobiji? Šport, kultura, rekreacija? Rada grem ven kadar sem dobra. Zdaj me malo matra (D24). Drugače sem na računalniku in gledam televizijo. Drugače grem pa veliko ven, zelo rada sem hodila ven na sprehode. Grem tudi na obisk k hčerki. V gledališče hodim. Zadnjič sem bila v Cankarjevemu domu pa včasih grem s hčerko v Stožice. Nazadnje sem bila na Richardu Claydermanu, ne vem če kaj poznaš. Klavir igra. Tako jaz v takemu uživam. Če imam cajt polet sploh grem rada k hčerki mal na vrt. Pa mal tam sedimo pa ležimo pa s kužijem se igramo. Otroci so zdey že prevelik.

Kateri so vaši vsakodnevni opravlki? Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi na CSD)? Položnice vse prek trajnik plačujeva. Tako, da imam vse tam, da mi ni treba nič skrbeti. To imava zaradi tega, da če kam greva, da ne obremenjujeva hčerko. Pa vem, da je vse plačan (D25).

Kakšen prevoz navadno uporabljate? Avto.

Kako poskrbite za gospodinjska opravila? Delo si razdeliva.

Kako poskrbite za svojo prehrano? Imava domačo hrano. Jaz imam rada, da je veliko zelenjave in veliko solate. Moža mal težji prepričam, da kaj poje. Sodelujeva pa zmeraj. Če kej več kuham tudi on pomaga (D26).

Kdo kuha in pomiva posodo? Pri kuhanju je tako, da tudi mož pomaga. Sploh, če za otroke kuhamo, moremo delati razne pite pa krompirušo pa sice. To je tud tak krompir na kocke zrezan pa mal čebule pa to potenstam pa v pečici zapečem in s kislo smetano polijem. To majo mlad vse rad (D27).

Imate radi pospravljenost? Rada imam pospravljenost, kokr tolk. Dab rekl glih ekstra nisem nič samo pucala. Se mi neda (D28).

Kdo pospravlja in kdaj? V glavnem glede pospravljanja, posodo imam večinoma v pomivalcu.

Kako operete perilo, ga zlikate? V pralnem stroju, sušim ga na balkonu.

Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? Skupaj urejava.

Kdo poskrbi za otroke, varstvo? Otroci so že na fakulteti (D29).

Katera opravila opravljate samostojno? Na računalniku sem samostojno.

Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč? Včasih sem kej zašila. Zdaj pa tudi to nič več ne. Zdaj hvala Bogu sem v redu (D30). Razen takrat, ko sem imela operacijo so mi hčerka in vnuk ter vnukinja prišli pomagat. Obešati perilo pa takle. Potem je pa tudi mož pomagal. Drugače pa vse podelava sama (D31).

1.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

Kaj ste po poklicu? Zdaj sem upokojenka, drugače sem bila pa prešivalka zgornjih delov obutve.

S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? Včasih sem kar dosti štrikala in šivala tudi otrokom. In hlače ter obleke, plašček. Vse sorte sem šivala za naše ne za druge. Se spomnem, da sem hčerki še za valetu šivala. Potem sem pa počasi nehala. Potem so pa punce nosile tele kavbojke pa tele reči. Ker včasih ni bilo vsega za dobiti (D32).

Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? Kako pogosto ste opravljali te dejavnosti, s kom ste jo počeli? Jaz sem rada kuhala dosti. To sem rada delala, pa tko, da so tudi prijatelji prišli pojesti. Pa tudi pekla sem rada. Počela sem jih vsak ene parkrat na let sigurno.

Katere dejavnosti radi počnete danes? Jaz sem pa malo manj aktivna kakor mož. Že kaj potelovadim ampak prav dosti veliko ne. Osemkrat če dvignem utež je dost je rekla meni fizioterapevtka (D33).

S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? Jaz rada berem tudi kaj. Tudi kakšno knjigo kdaj preberem. Pa križanke in sudoku rešujem (D34).

Mož prinese od gospe, ki ima svojo farmo Gorenjski glas. V četrtkih dobimo Dnevnik. To dobimo od hčerke, tam je dosti križank. Pa Novice dobimo od sosede (D35). Ko vidim, da ne morem vse križanke rešiti, jih zrežem in nesem v Bosno. Ker v Bosni pa jaz ne pridem do televizije. Imava samo eno, tukaj imava dve. Potem pa jaz tisti čas, ko on gleda televizijo rešujem križanke pa Sudoku pa takle.

Katere so vaše dejavnosti znotraj doma za stare, katere so vaše dejavnosti izven doma za stare? Katere dejavnosti počnete doma? Kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni? Kaj vam daje zadovoljstvo?

Hodila sem tudi na tečaj za uporabo računalnika. Je skupnost plačala tečaj, pa smo na ljudsko univerzo hodili na tečaj. Ko je bila še ljudska univerza na plavžu (D36). Sem med ta prvimi hodila. Druge dejavnosti, ki jih opravljam doma so branje, reševanje križank, gledanje televizije.

Katere spretnosti imate? Kuhanje, imam empatijo do soljudi (D37).

Kaj bi se še radi naučili? Zdej trenutno nič, da bi rekla. jaz grem rada v gledališče malo, zdej da bi rekla da bi se nevem kaj učila, se mi pa ne da.

Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti? Če bi bile čist tukaj v gasilnem domu kakšne vaje (športne) bi jaz takoj na kakšne vaje hodila. Ampak nič ni. Kadarkoli sem gledala ni bilo nič za ns ta stare (D38). Jaz ne morem sem prebolela meningitis in boreliozo. In ravno sedaj sem v enem takem stanju, da me spet sklepi bolijo. Čutim tudi mravljinice (D39). Pri zdravstvenem domu Jesenice sem že videla, da imajo hojo za stare. Ampak tukaj pa ni nič bližji (D40). Sej pravim, če bi bilo tukaj pri gasilnemu domu bi šla. Je pa vse odvisno od mojega zdravstvenega stanja. Zdaj bi skoraj rajši vidla, da bi bile tko kakšne vaje za stare, kakor hoja, saj me vsaj trenutno boli kolk in ne morem hodit (D41).

1.2 Stiki in družabnost

S kom živite, se družite? Živim z možem (D42). Družim se s sosedi iz bloka. Pa tudi z bivšimi sosedi iz Jesenic (D43). S sosedi, ki smo pred več kot petdesetimi leti se družili in skupaj živeli, se še vedno kdaj dobimo (D44).

Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (npr. na daljavo z mobitelom, računalnikom, internetom ali preko pisem)? Na daljavo preko Skaypa in Vibra sorodnike, ki ne živijo v Sloveniji. Teli, ki so pa tukaj se pa obiskujemo in je osebno druženje. Vnukinja je bila zdaj na Tajskem pa sva se slišali preko telefona (D45).

Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju?

Druženje mi pomeni klepet. Velikokrat se posmejemo in kakšen vic povemo. Pa takle smo zadovoljni (D46).

S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? S kom nimate stikov in bi jih radi imeli? S sosedi tudi kdaj kakšen pecivo spečemo (D47). Najbolj pomembna je hčerka in vnuki (D48). Na prvem mestu so otroci, ki imajo zdaj majhen manj časa. Ampak drugače zdaj, ko so v Ljubljano hodili so bili pa res vsak teden na obisku, če ne drugače ali v petek ali pa v nedeljo preden so odšli v Ljubljano. Včasih so prišli tud s kufri

predn so šli na vlak ali na avtobus, da smo se malo po družili. No zdaj pa tudi še pridejo, ampak normalno zdaj delajo malo in se pozna, da imajo majhen manj časa (D49).

Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite? To pa nisva povedala, da sva hodila z možem k eni mamci na Koroški Beli k je lansko leto umrla. Pa sva ji velikokrat rada skuhala. Pa sva šla ke ji kej pomit ali pospraviti. Kr rada sem jo imela pa rada sem ji pomagala. Zdaj pa tko nobenega takega ne poznam, če bi pa poznala katerega da je blizu, tukaj okoli bi še zmeraj šla pomagat (D50).
Prebivalci Jesenic so skoz slabo povezani (D51). Tukaj v bloku sem zelo razočarana. Imam pa čisto vest, da nisem nobenemu nič hudega naredila. Ko pridem v staro stolpnico na Jesenicah se zmeraj pozdravimo, nam roko dajo in rečejo zakaj ne pridete k nam. Zdaj sem že 19. leto na Koroški Beli in sem tukaj fejest razočarana. Saj sem v stopnici poznala vse sosede, super smo se razumeli tukaj pa tega ni (D52).
Glede povezanosti je vsako leto slabše. To ni samo na Koroški Beli. Pogovarjala sem se tudi na Javorniku z eno gospo, ki je rekla kako je jezna, ker ni povezanosti (D53).

Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Imam to možnost, da hčerka živi blizu in grem lahko tja ter nisem od nobenega odvisna. Bohnedej, da bi potrebovala od sosedov iz bloka pomoč. Je nebi dobila (D54).

Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Soseda, hčerka, zet, vnuki mi priskočijo na pomoč (D55).

Komu se lahko zaupate? Hčerki, prijateljicam.

2. Želje in potrebe

Kaj si v življenju želite? Samo zdravje vsem. Bližnjim pa tudi daljnim. Vsem uglavnem želim zdravje. Pa da nas hvala bogu otroc pridejo kdaj še pogledat. Pa da bodo tudi potem še kdaj pršli (D56).

Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let? Upam, da se bomo razumeli še takrat pa da bomo zdravi. Vem, da bo moja hčerka imela druge obveznosti. Vrjetno bo imela počasi že kakšnega vnuka ali vnukinjo poleg službe. Tako, da bo to dvoje verjetno težko usklajevala. Tudi ona ni več oz. ne bo več najmlajša. Pa bo službo imela in nas to malo skrbi kako nama bo lahko pomagala (D57).

Kam bi se radi vključili? Če po pravici povem, da bi mogla zdaj na Jesenice hoditi za nekaj se mi ne da. Najraje če ti po pravici po vem, da dokler sva še lahko skupaj, da sva skupaj. Midva sva zdaj že 52 let skupaj in ta najbolj uživava če sva še skupaj (D58).

Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše? Zaenkrat nič, če bo takole sva midva zadovoljna. Samo da bo mir (D59). To kokr smo pa mi včasih na Šobec hodili. Prišli so dohtarji, pravniki, sodniki.. jaz ne vem. Vse je bilo pomešan pa vsi smo se fletn imeli. Če eden kej ni imel, smo mu pomagali in obratno. Otroci so se skupaj igrali. Tatar so se igrali z otroki. Zdaj pa tega več ni (D60). Mene edino za dom skrbi k vem, da nimam dost. Ampak hvala bogu imam tale stanovanje (D61).

Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? Vse želje lahko uresničiva. Da greva lahko h hčeri kadar hočeva. Lahko greva tudi v London če želiva. Da bi pa rekla, da imam kakšne posebne želje jih nimam (D62).

Katerih ne morete zadovoljevati? Jaz bi na Jesenicah res rada kakšen bazen, da bi bilo kje za plavat. Da bi bil tudi kakšen zimski bazen, ne samo letni. To mi res zelo pomaga za bolečine. Saj vem, da so notranji bazeni v Kranjski Gori ter na Bledu vendar to že spet ni tako blizu. Po drugi strani bi pa to tudi koštalo. Kokr imajo na Jesenicah športno dvorano, da bi bil še en konec njihga bazena bi bilo super. Kokr imajo v Kranju (D63).

Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile? Za možnost uporabe bazena za upokojence bi bilo potrebno kontaktirati občino Jesenice ali Zavod za šport Jesenice (D64).

Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah? Da te ne skrbi glede denarja in kako bi bilo, če bi mogel v dom za stare (D65). Pri tej gospe iz Koroške Bele so, ki sem ji pomagala so hodile enkrat na teden dve iz socialne oskrbe, vendar jaz nisem opazila nobene spremembe, da bi kej naredile. Edin to, kar so jo mogle skopat (D66). Prevoz tudi vsak star človek potrebuje, če ga nimaš ne moreš niti

na pregled k zdravniku (D67). V Turčiji, na Švedskem in celo v Tuzli sem opazila fitness na prostem, ki je primeren tudi za stare ljudi. Pri nas pa na celih Jesenicah ni niti ene osnovne naprave za rekreacijo za stare ljudi. Jaz sem Turkinje gledala kako one te vaje delajo. One gredo do trgovine, se pred trgovino ustavijo naredijo kakšne vaje pa gredo naprej. To me je res fasciniralo. Pa imamo na Koroški Beli tako lep spominski par, pa bi lahko tam postavili kakšno napravo. Tam bi bil prov fletn plc se mi zdi. Ene par teh postaj tri štiri bi bilo dost za zmigat. Sej je knjižnica pa to, sam tam ne moreš telovaditi (D68).

3. Vpliv

Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju?

Pomembne odločitve so to. Midva sva mešan par in midva sva se takoj na začetku dogovorila, da vere otroke ne bova učila do osemnajstega leta. Potem naj se pa sami odločajo, če bodo kej, karkoli si bodo hoteli izbrati. V življenju nama je bilo to pomembno. In mislim, da bi bilo to tudi prav, da se otroke ne sili v vero (D69). Mislim, da nekaj je nad nami, ker jaz sem pri meningitisu doživela, nekaj, ko sem bila v komi. Tako, da pravim, da nekaj je, ne verjamem pa v institucijo oz. ustanovo. Tako, da otroke nikoli nisem silila v vero. Smo jim pa druge reči omogočili.

V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah? V primeru doma za stare sva svojim otrokom že povedala, če pride do tega primera nas kumot lahko dajo v dom za stare (D70). Stanovanje naj bo za zamenjavo. Ali naj se proda pa imajo za plačilno sredstvo za dom. To smo jim rekli (D71). Hvala bogu smo otrokom dali možnost šolanja, da imajo dobre službe. Ampak, če pa midva ne bova imela dosti pa midva skoz razmišljava o tem. Če bo potreba imava to opcijo (D72). Glih pri demenci sem pa rekla hčerki, da mi ne boš kaj zamerila. Pa kumot me takrt potem lahko dajo v dom. Če ne bodo mogli.

V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas? Ko sem bila v komi so zdravniki odločali namesto mene (D73).

Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedel in pil, ali lahko izbirate televizijske in radijske, programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke?

Jaz morem rečit, da pri nas nikoli ni bilo nobene omejitve. Jaz imam zlatega moža, kar se tega tiče. Jaz sem šla zmeraj lahko na izlete s službo, kadarkoli. Pri televiziji imam pa to srečo, da imava že od skoz dve televiziji, da se ne kregamo, ker je on skoz na fuzbalu (D74).

Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? Da, imam moč izrazit, kaj mi je ušec (D75).

Imate prevoz? Da, imam prevoz (D76).

Denar? Da, imam denar (D77).

Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? Seveda.

Kolikšno moč imate vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike? Po večini imamo dobre odnose, s tistimi, k sem pa videla, da mi res niso jih pa tudi več ne pozdravljam. Ampak sem dolgo časa trpela, zdaj pa vidim, da je brezveze se neki matrati, pa pač pustiš take ljudi pri miru k vidiš, da niso za družbo. Drugače pa imamo z većinoma res dobre prijateljske odnose (D78).

ZAPIS POGOVORA Z OSEBO (5): E

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: Jesenice
- Datum: 6.12.2019
- Čas trajanja pogovora: 60 min
- Prostor pogovora: kuhinja
- Izvajalka intervjuja: Laura Fajković

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: moški

- Starost: 77
- Poklic/izobrazba: šofer, vozil sem bike

4. Vsakdanje življenje

Kje živite? V stanovanju na Koroški Beli (E1).

Potek dneva: opišite mi, kako poteka vaš dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan). Uh jaz bom sedaj roman napisal (smeh). Jaz zgodaj vstanem ob sedmih (E2). Popijem tablet (E3), pojem banano, potem pa grem k sosedi, ki ima živino na kavico zjutraj. Vsako jutro pometen v hlevu malo (E4). Potem malo kavico pijemo s sosedo, se družimo (E5). Potem pa pridem domov, fruškam (E6). Potem pa grem kužija peljati od hčerke vsak dan na sprehod (E7). Potem pridem domov in pojužnam (E8). Potem vsak dan grem popoldne spat za eno uro in pol (E9). Nato vstanem. Včasih grem do kolegov in kartamo (E10), pridem nazaj in povečerjam (E11) potem pa začne moja televizija fuzbal (E12) (smeh). Spim pa dobro (E13) in to je to. Gledam angleški fuzbal, nemški, francoski, vse vse. Imam vse tele fuzbal kanale, tako, da nič ni dolgčas (E14). Ko kartamo pa igramo žandarja. To igramo, da se malo zabavamo (E15). Včasih grem popoldne tudi z ženo nekam na obisk in po trgovinah (E16).

Potek življenja: kako je potekalo vaše življenje? Jaz sem pa iz Bosne (E17), mlad sem prišel v Slovenijo bil sem sedemnajst let star in jezika nisem takoj obvladal in potem nisem mogu dobit nobene punce, Slovenke niso hotle vzet Bosanca (E18) (smeh). Potem sem začel fuzbal špilati, je bil življenje že boljši (E19), potem sem motor nabavil, potem pa so punce mal začele gledat (E20) (smeh). Potem sem srečal svojo zakonsko deklico, pa sva imela velike probleme s starši na začetku (E21). Moji in njeni so bili proti poroki (E22). Potem sva se poročila. Imela sva tak ohcet, jaz in žena ter dve priči (E23). S fičotom smo šli v gostilno, smo jedli in to je bil naš ohcet. Še slike nimava. Slikarja sva naročila in ga je bilo potem sram pridt, zato ker je ženo poznal in ni prišel slikat (E24). Tako, da sva vstala brez. Nisva hotla velike stvari delat, čimbolj mirno stvar. Čeprav od žene mama ni bila tudi nekaj velik zadovoljna. Čeprav je pa poj rekla zmeraj, da sem najboljši zet (E25). Moja mama je pa tudi rekla, da je moja žena od sedmih snah najboljša (E26). To se poj vse spremeni. So pa bili veliki problemi. Fuzbal sem pa trinajst let špilal na Jesenicah, takrat je bilo pa fajn. Imel sem velik kolegov, Slovencev, Bosancev tako, da je bilo pestro (E27). Otroke smo vozili pozimi smučat, plavat, tako, da vedno fajn življenje (E28). Jaz sem s svojim življenjem zadovoljen (E29). Vsako leto sem vzel za zimske počitnice dopust, da sem lahko otroke vozil na smučarijo in drsarijo. Hčerki sta v Mojstrani smučali, midva sva pa tekla na smučeh (E30). Tek na smučeh sem se naučil na novo tukaj v Sloveniji, v Bosni tega ni bilo (E31). Prva stvar, ko sem si kupil v Sloveniji so bili čevlji, dol je bila revščina (E32).

Prosti čas: Kaj počnete v prostem času? Kdaj imate prosti čas? Kaj delate v prostem času? Hobiji? Šport, kultura, rekreacija? Jaz vozim sobno kolo in grem na sprehod (E33), obiskujem prijatelje (E34). Zvečer gledam televizijo, fuzbal. Največ to. Potem pa tudi kuža peljem na sprehod, nimaš kaj (E35). Vsak dan grem na sprehod. Na sprehod grem do Javornika in nazaj pa tam okol. Dva kilometra naredim vsak dan. Po mojem, da še več (E34).

Kateri so vaši vsakodnevni opravki? Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi na CSD)? To pa mi nimamo nič opravil po javnih ustanovah, položnice plačujeva prek trajnika (E35).

Kakšen prevoz navadno uporabljate? Avto vozim (E36). Pa ja.

Kako poskrbite za gospodinjska opravila? Delo si razdeliva z ženo (E37).

Kako poskrbite za svojo prehrano? Kuhava domačo hrano (E38).

Kdo kuha in pomiva posodo? Kuhava skupaj. Ko pomivam posodo jo pomivam na roke (E39).

Imate radi pospravljenost? Da, stanovanje mora biti pospravljenost (E40).

Kdo pospravlja in kdaj? Delo si razdeliva z ženo. Ko je čas, ko je umazano.

Kako operete perilo, ga zlikate? Žena opere perilo in ga obesi (E41). Ne.

Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? Jaz včasih posesam. Žena pa prah pobriše. Si malo razdeliva delo.

Kdo poskrbi za otroke, varstvo? Otroci so že starejši ne potrebujejo varstva (E42).

Katera opravila opravljate samostojno? Vozim avto sam.

Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč? Edino če kakšno sedežno nosim, takrat potrebujem pomoč (E43). To nam je še sosed pomagal nositi (E44).

4.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

Kaj ste po poklicu? Po poklicu sem pa šofer (E45).

S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? Kako pogosto ste opravljali te dejavnosti, s kom ste jo počeli? Jaz pa fuzbal pa kolesaril sem (E46). Igral sem obrambo pri fuzbalu. Potem sem pa naredu tečaj za sodnikapri fuzbalu. Bil sem tudi trener za nogomet na Jesenicah. Treniral sem tamale, prvi drugi razred osnovne šole. Te tamale je najbolj trenirat. Tamale nekako skupaj daš in gre. Jaz sem jih počel dva krat na teden, sem imel treninge. Pa tekma v nedeljo. Jaz sem bil dosti aktiven (E47).

Katere dejavnosti radi počnete danes? S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? Katere so vaše dejavnosti znotraj doma za stare, katere so vaše dejavnosti izven doma za stare? Katere dejavnosti počnete doma? Kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni? Kaj vam daje zadovoljstvo? Zadovoljstvo mi daje hoja – sprehodi. Zaradi zdravja (E48). Znotraj stanovanja mi daje zadovoljstvo sobno kolo in gledanje fuzbala. Prej sem tudi zunaj vozil kolo, ampak zdaj ne smem. Jaz imam tudi treninge z utežmi. Sem tudi tako aktiven (E49).

Katere spretnosti imate? /

Kaj bi se še radi naučili? Jaz bi se rad naučil na računalnik, ampak se mi ne da. Nimam volje (E50).

Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti? Jaz pa ne bi šel nikamor na vaje, saj vsak večer naredim veliko vaj (E51). Imam pet vaj, ki jih naredim po petdesetkrat. Dvigujem uteži. Imam vajo za kolke, za mišice. Ko sem bil v toplicah sem prinesel domov papir z vajami (E52). Zjutraj in zvečer naredim vaje (E53). Uteži imam, sedim. Dam tiste ta velike uteži na noge, sedim in dvigujem. Une tamale imam pa za roke. Jaz sem oba kolena zamenjal in morem imet skoz mišice dobre. Pa tudi hodim dosti, tako, da sem dost aktiven. Laufat pa ne morem (E54). Če bi se v gasilnemu domu izvajala dejavnost druženja s kartami ali šah bi se udeležil (E55). V šahovski dom sem velikokrat šel, ko sem živel na Jesenicah. Tamle šahirajo zadaj za čufarjem na plavžu. Tam velikokrat šahirajo in kartajo za Magušarjem. Poleti jih veliko hodi šahirat, zdaj je mrz (E56).

4.2 Stiki in družabnost

S kom živite, se družite? Živim z ženo (E57). Imamo sosede v bloku, gremo na kavico (E58).

Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (npr. na daljavo z mobitelom, računalnikom, internetom ali preko pisem)? S prijatelji se družimo tako, da pridemo eden k drugemu na obisk (E59). Kavico popijemo alpa kakšen šnops (E60). Kakšno malco skupaj naredimo (E61). S telefonom pokličem brata, ki živi na Švedskem. Vsako soboto se pokličeva. Vprašam kako je on (E62). V Bosni imamo tudi ene prijatelje in se preko Skaypa pokličemo (E63). Pa na Viber prek telefona (E64). Pogovarjamo se večkrat s tistimi, ki jih ne vidimo osebno.

Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju? Dajejo nam zadovoljstvo in srečo in da imaš dobre prijatelje. To je velik (E65).

S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? S kom nimate stikov in bi jih radi imeli? Pomembna mi je hčerka in kolegi (E66). Druženje ponavadi poteka doma (E67). Imamo tudi sosede v bloku, k se enkrat na teden dobemo ali pri njih ali nas na kofetu to je standardno (E68).

Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite?

Vsak dan slabše. Prej je bilo velik povezanosti. Največ povezave je bilo včasih, ko noben ni imel niti avta. Noben ni bil toliko premožen. Zdaj je pa tako eden ima malo več denarja in se takoj odstrani (E69). Midva lahko sama živiva, saj imava vse (E70). Prej pa tega ni bilo. Nismo imeli vse in smo si mogli pomagat med sabo (E70). Šli smo skupaj drva sekati (E71). Skupaj smo televizijo gledali (E72). Če bi se politika spremenila. Ampak je preveč političnih polj (E73).

Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Zanesem se na hčerke in vnuke (E74).

Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Na pomoč mi priskočijo hčerke in vnuki (E75).

Komu se lahko zaupate? Zaupam se hčerkam, prijateljem, vnukom (E76).

5. Želje in potrebe

Kaj si v življenju želite? Zdravje pa da bodo otroci zdravi si želim (E77). Želim si tudi, da bi se s sosedi dobro razumeli (E78). Pa da bodo otroci naredili svojo šolo želim, da bodo svoje življenje uživali in se zaposlili (E79).

Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let? Mislino, da bomo zdravi pa da bomo malo še potovali. Da bomo še vedno lahko obiskovali svoje bližnje po svetu. Švedska, London in v Bosno (E80).

Kam bi se radi vključili? Zaenkrat se ne želim vključit nikamor (E81).

Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše? Samo mir in zdravje potrebujem za boljše življenje (E82). Pa želim, da bodo penzije redno hodile (E83). Drugega ne nucamo. Za starše je največja sreča to, da so otroci v redu, da nimajo slabe družbe pa da so priskrbljeni (E84).

Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? V okolju se družim s prijatelji in se zastopimo (E85).

Katerih ne morete zadovoljevati? Vse kar želim lahko delam (E86).

Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile? /

Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah? Zdravje in penzion, da se lahko kvalitetno sam preživljaš (E87). Da imaš dovolj denarja za osnovne potrebe (E88). Aktivno starost. Jaz na primer imam sobno kolo si prižgem smučanje ali fuzbal in kolo vozim. Za to pa moreš biti malo trmast in vztrajen (E89).

Na Švedskem imajo domove, kjer je vsak posameznik sam v sobi. Če sta mož in žena v istem domu, imata možnost svoje bivanja v enoposteljni sobi, na podlagi želje se jima ugotovi, da živita skupaj. Vsaka soba ima nekaj za dvigniti človeka iz postelje pa v kopalnico ali na voziček. Vsak stanovalec ima svoj pralni in sušilni stroj, če želi oprati cunje. Koliko elektrike gre tam šele v nič, saj imajo tudi vreče pa lahko dajo prati perilo v pralnico. Take reči in ugodnosti v Sloveniji ni. So pa tudi zaposleni v domovih bolje plačani, kot tukaj. Vse stanovalce iz doma, tiste na vozičkih, ljudi z demenco vozijo ven. Jaz sem se lansko leto prav začudil, sem videl dve gospe iz doma za stare na vozičkih v trgovskemu centru. Vsaka soba na Švedskem ima tudi svoj balkon in ko pride sonce vse ljudi tudi nepokretne premaknejo malo na sončka. Tudi po radiju jih obveščajo, da naj gredo ven na sonce zaradi D vitamina. In jih potem vozijo ven. V osmem nadstropju je steklena terasa, gor imajo ležalnike in se lahko sončijo (E90).

6. Vpliv

Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju? Pomoč drug drugemu in da se zastopiš z ljudmi. Pomembno je bilo to, da sva se oba rada z otroki ubadala in da sva vedela, da se je dobro ukvarjat z njimi, da nekaj bo z njih (E91). Nisva jih prepuščala nekemu naključju, šoli že. Vendar tako, da sva jim redno brala in da sva se igrala z njimi (E92). Pa barvat z njimi, pa šport vse to smo z njimi delal k so bili mejčkani, da so se tudi oni navadili potem to delati naprej. In tako tudi zdaj naši otroci nadaljujejo tak ritem življenja (E93).

V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah? V primeru, da bi moral iti v dom, bi se raje odločil, da bi bil doma in uporabil oskrbo na domu. Je pa odvisno od vrsti bolezni, ki jo imaš (E94).

V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas? Žena zmeraj odloči kaj bo kupovala na primer sedežno (smeh). Ona sama odloči mene nič ne vpraša (smeh) (E95).

Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedli in pil, ali lahko izbirate televizijske in radijske programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke? Jaz imam dosti vpliva (E96). Avtomobile menjam vsake štiri leta. Žena se malo jeza, ampak potem mi reče dobro je, saj je nov avto (E97). Kar se oblek tiče, se nikoli nisva vsiljevala. Jaz sem zmeri rad bolj športen (E98). Nikoli si nismo vsiljevali drug drugemu kakšni moramo biti in zakaj (E99). Žena mi nikoli ni rekla, da fuzbala pa ne smem, zaradi tega sva se fajn zastopila

(E100). En drugmu sva si z ženo tako svobodo dopuščala. Mislim, pa da sva obadva imela pošlittane meje kuga lahko pa kuga ne smeva (E101).

Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? Da.

Imate prevoz? Da.

Denar? Da.

Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? Ja. Mene pozna tukaj vsaka hiša na Koroški Beli (E102). Me spoštujejo, ker če je karkoli za pomagati jim pomagam. Tukaj ima eden goveda pa jim pomagam poleti. Kolikor lahko (E103). Pa res ko sem bil v bolnici so vsi spraševali za mene. Pa tudi ko grem na sprehod na Jesenicah me vsi pozdravljajo, saj se nisem nikoli nobenemu zameril (E104).

Kolikšno moč imate vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike? Odnose imamo z večinoma dobre. Sam se lahko odločam s kom bom imel stike (E105).

ZAPIS POGOVORA Z OSEBO (6): F

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: Jesenice
- Datum: 15.4.2019
- Čas trajanja pogovora: 120 min
- Prostor pogovora: Dom Franceta Bergelja Jesenice - soba
- Izvajalka intervjuja: Laura Fajković

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: ženski
- Starost: 77
- Poklic/izobrazba: Trgovka sem po poklicu, sicer sem bila na koncu poslovdja v trgovini

1. Vsakdanje življenje

Kje živite? Trenutno sem tukaj v domu (F1). Tukaj sem že kar dolgo časa, ampak vam ne znam povedat koliko. Imam motnje spomina veste. Ene dva meseca sem sigurno v domu.

Potek dneva: opišite mi, kako poteka vaš dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan). Najprej se zrihtaš, umit se je treba in obleč, potlej je pa že zajtrk (F2). Potem se gremo že kakšne igre. Tudi starejši se gredo z nami. Igramo se človek ne jezi se, domine tudi šah (F3). Hitro mine dan, samo, ni pa to dom. Nisem si mislila, da bom takole pristala. Da bi vsaj en balkon imela, pa še tisti je zaklenjen. Ne moreš, k je ravno na cesto obrnjen. To pa je velika napaka. Po kosilu, grem malo na sprehod. Tukaj gremo dol, po cesti (F4). Po sprehodu, se pa družim s stanovalci v skupnem prostoru (F5). Po večerji, grem ležat (F6). Knjige pa ne vem kje imajo, tako, da jih ne berem. Mine dan kakor mine. Premalo družabnosti je v domu. Jaz sem navajena skoz med ljudmi. Pa še v trgovini so bili vedno ljudje. Jaz pravim, če si ti dober z ljudmi so tudi oni s tabo.

Potek življenja: kako je potekalo vaše življenje? Življenje je bilo kar pestro. Ko sva z možem malo zaslužila, sva začela bajto delat (F7). Potem, so bili še otroci (F8). Pestro in zanimivo. Jaz sem imela vedno veliko obiskov, to pa. Pa rad so me imeli vsi, ne vem kako to (F9). Trpljenja je bilo tudi dosti (F10). Ker so bile to v začetku klasične trgovine, so roke in noge veliko delale (F11). Noge me zdaj izdajajo, take imam kakor, da bi imela čisto mravljinceste. Navajena sem bila hoditi, po dvakrat na dan v klanec. Veliko sem hodila, v trgovin je bilo skoz za hodit. Gor in dol (F12). Služba je prehitro minila. Čez dvajset delovne dobe sem imela (F13). Denar sem začela služiti na Koroški Beli in Javorniku. Pr Žabu se je rekla trgovina (F14). Potlej, ko sem poslovdsko šolo v Kranju naredila. Sem šla lepo po stopnicah. Tako so me že prvi mesec zaposlili kot poslovdkinjo (F15). Na zadnje sem delala kot poslovdkinja na Jesenicah (F16).

Prosti čas: Kaj počnete v prostem času? Kdaj imate prosti čas? Kaj delate v prostem času?

Hobiji? Šport, kultura, rekreacija? Prosti čas preživljam tukaj notri, v sobi, ali skupnem prostoru (F17). Štrikam (F18).

Kateri so vaši vsakodnevni opravki? /

Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi na CSD)? /

Kakšen prevoz navadno uporabljate? Sin me pelje z avtom (F19).

Kako poskrbite za gospodinjska opravila? Kako poskrbite za svojo prehrano? Kdo kuha in pomiva posodo? Zajest si nikoli ne pripravim sama. Niti čaja in kave. Prinesejo nam in postrežejo nam in to mi je všeč, ker niso noge tako kot morajo biti (F20).

Imate radi pospravljenost? Kdo pospravlja in kdaj? Kako operete perilo, ga zlikate? Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? Pospravljajo mi v domu (F21).

Kdo poskrbi za otroke, varstvo? /

Katera opravila opravljate samostojno? Štrikam sama (F22). Samo nimam več tako velikega veselja.

Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč? Veste kako je, vsak ki pride domov iz službe rad vidi, da je miza pospravljena. Jaz tega nisem mogla več delati (F23). Potem, je pa sin zrihtal, da sem prišla sem. Mene je bilo tako strah, biti sama (F24). Zdaj sem pa tukaj, ampak mi je dolgčas.

1.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

Kaj ste po poklicu? Trgovka sem po poklicu (F25), sicer sem bila na koncu poslovdja v trgovini.

S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? Na koncerte sem rada hodila (F26), drugače pa ne. Na Koroški Beli, sem včasih hodila na pevske vaje. Pa rada sem prepevala (F27). Tukaj se pa ne moreš kar tako vključiti, pa še noge mi ne pustijo. V življenju sem veliko prehodila, zdaj pa to kar pogrešam (F28).

Katere dejavnosti radi počnete danes? Rada gledam televizijo (F29), ampak v sobi nimam nič. Doma sem poslušala radio (F30), ampak tukaj nimam nič.

S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? Štrikam rada, da gre malo čas tako (F31).

Katere so vaše dejavnosti znotraj doma za stare, katere so vaše dejavnosti izven doma za stare? Kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni?

Prav čisto nič nimam tukaj za delat. Tukaj ni dela. Tukaj mi je dolgčas (F32). Televizije ne gledam toliko (F33), največ berem (F34). Eno knjigo sem imela s sabo, ampak se ne spomnim naslova.

Kaj vam daje zadovoljstvo? Da me imajo tukaj radi (F35). Dolgo časa sem bila ponosna na službo poslovdje (F36). Zdaj je nimam več, zdaj sem tukaj. Pa da me vsi spoštujejo (F37). Res, radi me imajo. S tem sem zadovoljna.

Katere spretnosti imate? Ko štrikam te izdelke zase delam. Brezrokavnik sem naredila zase (F38).

Kaj bi se še radi naučili? /

Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti? /

1.2 Stiki in družabnost

S kom živite, se družite? Imam stanovalko, dve sva v sobi. Raje sem s to prijetno gospo v sobi, starejša je in zelo se razumeva. S sostanovalko sva prijateljici, je pa domačinka iz Jesenic (F39). Lahko povabim prijatelje, s stanovalko se razumem (F40).

Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (npr. na daljavo z mobitelom, računalnikom, internetom ali preko pisem)? Pokličem jih po telefonu (F41).

Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju? Obiski me veselijo (F42). Vznemirja me, ko se kdo od stanovalcev, kdaj zadere (F43). Potem pa me še otroci obiščejo in gremo ven (F44). Nekaj je narobe z eno nogo in ne morem dosti hoditi.

S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? Sinova me prideta iskat in potlej sem doma tisto popoldne. To je dobro. Kosilo pojem v domu potem me pridejo iskat in gremo v Žirovnico (F45). Tudi proti Planici gor gremo, pa sem, pa tja (F46).

S kom nimate stikov in bi jih radi imeli? Z možem (F47).

Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite? /

Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Dva sinova, skrbita zame, vsak po svoji možnosti (F48). Drugega pa nimam.

Komu se lahko zaupate? Tukaj jih je že kar nekaj, katerim se lahko zaupam. Ampak tudi ne vsem. Eni dve ženski, tri, njim lahko. Drugače pa ne, tudi nimam nič takega (F49). Verjetno se jim lahko zaupam, ampak ni potrebe.

2. Želje in potrebe

Kaj si v življenju želite? Rada bi živela v Selu pri Žirovnici. Jaz sem zdaj v domu, ampak jaz bi šla nazaj v Žirovnico. Nimaš kej počet tukaj. Doma sem imela družino (F50).

Rada bi, da bi me večkrat kdo prišel iskati. Sam ta mladina nima časa (F51). To je res, pa tudi premajhna sobica je, ne morem nič (F52). Zdaj bi pa rada šla tamle na sprehod, pa me kar klecnejo noge. Danes je rolator moj varuh. Tudi ven grem lahko z njim, kar mi je dobro (F53). Jaz si želim, da bi se čimprej poslovila iz tega sveta. Čist to, res. Ker tele štiri stenice tukaj, ne moreš uživati (F54). Pa še po stopnicah ne morem ven, dvigalo – sama ne grem, se bojim (F55). Tako, da. Saj pridejo sestre, ampak to je vse premalo zame (F56).

Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let? Ne vem, nič ne morem povedati. Če bi bil dom v Žirovnici – tja bi pa šla. Potem bi šla lahko domov samo čez cesto in nazaj v dom za stare. Lažje bi mi bilo iti, v dom za stare v Žirovnici, kakor na Jesenicah (F57).

Kam bi se radi vključili? V domu imajo pevski zbor, ampak so že vsi tako starejši, pa ne vem, če sploh še kakšnega vzamejo. Mogla bi bit že od začetka v skupini. Moja stanovalka je od začetka v skupini in je redno na pevskih vajah (F58). Paraplegik je, k pevskim pa hodi.

Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše?

En balkon malo bolj večji bi rada imela. V svoji sobi nimam balkona. Na hodniku balkon je, ampak je vedno zaklenjen. Pa ravno na glavno cesto je obrnjen. To mi ni tako dobro. Če bi imela balkon v sobi, bi si dala stolček na balkon, to bi mi bilo všeč. Da bi človek lahko šel malo na zrak. Tukaj v moji sobi bi moral biti. Imamo tudi teraso, ampak je vsak dan od ptičev usran, tako, da nič ne hodim tja (F59). Skupni prostori so mi v redu (F60). Edino stopnice. Stopnic je veliko, jaz imam pa pretežke noge. Ni tako boleče, ampak zoprno (F61).

Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? Jaz zdaj ne bi mogla brez mobitela. To je edin pogovor, ko me kdo pokliče (F62). Pa uno pa tret. Drugače pa nič, posebnega.

Katerih ne morete zadovoljevati? Nekaj je narobe z eno nogo in ne morem dobro hoditi. Moti me, ker ne morem po stopnicah in balkon (F63).

Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile?

Obremenjujejo me stopnice v domu. Zato, ker imam obe nogi deformirani. Zato, pa rabim spremstvo (F64).

Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah?

Tukaj me motijo stopnice. Manjka še marsikaj. Če bi bile klančine bi bilo verjetno bolj za hoditi (F65). Nič drugega, saj se moraš prilagoditi.

3. Vpliv

Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju? Navajena sem, da če kaj pospravim. Zmeraj v tole zeleno torbico dam. Tukaj notri je dosti neke šare. Ampak moram se zapomniti, da dam zmeraj na eni in isti kraj. Ker drugače ne bi, našla nič (F66).

V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah? /

V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas? Doma sem bila sama. Niso me pustili samo (F67). Jaz tega nisem mogla več delati. Potem, je pa sin zrihtal, da sem prišla sem. Mene je bilo tako strah, biti sama. Zdaj sem pa tukaj. Na sprejemu v dom je bil z mano sin (F68).

Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedli in pili, ali lahko izbirate televizijske in radijske, programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke? Na nič ne morem vplivati, prav nič.

Sama ne smem in ne morem ankamr. Nič prav nič (F69). Za zajtrk se lahko odločam kaj bom jedla, za kosilo pa ne (F70). Kosim v jedilnici, hvala bogu, vsaj tam vidim ljudi (F71).

Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? /

Imate prevoz? Sin me pelje. Jaz ne morem sama na avtobus, me je strah (F72).

Imate denar? /

Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? Glede spoštovanja ne vem kako bi odgovorila. Mislím, da nimam nobenega v domu, da bi mi kej nasprotoval, ali pa kaj nič. Z vsemi se zastopim (F73).

Kolikšno moč imate vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike? Družim se s tistim, ki me obišče in s stanovalkami v domu (F74).

ZAPIS POGOVORA Z OSEBO (7): G

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: Jesenice
- Datum: 13.01.2020
- Čas trajanja pogovora: 45 min
- Prostor pogovora: kuhinja
- Izvajalka intervjuja: Laura Fajković

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: ženski
- Starost: 66
- Poklic/izobrazba: medicinska sestra

1. Vsakdanje življenje

Kje živite? V stanovanju na Jesenicah (G1).

Potek dneva: opišite mi, kako poteka vaš dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan). Zjutraj se zbudim in dočakam vnuke, da jih pripeljejo (G2). Potem jih peljem v osnovno šolo (G3). Potem pridem domov, po potrebi grem včasih sproti tudi v trgovino (G4). Potem imava z možem zajtrk. Zajtrk imava redno, nikoli ga ne izpustiva. To je najin obred (G5). Potem pospraviva in greva po nakupih (G6). Po navadi okrog desetih pijeva kavo in kuhava kosilo (G7). Kadar je lepo vreme se zapeljeva na Blejsko Dobravo in greva peš do avtoceste ali Vintgarja. Včasih greva tudi v Rovte ali pa do Peričnika (G8). Potem sledi kosilo (G9). Po kosilu rada počivava (G10). Ob dveh grem v šolo po vnuke (G11). Kakšno dobro oddajo po televiziji pogledam, dnevnik je obvezen (G12). Večkrat pridejo k meni na obisk bivše sodelavke po jutranji izmeni ob 14h in potem skupaj kavo pijemo (G13). Zvečer pogledam, če je kaj po televiziji. Pogledam kakšen resničnostni šov kakor je kmetija (G14). Ko je ura deset se odpravim spat (G15).

Potek življenja: kako je potekalo vaše življenje? Jaz sem bila rojena na Hrvaškem pri Varaždinu na vasi (G16). Ko sem prišla s šole so se kakšni otroci lahko šli igrati, jaz sem morala na polje delati. Starši so imeli doma polje in smo morali delati (G17). Potem pa, ko sem končala srednjo šolo sem se zaposlila (G18). Ko sem bila stara 23 let sem se z možem poročila in se preselila na Jesenice. Ko sem prvič Jesenice videla sem rekla »Jaz tukaj ne bom nikoli živela« (G19). Veliko smo radi ven hodili, kakor vsi ta mladi. Seveda ni bilo to toliko zabave kakor jo je danes (G20). Potem v službi sem bila medicinska sestra. Najprej sem delala 6 let in pol na Golniku, potem sem prišla na Jesenice in sem bila v splošni bolnišnici 20 let na internemu oddelku. Zadnjih 22 let sem pa delala na dializi. Pri tistih pacientih, ki jim ledvica odpovejo. In tako sem dočkala 38 let delovne dobe (G21) in vmes še dva otročka, hčerko in sina (G22).

Prosti čas: Kaj počnete v prostem času? Kdaj imate prosti čas? Kaj delate v prostem času? Hobiji? Šport, kultura, rekreacija?

Nekih strašnih hobijev nimava. V glavnem se z možem trudiva, da redno hodiva. Potem pa drug drugemu jamrava kako sva utrujena. Hodiva velikokrat zjutraj okrog desete ure (G23). Najin prosti čas zajema tudi obisk toplic vsaj trikrat na let in morja. Nikjer ne zdrživa prav dolgo časa. Tri ali štiri dni, potem pa morava iti domov (G24).

Kateri so vaši vsakodnevni opravki? Varstvo vnukov (G25), peka (G26), pospravljanje (G27), gledanje televizije (G28).

Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi na CSD)?

Na upravno enoto grem, če rabim kakšen dokument (G29). Trenutno zdravstvenih težav nimam zato tudi ne obiskujem zdravnika. Tisto, ko grem v referenčno ambulanto na vsake dve leti na kontrolo ne štejem kot opravke.

Kakšen prevoz navadno uporabljate? Lasten prevoz – osebni avtomobil. V glavnem z avtom hodiva okrog kamor koli greva (G30). Jaz nimam izpita za avto, samo mož vozi. Jaz se nisem nikoli odločila za izpit za avto, saj sem v službo hodila peš in avta nisem potrebovala (G31).

Kako poskrbite za gospodinjska opravila? Kako poskrbite za svojo prehrano? Kdo kuha in pomiva posodo? Razdeliva si v glavnem tako. Mož po večini kuha (G32). Posodo dava v stroj. Kakšne večje kastrole na roke pomijem jaz (G33). Pospravljava skupaj. V glavnem vsa dela si deliva. Vsa gospodinjska dela (G34). V glavnem kuha mož. Jaz rajši peciva delam, štuklje in knedlce delam (G35).

Imate radi pospravljenost? Imam rada pospravljenost (G36).

Kdo pospravlja in kdaj? Delo si porazdeliva.

Kako operete perilo, ga zlikate? Perilo operem v stroju, obesim ga jaz in zlikam (G37). Tudi mož je to počel, ko sva oba hodila v službo. Zdaj to po večini delam jaz.

Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? /

Kdo poskrbi za otroke, varstvo? Za najmlajše poskrbiva skupaj. Peljeva jih v šolo ali pobereva iz šole. Med počitnicami jih čuvava in nahraniva (G38).

Katera opravila opravljate samostojno? Zdaj, da bi kaj res sama delala mi mož vsepovsod pomaga. Ko moža ni bilo sem seveda naredila sama. Danes perilo obešam, operem in zlikam jaz sama (G39).

Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč? Zaenkrat je še tako, da sva oba z možem še tolko dobro pri močeh (G40). Vsi ta mladi se ponujajo na primer pri kuhi marmelade. Ali ko pečem torte za rojstni dan si želijo, da pridejo pomagati. Rečem jim, naj ostanejo doma, saj delo rada opravljam sama brez motenja (G41).

1.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

Kaj ste po poklicu? Medicinska sestra (G42).

S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? Takrat nisem imela ne vem kakšne izbire imeti dejavnosti. Na vasi ni bilo nobene dejavnosti. Mi na vasi nismo imeli nobenih klubov ali disko-tov, ne kina (G43). K maši smo pa šli vsako nedeljo. To je bil praznik, ko si dobil novo obleko in nove čevlje (G44). Pri mojih starših doma je bilo celo poletje delo na polju. Ali se je seno kosilo ali se je krompir, zelje, pšenica sadilo. Takrat si prišel iz šole in šel delati na polje. Ali pa sem morala krave pasti. Določene stvari na polju sem rada počela, določene ne (G45). Jaz sem na morje na primer prvič šla, ko sem začela delati kot medicinska sestra (G46).

Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? Brala sem dosti potem v službi (G47). Štrikala sem tudi dosti in prte delala. Tega imam še zdajle celo goro. To sem velikokrat ponoči delala, da nisem zaspala. Potem sem se pa s tem ubadala (G48). Tudi jaz sem smučala ampak potem, ko sem padla iz si zlomila palec si nisem upala več na smuči (G49).

Katere dejavnosti radi počnete danes? Danes imam najrajši tišino in eno dobro križanko, to je zame sprostitev in strast. Ko enkrat noter padem je konec (G50). Berem zelo veliko in televizijo dosti gledam kvize in kmetijo (G51). Drugače pa nimam nekega pretresljivega življenja.

S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? Rada pečem (G52).

Katere so vaše dejavnosti znotraj doma za stare, katere so vaše dejavnosti izven doma za stare? Katere dejavnosti počnete doma? Kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni?

Doma pečem, pospravljam. Pečem vsaj enkrat na teden, če ne večkrat. Sladke stvari (G53).

Kaj vam daje zadovoljstvo? Kaj pa vem, jaz mislim, da vse kar se lotim delam rada. Ali je to čas, ki ga namenim otrokom (G54). Zadovoljstvo mi tudi daje sprehod, da kam greva z možem (G55). Prej sva malo več potovala, bila sva v Kanadi in Španiji. Rada sva ven na dopust hodila, (G56) zdaj več ne. Greva rajši na Hrvaško obalo (G57).

Katere spretnosti imate? Včasih lahko rečem sem zelo veliko šivala in kvačkala, danes ne več. Ko enkrat prekoračim petdeset v bistvu vsako leto čutiš, da si manj sposoben (G58). Spretna sem tudi za to, da hitro pospravim, da čas ostane za kaj drugega (G59).

Kaj bi se še radi naučili? V bistvu človek se uči celo življenje (G60). Kaj pa vem, nimam odgovora.

Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti?

Jaz pa ne vem, rada se udeležim srečanja z bivšimi sodelavcem iz interne ali dialize. S sodelavci bolje sedimo, klepetamo in obujamo spomine. (G61). Ena prijateljica ima v Kranjski Gori vikend in se tam malo zabavamo, vse sorte (G62).

1.2 Stiki in družabnost

S kom živite, se družite? Živim z možem (G63). Družim se z bivšimi sodelavci in družino (G64).

Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (npr. na daljavo z mobilom, računalnikom, internetom ali preko pisem)? Domači družinski člani pridejo k nama na obisk v stanovanje. Jih ne rabiva nič klicati (G65). Moj brat je žal pokojni (G66). Jaz imam mamo in gledam, da grem vsaj enkrat na mesec na obisk k njej (G67). Drugače pa prijateljice v glavnem pridejo na obisk, saj vedo, da sva z možem veliko doma (G68).

Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju? V bistvu se ne vem koliko ne druživa. Pri nas se reče: »Najdražjog gosta je pola sata dosta.« (G69). Največ se druživa tukaj s prijateljema, ki sta enako stara kot midva (G70).

S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? S kom nimate stikov in bi jih radi imeli?

Ko greva v Varaždin obiščeva mamo, bratranca in teto. Ko mame ne bo več po vsej verjetnosti ne bomo več dol hodili. Mama ima že 88 let. Pomembna je vsa žlahta, ki je še živa (G71). Oče in brat sta že pokojna (G72). Potem pa hodi malo po obiskih. Potem pa se kakšen od sorodnikov poroči pa greva na ohcet dol v Varaždin. Aprila bova šla na ohcet, pri nas je to zelo obiskan dogodek. Že ko sva se midva ženila je bilo 150 ljudi. Pri nas se to vsa žlahta zbere, vsi bratrance in sestrične (G73).

Ostali člani družine pridejo na obisk k nama v stanovanje na Jesenicah (G74). Jaz sem bila zelo presenečena, ko sem se udeležila petdeseto obletnico vaje, 18 z mojega letnika jih je že umrlo. Tako se krog stalno manjša (G75).

Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite?

Oh. To pa, da bi pa bil kdaj kdo povezan tukaj na Jesenice, pa jaz nikoli nisem zaznala. Recimo jaz, ko sem prišla živeti na Jesenice, jaz nisem morala verjeti kako tukaj ni recimo nobenega placa kjer bi se ljudi dobivali in družili. Jaz da bi videla, da bi bili tukaj ljudi povezani, nikoli (G76). Recmo mi v Varaždinu to je bil korza tam smo se vsi dobili, zeblo te je ko mačka ampak si stal tam na korza in pa gledal pa ljudje so mim hodili pa z vsakim si se pogovarjal pa to (G77).

Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Komu se lahko zaupate?

V glavnem aveš kako, ta prvo so otroci, če bi kej potrebovali (G78). Če kej takega rabim pa pokličem dve prijateljici iz službe oni dve še vedno delata (G79). Tko no. Od zeta oče potem še pomaga (G80). V glavnem so pa to otroci, ki so še kar pridni in če kaj rabiva se hitro odzovejo.

2. Želje in potrebe

Kaj si v življenju želite?

Kaj si želim... želim si, da bom zdrava (G81). Da bom lahko še dolgo let delam kakor lahko zdajle delam (G82). Da ne bom odvisna od nobenega. Da bom še veliko stvari v življenju lahko počela sama (G83). Da bom večkrat lahko šla v toplice stare kosti pogret (G84). Takle v glavnem.

Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let?

Tako kot zdajle, ampak, da bom vse dalj časa delala. Da bo vse šlo bolj počasi (G85). Pa da bo tudi enkrat čas pršu, da ne bom več mogla (G86). Za enkrat o tem ne razmišljam. Mislim, da bo skoz tako kot zdaj.

Kam bi se radi vključili? /

Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše?

Jaz sem kar zadovoljna. Nikoli nisem v življenju imela velikih želja, idealov. Jaz sem zadovoljna s temu kar imava. Nisva lačna. Nisva žejna. Za oblečt imava, na dopust lahko greva in kaj, kaj nama še manjka (G87). Zdrava, da sva to nama je edina želja. Jaz bi še hodila samo v eni majci in kavbojkah, da me nebi on skoz preganjal. Daj si kupi nekaj za oblečt. Jaz sem dosti skromno bitje.

Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? Lahko se druživa z družinskimi člani (G88).

Katerih ne morete zadovoljevati?

Jaz se s temu nisem nikoli obremenjevala. Tukaj na Jesenicah se nimaš kje sprehajati. Zato greva pa kam drugam. Se usedeva v avto in se zapeljeva do Mojstrane pa greva po gozdu do Peričnika (G89).

Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile? /

Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah?

Aveš kuga, ta prvo bi rabil eno dobro pokojnino in ne take kakor jih zdaj dajejo (G90). Potem, da bi bilo mogoče več parkov in sprehajališč za stare (G91). Cilj je nekaj, da se giblješ, da bi bilo nekaj za stare ljudi zunaj (G92). Kakšno balinanje tudi (G93).

Recimo jaz si želim, da stari človek ostane doma v svojem stanovanju (G94). Da te tam v nek cimer zaprejo in te dvakrat na dan pride eden pogledat, mi ni. Recimo neka taka ideja kakor je bila tukaj na Bokalovi glede oskrbovanih stanovanj. Ampak kako naj si eden upokojenec privošči eno oskrbovano stanovanje. To je vse zgrešeno (G95).

3. Vpliv

Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju? Izbira partnerja (G96).

V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah?

O vseh stvareh. S kom se bom poročila, da sem se preselila v Slovenijo (G97).

V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas? Jaz ne vidim vzroka, da bi se kdo odločal namesto mene. Dobro na primer v službi se moreš prilagoditi načinu dela. Si mogel delati po navodilih in odločitvah nadrejenih (G98). Danes pa počnem kar se sama odločim, da bom delala (G99).

Recimo jaz sem taka oseba, da sem bolj odvisna od moža. Od njega tudi pričakujem, da ima pravilni odgovor za vse (G100). Ampak, če bi jaz imela sedaj neko veliko željo, bom to tudi storila, tudi če se stanovanje okrog obrne.

Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedli in pili, ali lahko izbirate televizijske in radijske, programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke? Za vse to se lahko sama odločam. Imava dve televiziji, ena je v dnevni sobi, druga je v spalnici. Če je nogometna tekma se zmeniva kje bo kdo gledal. On sicer gleda zelo malo televizijo, kakšen šport in kvize z mano (G101). V bistvu se nič ne dogovarjava, saj oba poznavata potrebe drug drugega. Kar se tiče prehrane se tudi zmeraj zmeniva skupaj. Paziva samo, da ne jeva preveč maščob, da ne jeva preveč slane hrane. Čim več želiva vesti sadja in zelenjave. Včasih sva imela veliko mesa, danes ga imava manj. To glede prehrane se pa vedno zmeniva (G102). Tolko let sva že v kp, da se že poznavata. Uglavnom, sama se zelo težko odločim glede oblek. Če je pa mož zraven mi pa pomaga pri odločitvi glede oblek. Obleke so tako, ko mi on pomaga dobre in kvalitetne. Edin spodje perilo pa sama kupujem. Jaz vedno potrebujem njegovo mnenje (G103).

Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? /

Imate prevoz? Imam prevoz. Ampak nimam izpita za avto.

Denar? Denarja imam dovolj, trenutno ne živim v pomankanju (G104).

Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? Na to pa jaz ne morem odgovoriti.

Kolikšno moč imate vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike? To se pa absolutno sama odločava, če nama je človek všeč ali nama odgovarja, da lahko z njemu klepetas je tako. Če te pa ne. Je pa tak. Saj se sam odločam. Če nama nekaj ni bilo všeč se pa nisva več družila (G105).

ZAPIS POGOVORA Z OSEBO (8): H

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: Jesenice
- Datum: 13.01.2019
- Čas trajanja pogovora: 30 min
- Prostor pogovora: kuhinja
- Izvajalka intervjuja: Laura Fajković

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: moški
- Starost: 66
- Poklic/izobrazba: natak, zaključeno imam srednjo gostinsko šolo

1. Vsakdanje življenje

Kje živite? V stanovanju na Jesenicah (H1).

Potek dneva: opišite mi, kako poteka vaš dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan). Zjutraj vstanem in zajtrkujem, kar velik obrok (H2). Potem se velikokrat odpravim v trgovino ali pa z ženo na sprehod v Rovte, Mojstrano ali Blejsko Dobravo (H3). Dopoldne sem zadolžen za kuho kosila, kar mi je tudi v veselje. Dopoldne grem tudi v klet in sekam drva (H4). Potem pa sin kakšno kibo iz kleti prinese v četrto nadstropje. Ko gre žena po vnuke jaz zakurim ogenj (H5). Centralno bolj redko kuriva, saj meni zaradi zraka ne paše. Centralna zrak izsuši. Velikokrat greva tudi popoldne v trgovino v glavnem nabavljam jaz. Žena je rajši doma, saj ne mara po trgovinah hoditi (H6). Jaz rad kuham, žena pa peče. Zvečer sem rad na računalniku (H7). Po deseti uri sem po navadi že v postelji in se odpravim spat. Takšen je po večini dan čez teden (H8). Za vikende poteka drugače. Prejšnjo soboto sva zgodaj vstala in sva šla z ženo v Varaždin, saj ima ona tam mamo. Tako, da sva jo šla obiskat in zvečer prišla domov (H9). Nedelja pa po navadi poteka tako, da zjutraj vstaneva in takoj začneva kuhati, saj pride cela družina na kosilo. In vseh deset nafutramo in potem pospravimo. Je to tudi proces (H10).

Potek življenja: kako je potekalo vaše življenje? Nič posebnega imel sem pa pestro življenje. Sem z Jesenic, odrasčal sem v tem stanovanju vsa leta (H11). Kot natak sem začel delati na Bledu v Golfu, tam sem se učil. Ko sem se izučil sem začel delati v Kranjski Gori v Alpini na Kompas je bila ena firma. Potem s Kompas sem šel pa privat delat v Lesce. Po dvanajstih letih je firma odšla v stečaj (H12). Odločil sem se, da grem v Avstrijo. Tako, da sem tam potem delal kot natak (H13). Vmes se nam je zgodilo to, da sem zbolel. Tam sem potem tudi končal z delom zaradi operacije grla. Ampak letos bom dopolnil 25 let od kar sem bil operiran zaradi laringektomije. Zaradi bolezni sem šel prej v invalidski pokoj (H14). Zaradi poklica, ki sem ga opravljal me ni bilo veliko doma. Večinoma je bilo moje življenje delavno, saj sem delal vse praznike, nedelje, nočne, Božič, vikende, Novo leto (H15). To je težko opisati, bi rabil dva meseca, da bi opisal vse (smeh).

Prosti čas: Kaj počnete v prostem času? Kdaj imate prosti čas? Kaj delate v prostem času? Hobiji? Šport, kultura, rekreacija? Mogoče hoja, po deseti uri, saj zjutraj zna biti preveč hladno to pa mi ne paše zaradi grla (H16). Rada hodiva v toplice in na morje (H17).

Kateri so vaši vsakodnevni opravki? Kuhanje (H18), sekanje drv (H19), kurjenje ognja (H20), hoja (H21).

Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi na CSD)?

Trenutno nimam nobenih nujnih opravkov (H22). Po operaciji sem moral skoz gor hoditi v Avstrijo, saj sem bil tam operiran – na kontrolo. Zdaj pa je to stvar adapta. Smatrajo me, kot ozdravljenega zato nimam potrebe obiskovati zdravnika. Zdravnikov ne marava (H23).

Kakšen prevoz navadno uporabljate? Noge (H24) in avto (H25).

Kako poskrbite za gospodinjska opravila? Kako poskrbite za svojo prehrano? Kdo kuha in pomiva posodo? Imate radi pospravljeno? Kdo pospravlja in kdaj? Imava tak sistem, da si delo z ženo porazdeliva. Danes sva na primer posteljo preoblekla skupaj. To ženi pomagam. Včasih jaz dam posodo ven iz pomivalnega stroja, drugič žena. Pospravljava tudi skupaj (H26). Pravijo, da sem dober kuhar, zato delo kuharja prevzamem kar jaz (H27).

Kako operete perilo, ga zlikate? Delo prevzame žena. To počne žena sama (H28).

Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? Si pomagava ali pa pride sin na obisk in nama pomaga pri popravilih (H29).

Kdo poskrbi za otroke, varstvo? Za najmlajše poskrbiva skupaj. Varstvo jim nudiva med počitnicami, zjutraj in zvečer, ko staršev ni (H30).

Katera opravila opravljate samostojno? Sam delam v kuhinji in drva sekam sam. Ali pa avto pospraviti (H31). Tega se žena ne dotakne. Zdaj sva že deseto leto v penzionu in si po večini drug drugemu pomagava.

Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč? Sin nama znosi drva v četrto nadstropje (H32).

1.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

Kaj ste po poklicu? Natakar (H33).

S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? Takrat ni bilo nevem kakšnih aktivnosti oz. dejavnosti. Mi še banan pa pomaranč nismo imeli tako, da je težko povedati zdle kaj si delov (H34). Šel si v šolo in domov pa fertig (H35). Včasih sem smučal pa hovej sem tudi dosti špilal. Tok kakor je bilo časa (H36). Ko sem šel pa v šolo smo imeli pa veliko prakse in sem skoz delal (H37).

Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? Gledal sem vse zimske športe od smučanja, hokeja do skokov (H38).

Katere dejavnosti radi počnete danes? Z ženo skušava zjutraj, ko vstaneva kakor gre par počepov malo se razgibat malo tako. Včasih se tudi slabo počutiš in se ti ne da (H39). Zato greva pa večkrat na let v toplice. In greva v Prekmurje v terme Banovce. To so manjše toplice in tam sva bila že stokrat. Kopava se pa zunaj, saj notri ni dober zrak za moje stanje. Zunaj je pa fajn (H40).

S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? /

Katere so vaše dejavnosti znotraj doma za stare, katere so vaše dejavnosti izven doma za stare? Katere dejavnosti počnete doma? Kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni? Doma kuham vsak dan, zadolžen sem za slano (H41).

Kaj vam daje zadovoljstvo? Da mam mir. Moje zadovoljstvo je, da mam mir velikokrat (H42).

Katere spretnosti imate? Sem dober kuhar. Čeprav kuhanje ni spretnost to je znanje (H43).

Kaj bi se še radi naučili? Človek bi marsikaj naredil, če bi bil mlajši. Vse je odvisno od sposobnosti. Dejstva so taka, če ne gre, ne gre in ne more biti. Mi so že naredili vse kar smo hoteli (H44).

Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti?

Jaz verjetno nikamor. Skušava se z ženo izogibati prostore kjer je veliko ljudi, da kej ne poberem (kakšno bolezen) (H45).

1.2 Stiki in družabnost

S kom živite, se družite? Živim z ženo (H46). Večinoma z družinskimi člani in prijatelji (H47).

Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (npr. na daljavo z mobitelom, računalnikom, internetom ali preko pisem)?

Jaz imam enega brata v Kanadi se občasno pokličeva. Potem imam enega brata v Šenčurju. Jaz imam tudi malo žlahte (H48). Nimava prav širokega kroga prijateljev. Prijatelji tisti, ki jih imava pridejo na obisk ali greva midva k njim ali pa se pokličemo (H49). Otroci in vnuki pa pridejo k nama na obisk (H50).

Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju? Midva nimava ne vem kakšnih velikih prijateljev, da bi bila to druženja velika. Najin krog se manjša (H51). Imam tudi veliko dela s kuharji in nimam časa. Nisva taka, da bi koga skozi vabila ali nekam hodila. Rada imava mir (H52).

S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? S kom nimate stikov in bi jih radi imeli? Enkrat ali dvakrat na mesec se po družimo s prijatelji, ki so blizu najinih let. Drugače pa pridejo prijateljice in prijatelji od žene iz službe na obisk (H53). Pri meni je bolj tako, da nimam velikega socialnega kroga, saj sem bil dolgo časa v Avstriji. Potem se pa vse malo bolj pozabi, nimam več tak krog prijateljev tukaj. Več sem jih imel v Avstriji kot tukaj. Jaz bi mogel gor iti, če bi se hotel družiti. Prej sem skozi hodu gor, zdaj je pa čas pokazal svoje (H54).

Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite? Slabo zaznavam. Tega ni nekaj. Sva se pa na to navadila imava svoj krog prijateljev in družino, kar je pomembno (H55). Imava dobrega sosedo. Vsi so dosti solidni, da če se vidmo se pozdravimo, če se ne vidmo je pa tudi prav (H56). Takšni so časi. To zdaj ne moreš neki novega pogruntat, da bi se mi nevem kako družili. Včasih je bilo to vse drugače, zdaj se je pa okolica spremenila. Veliko je novih, veliko je pomrlih. Nimaš veliko izbire glede druženja (H57). Ljudje so ratat zaprti. To za cele Jesenice veda. Jaz ne vidim tukaj povezanosti. Tisti, ki se dobr poznajo se družijo že od prej (H58). Prijatelje spoznaš samo takrat, ko je nesreča ali pa kej dobrega. Prej se pa ne spoznaš. To je moj mnenje. Ali dobiš sovražnika ali prijatelja (H59).

Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Komu se lahko zaupate? Na otroke se lahko zanesem in jih pokličem za pomoč (H60).

2. Želje in potrebe

Kaj si v življenju želite? Nimam nekih velikih želja. Samo, da bova zdrava. In da bova lahko skrbela zase. Če si zdrav, potem vse drugo steče oz. laufa. Če pa nisi zdrav. Potem so pa težave in se drugje nabira (H61).

Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let? Tako kot zdaj si ga predstavljam. Samo malo bolj počasi (H62). Če že moreš gledati za naprej, je samo slabo. Preveliko breme je to (H63). Dokler nisi od drugega odvisen je vse dobro (H64).

Kam bi se radi vključili? Jaz nimam potrebe po vključitvi, rad imam mir in že zaradi zdravja se nebi nikamor vključil (H65).

Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše? Vsega več k imava (H66). Želje so tako, realnost je pa druga. Midva sva skromno vzgojena. Realnost je to, da živiš v mejah normale. Ne, da samo denar šparaš ampak da tudi živiš tempo življenja. Da imaš enga jurja za rezervo, če te slučajno zadane kakšen kapič, da te odpeljejo tam na pokopališče, da naujo imeli ta mlad stroške (H67).

**Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? /
Katerih ne morete zadovoljevati? /**

Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile? Jaz sem marsikaj videl v Avstriji in bi lahko rekel, da smo ene dvajset let zadaj, če ne še petindvajset. Pr nas se samo veliko govori narejenega pa ni nič. Recimo v medicini. Dohtarji in medicinske sestre imajo delo drugačno glede na status izobrazbe. V bolnici Jesenice imajo že celo leto zaprt en del internega oddelka, ker ni kadra ni medicinskih sester (H68). Recimo veliko sem tudi vozil stare ljudi po domovih v Avstriji. Po operaciji sem še malo hodil delat pa to. V Avstriji imajo take domove, da sploh ne veš da je dom, to je hotel. To je nekaj boljšega, vse je dobro organizirano, da se

nobeden ne pretrga. In sistem je tako dober, da vse deluje. Vsi so zaposleni, stanovalce tudi motivirajo, da se čimbolj gibajo. Jih terajo do amena. Da jim je čim lepš in pozabijo, da so stari. Tukaj v domu na Jesenicah vse gnije notri, drugače ne morem povedati. Jaz sploh ne upam it na obisk, ker tako smrdi noter, da ne moreš niti dihat (H69).

Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah?

Najprej en nov dom za stare (H70). Večja penzija (H71) in več negovalk (H72). Jaz se ne vidim tam, da bi bil v domu za stare. V domu na Jesenicah ni nobene spremembe. Ne vidim napredka, da se je dvignila kvaliteta oskrbovanja starih ljudi (H73).

3. Vpliv

Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju? Kakor sem povedal, jaz ne bi šel v dom za stare (H74).

V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah? /

V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas? Zdravniki. Glede operacije (H75).

Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedli in pil, ali lahko izbirate televizijske in radijske, programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke? Sam se o vsem odločam, glede tega nimam težav (H76).

Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? Če mi kaj ni všeč to povem (H77).

Imate prevoz? Imam, se peljem z avtom.

Denar? /

Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? To pa morem vse druge vprašat.

Kolikšno moč imate vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike? Sam se odločim ali se bom s kom družil ali ne (H78).

ZAPIS POGOVORA Z OSEBO (9): I

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: Jesenice
- Datum: 13.01.2020
- Čas trajanja pogovora: 60 min
- Prostor pogovora: kuhinja
- Izvajalka intervjuja: Laura Fajković

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: ženski
- Starost: 70
- Poklic/izobrazba: fizioterapevtka

1. Vsakdanje življenje

Kje živite? V stanovanju na Jesenicah (I1).

Potek dneva: opišite mi, kako poteka vaš dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan). Uglavnem, če imava otroke na čez, ustaneva ob petih zjutraj. Popijeva kufe (I2). Potem greva na Potoke. Počakava, da se tamale dva zbudeta, pa da se uštimamo. Pa da gremo v šolo (I3). Potem pa včasih prideva domov, poprhuškava, časopis prebereva, potem greva kar velikokrat v štacuno (I4). Potem pa po kosilu po navadi gledava televizijo. Vmes delava kakšna domača opravila. Doma križanke rešujem, berem (I5). Po navadi grem spat ob pol desetih (I6).

Potek življenja: kako je potekalo vaše življenje? Čeprav sem šla najprej študirati farmacijo, ker sme hotela v lekarni delati. Potem sem bila pa dve leti na farmaciji in sem ugotovila, da to pa ne bo šlo. To je pa pet vrst kemije in se mi je že pri dveh mešal (I7). Takrat so bili sprejemni izpiti in sva šle s kolegico na fizioterapijo in defektologijo. In čez en teden sva bile sprejete na fizioterapijo, da na defektologijo še šle nisva. Pa jaz pojma nisem imela glede razgibavanja. V gimnaziji me fizioterapija ni zanimala (I8). Štirideset let sem delala v zdravstvenem domu kot fizioterapevka. Na šiht sem lahko šla v copatah, tako sem imela blizu zato pa nimam šoferskega izpita (I9). Po navadi je bilo tako, služba, popoldne otroci, zvečer smo pa padli v posteljo (I10).

Prosti čas: Kaj počnete v prostem času? Križanke rešujem (I11), berem (I12), gledam televizijo (I13), zvijam cigarete (I14), pijem kufe (I15).

Kdaj imate prosti čas? Mi kot upokojenci ga imamo 24 ur na dan (I16).

Kaj delate v prostem času? Hobiji? Šport, kultura, rekreacija? Zdaj imava te dva tamale dva, prej sva hodila vsako sredo v Škofje Loko, k je hčerka dol poročena, sva hodila une otroke čuvat in jih vozit na interesne dejavnosti in šolo (I17). Poleg otrok oz. varstva imam hobi cigarete delam. Na mašince zvijam. Vsak večer ob pol sedmih jih naredim. Eno šaktlo alpa dve naredim, da imam potem za drug dan in tako naprej. To imam pa proces. Na Akanalu so poročila Svet, k tko ne gledam ampak zraven poslušam in zvijam (I18).

Kateri so vaši vsakodnevni opravki? Varstvo vnukov (I19), obisk trgovine (I20).

Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi na CSD)? Opravke imam edino v zdravstvenem domu in še to enkrat na leto grem po recepte. Pa če rabiš kakšno napotnico (I21). Na pošto hodim, če je potrebno, vendar bolj malo (I22).

Kakšen prevoz navadno uporabljate? Z avtom hodim (I23). Midva kamor greva morva iti skupaj. Jaz nimam izpita za avto (I24).

Kako poskrbite za gospodinjska opravila? Jaz pospravljam (I25).

Kako poskrbite za svojo prehrano? Midva v glavnem za hrano poskrbiva skupaj v dvojini. Ker ves penzijo, ki ga imava ga bova porabila za hrano (smeh) (I26).

Kdo kuha in pomiva posodo? Kar se tiče kuhanja, enkrat jaz kuham, enkrat on. Pomivam posodo v glavnem jaz (I27).

Imate radi pospravljenost? Navajena sem, da imava pospravljenost (I28).

Kdo pospravlja in kdaj? Jaz pospravljam. En dan pospravljam en dan sem frej (I29).

Kako operete perilo, ga zlikate? Glede perila, ga operem jaz, posušim ga v sušilnem stroju (I30).

Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? Včasih je to mož naredil, danes težko zaradi križa (I31).

Kdo poskrbi za otroke, varstvo? Midva z možem hodiva skoraj vsak dan na Potoke paziti vnuka (I32).

Katera opravila opravljate samostojno? Vse opravljam samostojno (I33).

Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč? To sigurno. Včasih, ko smo v službo hodili smo v petek prišli iz službe pa celo soboto in nedeljo smo pospravljali. Ko si pa enkrat star 70 let pa en dan delaš en dan počivaš. Ker si zmatran in ne gre. Lahko se nečesa lotiš vendar drug dan ne gre več. Tukaj so leta (I34).

Včasih sem za hčerko peglala po sedem škafov perila, ker ona ima tri otroke. Mi ni bilo nič. Sem imela dopoldne speglan. Danes imam pa sušilca ne peglam več. Ko smo plenice in srvene peglal v nulo (I35). Če kej rabim iz knjižnice mi sin prinese (I36).

1.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

Kaj ste po poklicu? Fizioterapevtka (I37).

S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? Včasih smo fejš s sosedi kartal, igrali smo tarok. Takrat je bilo tega velik. Pred blokom smo kartali, spodaj pod jablano smo igrali včasih po cele popoldneve (I38). Ko sta sin pa hčera hodila v Ljubljano smo vsako nedeljo igrali tarok, da sta zaslužila za avtobus (I39). Jaz sem bila s svojo mamo veliko doma, saj sem edinka. Ko je bila že stara je bilo potrebno njej pomagati (I40).

Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? V gledališče smo pa včasih veliko hodili. V gimnaziji smo imeli nedeljski abonma in smo hodili v opero. To mi je ostalo (I41). Muska je bila pri men skoz. Jaz sem igrala klavir. Sin je čelo igral. Mož je klarinet igral. Od mame bratje pa sestre so pa tko vsi v glasbi. Včasih se je prav cel orkester naredil. Stric je klavir igral, otroc pa kej družga. Teta je pa pela. Muska je bila pa skoz (I42). Jaz kakšne posebne aktivnosti potem, ko sem imela službo in otroke nisem imela (I43). S športom se nisem nikoli ukvarjala. V službi sem osem ur na dan hodila gor in dol, na šihitu sem že maraton prehodila. Ko sem prišla domov počivala nisem. Počela sem vse sorte od pospravljanja, do peglana do nalog, do uzga. Rada sem pucala, to sem grozn rada (I44). Kdaj smo šli s sodelavkam na kakšen kufe in za ene dve uri ven (I45). V Rovte smo veliko hudili. Na Mežakli smo maline nabirali (I46). Kaj dosti pestre zgodovine nimam.

Katere dejavnosti radi počnete danes? S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? Jaz grozno rada po trgovinah hodim. V Lidla in Hofrja (I47). Rada skrbim za rože, da je stanovanje lep (I48). Rada perem tudi, če ni mus (I49). Rada tudi berem revije. Knjig ne berem. Naročena sva na Zarjo na Ono, Novo, Zvezde, Žurnal vsak dan kupva (I50). Križanke rešujem (I51). Na Novice sva naročena na Gorenjski Glas. To vsakdan preberem, da vidim kaj je novega. Pa Jeseniške novice rada preberem (I52). Rada hodim na izlete tako za dva dni na morje (I53). Zdaj tole ta novo musko ne poslušam. Drugače pa rada Popevko in Evrovizijo gledam (I54).

Katere so vaše dejavnosti znotraj doma za stare, katere so vaše dejavnosti izven doma za stare? Katere dejavnosti počnete doma? Kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni? Jaz zjutraj, ko vstanem ta pr radio pržgem, to imam že od skoz navado. Ker imam tako občutek, da sva dva v stanovanju (I55). Doma križanke rešujem, berem revije, pospravljam, poslušam radio, gledam televizijo.

Kaj vam daje zadovoljstvo? Da se usedem, eno kavo spijem in en cigaret pokadim. To je zame najbolj. Ampak sama s sabo (I56).

Katere spretnosti imate? Moja spretnost je govorjenje (smeh). To mam poklicno deformacijo. Jaz sem rekla včasih, v služb če z enemu delaš potem moraš znati vse od fuzbala do kriminala. Drugače te pa prou trapast gledajo, če se ne pogovarjaš. To mi ni bil nikoli problem (I57).

Kaj bi se še radi naučili? Zdaj, da bi šla študirat za tretje življenjsko obdobje mi tud na misel na pride. Eni so tako zagani, jaz nisem (I58).

Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti? Drugače v gledališče greva, to greva rada, sploh tega Bizovičarja. Rajši imava te stand-upe. S hčerko od sina sva šle Mamo Mijo v Kranjsko Goro gledat. Gledališče je sigurno ena izmed dejavnosti, ki bi se jo udeležila (I59). Nazadnje sem šla v kino na Jesenice z vnuki, mislim, da nas je bilo v kinu ene pet. Po tleh je bilo tako umazan in mrzlo. Prav razočarana sem bila (I60).

1.2 Stiki in družabnost

S kom živite, se družite? Živim z možem (I61). Družim se z bivšimi sodelavkami, sinom, hčerko, vnuki in kolegi (I62).

Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (npr. na daljavo z mobitelom, računalnikom, internetom ali preko pisem)? Zdaj je tako, sin pride k nama na obisk zjutraj na kavo, če dela popolne. Hčera pa dela na Jesenicah tko, da je trikrat na teden na Jesenicah in se oglasi (I63). Z družinskimi člani se vidimo tudi za rojstne dneve. Za nedelje kdaj. Za kakšne južne (I64). S sodelavkami iz službe se pokličemo po telefonu (I65).

Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju? Po druženju se počutim dobro, ker vidim, da me je en vesel. S prijatelji se pogovorimo in pojamramo (I66).

S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? S kom nimate stikov in bi jih radi imeli? Men je vsak pomemben, k ga poznam. V družini so tko že vsi pomembni (I67). Tako je, ko greš v penzion je konec s prijatlm. Prej smo imel tam zabavo pa tam zabavo. Zdaj pa tega več ni (I68). Midva na obiske ne hodva. Družimo se ali v Mercatorju ali v Apolo Baru s kermu, da ga doug časa nismo videli, večinoma je to pri štacunah. Imava skupne prijatelje z možem (I69).

S kom nimate stikov in bi jih radi imeli? Z mamico. Sem bila edinka, tako, da sva bili večino časa skupaj (I70). Prej sem imela eno sosedo k je tukaj dol stanovala. Sem šla vsak jutrn na kufe za eno uro. Pa sva vse upravljale kar je bilo novega, zdaj se je pa ona v Rovte gor preselila pa nimam nobenga. To je zdaj že dolgo časa (I71).

Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite? Zelo slabo. Razen kar nas je še klele ostalo avtohtonih v bloku. Kar ns je ostalo od prej. Vsi ostali so priseljeni. Sedaj vidim po sestankih, včasih je sneg zapadal smo bili vsi dol in kidal. Zdaj ti skidaš in ti en avto notri parkira. Tukaj v bloku sem že osem let brez sosede. Zdaj se bo en preselil notri. Dobro je vsaj to, da eden ve zate, se mogoče pozanima če je vse v redu s teboj. Tukaj v bloku redko koga srečaš. Sosedske solidarnosti ne zaznavam (I72).

Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Na otroke. Na družga ne. oz. jaz na moža (I73).

Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Tudi otroci.

Komu se lahko zaupate? Če je kej bolj osebnega se mogoče lažje hčeri zaupam kot sinu. Sin iz resnega naredi hec (I74).

2. Želje in potrebe

Kaj si v življenju želite? Samo zdravje, da moža ali mene kakšna demenca ne vseka (I75). Pa, da bo penzion družga pa ne rabiš. Da ne razmisliš ali boš imel kaj za v lonec dati ali ne (I76). Pa, da se glih ne matraš veliko (I77). Pa, da se bomo zastopil tako, kot se zdaj zastopimo (I78).

Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let? Prav veliko v prihodnost si jaz ne morem predstavljat (I79).

Kam bi se radi vključili? Nikamor se ne bi vključila (I80).

Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše? /

Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? Tist k rabim lahko vse na Jesenicah zrihtam (I81).

Katerih ne morete zadovoljevati? V kino smo včasih tukaj na Plavžu in pr Teatru veliko hodili. Na Plavžu sem imela kino še dosti blizu. Kino na Jesenicah je polom. Nič se ne čudim, da tamladi hodijo v kino v Kranj ali v Ljubljano. Pet nas je sedel v kinu, pa to ne morš verjet. Prav razočarana sem bila. Ker včasih je bil kino na Jesenicah vedno poln, pa je bilo vse staro, je bil pa vzdušje (I82).

Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile? Nimam nekih močnih želj, tako da nimam kej spremiti. Bo kakšen drug odgovoril k je bolj zagnan za spremembe (I83).

Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah? Moje mnenje glede doma za stare na Jesenicah, poleg tega, da je dolga čakalna doma je taka, da Jesenice so še vseeno dobre za stare ljudi. Imajo varovana stanovanja, dom, nego na domu. Še vseeno imajo nekaj ponudbe za stare ljudi (I84). V bolnici imajo tudi razvito paliativno oskrbo (I85). Po vsej verjetnosti zaposlenih na tem področju primanjkuje (I86), vendar marsikatero mesto še takega doma za stare nima. Moja mama je imela oskrbo na domu dve uri na dan in smo bili zelo zadovoljni. Tako se je naredilo, da ni mogla hoditi. Dve puncici sta hodili k nam v stanovanje. Naša mama je do konca kadila tako, da nas je skrbelo, da bo zažgala stanovanje. Kolk si je polomila in so jo po operaciji pripeljali domov. Oskrba na domu se mi takrat ni zdela pretirano draga (I87). Zdaj vem, da tudi kosila nosijo, tako, da organiziran je dobro (I88).

3. Vpliv

Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju?

Nisem še nikoli razmišljala o tem.

V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah?

Zdi se mi, da imam to možnost samostojno odločati o stvareh. Vendar sem še vedno odvisna od moža, saj ga vprašam po njegovem mnenju (I89).

V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas? Nisem še prišla do take situacije, da bi se zgodilo, da bi se kdo drug odločal namesto mene (I90). Moža še vedno vprašam za mnenje.

Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedli in pili, ali lahko izbirate televizijske in radijske programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke? Midva nisva tipična penzionista, da morava imeti ob 12h južno. Južno imava kadar jo imava (I91). Za kam iti na izlet, počitnice, na morje se z možem skupaj odločiva po želji in zmogljivosti (I92). Televizijske programe si sama izbiram (I93). Glede izbire obleke nimam problema (I94).

Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? Imam sposobnost izraziti svoje mnenje (I95).

Imate prevoz? Nimam izpita za avto. Z možem greva povsod skupaj. Zelo redko grem na avtobus. Sem pa že šla (I96).

Denar? Če sem računala skupi glede najinega penziona imava toliko penziona, da bo gluh eden lahko šel v Bergla (dom za stare), ta drug bo pa v skrinji v klet (smeh) (I97).

Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? Ne vem, če je danes še kej spoštovanja. Mene pa moram reči, da imam na Jesenicah toliko pacientov, da veš, da sem od vseh teh let dela v zdravstvenem domu neki dobrega naredila. To da se me ljudje spomnijo je res fajn, da nekdo še zdaj po enajstih letih vprašajo, če jaz še vedno delam na fizioterapiji. To je verjetno zaradi tega, ker sem se toliko pogovarjala. Včasih sem res presenečena ko v štacuni stojim pri blagajni in me nekdo vpraša »kako je v penzionu?« (I98).

Kolikšno moč imate vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike? Jaz gledam na to, da imam z vsemi dobre stike (I99). Pa ne vem zdaj ali je to moč, da se ne kregamo, da malo pomirim, ko je mož hud. Od kar sva se poročila, ko smo z mojo mamo skupi živel sem bila skoz med dvema ognjema. Sem zmeraj v mes stopila, da se nismo neki skregal. To, da se nisva med sabo kregala, to je bilo dobro (I100). Pa da lahko svoje vnuke pogledam to mi je dobro (I101).

ZAPIS POGOVORA Z OSEBO (10): J

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: Jesenice
- Datum: 13.01.2020
- Čas trajanja pogovora: 60 min
- Prostor pogovora: dnevna soba
- Izvajalka intervjuja: Laura Fajković

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: moški
- Starost: 74
- Poklic/izobrazba: Inštalater centralne kurjave

1. Vsakdanje življenje

Kje živite? Na Jesenicah, v bloku (J1).

Potek dneva: opišite mi, kako poteka vaš dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan). Zjutraj vstanem že zelo zgodaj, žena mi pripravi kavo (J2). Jaz težko hodim, tako, da se ne sprehajam dosti. Zdaj imam pa težave s križem in kolkom. Hodim in stojim zelo malo, saj me boli. Mal sem slabe volje zaradi tega (J3). Če imava zjutraj varstvo vnukov peljem ženo na Potoke. Počakam da se vnuka uštimata (J4). Potem greva z ženo domov, velikokrat greva tudi v trgovino (J5). Po kosilu gledam rad televizijo, veliko ležim (J6). Spat grem ob desetih. Včasih imam tudi težave s spanjem. Ampak ni še tako hudo (J7).

Potek življenja: kako je potekalo vaše življenje? Jaz sem po cele dneve delal, saj sem imel privat firmo. Včasih sem od zjutraj do večera delal (J8). V hribe sem veliko hodil na Triglav in Mangart. Na koncu tedna pa v gmajno (J9).

Prosti čas: Kaj počnete v prostem času? Če nebi bilo varstva otrok ne vem kaj bi počel (J10).

Kdaj imate prosti čas? Prosti čas imam vedno (J11).

Kaj delate v prostem času? Hobiji? Šport, kultura, rekreacija? Največ doma sedim (J12). Gledam televizijo (J13) in če je kej za kuhat lahko pomagam. Ali če je kej za pripraviti pri kosilu (J14). Drug mesec me bodo zrezali pa bo. Imam februarja operacijo. Enkrat sem jo že imel.

Kateri so vaši vsakodnevni opravki? Varstvo otrok na Potokih (J15), pitje kave s sinom (J16), obisk štacune (J17), obisk kavarne (J18).

Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi na CSD)? Nikamor ne hodim (J19).

Kakšen prevoz navadno uporabljate? Povsod se peljem z avtom. Izpit za avto imam (J20).

Kako poskrbite za gospodinjska opravila? Jaz težko, ker ne morem hodit (J21).

Kako poskrbite za svojo prehrano? Skupaj z ženo se zmeniva kaj bova jedla (J22).

Kdo kuha in pomiva posodo? Če jaz kuham, žena pomiva posodo (J23), saj šef ne more pomivat (smeh). Skupaj tudi ne moreva kuhat, saj dva ne gresta za šporget.

Imate radi pospravljenost? /

Kdo pospravlja in kdaj? Žena pospravlja, kadar želi (J24).

Kako operete perilo, ga zlikate? Delo perila opravlja žena (J25).

Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? Zaradi bolečin v hrbtenici se težko lotim popravil. Pa bi se jih rad (J26).

Kdo poskrbi za otroke, varstvo? Najini otroci so že odrasli. Merkava pa vnuke, skoraj vsak dan (J27).

Katera opravila opravljate samostojno? Pripravo za kosilo (J28).

Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč? Jaz sem že prav žalosten, ker ne morem nič delati. Tamle neki delam, da stojim dve minuti se morem usesti ali ležati. Pri vseh opravilih potrebujem pomoč (J29).

1.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

Kaj ste po poklicu? Inštalater centralne kurjave (J30).

S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? Za vikende sem rad hodil v hribe. Hoja (J31). Nabiranje gob in jabolk. K sem bil manjši smo hodili robide nabirati in to je bilo redno (J32). Tam kjer je Elektro v Kavčke. Igral sem tudi v gledališču 15 let. Če jaz nebi šel v Nemčijo bi danes sigurno še igral. Poj sem šel pa v Nemčijo, in potlej nazaj prideš se je pa generacija zamenjala (J33).

Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? Popravljanje stvari, šraubanje (J34).

Katere dejavnosti radi počnete danes? S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? Katere so vaše dejavnosti znotraj doma za stare, katere so vaše dejavnosti izven doma za stare? Katere dejavnosti počnete doma? Kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni? Uglavnem rad grem ven, še posebej zjutraj (J35). Kadar koli sem operiran grem

v toplice (J36). Rad grem za kakšen dan na izlet. V Avstrijo ali pa v Portorož na kavo (J37). Najraje gledam športne televizijske programe in kriminalke. Kakšen film tudi rad pogledam in poljudnoznanstvene, National Geographic mi je zanimiv. Jaz pogledam kar vse športe tudi nogomet. Vse kar se premika. Pa če so naši športniki me zelo veseli (J38). Jaz sem zdaj začel narodno glasbo poslušati. Ta nova mi ni všeč, ni melodije in nič jih ne razumem kar govorijo (J39).

Kaj vam daje zadovoljstvo? Po kosilu mi žena naštima pir in sem v sobi s pirom. Sej ga imam tako celo popoldne k ga pozab popit. In mi je super (J40).

Katere spretnosti imate? Ročne spretnosti. Vse sem lahko naredu od malerije do tišlarije. Zato me pa zdey tako jeza, ko more drug pridt vse pomagat (J41). Sej bo februarja dobro.

Kaj bi se še radi naučili? Nimava računalnika, sem se že mislil naučiti. Za dolgčas je računalnik dober. Ta mlad so itak vsi na temu (J42). Mogoče bi začel šivat. Moja mama je včasih šivala in zdajle ko ne morem glih hodt bi se rad nauču šivat. Tamle v omari imam eno spalno srajco k jo morem zašit, samo prej morem poštudirati kako. Šival pa ne bi na roke to znam, tako na stroj (J43).

Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti? V kino bi šel, če bi zaživel na Jesenicah (J44). V gledališče bi tudi šel (J45).

1.2 Stiki in družabnost

S kom živite, se družite? Živim z ženo (J46). Družim se z družino, kolegi, prijatelji (J47).

Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (npr. na daljavo z mobitelom, računalnikom, internetom ali preko pisem)? Jaz imam skoz ene stike. Mene iz povsod kličejo iz Kopra iz Štajerske. Enega prijatelja imam k je paraplegik in me vsak teden pokliče kako se počutim (J48).

Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju? Midva nisva z nobenu skregana. To je v redu (J49). Po druženju s prijatelji se počutim dobro. Jaz sem zelo rad v družbi. Če je ta prava. Rajši sem v družbi kot doma (J50).

S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? S kom nimate stikov in bi jih radi imeli? Jaz kamor koli grem me vsi poznajo, zaradi službe, ki sem jo imel. Saj sem toliko delal po bajtih. Drugače pa poznam veliko pobov s katerimi sem skupaj delal na Jesenicah (J51). Jesenice so majhne. Včasih smo se vsi poznal (J52).

Zelo rad se dobim s prijateljem iz srednje šole – sošolcem. Pa se dobiva na pijači ali pa se kje srečava (J53). Sin pride na kufe in na klepet k nama na obisk (J54).

Če grem sam hodim v Zvončka ali v Bulija –gostilni (J55). Če greva pa z ženo skupi je pa ali Mercator ali Špar. Toliko, da se nekam usedeva. Dokler bom imel za kufe in za pir bo že hodil ven. Toliko, da kakšnega srečaš ko greš ven. Lansko leto poleti sva šla na pijačo k Šparu in sva prišla šele popoldne domov tako se zaklepetava (J56).

Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite? Ni tiste kolegialnosti več (J57). Ljudje se družijo samo ob pijači ali pa ne (J58).

Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Komu se lahko zaupate? Ženi, sinu in hčeri (J59).

2. Želje in potrebe

Kaj si v življenju želite? Zdravja. Jaz sem trikrat prebolel raka (J60). Želim si tudi hoditi. Da bo operacija hrbtenice februarja uspela (J61).

Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let? Na to ne mislim, probam pa ostati pozitiven (J62).

Kam bi se radi vključili? /

Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše? Denar (J63). Ampak ta najbolj je zdravje. Poj je sigurno vse lepše. Če ne moreš hoditi ne moreš nič. Jaz pravim če je takole, da lahko vsaj hodim do avtomobila pa nazaj je še dobro. Samo da ne bo hujše (J64). Ko si toliko star kot jaz je že operacija malo kritična.

Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? Na Jesenicah grem lahko na kufe v kavarno (J65). Lahko se družim in pogovarjam s kolegi (J66).

Katerih ne morete zadovoljevati? Vse želje povezane s fizično zmogljivostjo, saj težko hodim (J67).

Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile? /

Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah? Najbolj bi bilo, da bi vsak star človek ostal doma. Če ima star človek možnost oskrbe na domu bi jo sigurno priporočal vsakemu (J68). Če pa to ne laufa potem pa v dom. Vsak se bran doma za stare, saj pravijo tako, da greš tja umret (J69). Čeprav naša soseda je šla čisto zdrava v dom. Ona je tako zadovoljna v domu, saj je bila tukaj sama, gor je pa imela družbo. Sicer pa moraš biti za to, družabna (J70).

3. Vpliv

Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju? Jaz se zmeraj zase sam rad odločam ne da imam sugestijo. Če se jaz odločim, da bom šel ven bom šel ven (J71).

V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah? Na šihu sem se lahko sam odločal (J72).

V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas? Pri meni so se pa drugi odločali glede operacij, terapij. Po večini zdravniki. Če me je dohtar vprašal, če sem za to. Kaj naj rečem, da nisem za to. Če ste reku, da je treba zrezat, kaj naj jaz naredim. Čeprav nebemu ni fajn da ga režejo. Ampak če je tko. Je tko (J73).

Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedel in pil, ali lahko izbirate televizijske in radijske, programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke? Za počitnice se skupaj odločiva ni tako, da bi kdo prevladal. Sva z ženo že petdeset let skupaj, tako da je zdaj že tako, da obadva isto rečeva in je mene že prav strah (J74).

Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? /

Imate prevoz? Peljem se z avtom.

Denar? Jaz imam malo več kot 500 EUR penziona, tako da si ne morem privoščiti samoplačniške operacije hrbtenice, ki stane več kot 10.000 EUR (J75).

Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? Da. Jaz sem vam že povedal kako me ljudje poznajo na Jesenicah. Kako se ljudje spomnijo name. Kako sem jim veliko pomagal. Tako, da se mi zdi, da je odgovor ja. Mene pa teli ta mladi ustavijo, k sem jih imam na praksi in se spomnijo name (J76).

Kolikšno moč imate vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike? Sam se lahko odločam o tem s kom se bom družil, kdo bo prišel k men na obisk in kakšen bo ta odnos (J77).

ZAPIS POGOVORA Z OSEBO (11): K

Okoliščine izvedbe intervjuja:

- Kraj: Jesenice
- Datum: 5.12.2019
- Čas trajanja pogovora: 120 min
- Prostor pogovora: dnevna soba
- Izvajalka intervjuja: Laura Fajković

Podatki o intervjuvani osebi:

- Spol: moški
- Starost: 70
- Poklic/izobrazba: končal je leseno industrijsko šolo in se izšolal za mizarja. Kasneje opravil tečaj za varnostnika, gasilca, skladiščnika, izpit za viličarja. Zadnjo službo, ki jo je opravljal pred upokojitvijo je bilo delo varnostnika.

1. Vsakdanje življenje

Kje živite? V Sloveniji živim v stanovanju (K1). Imam pa tudi hišo v Srbiji, kjer se redno vračam v rojstni kraj (K2).

Potek dneva: opišite mi, kako poteka vaš dan (vstajanje, obroki, opravila čez dan, ritem dneva, delo in počitek, koga srečate in s kom se družite, kako končate dan). Zjutraj vstanem okrog devetih, potem se umijem, spijem belo kavo in vzamem zdravila za pritisk (K3). Potem grem v trgovino, nabavljati potrebščine za preživetje (hrano). Najraje hodim v Evrospin in Lidl (K4). Potem grem k zdravniku, če sem naročen (K5). Potem pa v lekarno po zdravila (K6). Okrog dvanajstih imam južno, nato se sprehajam po mestu kakšno uro ali dve. Sprehajam se od bolnice pa do občine (K7). Ko pridem domov počivam, kakšno uro ali dve spim (K8). Potem spijem popoldne kavico in grem špansirat ali pa k sestri, hčerki na obisk (K9). Včasih me prijatelj povabi na kosilo, nato mu jaz to uslugo vnem ter mu jaz pripravim kosilo. Tako se družimo ter klepetamo. Družimo se ali pri njemu doma ali pa pri meni doma v stanovanju (K10). Ko pridem zvečer domov od prijatelja ali sprehoda si naredim večerjo okrog pol osmih (K11). Po večerji umijem sobe, gledam televizijo, potem zaspim (K12).

Potek življenja: kako je potekalo vaše življenje? Delovno in mučno. V šolo smo hodili peš, živeli smo zelo siromašno. Bilo je hudo (K13). Mučili smo se, nismo meli za obleč, niti za čevlje nismo meli (K14). Denarja nismo imeli. Nikamor nismo šli. Revščina, drugačno življenje (K15).

Prosti čas: Kaj počnete v prostem času? V prostem času kolesarim, vozim se z motorjem, grem na obiske, grem v mesto v trgovino (K16).

Kdaj imate prosti čas? Prosti čas imam od dveh do štirih (K17).

Kaj delate v prostem času? Poleti po navadi počivam potem pa delam na vrtu (K18). V Srbiji grem največkrat gledat nogometne tekme. Tam se družimo s kolegi (K19). V Sloveniji hodim na kavice k prijateljem in klepetam (K20).

Hobiji? Šport, kultura, rekreacija? Rad hodim na sprehode in obiskujem prijatelje (K21). Družim se s prijatelji. Poleti hodim v toplice (K22). Družim se z upokojenci. Hodim na izlete z upokojenci (K23). Velko se ukvarjam z delom na vrtu, psom in hranjenjem kokoši (K24).

Kateri so vaši vsakodnevni opravki? Delo na vrtu in delo na dvorišču (K25).

Kakšne opravke imate navadno (na upravni enoti, davčni upravi na CSD)? Velikokrat grem k zdravniku (K26), položnice plačujem na pošti in banki (K27).

Kakšen prevoz navadno uporabljate? Največkrat uporabljam avto in avtobus (K28). Veliko se peljem z motorjem s kolesom in traktorjem (K29).

Kako poskrbite za gospodinjska opravila? Poskrbim da imam vse, da imam vso hrano, česen, krompir, papriko, paradižnik. (K30) Za zimo pripravimo drva za kurjavo, jaz jih sekam, če ne dobim delavce, drugače pa skupaj z delavci sekamo (K31).

Kako poskrbite za svojo prehrano? Vse poskrbimo zase glede hrane papriko, paradižnik vlagamo (K32).

Kdo kuha in pomiva posodo? Žena in jaz pomivava posodo (K33).

Imate radi pospravljeno? Imava rada pospravljeno (K34), vse mora biti na svojem mestu.

Kdo pospravlja in kdaj? Oba pospravljava z ženo, največkrat sem to jaz. Pometam, pucam avto (K35). Ko je čas za to (K36).

Kako operete perilo, ga zlikate? V pralnem stroju, žena ga zlika oz. posuši in pospravi (K37).

Kako je s hišnimi popravili in urejanjem stanovanja, sobe? Žena ureja, kar je njena dolžnost, jaz popravljam kar je potrebno z moje strani – težka dela pri bajti. Premikati omare, pucanje parketa, čiščenje oken, pomivanje stopnic (K38).

Kdo poskrbi za otroke, varstvo? Jaz ne skrbim za nobenega več, otroci so že zrasli (K39). Jaz pomagam če se le da.

Katera opravila opravljate samostojno? Kar sem zmožen sam opravljam. Vse sem zmožen sam, ampak ne velik. Sam skrbim za živali, za vrt, sam orjem in sejem (K40).

Pri katerih opravilih potrebujete pomoč oz. pri katerih opravilih, ki ste jih počeli, ko ste živeli doma ste zaznali, da potrebujete pomoč? Težko delo, ko je potrebno nekaj dvigniti, da preneseš ali pri nabiranju krompirja, jabolk, sliv (K41). Pomoč potrebujem pri naročanju k zdravniku in napotitve k specialistu (K42). Pri prevozu mi pomagata hčerki, če rabim plinsko bombo mi jo pripeljejo, saj je težka za nositi (K43).

1.1 Aktivnosti oz. dejavnosti, ki jih radi počnete

Kaj ste po poklicu? Šolal sem se za mizarja (K44), zadnja služba, ki sem jo opravljal je bilo delo varnostnika.

S katerimi dejavnostmi ste se ukvarjali v preteklosti, ko ste živeli doma? Kaj ste radi počeli, vas je zanimalo in ste delali dobro? Kako pogosto ste opravljali te dejavnosti, s kom ste jo počeli? V prostem času sem bral (K45), gledal televizijo (K46), igral nogomet (K47) in gledal vaške tekme (K48), ob sobotah in nedeljah sem bil lovec (K49).

Katere dejavnosti radi počnete danes? Rad grem na obisk ali na praznovanja, npr. poroka ali kakšen rojstni dan (K50), ali pa grem enkrat ali dvakrat na tržnico. Včasih kaj kupim, včasih kaj prodam (K51).

S čim se ukvarjate, kaj vas zanima? Največ me zanimata računalnik in televizija (K52).

Katere so vaše dejavnosti znotraj doma za stare, katere so vaše dejavnosti izven doma za stare? Katere dejavnosti počnete doma? Kako pogosto jih opravljate, ste na njih ponosni? Kaj vam daje zadovoljstvo? Največkrat berem revije, novice ali dnevnik (K53). Ponosen sem na prireditve, poroke, proslave. So zame dogodivščine. Veliko se družim z lovskimi prijatelji, gremo tudi na zabave. Lovska družina ali upokojske zabave (K54).

Katere spretnosti imate? Jaz sem pa za vsako reč spreten. Hitro se vse zmenim (K55).

Kaj bi se še radi naučili? Da kakšno majčkeno stvar popravim v hiši, v avtu, v garaži (K56).

Katere dejavnosti bi se udeležili, če bi bila organizirana v vaši lokalni skupnosti? Udeležil bi se katere koli predstave, oz. dogodka v dobrem namenu (K57).

1.2 Stiki in družabnost

S kom živite, se družite? Živim z ženo (K58). Družim se pa z najbližjimi prijatelji in sorodniki (K59).

Kako vzdržujete stike s prijatelji, kolegi in družino (npr. na daljavo z mobitelom, računalnikom, internetom ali preko pisem)? Najprej se z vsemi želim pogovoriti iz oči v oči. Stike s prijatelji vzdržujem osebno (K60). S sorodniki vzdržujem stike osebno, preko telefonskega pogovora (K61) ali računalnika. Pokličemo se tudi preko Facebooka (K62).

Kaj za vas pomeni druženje, kaj vam prijatelji nudijo oz. dajejo, kako se počutite po druženju? Druženje za mene pomeni veliko (K63), hočem se z vsemi družiti, ni važno kakšen je človek važno je, da je prijazen in družaben (K64). Veliko se družim z dobrimi prijatelji, po druženju se počutim dobro (K65). Prijatelji mi povejo nova obvestila, me počastijo, povabijo me na obisk, skupaj se peljemo z avtomobilom, ali pa hodimo na sprehode, s svojo osnovnošolsko generacijo hodimo na nogometne tekme (K66).

S kom imate stike, ki je za vas pomemben, kje poteka druženje, kako pogosto poteka? S kom nimate stikov in bi jih radi imeli? Stike imam s sorodniki, sosedi, prijatelji (K67). Druženje poteka pri meni doma, na tekmah, na veselicah, ali pri njih doma (K68). Druženje je odvisen od časa, ki ga imam na voljo (K69).

Kako zaznavate povezanost in medsebojno sodelovanje (prebivalcev, stanovalcev) v okolju kjer živite? Z znanci se veliko družim. Jaz sem dosti povezan s svojimi znanci in prijatelji (K70). Kakšne malenkosti si tudi pomagamo. Veliko imam prijateljev ki pridejo k meni po nasvet. Pomagam jim pri prevajanju iz srbohrvaščine v slovenščino. Če vejo kaj boljše od mene jih sprašujem po tem. Oni pa tudi mene (K71). Včasih se družimo in obiskujemo.

Na koga se lahko zanesete, če potrebujete pomoč? Največ se lahko zanesem na sorodnike in dobre prijatelje. Hčerke, zetovi, žene in prijatelji v bližnjem sorodstvu (K72).

Koga lahko pokličete, da vam priskoči na pomoč? Soseda lahko pokličem za pomoč (K73). Nato obvestim svojce.

Komu se lahko zaupate? Zaupam pa samo svojcem hčerkam in vnukinjam (K74).

2. Želje in potrebe

Kaj si v življenju želite? Želim si, da sem zdrav (K75). Največ potrebujem zdravje.

Kako si predstavljate svoje življenje čez eno leto, čez tri leta, pet, deset let? Predstavljam si zelo težke čase, saj se staram. Predstavljam si, da ne bom več sposoben za delo in bom bolj utrujen (K76).

Kam bi se radi vključili? Jaz se povsod rad vključim. Tudi če nočes se z mano pogovarjati, se rad priključim. Tako, da me v skupnosti cenijo (K77).

Kaj bi osebno potrebovali, da bi bilo vaše življenje lepše, boljše, kvalitetnejše? Mlado družino, da bi mi pomagala, jaz bi njim pomagal oni meni. Da bi mi pri zdravju in pri gospodinjstvu pomagali (K78).

Katere želje lahko zadovoljujete v okolju kjer živite? /

Katerih ne morete zadovoljevati? Na Jesenicah ne morem dobiti pohoštva ali orodja, po to grem v večje mesto, da dobim kar želim. Tam kjer je več trgovin in imajo večje zalogo (K79).

Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi se vaše želje uresničile? Mladina zdaj vse ve ima več izkušenj in vidi bolje, jaz ne vidim dobro. Če se z ženo odločiva, da do smrti živiva na Jesenicah, bi si želel, da mladina prihaja k meni. Kar bi jaz lahko bi jim pomagal finančno, v zameno, da bi oni men pomagali pri zdravstvenem stanju (K80). Dokler sem zmožen bi rad bil doma. Tudi jaz sem skrbel za svojo mati, ko je bila stara.

Kaj bi po vašem mnenju vsak star človek potreboval, da bi lahko kvalitetno preživel starost na Jesenicah? Največ bi potreboval zdravje (K81) in dobro družbo (K82) ter udeležbo mladih (K83).

3. Vpliv

Katere so za vas pomembne odločitve v vašem življenju? Same dobre in lepe stvari. Pomembne odločitve so glede ureditve hiše in stanovanja (K84).

V katerih primerih ste imeli vpliv samostojnega odločanja o pomembnih odločitvah? Vedno sem se pred pomembno odločitvijo posvetoval z mladimi ali tistimi, ki boljše vedo. Na koncu se jaz odločim ampak vprašam za nasvet. Kupim tudi stvari, ki so drage, če pravijo drugi da je predmet kvaliteten (K85).

V katerih primerih so se drugi odločali namesto vas? Kdo so bile osebe, ki so se odločale namesto vas? Moji bližnji sorodniki so priskočili na pomoč, ko je mati umrla. Pomagali so mi pri pogrebščini in organizaciji pogreba. Namesto mene so mi pomagali. Ker me ni bilo so me nadomestili. Zato jih cenim (K86).

Kako lahko vplivate na svoje življenje? Kako se odločate o počitnicah, o tem, kaj boste jedli in pili, ali lahko izbirate televizijske in radijske, programe, dejavnosti? Kako izbirate obleke? Sam se odločim, po svoji želji, kar si želim to se odločim (K87).

Imate sposobnost ali moč izraziti, kaj vam je všeč? Da, tisto kar mi je všeč si kupim (K88).

Imate prevoz? Da.

Imate Denar? Da, z denarjem nimam težav, imam ga dovolj (K89). Vse imamo razen zdravje peha. Rabimo samo zdravje.

Vas drugi vidijo kot spoštovanja vredne? Ljudje me zelo spoštujejo in so ljubosumni na moje življenje (K90).

Kolikšno moč imate vplivati na to, kakšne odnose imate z drugimi ljudmi ter s kom imate stike? Sam odločam o tem s kom bom imel stike. Družim se z vsakim ki je pošten do mene (K91).

PRILOGA C: ODPRTO KODIRANJE

Odprto kodiranje: Intervju z osebo A

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
A1	Živim na Plavžu v stolpnici, v četrtem nadstropju, v lastnem stanovanju.	Živim na Plavžu v lastnem stanovanju v stolpnici	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
A2	Moj najljubši del dneva je jutro. Namreč zjutraj najprej potelovadim za hrbtenico, ker se mi že malo poseda in moram pač poskrbeti, da me bo še nekaj časa držala pokonci	Jutro je moj najljubši del dneva, ko tudi potelovadim, zaradi težav s hrbtenico	Prosti čas in aktivnosti
A3	Zajtrk je v tavelki skodelici pol kave, pol mleka. Potem je kos kruha namazan z nečem. Najraje imam bakalar ali kakšni skutni namaz	Zajtrkujem	Prosti čas in aktivnosti
A4	Križanke so velik del mojega življenja in se ukvarjam skoraj da vsak trenutek v dnevu, ko imam čas	Križanke so mi zelo pomembne in jim namenim veliko časa	Prosti čas in aktivnosti
A5	Živim sama zato imam dovolj prostora	Živim sama in imam dovolj prostora	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
A6	Pri meni je to zmeraj nastlano. Ni nič urejeno. In ko dobim obiske moram to hitro uredit, da ne bo kdo mislil, kako sem nastlana. Čeprav sem postala malo nemarna	Pospravim le, ko dobim obiske, drugače imam kar razmetano	Prosti čas in aktivnosti
A7	Po zajtrku se odpravim za Savo hoditi	Hodim ob Savi	Prosti čas in aktivnosti
A8	Plavški travnik je moj prostor kjer jaz uživam v naravi. Tam srečujem ljudi, ki jih nisem nikoli prej videla. Potem srečujem ljudi, ki vodijo pse in ker sem se vedno bala psov sem se sedaj navadila na pse in si upam tudi kakšnega pobožati. Tam srečujem ljudi različnih narodnosti in različnih poklicev, poklepetamo in gremo na prej	Na Plavškem travniku najdem čas zase, se srečam z ljudmi, poklepetam, vidim pse	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

A9	V decembru smo si izbrali eno živo smrekico in smo jo okraševali. Vsakič, ko smo šli mimo smo nekaj obesili na smrekico. Začeli smo z bomboni. Potem pa so prišli na vrsto obeski. Bomboni so zginevali, jasno, da so. Obeski pa so pričakali novo leto	Na Plavškem travniku smo vsi mimoidoči okraševali smrekico, z bomboni in obeski, ki so pričakali novo leto	Prosti čas in aktivnosti
A10	Potem grem v trgovino, če je potrebno	Grem v trgovino po potrebi	Prosti čas in aktivnosti
A11	Potem grem domov si skuhati kosilo. Kosilo je vedno toplo. Rada imam preproste jedi. Obožujem polento in ajdove žgance, veliko solate pojem. Potem pa si privoščim kej dobrega za konec	Sama si skuham kosilo, jem veliko zelenjave in kaj sladkega na koncu	Prosti čas in aktivnosti
A12	Potem grem pa za kakšne pol urce počivati	Imam popoldanski počitek	Prosti čas in aktivnosti
A13	Potem imam pa že kakšne obveznosti	Različne obveznosti	Prosti čas in aktivnosti
A14	Zvečer sem redko kdaj doma imam dva abonmaja v gledališči – glasbenega in gledališčenega	Zvečer sem redko doma, imam glasbeni in gledališčni abonma	Prosti čas in aktivnosti
A15	Udeležujem se veliko prireditev, ki jih je na Jesenicah zelo veliko	Na Jesenicah je veliko prireditev, ki se jih udeležujem	Prosti čas in aktivnosti
A16	Recimo zdaj zadnja prireditev je bila prireditev ob 25 letnici Srbskega društva Vuk Karadžića v gledališču in je bilo čudovito. Mislim narodne noše, plesi to mene čisto očara in od tega živim že par dni. In sem res srečna, da nekdo goji to zadevščino	Bila sem na prireditvi Srbskega društva, zelo mi je pomembno, da se ohranja staro kulturo in običaje	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A17	Kajti ljudje smo postali čudni, vsak se zapira v svoj krog	Opažam porast individualizma med ljudmi	Povezanost v skupnosti
A18	zelo težko je spraviti starejše ljudi ven, saj je najbolj udobno sedeti doma v naslonjaču in gledati televizijo	Starim ljudem je bolj udobno doma, zato jih je težko spraviti ven	Prosti čas in aktivnosti

A19	Mladi se pa itak ukvarjajo z mobiteli	Mladi se ukvarjajo z mobiteli	Prosti čas in aktivnosti
A20	Zvečer pa rada pogledam na televiziji, ne nadaljevanke, to ni v mojem repertoarju. Bolje je kakšna nadaljevanka, kakšna drama, kakšna romantična zadevščina. In sem čisto hepnena, ko pride do kakšnega poljuba. Človek je v bistvu romantik v sebi	Ne maram nadaljevanke, vendar zvečer rada pogledam romantične filme	Prosti čas in aktivnosti
A21	Rodila sem tri otroke, imam šest vnukinj, enega vnuka, dve pravnukinji in enega pravnuka	Imam tri otroke, šest vnukinj, enega vnuka, dve pravnukinji in enega pravnuka	Neformalni stiki, in pomoči in oskrbe
A22	Od tega je ena vnukinja v Mežici, ta druga vnukinja je v Ljubljani, tretja vnukinja je pa na Finskem in ima tam družino. Tako, da so se mi razpršili kar po Evropi	Družinski člani so se mi razpršili po Evropi, nekateri so v Ljubljani, Mežici in tudi na Finskem	Neformalni stiki, in pomoči in oskrbe
A23	Rodila sem se v Nemčiji v Drezdenu, kamor je bila moja mama izseljena. Rodila sem se v šoli, ki je še vedno delujoča, saj sem jo obiskala	Rodila sem se v Nemčiji, mama je bila tja izseljena	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
A24	Komaj sem preživela vožnjo domov, kajti okrog 27 takih otrok nas je bilo v transportu, preživelo nas je 6, drugi pa so pomrli. Mene je rešila moja stara mama s strokom česna	Kot otrok sem komaj preživela vožnjo v Slovenijo, izmed 27 otrok v transportu nas je preživelo 6	Pomembni življenjski dogodki
A25	Namreč, ko se je ta transport vračal domov. Ljudje niso imeli ničesar. Ne za jest ne za pit. In so se mogli znajti kakor kot so se vedeli in znali	Ko sem se vračala z mamo iz izgnanstva v Slovenijo, ljudje nismo imela ne za jest ne za pit	Pomembni življenjski dogodki
A26	In smo bili vsi otroci gliščavi	Vsi otroci smo imeli gliste	Pomembni življenjski dogodki
A27	Drugače sem pa prvo leto preživela na Dolenjskem. Moji starši so namreč Dolenci	Živela sem na Dolenjskem	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje

A28	Do tretjega razreda sem živel na Dolenjskem, nad Krškimi gorami	Do tretjega razreda sem živel na Dolenjskem	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
A29	Potem je pa moj oče odšel s trebuhom za kruhom na Jesenice. Ker je takrat železarna iskala delavce in seveda smo čez čas uspeli priti za njim	Na Jesenice smo prišli, da bi preživeli, ker je oče dobil zaposlitev v Železarni	Pomembni življenjski dogodki
A30	Tako, da jaz se štejem, da sem Gorenjka, Jeseničanka. In sem tudi ponosna na to	Ponosna sem, da sem Jeseničanka	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A31	Mene so požakal v šolo s šestimi leti.	V šolo sem šla s šestimi leti	Pomembni življenjski dogodki
A32	Potem sem še delala nižjo gimnazijo. In je bila tista matura skoraj težja kot višja gimnazija.	Hodila sem na nižjo gimnazijo	Pomembni življenjski dogodki
A33	Potem sem pa iskala tako šolo, da bo zraven doma.	Iskala sem šolo blizu doma	Pomembni življenjski dogodki
A34	Oče je pričakoval od mene, da bom šla metalurgijo študirati.	Oče pričakoval, da bom študirala metalurgijo	Pomembni življenjski dogodki
A35	ker sem med počitnicami delala tudi v Železarni sem si rekla, da jaz tja dol ne grem. In jaz sem se očetu uprla.	Nisem želela delati v Železarni in sem se uprla očetu	Pomembni življenjski dogodki
A36	Zraven je mogla biti tudi štipendija.	Ko sem izbirala šolo, sem bila pozorna, da je bila zraven štipendija	Delo in denar
A37	Zato sem se vpisala v pedagoško smer in sem jo v dveh letih končala.	Obiskovala sem pedagoško šolo	Pomembni življenjski dogodki
A38	In pri dvajsetih sem končala višjo šolo	Pri dvajsetih sem končala višjo šolo	Pomembni življenjski dogodki
A39	kot štipendijska sem dobila službo,	Dobila sem službo, kot štipendistka	Pomembni življenjski dogodki
A40	poročila sem se.	Poročila sem se	Pomembni življenjski dogodki
A41	Tako, da pri dvajsetih letih sem naredila kar tri take velike življenjske skoke.	Pri dvajsetih letih sem sprejela tri pomembne življenjske odločitve	Pomembni življenjski dogodki
A42	Nato sem bila dolga leta učiteljica na Prežihovem Vorancu.	Bila sem učiteljica na Prežihovem Vorancu	Delo in denar

A43	Učila sem vse kar je bilo potrebno, v bistvu sem naravoslovka.	Učila sem	Delo in denar
A44	Zadnjih petnajst let pred upokojitvijo sem bila pa ravnateljica.	Ravnateljica	Delo in denar
A45	Z upokojitvijo sem začela sodelovati z društvom upokojencev na Jesenicah in Zvezo prijateljev in mladine Jesenice.	Sodelujem z društvom upokojencev na Jesenicah in Zvezo prijateljev in mladine Jesenice	Prosti čas in aktivnosti
A46	Nato sem bila 15 let precedenca ZPM Jesenice.	15 let sem bila predsednica ZPM Jesenice	Prosti čas in aktivnosti
A47	Po vojni smo letovišče v Pineti začeli obnavljati, saj so bili v njem nastanjeni begunci . Hodili smo med vikende. To je bilo prostovoljno delo, ki se je obrestovalo s tem, da gredo otroci lahko letovati.	Prostovoljno sem sodelovala pri obnavljanju letovišča v Pineti za otroke	Prosti čas in aktivnosti
A48	Pri društvu upokojencev so me najprej zadolžili za proslave in prireditve.	Pri društvu upokojencev sem bila zadolžena za proslave in prireditve	Prosti čas in aktivnosti
A49	Zdaj že enajsto leto vodim ob ponedeljkih enkrat na mesec družabna srečanja za ljudi z našega okolja. imam na čez vse proslave, ki so v domu in izven doma.	Ob ponedeljkih vodim enkrat na mesec družabna srečanja za ljudi z našega okolja	Prosti čas in aktivnosti
A50	društvu upokojencev kultura	Odgovorna sem za kulturni del v društvu upokojencev	Prosti čas in aktivnosti
A51	Sem vdova, že zelo dolgo	Vdova	Stan
A52	Živim sama	Živim sama	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
A53	Imam pa zelo skrbnega nečaka in nečakinjo, ki zelo gledata name in skrbita, da se imam lepo	Skrben nečak in nečakinja, ki mi pomagata	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A54	Jaz imam polno opravil	Imam polno opravil	Prosti čas in aktivnosti
A55	Se rada srečujem z ljudmi	Rada se srečujem z ljudmi	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A56	potem tudi štrikam	Štrikam	Prosti čas in aktivnosti
A57	kvačkam kakšne malenkosti	Kvačkam	Prosti čas in aktivnosti

A58	Čas preživim tudi z najmlajšo vnukinjo ki je v četrtem razredu OŠ. Skupaj kvartava s šestico, sestavlja besede Križem Kražem in igrava Remi	Preživljam čas z vnukinjo, kvartava in se igrava	Prosti čas in aktivnosti
A59	Jaz imam veliko prostega časa, saj sem upokojenka	Imam veliko prostega časa	Prosti čas in aktivnosti
A60	Sem sama, vendar nisem osamljena	Sem sama, nisem osamljena	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A61	Drugače se pa udeležujem tudi druženja ob križem kražem to je nekakšni Scrable, to imamo enkrat na teden na Ljudski univerzi na Jesenicah	Na Ljudski univerzi n Jesenicah se udeležujem druženja ob Scrable-u	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A62	Zelo rada obiskujem operne predstave. Z upokojenci smo bili v Januarju v Mariboru, v februarju in marcu bomo šli v Ljubljansko opero	Rada obiskujem operne predstave	Prosti čas in aktivnosti
A63	Pred leti sem s prijateljico veliko potovala po Evropi, zdaj pa teh potovanj nisem več sposobna, saj nisem sposobna slediti skupini	Včasih sem veliko potovala, sedaj ne morem več slediti skupini	Spremembe, ki jih je prinesla starost
A64	Septembra 2019 sem šla z nečakom in nečakinjo z rent a carjem po Romuniji. To je bilo za mene čudovito. Ogledovala sem okolico	Z nečakom in nečakinjo sem šla z ren-a-car-jem po Romuniji, čudovita izkušnja	Pomembni življenjski dogodki
A65	Ena izmed mojih aktivnostih je tudi, da sem koordinatorka za sklepanje zakonskih zvez. In imam z upravno enoto Jesenice zelo lepe odnose, saj mi oni odredajo kdaj imam te poroke	Sem koordinatorka za sklepanje zakonskih zvez, z upravno enoto imam zelo lepe odnose	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A66	Poročam že od leta 1985. Takrat sem bila namreč podžupanja na Jesenicah	Bila sem podžupanja na Jesenicah	Pomembni življenjski dogodki
A67	Jaz slabih vtisov z uradnimi osebami nimam	Imam dobre izkušnje z uradnimi osebami	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A68	S CSD-jem se redno srečujem	Redni stiki s CSDjem	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe

A69	saj sem v stolpnici, kjer živim predsednica nadzornega odbora in se v stolpnici vse sorte dogaja	Sem predsednica nadzornega odbora v stolpnici, kjer živim, zato sem v stiku s CSD-jem	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A70	Bilo je eno nasilje v družini in sem šla na CSD in so takoj uredili	Prijavila sem primer nasilja v družini v stolpnici in je CSD uredil	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A71	Tako, da ta CSD je zelo obremenjen, ampak se trudi vse stvari urediti tako kot je treba	CSD je obremenjen, ampak se zelo trudijo	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A72	socialnih problemov je na Jesenicah zelo veliko	Na Jesenicah je veliko socialnih problemov	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A73	Revščina na Jesenicah je	Na Jesenicah je revščina	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A74	S policijo nimam direktnega stika	Nimam stika s policijo	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A75	Na pošto nosim rešitve križank, tam so zelo prijazni	Na pošti so prijazni	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A76	Jaz imam vse v bistvu na razdalji 50 metrov npr. pošto, Loterijo, Mercator, pekarno, mesnico, trgovino z oblekami, banko zdravstveni dom. Bolnico imam na razdalji 500 metrov	Vse, kar potrebujem (pošta, mesnica, trgovina, banka ...) imam dobro dostopno	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A77	In jaz se počutim zelo varno	Imam občutek varnosti	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A78	Vozim avto, to mi je v veliko veselje, da sem mobilna	Vozim avto, vesela sem, da sem mobilna	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A79	Čeprav mi ni nič težko iti na avtobus	Ni mi težko iti na avtobus	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A80	Jaz kuham, pomivam, pospravljam, kolikor lahko	Pomivam, kuham, pospravljam	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A81	Sovražim sesalnik, jaz imam rajši metlo in cunjo. Zelo težko se pripravim k čiščenju oken, tega pa res ne maram	Nekaterih opravil ne maram in jih zato težko naredim	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih

A82	Sama poskrbim za hrano. Rada imam toplo kosilo	Sama si skuham	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A83	Posodo za seboj en dva tri pomijem	Hitro pomijem posodo	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A84	Samo moram pa rečt, da z leti nisem več taka, da mora biti vse v nulo očiščeno. Ko vidim, da je potrebno pospraviti se lotim	Starejša, kot sem, manj mi je pomembno, da je vse pospravljeno	Spremembe, ki jih je prinesla starost
A85	Živim sama, pospravljam sama. Preden dobim obiske	Živim sama, pospravim, če pridejo obiski	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A86	Perilo sama operem in ga obesim ter zlikam	Sama operem, zlikam in obesim perilo	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A87	Kar se tiče popravilo pohištva, aparatov se ne lotim	Potrebujem pomoči pri popravilu pohištva in aparatov	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A88	Težke predmete tudi ne nosim	Ne morem nositi težkih predmetov	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A89	Ko so bili vnuki majhni sem jih veliko premerkala	Veliko sem čuvala vnuke	Prosti čas in aktivnosti
A90	Zelo dolgo časa sem hodila v Kranjsko Goro, kajti moj edini vnuk je otrok s posebnimi potrebami	Vnuk ima posebne potrebe in sem ga čuvala	Prosti čas in aktivnosti
A91	Najmlajša vnukinja je v četrtem razredu OŠ, k meni rada pride	Najmlajša vnukinja pride k meni	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A92	Kuhanje, pomivanje posode, pranje cunj, likanje. Glede gospodinjskih jih še zmorem sama	Gospodinjska opravila zmorem sama	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A93	Recimo očistim sama zamašen odtok v kuhinji, namestiti pregorelo žarnico noben problem. To vse sama naredim	Očistim zamašen odtok, namestim žarnico	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A94	Zdaj tako, kar se tiče kuhinje ali recimo zamenjati pipo se ne lotim, zamenjati stikala to se tudi ne lotim. Kavča sama se prenašam. Težjih stvari ne morem več opravljati	Težjih opravil ne morem več opravljati, potrebujem pomoč za prenašanje težkih stvari, popravljati stvari	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih

A95	nisem več sposobna, drugič pa zaradi tega, ker imam zaradi sive mreke obe leči zamenjani in ne smem dvigniti več kot pet kilogramov	Ne morem več dvigovati težkih stvari zaradi zdravstvenih težav	Spremembe, ki jih je prinesla starost
A96	Potem ko me je kap, mi je pa to še dodatno ovira pri vidu	Zaradi kapi imam težav z vidom	Spremembe, ki jih je prinesla starost
A97	Za enkrat ne potrebujem dodatne pomoči	Ne potrebujem dodatne pomoči	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A98	Bom pa razmišljala, da bom nekam hodila na kosilo	Nekam bom hodila na kosilo, ko ne bom zmogla sama	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A99	To ni noben problem iti na kosilo, ali v bolnico, ali v dom, ali pa mi ga nekdo prinese	Na kosilo lahko greš v dom, bolnico, lahko ti ga prinesejo	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A100	To je sedaj čudovito narejeno tudi na Jesenicah je poskrbljeno če potrebuješ pomoč pri čiščenju	Na Jesenicah imamo dobro urejeno, če potrebuješ pomoč pri čiščenju	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A101	Kajti tudi v okviru društva upokojencev imamo skupino prostovoljk, ki zaznavajo katere starejše osebe rabijo pomoč pri kakšni stvari	Društvo upokojencev ima skupino prostovoljk, ki pomagajo starejšim	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A102	Sem pa vesela, da je občina začela razmišljati pri pomoči glede prevozov	Občina je začela razmišljati pri pomoči glede prevozov	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A103	Ko bom nehala voziti, bom najbrž tudi jaz potrebovala kakšno pomoč pri kakšnem prevozu	Potrebovala bom pomoč pri prevozu	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A104	Čeprav jaz imam zelo blizu Čufarjevo trgovino (Mercator), mi bi tudi iz trgovine pripeljali, to sem videla, da počnejo	Iz trgovine Merkator ti lahko pripeljejo stvari na dom	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A105	Ko bo prišel čas za to, da prosim nekoga za pomoč mi tudi ne bo nerodno	Ne bo mi nerodno prositi za pomoč	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
A106	Učiteljica	Učiteljica	Delo in denar
A107	Jaz sem bila zelo rada učiteljica in mi je zelo toplo pri srcu, če me nekdanji učenci	Nekdanji učenci me pokličejo tršica	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

	pokličejo o trščica. Ker jaz sem bila trščica. Ko me nekdo pokliče po temu nazivu mi kar srce poskoč. To mi polepša dan		
A108	Jaz sem skočila v tandem s padalom	Skočil sem v tandem s padalom	Prosti čas in aktivnosti
A109	šla sem z balonom čez Ljubljano	Šla sem z balonom čez Ljubljano	Prosti čas in aktivnosti
A110	spustila sem se z ziplinom v Planici	Spustila sem se z ziplinom v Planici	Prosti čas in aktivnosti
A111	hodim na sprehode	Sprehodi	Prosti čas in aktivnosti
A112	organiziram dogodke	Organiziram dogodke	Prosti čas in aktivnosti
A113	poslušam glasbo	Poslušam glasbo	Prosti čas in aktivnosti
A114	Imam spretnost, da zmorem začutiti energijo človeka. Jaz vedno začutim s kom lahko komuniciram in s kom ne. To je veščina, ki se jo naučimo učitelji. Učitelj more zaznati tisto energijo, ki gre od otrok, do učitelja pa do staršev in kolegov in to mi je ostalo	Imam dober občutek za ljudi in komunikacijo	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A115	Takole je bolj ko sem stara boljše vem koliko znanja mi manjka. Koliko veščin mi manjka in kako z različnimi stvarmi se ljudje ukvarjajo v okolici mene, da v širši družbi sploh ne govorim	Vidim, da mi manjka še veliko znanja in veščin	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A116	Ampak tako bom rekla, da sem odkrila, da je v mojem življenju vse nekako kot je treba, da je. Ravno prav je vsega. Ni bilo vse krasno	V mojem življenju je vse, kot mora bit, ravno prav vsega	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A117	Kakšne dobrodelne zadeve, to sigurno. Skušam vsak mesec tudi denarno pomagat organizacijam	Skušam denarno pomagat organizacijam	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A118	Udeležila bi se dejavnosti, ki bi bila primerna mojim fizičnim zmožnostim. Umskim zmožnostim že gre, fizičnim pa ne	Udeležila bi se dejavnosti, ki so primerne mojim fizičnim lastnostim	Prosti čas in aktivnosti
A119	V društvu se srečujemo mnogokrat, kajti imamo	V društvu upokojencev imamo veliko dejavnosti	Prosti čas in aktivnosti

	veliko dejavnosti. V društvu se kar naprej nekaj dogaja		
A120	V stolpnici imam kar lepe odnose, organiziramo vsako leto prihod dedka mraza in obdarimo otroke. Za dan žena organiziramo tudi srečanje žensk v stolpnici	V stolpnici imam dobre odnose	Povezanost v skupnosti
A121	Računalnika nimam, kajti ko sem šla v pokoj sem se odločila, da se ne lotim učenja veščin na računalniku	Ne želim se učiti veščin na računalniku	Prosti čas in aktivnosti
A122	Pri vzdrževanju stikov z mojimi otroki nimam nobenih problemov, mi se veliko družimo, ker smo velika družina. Rojstne dneve praznujemo skupaj, vsakega prvega v novem letu jih povabim k sebi in smo na obisku pri meni. Vse rojstne dneve praznujemo skupaj	Imam dobre stike s svojimi sorodniki, skupaj praznujemo rojstne dneve in praznike	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A123	Problem je v času, ki ga imajo moji otroci, čas je pa tisti, ki nas omejuje	Moji otroci nimajo veliko časa	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A124	Po druženju se počutim izpopolnjeno	Po druženju sem izpopolnjena	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A125	Kajti s tistimi, ki se družim mi dajejo tisto, kar jaz nimam. In občutim, da od njih jemljem tisto njihovo dobro kar imajo	Od ljudi jemljem samo njihovo dobro	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A126	Jaz prav veliko prijateljev nimam. Tiste, ki pa so, so pa zelo dobre	Imam malo prijateljev, ampak dobre	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A127	Po domovih ne hodim, dobimo se ali zunaj ali nekje se srečamo. Jaz se družim z ljudmi na dogodkih, na sprehodih, tako	Na sprehodih in dogodkih se družim z ljudmi	Prosti čas in aktivnosti
A128	Hodim v kino, v gledališče, na prireditve, ki so kjerkoli ali v Kolpernu, ali v gledališču Toneta Čufarja	Hodim v gledališče, kino, prireditve	Prosti čas in aktivnosti

A129	Jaz mislim, da sem kar družaben človek. Druženje z ljudmi poteka vsak dan	Sem družaben človek	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A130	Stikov imam toliko, kolikor sem jih sposobna vzdrževati	Imam samo toliko stikov, kolikor jih lahko vzdržujem	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A131	V naši stolpnici je 84 stanovanj in v tistem delu kjer sem jaz smo Hrvati, Bosanci, Srb in jaz	imam stike z ljudmi različnih narodnosti	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A132	Ampak moram reči, da so zelo pozorni do mene, če me kakšne tri štiri dni ne vidijo me vedno vprašajo, če je kej narobe	Sosedje skrbijo zame	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A133	Jaz se trudim z ljudmi lepo pogovarjam	Trudim se lepo pogovarjati z drugimi	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A134	Glede prebivalcev Jesenic je medsebojno sodelovanje Jeseničanov slaba. Zelo slaba. Ljudje se zapirajo v svoje domove	Povezanost med Jeseničani je slaba, zapirajo se v svoje domove	Povezanost v skupnosti
A135	Zdaj so se začeli zapirati tudi po poreklu. Albanci zase, Srbi zase, Bosanci zase... to ni dobro	Ljudje se držijo zase glede na svojo narodnost, z drugimi se ne povezujejo	Povezanost v skupnosti
A136	Ko so prišli prvi dijaki iz Bosne v Žic, tam je bil prvi internat. Ti so se hitro integrirali in se naučili jezika. Vsi ta drugi, ki so prihajali, se niso tako hitro integrirali	Prvi dijaki iz Bosne so se integrirali, potem drugi pa ne ve	Povezanost v skupnosti
A137	Zdaj ne vem ali so bili tako vzgojeni, kajti vsak narod ima svoj ponos. Če zmorejo preko tega jt je v redu, če pa ne je pa konec	Če zmorejo tujci iti preko svojega ponosa, se lahko vključijo v družbo	Povezanost v skupnosti
A138	In če smem primerjavo primerjat bila sem v Septembru v Romuniji in v Romuniji v vseh mestih, v lepem vremenu, ljudje preživljajo čas zunaj. Cele družine, cele klape in so se med seboj pogovarjali. Jaz tega na Jesenicah ne doživim	V Romuniji sem videla, kako se vsi ljudje družijo zunaj, na Jesenicah tega ni	Povezanost v skupnosti

A139	Ta prvo se zanesem sama nase	Najbolj se zanesem nase	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A140	Potem pa računam na moje otroke in na moje prijateljice	Računam na svoje otroke in prijateljice	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A141	Na pomoč pokličem otroke in prijateljice	Na pomoč pokličem otroke in prijateljice	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A142	Tudi zaupam se, otrokom in prijateljicam	Zaupam se otrokom in prijateljicam	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A143	Jaz si želim samo zdravja	Želim si zdravja	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A144	Aha ena stvar je, ki bi jo rada naredila in to je Bungee Jumping	Želim iti na bungee jumping	Prosti čas in aktivnosti
A145	Jaz upam, da bom na hitro umrla, to je moja iskrena želja. Kajti ne želim biti nikomur v breme	Ne želim biti v breme sorodnikom	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A146	Ne želim niti iti v dom. Kajti zdi se mi, da potem to ni več življenje ampak živetarjenje. Jaz sem pa preveč živa. Jaz živim življenje in bi me to podelalo	Menim, da je življenje v domu živetarjenje, nočem tja	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A147	Ampak čez eno leto upam, da bo tako, kakor je sedaj. Jaz upam, da bom toliko sposobna opravljati tisto, kar rada opravljam. V čemer najdem smisel svojega življenja, in v čemer uživam. In to velja za čez eno leto, čez dve leti in dokler pač bom	Upam, da bom lahko ostajala doma, dokler bom lahko sposobna živeti sama	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A148	Na novo se ne bi nikamor. Sem pa na toliko stvari vključena kolikor jih zmorem. Tako, da kakšnih novih vključevanj res ne bi zmogla. Kajti tisto kamor se vključim želim dobro delati in če bi karkoli bilo več, ne bi bilo dobro in potem se tudi ne lotim tega	Ne želim se vključiti v nove aktivnosti	Prosti čas in aktivnosti
A149	Nič. Pokojnino imam, stanovanje imam, avto imam, otroke imam, vnuke imam, prijatelje imam	Ne potrebujem novih virov, imam finance, stanovanje, otroke ...	Drugi viri za življenje

A150	Vsake toliko časa je nekaj novega, kakor je bilo snemanje videospota ali delati z vami intervju, saj se nikoli še nisem pogovarjala z nekom za diplomsko nalogo	Snemala sem videospot, z vami delam intervju	Prosti čas in aktivnosti
A151	Želje po zabavi, po smehu, po veselju	Imam željo po zabavi	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A152	človeški toplini	Pomembna mi je človeška toplina	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A153	ustvarjalnosti	Ustvarjalnost	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A154	umskih sposobnosti	Pomembno mi je razvijanje umskih sposobnosti	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A155	Za druženje imajo ljudje veliko možnosti na Jesenicah. Je pa vprašljivo koliko so pripravljeni priditi	Na Jesenicah so možnosti za druženje, če so ljudje pripravljeni priditi	Prosti čas in aktivnosti
A156	Ljudje so se zasedli doma pred televizijo, saj je tam najbolj udobno. Jaz se bojim, da se bo ta družba počasi razčlovečila	Ljudje se držijo zase, za televizorji, bojim se, kam gre družba	Povezanost v skupnosti
A157	No imela sem do lani načrt čez poletje prehoditi vse naše alpske doline	Želela sem prehoditi vse Slovenske alpske doline	Prosti čas in aktivnosti
A158	Zdaj malo goljufam, da se čimdalje z avtom peljem in potem samo eno kratko turo naredim. To prinese starost. Jaz moram energijo šparati zato, da lahko sebe vzdržujem	Zaradi starosti ne morem več prehoditi vsega in se z avtom peljem čim dlje	Spremembe, ki jih je prinesla starost
A159	Dobro je, moraš imeti materialna sredstva zato, da zadovoljiš tiste osnovne potrebe	Potrebuješ materialna sredstva, da lahko zadovoljiš osnovne potrebe	Drugi viri za življenje
A160	Vendar najbolj pomembna je človeška toplina. Kajti ljudje smo socialna bitja, če zgubimo ta stik za so ljudi ni vredno življenje	Najbolj pomembna mi je človeška toplina, ljudje smo socialna bitja	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A161	Vesela sem bila, ko sem prebrala, da bo občina začela razmišljati pri	Dobro se mi zdi, da bi občina organizirala prevoz za stare ljudi	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem

	organiziranju prevozov za stare ljudi		organiziranju oskrbe v skupnosti
A162	Ker recimo na Tomšičevi več trgovine ni, na Stražišarjevi tudi ne, na Blejski Dobravi tudi ne, na Cesti Prvega Maja tudi ne, na Hrušici tudi ne, v Planini pod Golico, Plavškem in Javorniškem rovtu tudi ne. In so ljudje resnično nebolgljeni. Saj vozijo kruh, ampak je potrebno še kaj drugega tudi kupiti	Veliko vasi je okrog Jesenic, kjer ni več trgovin ljudje so resnično nebolgljeni in bi jim bilo treba pomagati, vozijo jim samo kruh, a potrebujejo še druge stvari	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A163	Sem pa to prvič videla v Mariboru, ko je malo večji kombi patroliral po cesti, pa so ga ustavili, pa jih je peljal tam kamor so želeli in to zastonj	V Mariboru sem videla kombi, ki je ustavljal starim ljudem in jih brezplačno peljal, kamor so želeli	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A164	Jaz verjamem, da ljudje ne marajo javnega prevoza	Ljudje ne marajo javnega prevoza	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A165	Prvič so tiste stopnice zelo visoke, za marsikoga, za stare ljudi, da se ne spotaknejo	Javni prevozi imajo visoke stopnice, kjer se stari ljudje lahko spotaknejo	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A166	Druga stvar je tudi to, da je avtobusov cena tudi draga	Cena avtobusov je predraga za stare	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A167	Javen prevoz je na Jesenicah organiziran, vendar je za marsikoga nedosegljiv v tem smislu, da je odročen ali predrag	Na Jesenicah je organiziran javni prevoz, ki je starim predrag, ali pa odročen	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
A168	Takole je, zgleda, da sem se rodila za voljo do življenja	Imam veliko volje do življenja	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A169	da sem si ustvarila neke cilje	Ustvarila sem si cilje v življenju	Življenjske vrednote in osebne značilnosti

A170	da sem se usmerila v poklic, ki sem ga rada delala	Usmerila sem se v poklic, ki sem ga rada delala	Pomembni življenjski dogodki
A171	Da sem se usmerila v delo Zveze društvo prijateljev mladine, da sem letovišče postavila, pa da, kulturo naprej peljem, pa da sem kolikor toliko bila dobra mama, žena, babica sploh. In zdajle prababica	Na vseh področjih življenja sem se vedno potrudila, kot mama, babica, prostovoljka, organizatorica kulture, itd.	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A172	Ko sem bila žena, ko sem bila mati, ko sem bila učiteljica, ravnateljica, in potem ko sem bila precedenca Zveze društva prijateljev in mladine. In kot koordinatorica za sklepanje zakonskih zvez	Spoštovana in upoštevana sem bila v vseh svojih družbenih vlogah, kot mati, učiteljica, predsednica društva, koordinatorica, za sklepanje zakonskih zvez ...	Vpliv
A173	Pri vsem tem naštetim so poskušali tudi drugo uveljaviti svoje mnenje zame. Ampak zgleda, da sem jaz prevladala	Drugi so poskušali uveljavljati svoje mnenje zame, vendar je moje obveljalo	Vpliv
A174	To je bil moj tisti uporniški značaj, ker me je moja družina prisilila v to upornišstvo. Moja mama ni imela lastnih dohodkov, ker je bila gospodinja in jo je oče zelo tlačil in naju je z bratom tudi hotel potlačiti. Brata je skoraj. Jaz se mu pa nisem pustila	Imam uporniški značaj, nikoli nisem pustila, da bi me potlačili	Vpliv
A175	Zdaj včasih so bile počitnice družinske počitnice in to je bilo vedno velik napor. S tremi otroki iti na počitnice je bila vedno ekspedicija v neznanu	Z otroci smo hodili na počitnice	Prosti čas in aktivnosti
A176	Z naravo sem pa kar veliko povezana in vesela sem, da so tudi moji otroci povezani z naravo	Jaz in otroci smo radi v naravi	Prosti čas in aktivnosti
A177	Če se mi ne da kuhat, grem pa v gostilno	Ko ne morem kuhati, grem v gostilno	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih

A178	Zaradi tistih desetih evrov me ne bo hudič vzel	Ne skrbi me za denar	Delo in denar
A179	Jaz sem bila pa vzgojena v običajni delavski družini in nismo imeli izbire glede oblek in obutve	Vzgojena sem bila v delavski družini	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A180	Moj mož je bil velik ljubitelj lepih stvari imel je umetniško žilico in on je vedno domov prinesel en kup oblek in potlej smo mi obleke izbirali	Mož mi je pomagal izbirat obleke	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
A181	Če mi je kaj všeč v tistem trenutku kupim, če mi pa ni pa ne kupim. Zdaj izbiram dvovrstno garderobo. Ena garderoba je za slavnosti zadeve za poroke in proslave. Druga pa za vsakodnevne zadevščine	Če mi je nekaj všeč v tistem trenutku kupim	Delo in denar
A182	Ne bom rekla, da imam ne vem kako visoko pokojnino, vendar za mene je dovolj velika, da pokrijem stroške, da nisem od nikogar odvisna in to je veliko	Imam dovolj veliko pokojnino, da sem neodvisna	Delo in denar
A183	Moja mama mi je edino stvar, ki mi je rekla, ko sem se odločala za poklic, naj gledam samo to, da bom v poklicu in da bom imela svoj denar. Ona je bila čisto odvisna od moža. Jaz pa ne. Sem lahko razpolagala svoje materialne stvari po svoji želji	Nisem bila odvisna od svojega moža, razpolagala sem s svojim denarjem	Vpliv
A184	Brez lastne skromnosti mislim, da. Dobila sem zelo veliko priznanj. To najbrž kaže, da me ljudje spoštujejo	Ljudje me spoštujejo	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
A185	Jaz bi rekla, da je osnova vsakega komuniciranja spoštovanje in prijaznost. To je osnova, potem pa če tega ni ne mroeš komunicirat ne sam kot posameznik, še manj pa v družbi	Osnova vsakega komuniciranja je spoštovanje in prijaznost	Življenjske vrednote in osebne značilnosti

Odprto kodiranje: Intervju z osebo B

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
B1	Živim na Jesenicah v stanovanju v stolpnici	Živim na Jesenicah v stanovanju v stolpnici	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
B2	Zbudim se ob 6.00 zjutraj	Zbudim se ob 6h	Prosti čas in aktivnosti
B3	Spijem kavo	Spijem kavo	Prosti čas in aktivnosti
B4	gledam televizijo	Gledam televizijo	Prosti čas in aktivnosti
B5	Dopoldne grem ven pred stolpnico, v trgovino na zrak	Grem pred stolpnico na zrak	Prosti čas in aktivnosti
B6	Potem se vrnem nazaj domov kjer skuham kosilo	Doma skuham kosilo	Prosti čas in aktivnosti
B7	Po kosilu sledi počitek	Po kosilu imam počitek	Prosti čas in aktivnosti
B8	Popoldne po navadi pride kakšen obisk	Popoldne imam obiske	Prosti čas in aktivnosti
B9	se pogovarjam po telefonu	Pogovarjam se po telefonu	Prosti čas in aktivnosti
B10	Večerjam ob sedmih	Večerjam ob sedmih	Prosti čas in aktivnosti
B11	Spat grem po deveti uri	Spat grem po deveti	Prosti čas in aktivnosti
B12	Sem iz Bosne	Sem iz Bosne	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
B13	odraščal sem v veliki družini	Odraščal sem v veliki družini	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
B14	nismo imeli denarja za preživetje	Ko sem bil otrok nismo imeli denarja za preživetje	Delo in denar
B15	Pri 14. letih sem se odločil, da bom odšel v Slovenijo – treh letih za kruhom	V Slovenijo sem prišel s treh letih za kruhom pri 14. letih	Pomembni življenjski dogodki
B16	Ko sem na obali zaslužil dovolj, da sem si lahko privoščil šolske potrebščine sem se vrnil v Bosno v šolo	Na obali sem zaslužil za šolske potrebščine in se vrnil v Bosno	Pomembni življenjski dogodki
B17	Pri 15. letih sem se za stalno odselil na Jesenice	Pri 15. letih sem se preselil na Jesenice	Pomembni življenjski dogodki
B18	kjer sem dobil delo v Železarni	Dobil sem delo v Železarni	Pomembni življenjski dogodki
B19	Na začetku sem delal kot navaden delavec, nato pa sem napredoval v delovodjo	Napredoval sem v delovodjo	Pomembni življenjski dogodki
B20	Vsi moji bratje so se preselili na Jesenice	Vsi bratje so se preselili na Jesenice	Pomembni življenjski dogodki
B21	Železarna je takrat potrebovala delovno silo	Železarna je potrebovala delovno silo	Pomembni življenjski dogodki
B22	Potem sem se poročil	Poročil sem se	Pomembni življenjski dogodki
B23	V zakonu sta se mi rodila dva otroka. Sin in hčerka	Imam sina in hčer	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

B24	Kasneje sem se ločil	Ločil sem se	Pomembni življenjski dogodki
B25	ponovno stopil v zvezo	Ponovno poročil	Pomembni življenjski dogodki
B26	Sem vdovec	Sem vdoces	Stan
B27	Prosti čas imam dopoldne pred kosilom in popoldne	Prosti čas ima pred in po kosilu	Prosti čas in aktivnosti
B28	Gledam fuzbal	Gledam fuzbal	Prosti čas in aktivnosti
B29	pogovarjam se s sosedi in prijatelji zunaj pred stolpnico	Pred stolpnico se pogovarjam s sosedi in prijatelji	Prosti čas in aktivnosti
B30	šahiram	Šahiram	Prosti čas in aktivnosti
B31	igram karte Žanderja, vojno	Kartam	Prosti čas in aktivnosti
B32	Obisk trgovine	Grem v trgovino	Prosti čas in aktivnosti
B33	kuhanje kosila	Kuham kosilo	Prosti čas in aktivnosti
B34	pospravljanje posode, pomivanje posode	Pospravljam, pomivam posodo	Prosti čas in aktivnosti
B35	Javnih ustanov po večini ne obiskujem	ne obiskujem javnih ustanov	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
B36	Drugi me peljejo z avtom	Drugi me peljejo z avtom	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
B37	Pri gospodinjskih opravilih mi pomaga hčerka. Na primer brisanje prahu, pomivanje tal, pranje perila	Hčerka mi pomaga pri gospodinjskih opravilih (brisanje tal, pomivanje tal, perilo ...)	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
B38	Opravila v kuhinji pa zmorem sam	Opravila v kuhinji zmorem sam	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
B39	Rad dobro jem, zato rad kuham	Rad kuham in dobro jem	Prosti čas in aktivnosti
B40	Stanovanje mora biti vedno pospravljeno	Stanovanje mora biti vedno pospravljeno	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
B41	Hčerka opere perilo. Zlika ga ne	Hčerka mi opere perilo	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
B42	Ko smo morali pobarvati stene sta to naredila hčerka in sin. Hčerka tudi ureja stanovanje. Naroči novi pralni stroj. Sin mi ga dostavi	Hčerka in sin mi pomagata pri stanovanju	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
B43	Jaz za vnuke ne skrbim	Ne skrbim za vnuke	Prosti čas in aktivnosti
B44	Pomoč potrebujem pri dvigovanju težkih predmetov na primer pralnega stroja	Pomoč potrebujem pri dvigovanju težkih predmetov	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
B45	Pomoč potrebujem pri pospravljanju. Pranje zaves, brisanje prahu.	Pomoč potrebujem pri pospravljanju, pranju	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih

	Pomoč potrebujem pri prevozu, saj ne morem več voziti avta	zaves in prevozu, ker ne morem vozit avta	
B46	Drugače sem se pa zelo zgodaj zaposlil	Zgodaj sem se zaposlil	Pomembni življenjski dogodki
B47	Dobro sem igral fuzbal. Zanimal me je po večini fuzbal	Igral sem fuzbal	Prosti čas in aktivnosti
B48	Dobro tudi pojem	Dobro pojem	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
B49	v Bosni imam tudi licenco za lovca, z lovci imamo večkrat na let srečanja, katerih se veselim	V Bosni imam licenco za lovca	Prosti čas in aktivnosti
B50	Želim se naučiti boljše streljati s puško	Želim se naučiti boljše streljati s puško	Prosti čas in aktivnosti
B51	Dogodka dvomim, da se bi udeležil. Mogoče, če bi bil član društva lovcev bi se tudi tukaj česa takega udeležil	Ne bi se udeleževal dogodkov	Prosti čas in aktivnosti
B52	Živim s hčerko	Živim s hčerko	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
B53	Družinski člani me obiščejo na domu	Družinski člani me obiščejo na domu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
B54	Družinske člane kot so sestre, bratje, ki ne živijo na Jesenicah ampak v drugih državah z njim se pokličemo po telefonu	Pokličem družinske člane, ki ne živijo na Jesenicah	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
B55	Po druženju se počutim v redu. Jaz sem lahko tudi sam, tako da mi veliko ne pomeni	Lahko sem sam, druženje mi ne pomeni veliko	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
B56	Drugi mi nudijo pomoč, ko jo potrebujem v obliki nasveta	Drugi mi nudijo pomoč z nasveti	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
B57	Druženje z bližnjo družino poteka enkrat tedensko ali na štirinajst dni	Enkrat tedensko, ali na 14 dni se družim z družino	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
B58	Z ljudmi, ki so nas predčasno zapustili, bi si želel več stikov	Pogrešam stike s ljudmi, ki so pokojni	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
B59	Povezanost kjer jaz živim je v redu	Zadovoljen s povezanostjo skupnosti	Povezanost v skupnosti
B60	Na pomoč mi priskočita sin, brat	Sin in brat mi pomagata	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
B61	Zaupam se tudi lahko sinu	Zaupam se sinu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
B62	Najbolj si želim zdravje	Najpomembnejše mi je zdravje	Življenjske vrednote in osebne značilnosti

B63	Mislim, da bom živel v domu na Jesenicah	Mislim, da bom živel v domu na Jesenicah	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
B64	Če ne bi bil več potreben skrbeti zase, bi šel v dom	Če ne bi mogel skrbeti zase, bi šel v dom	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
B65	Stalen prevoz za opravke mi manjka, saj ne morem več peljati avta. Potem prevoz od Jesenic do Bosne	Nimam prevoza za opravke, niti prevoza do domačega kraja v Bosni	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
B66	Star človek potrebuje dovolj visoko penzijo, da bi si lahko privoščil osnovne dobrine	Potrebna je dobra penzija že za osnovne dobrine	Delo in denar
B67	In stari ljudje potrebujemo dom in potrebno oskrbo oz. pomoč, ki bi bila prilagojena njegovim zdravstvenim stanjem	Stari ljudje potrebujemo dom in oskrbo, ki je prilagojena na individualne potrebe	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
B68	odločam se, kje bom pokopan, na kakšen način bom pokopan	Razmišljam o svoji smrti	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
B69	V skoraj vseh zadevah se odločam sam	Sam se odločam o stvareh	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
B70	Imam že rezervirano mesto, kjer me bodo pokopali, kakšen kamen bom imel in kaj bo gor pisalo	Imam rezervirano mesto za pokop, rezerviran kamen, vem, kaj bo pisalo na njem	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
B71	Da bi se nekdo prav odločal namesto mene, to se še ni zgodilo. Mogoče v službi. Samo to je že dolgo časa od tega	V službi so se včasih odločali namesto mene	Družbena enakost
B72	Obleke imam stare	Imam stare obleke	Drugi viri za življenje
B73	Imam dve televiziji. Eno gledam samo jaz, tako, da si sam izbiram kaj in kdaj bom gledal	Imam dve televizije, ena je samo moja	Drugi viri za življenje
B74	Radija ne poslušam	Ne poslušam radija	Prosti čas in aktivnosti
B75	O počitnicah se odločam čisto sam. Vendar sem odvisen od prevoza, tako da moram usklajevati počitnice s časom, ki ga imajo na voljo družinski člani	Sam se odločam o počitnicah, ampak sem odvisen od prevoza in se moram prilagoditi drugim	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih

B76	Na Jesenicah ne uporabljam prevoznega sredstva	Na Jesenicah ne uporabljam avta	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
B77	V Bosni ker so kratke razdalje peljem avto, četudi nimam izpita	Tudi, če nimam izpita, v Bosni na kratke razdalje peljem avto	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
B78	Mislím, da se drugim zdim spoštovanja vredna oseba	Mislím, da me drugi spoštujejo	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
B79	Imam moč vplivati na odnose, ki jih želim imeti z drugimi ljudmi	Imam moč vplivati na odnose z drugimi	Vpliv

Odperto kodiranje: Intervju z osebo C

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
C1	Živim v Domu Franceta Bergelja na Jesenicah	Živim v domu Franceta Bergelja na Jesenicah	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
C2	in tukaj bi rada še naprej živelá. Zato sem tudi prišla sem	Želim še naprej živeti v Domu	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
C3	Zjutraj ostanem okrog šestih, pol sedmih	Vstanem okrog šestih, pol sedmih	Prosti čas in aktivnosti
C4	Potem pa kopalnica, postiljanje postelje, zračenje sobe	Kopalnica, postiljanje postelje, zračenje sobe	Prosti čas in aktivnosti
C5	Ob pol osmih nam v prvem nadstropju razdelijo zdravila	Osebjé nam razdeli zdravila	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C6	Jaz imam eno zdravilo, ki ga morem zgodaj zjutraj vzeti za želodec	Eno zdravilo moram vzeti zgodaj zjutraj	Prosti čas in aktivnosti
C7	Ostala zdravila nam pa delijo. Veste včasih kdo pozabi, jih založi in tako naprej in so se tak odločil, da zjutraj razdelijo zdravila. Oz. tam jih moramo popiti	Zdravila moramo popiti pred osebjem	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C8	Potem sledi zajtrk	Zajtrkujem	Prosti čas in aktivnosti
C9	Okrog devetih se začnejo krožki	Ob devetih se začnejo krožki	Prosti čas in aktivnosti
C10	Dopoldne tudi pletem	Pletem	Prosti čas in aktivnosti
C11	Kosilo je ob 12:15	Imamo kosilo	Prosti čas in aktivnosti
C12	Po kosilu se rada uležem za uro ali pol ure	Po kosilu počivam	Prosti čas in aktivnosti
C13	Ko ležim, pa kakšno knjigo v roke	Berem	Prosti čas in aktivnosti
C14	pa križanko v postelji rešujem	Rešujem križanke	Prosti čas in aktivnosti
C15	Potem gledam televizijo, če je kej takega, ki me	Gledam televizijo, poročila redno	Prosti čas in aktivnosti

	zanima. Poročila redno gledam		
C16	Okrog desetih, pol desetih. Včasih se tudi zavleče po deseti uri odvisno koliko sem zaspana	Spat grem po deseti uri	Prosti čas in aktivnosti
C17	Rodila sem se v času vojne dvainštiridesetega	Rodila sem se v času vojne	Pomembni življenjski dogodki
C18	Znam ceniti vsako stvar. Mogoče je to zato, ker sem kot otrok doživela pomanjkanje hrane, oblek in tako naprej	Kot otrok sem doživela pomanjkanje hrane, oblek, itd.	Pomembni življenjski dogodki
C19	da sem si za v dom nabavila toliko stvari	V Dom sem si prinesla veliko stvari	Drugi viri za življenje
C20	Kot sem rekla jaz sem se zgodaj poročila	Zgodaj sem se poročila	Pomembni življenjski dogodki
C21	Rodila sem sina	Imam sina	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C22	Naredila sem administrativno dve letno	Naredila sem administrativno šolo	Pomembni življenjski dogodki
C23	Potem sem se ločila	Ločila sem se	Pomembni življenjski dogodki
C24	Ljubljani sem lažje službo našla, kot kje drugje	V Ljubljani sem lažje našla službo	Delo in denar
C25	Jaz sem zadovoljna s svojim življenjem	Zadovoljna sem s svojim življenjem	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C26	Bolje mi je vseč življenje na vasi. Čistejši zrak, več svobode	Bolj mi je vseč življenje na vasi	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C27	V Ljubljani sem imela v lasti garsonjero	V Ljubljani sem imela v lasti garsonjero	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
C28	stanovanje sem po upokojitvi prodala, saj sem si močno želela obiskati Indijo	Po upokojitvi sem prodala stanovanje, da sem šla v Indijo	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
C29	Po prodaji sem v Indiji živel tri leta. To je bilo od 1998 do 2001. To je bila moja življenjska želja in sem jo izpolnila	Tri leta sem živel v Indiji	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
C30	Potem, ko sem prišla nazaj sem živel pri sinu v Ljubljani	Živel sem pri sinu v Ljubljani	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
C31	potem pa se mi je ponudila priložnost v Žirovnici, kjer mi je gospa x ponudila garsonjero v njeni hiši tako, da sem živel tam 14 let	Živel sem pri eni gospe	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje

C32	Jaz sem živila pod Stolum. Torej Stol, sem že iz osnovne šole gledala in ga občudovala. In ko sem stanovala v Žirovnici sem ga neverjetno lepo doživela	Rada sem opazovala Stolp v prejšnjem stanovanju	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
C33	Dopoldne, popoldne in zvečer po večerji si vzamem čas zase	Vzamem si čas zase	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C34	V prostem času rešujem križanke	Rešujem križanke	Prosti čas in aktivnosti
C35	berem	berem	Prosti čas in aktivnosti
C36	gledam televizijo	Gledam TV	Prosti čas in aktivnosti
C37	Jaz rada plavam. Z gospo X sva hodili velikokrat plavat v Kranj. In bova zdajle tudi hodile. Ona bo prišla na primer jutraj ob deveti pomene, pa me bo proti večeru enkrat pripeljala nazaj v dom	Rada plavam, s prijateljico bova hodili plavat	Prosti čas in aktivnosti
C38	Torej jaz sem pooblastila socialno delavko za finance, tako da ona razpolaga s financam	Pooblastila sem socialno delavko za finance	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C39	To se mi je zdelo še najboljše, da nimam jaz in oni dodatnih skrbi, ampak oni skrbijo za moj denar	Oni skrbijo za moj denar, da jaz nimam te skrbi	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C40	Razliko pa sin zdaj plačuje in je tudi urejeno	Sin prispeva k plačilu za moj dom	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C41	Sin bo poleti kupil avtomobil, tako, da me bo tudi on lahko kam peljal	Sin bo kupil avtomobil in me bo lahko kam peljal	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C42	Vnukinja časa nima, ima tri otroke	Vnukinja nima časa, ima tri otroke	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C43	V domu imamo skupno kuhinjo, štedilnik in pečico	V domu imamo skupno kuhinjo, štedilnik in pečico	Drugi viri za življenje
C44	Vendar kave, čaja ne pijem	Ne pijem kave in čaja	Prosti čas in aktivnosti
C45	Tako, da kuhinje ne uporabljam	V Domu ne uporabljam kuhinje	Drugi viri za življenje
C46	Jaz imam trenutno mlečni zajtrk ter večerjo	Imam mlečni zajtrk in večerjo	Prosti čas in aktivnosti
C47	Hrano mi pripravijo v kuhinji, jem pa v jedilnici	Hrano mi pripravijo v kuhinji	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih

C48	Odvisno od dneva. Če bi rekla, da imam vedno pospravljeno bi se zlagala	Nimam vedno pospravljeno	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C49	Posteljo si sama pospravim. Edino, pridejo mi preobleči posteljnino	Sama si pospravim posteljo, posteljnino mi pridejo preobleči	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C50	Tudi oblek, si ne perem. Operejo mi jih v domu in v dveh, treh dneh jih dobim nazaj	V domu mi oberejo obleke	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C51	Pomivanje po tleh in brisanje, so taka gospodinjska dela, ki zahtevajo precej fizične aktivnosti, ki jo jaz nisem možna	Kjer je potrebno veliko fizične moči, potrebujem pomoč	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C52	varstva otrok ne opravljam	Ne čuvam otrok	Prosi čas in dejavnosti
C53	Ko sem živel doma v Žirovnici in si nisem zmogla več sama kuhati, sem prosila v domu, če mi lahko organizirajo prehrano	Ko si nisem mogla sama kuhati, sem imela prehrano v domu	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C54	Socialna delavka je poiskala gostilno, ki bi mi razvažala vegetarijansko prehrano in sicer mislim	Socialna delavka mi je pomagala najti restavracijo, da mi je kuhala vegetarijansko	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C55	Obrnila sem se na njih, tako, da so mi kosilo prevažali vsak dan. Tako, da se, da tudi v Žirovnici organizirat prehrano	V Žirovnici se lahko organizira prevoz hrane do doma	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
C56	V domu za stare imajo različne diete in se prilagajajo potrebam stanovalcem	V domu za stare se prilagajajo različnim dietam	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C57	Tako, da je glavna kuharica prilagodila meni zame, ker mesa ne jem	V domu imam vegetarijansko hrano	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C58	Večinoma sem delala v Ljubljani	Delala sem v Ljubljani	Pomembni življenjski dogodki
C59	Moja prva služba je bila v cinkarni (v Šentjurju pri Celju) v finančnem sektorju sem virmane pisala na stroj	Delala sem v cinkarni	Pomembni življenjski dogodki
C60	Potem sem se po petih letih ločila in sva z otrokom odšla v Litijo	Ločila sem se in odšla z otrokom v Litijo	Pomembni življenjski dogodki

	tam sem dobila eno sobico		
C61	V Ljubljano sem se vozila v Avtokomers v službo	Delala sem v Avtokomers	Pomembni življenjski dogodki
C62	Tako, da je tam bila moja prva služba v Ljubljani. Potem sem dobila službo na Raziskovalni skupnosti Slovenije, tam sem opravljala delo referentke za mednarodno sodelovanje znanstvenikov	Delala sem na Raziskovalni skupnosti Slovenije	Pomembni življenjski dogodki
C63	Nazadnje sem pa delala v centru za Proučevanje, sodelovanje z deželami v razvoju	Delala sem v centru za Proučevanje	Pomembni življenjski dogodki
C64	Rada sem potovala	Rada sem potovala	Prosti čas in aktivnosti
C65	V Indiji sem govorila Sai Babe prevajala iz hrvaškega jezika v slovenščino	V Indiji sem prevajala iz hrvaškega jezika v slovenščino	Prosti čas in aktivnosti
C66	Rada gledam televizijo, ne filme in nadaljevanke. Bolj znanstvene zadeve, raziskave. Rada gledam o astronomiji, Cosmos	Na televiziji rada gledam znanstvene teme	Prosti čas in aktivnosti
C67	Tudi v angleščini gledam, saj imajo oddaje podnapise	Gledam angleške programe na TV	Prosti čas in aktivnosti
C68	Romane bolj ne berem, ampak bolj resne zadeve	Ne berem romanov, ampak bolj resne zadeve	Prosti čas in aktivnosti
C69	Zdaj sem si pripravila Cervantesa – Don Kihot. V štirih delih je. Iz te knjige nameravam prepisati v zvezek lepe misli, ker jih je polno	Brala bom knjigo Don Kihot in iz nje prepisovala lepe misli v zvezek	Prosti čas in aktivnosti
C70	Še enega pisatelja imam v mislih za bodoče to je Mark Twain, ki ima tudi v svojih knjigah bogato zalogo lepih modrosti za življenje	Želim prebrati dela Marka Twaina	Prosti čas in aktivnosti
C71	Od vseh mojih hobijev sem si izbrala take, da drugih ne moti	Izbrala sem si take hobije, s katerimi ne motim drugih	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C72	Tukaj pletem, se pogovarjam, na krožek ročnih del hodim	V domu pletem, se pogovarjam, hodim na krožek ročnih del	Prosti čas in aktivnosti

C73	Koristno se počutim najbolje skozi štrikanje in pletenje	najraje štrikam in pletem	Prosti čas in aktivnosti
C74	Dejavnosti, ki bi se jo rada udeležila izven doma je plavanje v bazenu v Kranju	Želim iti plavati v bazen v Kranju	Prosti čas in aktivnosti
C75	Ne morem rečit, da sem na kej ponosna. To, da sem živela v Indiji ni ponos ampak je notranje zadovoljstvo. Notranja izpolnitev	Življenje v Indiji mi je pomenilo notranjo izpolnitev	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C76	Kakšno glasbo klasično bi na glas poslušala, da mi napolni glavo. Samo to. To mi manjka	Želela bi na glas poslušati klasično glasbo	Prosti čas in aktivnosti
C77	Živim s sostanovalko	Imam sostanovalko	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C78	Jaz bi rada živela sama. Nagnjena sem k miru, razmišljanju, branju. Mislim, glede na moj značaj sem rada sama	Raje bi živela sama, brez sostanovalke	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C79	Enoposteljne so precej dražje – tako je. S svojim penzionom si enoposteljne sobe ne morem privoščiti brez dodatkov sorodstva ali občine	Nimam dovolj visoke penzije, da bi imela enoposteljno sobo v domu	Delo in denar
C80	Sorodnikov je kar precej	Imam veliko sorodnikov	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C81	Brat z družino s fantoma je v Domžalah. Smo na telefonski zvezi	Z bratom ohranjam stike preko telefona	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C82	Poleti bodo verjetno avto kupili. Potem bodo pa večkrat lahko prišli tudi osebno. Trenutno pa smo s sinom samo na telefonski zvezi	S sinom sem na telefonski vezi	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C83	Jaz se v družbi rada nasmejim	V družbi se rada nasmejim	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C84	Kakšnih posebnih prijateljev nimam, prav prijateljev, ki bi mi bil kot sorodnik	Nimam posebno dobrih prijateljev	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C85	Tako jaz gledam na prijatelje. Teh v svojem življenju nisem imela	V življenju nisem imela veliko prijateljev	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C86	Tamle ste videli pošto (kup pošte na mizi). Prišla je pošta iz Inštituta	Ljudje mi pošiljajo pisma s članki, ki me zanimajo in jih berem	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

	Jožefa Štefana. Dobila sem tisto veliko kuverto in velik kup materiala. S parim ljudmi imam zveze, da mi določene raziskave pošljejo. Ali pa če je nekaj zanimivega iz področja astronomije mi tudi pošljejo		
C87	To so stiki še prej iz službe. Sicer jaz nisem delala na inštitutu ampak poznam precej ljudi in oni mene, vedo kaj me zanimajo	Imam stike z bivšimi sodelavci	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C88	Imam dve sestri tukaj na Jesenicah	Imam dve sestri na Jesenicah	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C89	Brat je v Domžalah, sin v Ljubljani z družino, vnukinja tudi	Brat, sin in vnukinja so v Ljubljani	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C90	Sestre me vsaj enkrat tedensko obiščeta, če ne dvakrat	Sestri me enkrat do dvakrat tedensko obiščeta	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C91	V Žirovnici nisem imela dosti stikov. Ljudje me tudi ne poznajo dosti, zadnje dve leti sem samo do trgovine hodila	V Žirovnici nisem imela dosti stikov	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C92	Ko sem šla v Ljubljano, sem bila po par dni tam. Moj stik je bila gospa, ki mi je dajala v najem garsonjero	Moj stik je bila moja najemodajalka	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C93	Trenutno v domu za stare premalo ljudi poznam, se še postrani držim. Okolico opazujem. Kakor veste ljudje smo različnih značajev	V dom še opazujem okolico, zaenkrat še ne poznam veliko ljudi	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C94	Jaz se rada nasmejem, sem živahna	Rada se nasmejem, sem živahna	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C95	Prijateljica ne bi morala biti z osebo, ki bi mi bila po značaju tuja, nasprotna	Moram imeti podoben značaj z osebo da sva lahko prijatelja	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C96	Precej se zadržujem v dnevnem prostoru spodaj	Družim se v dnevnem prostoru	Prosti čas in aktivnosti
C97	Za pomoč se zanesem na socialno delavko, sina, sestri	Pomagajo mi socialna delavka, sin in sestri	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C98	O tem nisem nikoli razmišljala o zaupnikih.	Moji zaupniki so sin, snaha in sestri	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

	Jasno o vseh stvareh človek ne govori. Enim bolj zaupaš drugim manj. Zaupniki moji so sestre, sin, snaha		
C99	Za pogovore pa trenutno v domu še nimam nobenega	V domu nimam še nobenega za pogovor	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C100	Socialni delavki v domu sem rekla, da bi v jeseni predavala o Indiji stanovalcem, tako kot sem jo jaz doživljala. Tisto pestrost naroda in Indije, občutila sem pravo svobodo	Rada bi predavala prebivalcem v domu o svoji izkušnji v Indiji	Prosti čas in aktivnosti
C101	Vlogo za enoposteljno sobo sem vložila, že takoj ob sprejemu v dom. Tako, ko bo prostor enoposteljna bom šla tja. To me tolaži	Želim enoposteljno sobo v domu	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
C102	Življenje si predstavljam tako kot zdajle. S knjigami v rokah	Branje mi veliko pomeni	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C103	Trenutno me bremeni sostanovalka. Idealno sem si zamislila, da bova kakor dve prijateljici. Da bova druga drugi pomagali. Se pogovarjali. Je bilo pa čisto nekaj drugega	S sostanovalko se ne razumeva dobro, mislila sem, da bova prijateljici	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C104	Moje življenje bi bilo lepše, če bi se preselila v enoposteljno sobo	Življenje bi bilo lepše, če bi bila v enoposteljni sobi	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C105	V okolju zadovoljujem želje po branju, po reševanju križank, po socialnih stikih	V domu berem, rešujem križanke, imam socialne stike	Prosti čas in aktivnosti
C106	Zelo rada sem imela vlogo žene, kot poročene žene	Vloga poročene žene mi je bila zelo všeč	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C107	Ampak žal se ni izšlo, ker mož je želel bolj svoje življenje	Mož je želel bolj svoje življenje, ni se izšlo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C108	Stari ljudje potrebujejo denarno pomoč, informiranost o različnih možnostih oskrbe, predpripravo na bivanje v dom za stare v smislu materialne pripravljenosti, pogovor s socialno delavko glede	Stari ljudje potrebujejo denarno pomoč, informiranost o različnih možnostih oskrbe, predpripravo na bivanje v dom za stare v smislu materialne pripravljenosti, pogovor s socialno delavko glede	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti

	prehranjevanja, dobro komunikacijo z zaposlenimi	prehranjevanja, dobro komunikacijo z zaposlenimi	
C109	Če boste kdaj v kakšnem domu v službi, pazite kako boste sstanovalke dali skupaj	V domu je potrebno pazit, katere ljudi se da v isto sobo	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
C110	Jaz sem sicer eno napako sama naredila, ker sem prosila socialno delavko, da bi mi dala tako sstanovalko, ki ne preklinja. Ker veste stari ljudje včasih.. to mi je ugodila veste. Samo so pa druge stvari	Naredila sem napako, ko sem izrazila željo po sstanovalki	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C111	Nasvet za vlogo žene: ki ga jaz nisem upoštevala, pa bi ga zdajle. Je enakopravnost obeh spolov v družini.in sodelovanje pri različnih opravilih. Npr. pri nakupu pohištva. Uskladiti želje obeh. V tem smislu. Spoštovati drug drugega. Če je neskladje ne moreta mož in žena biti vzor otroku, kar pa je najvažnejše	V zvezi je potrebno obojestransko spoštovanje enakopravnosti, sodelovanje, morata biti dober vzor otroku	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
C112	Jaz se ne vtikam v nobeno družino tudi drugi se niso v mene vtikali. So mi vedno pustili, da sem sama odločala	Ne vtikam se v nobenega, tudi jaz sem se vedno sama odločala	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C113	Če sem v bolnišnici, vem da mi bodo pomagali. Nič me ne moti. Ne injekcije, nič. Se podredim, ker vem, da mi dobro hočejo	Zaupam, da mi bodo v bolnišnici pomagali	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C114	V domu za stare nimam možnosti izbirati zdravnico, pride tista, ki je tukaj zaposlena	V domu za stare ni možnosti izbire, katero zdravnico želiš	Vpliv
C115	V domu imamo določen urnik, jedilnik, čas kosila, zajtrka. Vseje napisano na oglasni deski. Če so kakšne	V domu je vse določeno, imamo urnik kosila, zajtrka, jedilnik, vse je napisano na oglasni deski	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe

	prireditve, nas o tem obvestijo zaposlene		
C116	Torej kakor sem vam omenila, lahko gremo ven v spremstvu. Tista oseba potem odgovarja za nas	Iz doma greš v spremstvu, tista oseba je odgovorna zate	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C117	Ko smo v domu, odgovarja domsko osebje za nas	Domsko osebje odgovarja za nas, ko smo v domu	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C118	Če gremo ven, pa mora nekdo prevzeti to odgovornost	Ko gremo iz doma, nekdo prevzame odgovornost za nas	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
C119	Morate razumeti, da smo tukaj različni ljudje, z različno stopnjo pokretnosti, umivanja, orientacije, imamo dementne osebe	V domu smo ljudje različnih stopenj pokretnosti, različnih potreb	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
C120	Okoli doma imamo prosto gibanje. Na zrak človek mora iti. Na sonček, v senco	Okoli doma imamo možnost, da gremo ven, na sonce	Prosti čas in aktivnosti
C121	Pravzaprav vsi brat, sestre, mama, očim. Vsi smo dajali drug drugemu svobodo. Kaj je komu všeč, kakšna barva obleke, kakšen šport. Nikoli ni bilo eh to moraš. V taki družini sem bila vzgojena in to sem tudi vpeljala naprej	Vzgojena sem bila v družini, kjer se je vsak odločal zase, imeli smo svobodno izbiro	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C122	Jaz sem čisto zadovoljna in ne potrebujem nič drugega	Ne potrebujem nič, imam vse	Drugi viri za življenje
C123	Kot vidite jaz sem se pripravila na bivanje v dom dve leti in sem šla z glavo v dom	Načrtovala sem odhod v dom, pripravila sem se	Pomembni življenjski dogodki
C124	Do enega leta si bom dom plačevala sama, saj imam penzion	Do enega leta si bom sama plačevala dom s penzijo	Delo in denar
C125	V domu me zaposlene spoštujejo	Zaposlene v domu me spoštujejo	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C126	Glede odnosa s sostanovalko, sva v tišini	S sostanovalko sva v tišini	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C127	Z drugimi ljudmi, kot na primer družinskimi člani imam dobre odnose	Z družinskimi člani imam dobre odnose	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
C128	in se lahko sama odločim s kom se bom družila	Sama se odločim s kom se bom družila	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

Odrpoto kodiranje: Intervju z osebo **D**

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
D1	Tukaj na Jesenicah, v stanovanju	Živim v stanovanju na Jesenicah	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
D2	popijem tablet in vodo	Popijem tablete in vodo	Prosti čas in aktivnosti
D3	Potem grem pa včasih do trgovine	Grem do trgovine	Prosti čas in aktivnosti
D4	grem mal kučka pogledat in ga pelat na sprehod	Peljem psa na sprehod	Prosti čas in aktivnosti
D5	Ob dvanajstih more bit kosilo pri nas, ker je dedi lačen takrt	Ob dvanajstih imamo kosilo	Prosti čas in aktivnosti
D6	jaz pa mal televizijo gledam	Gledam TV	Prosti čas in aktivnosti
D7	mal se igram na računalniku	Sem na računalniku	Prosti čas in aktivnosti
D8	Popoldne po navadi ali kdo pride na obisk ali pa midva kam greva ali pa greva v štacuno	Popoldne imava obiske, ali pa kam greva	Prosti čas in aktivnosti
D9	Včasih grem tudi k hčerki	Grem k hčerki	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D10	Okrog šestih imava večerjo	Ob šestih imava večerjo	Prosti čas in aktivnosti
D11	Jaz hodim drugače tudi v gledališče	Hodim v gledališče	Prosti čas in aktivnosti
D12	Zdaj ko nimam nič več vnučkov za merkat je drugačen potek dneva. Včasih jim kakšno južno naredim, kar vem, da imajo radi. Pa ne vsak teden, občasno	Občasno skuham kaj kosilo vnukom	Prosti čas in aktivnosti
D13	Jaz, ko sem delala na normo sem imela kar dosti dejavnosti	Včasih sem delala na normo	Prosti čas in aktivnosti
D14	Ko smo živeli en cajt na Javornik smo vsak dan k mam hudil. K je bla mama še živa	Ko je bila mama še živa smo hodili k njej vsak dan	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D15	Včasih kdaj pa kdaj sem šla s firmo na kakšen ples, zabavo	Včasih sem šla s firmo na zabavo ali ples	Spremembe, ki jih je prinesla starost
D16	pa tko na izlete sem hudila	Včasih sem hodila na izlete	Spremembe, ki jih je prinesla starost
D17	Mel smo pa piknike vsako soboto in nedeljo on spomladi naprej na Šobcu, to še zdaj pogrešamo. To je bilo tudi za otroke enkratno, ker smo bili skoz na zraku praktično cel dan	Včasih smo hodili z družino vsako soboto na piknike, igrali smo tenis, medvema	Spremembe, ki jih je prinesla starost

	od jutra do večera. Potem pa smo se tam šli medvema, tenis smo igral, vse sorte kar je bilo no		
D18	Da bi pa rekla, da sem poleg službe in doma kaj drugega imela, pa nisem	Nisem imela veliko poleg službe in družine	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D19	Hčerko imamo tudi v Londonu, tako da sva hudila tja otroke paziti. Tako čez poletje, zato k so šli starši na dopust pa smo potem mi hodili gor pomagati . Ker tam ne smejo otroci sami hoditi v šolo do desetega leta, tako da smo mi potem hodili gor merkat	Hodila sem pomagat hčerki v London čuvat vnuke	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D20	Potem ima on brata na Švedskem njegovega in sestre. Tako, da sva šla zdaj že ene petkrat, šestkrat. Na dopust smo zmeraj hodili. Dokler so bili njegovi starši še živi smo hodili vsaj trikrat na let v Bosno. Najprej smo šli za prvega maja, potem smo šli polet na morje, pa mal še dol , pa novembra smo šli ponavad še enkrat v Bosno z otroki. To moram rečt, da dopust smo si vsako leto privoščil. Včasih smo šli tudi za prvega maja kam, pa še v Bosno	Mož ima brata na Švedskem, smo ga že večkrat obiskali, ko so bili moževi starši živi smo jih obiskovali v Bosni	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D21	Zdaj pa tud greva še vedno kam, glih pred kratkim sva bila v toplicah, tukaj dol v Strunjanu	Še vedno greva kam z možen, nazadnje sva bila v Strunjanu	Prosti čas in aktivnosti
D22	Zdaj prav dolgih poti niti več ne maram	Ne maram več dolgih poti	Spremembe, ki jih je prinesla starost
D23	Pa tudi tukaj smo otroke merkal, ko sta iz šole prihajala, da sva jih kam peljala kakšne interesne dejavnosti, da sva jih midva vozila, pa potem sva jih nazaj prišla iskat in take reči. Pa kužije smo skoz merkal	Včasih sva čuvala vnuke, jih vozila po popoldanskih interesnih dejavnostih	Prosti čas in aktivnosti

D24	Rada grem ven kadar sem dobra. Zdaj me malo matra	Trenutno sem bolj slaba, kadar sem dobra, grem rada ven	Spremembe, ki jih je prinesla starost
D25	Položnice vse prek trajnika plačujeva. Tako, da imam vse tam, da mi ni treba nič skrbeti. To imava zaradi tega, da če kam greva, da ne obremenjujeva hčerko. Pa vem, da je vse plačan	Trajnik plačuje vse najine stroške, da nama ni treba skrbeti	Delo in denar
D26	Imava domačo hrano. Jaz imam rada, da je veliko zelenjave in veliko solate. Moža mal težji prepričam, da kaj poje. Sodelujeva pa zmeraj. Če kej več kuham tudi on pomaga	Imava domačo hrano, to mi je zelo pomembno	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
D27	Pri kuhanju je tako, da tudi mož pomaga. Sploh, če za otroke kuhamo, moremo delati razne pite pa krompirušo pa sice. To je tud tak krompir na kocke zrezan pa mal čebule pa to potenstam pa v pečici zapečem in s kislo smetano polijem. To majo mlad vse rad	Mož mi pomaga pri kuhanju, sploh, če nas je več na kosilu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D28	Rada imam pospravljeno, kokr tolk. Dab rekl glih ekstra nisem nič samo pucala. Se mi neda	Rada imam pospravljeno	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
D29	Otroci so že na fakulteti	Otroci so na fakulteti	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D30	Včasih sem kej zašila. Zdaj pa tudi to nič več ne. Zdaj hvala Bogu sem v redu	Včasih sem kaj zašila	Prosti čas in aktivnosti
D31	Razen takrat, ko sem imela operacijo so mi hčerka in vnuk ter vnukinja prišli pomagat. Obešati perilo pa takle. Potem je pa tudi mož pomagal. Drugače pa vse podelava sama	Ko sem imela operacijo, sta mi prišla pomagat hčerka in vnuk, obešati perilo, itd.	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D32	Včasih sem kar dosti štrikala in šivala tudi otrokom. In hlače ter oblekce, plašček. Vse sorte sem šivala za naše ne za druge. Se	Včasih sem veliko šivala, ko se ni dalo še dobiti vsega	Prosti čas in aktivnosti

	spomnem, da sem hčerki še za valetu šivala. Potem sem pa počasi nehala. Potem so pa punce nosile tele kavbojke pa tele reči. Ker včasih ni bilo vsega za dobiti		
D33	Jaz sem pa malo manj aktivna kakor mož. Že kaj potelovadim ampak prav dosti veliko ne. Osemkrat če dvignem utež je dost je rekla meni fizioterapevtka	Fizično sem manj aktivna, kot mož, on več potelovadi	Prosti čas in aktivnosti
D34	Jaz rada berem tudi kaj. Tudi kakšno knjigo kdaj preberem. Pa križanke in sudoku rešujem	Rada berem, rešujem križanke in sudoku	Prosti čas in aktivnosti
D35	Mož prinese od gospe, ki ima svojo farmo Gorenjski glas. V četrtkih dobimo Dnevnik. To dobimo od hčerke, tam je dosti križank. Pa Novice dobimo od sosede	Berem Gorenjski glas, Dnevnik in Novice	Prosti čas in aktivnosti
D36	Hodila sem tudi na tečaj za uporabo računalnika. Je skupnost plačala tečaj, pa smo na ljudsko univerzo hodili na tečaj. Ko je bila še ljudska univerza na plavžu	Hodila sem na računalniški tečaj na Ljudski univerzi	Prosti čas in aktivnosti
D37	imam empatijo do soljudi	Imam empatijo za soljudi	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
D38	Če bi bile čist tukaj v gasilnem domu kakšne vaje (športne) bi jaz takoj na kakšne vaje hodila. Ampak nič ni. Kadarkoli sem gledala ni bilo nič za ns ta stare	Če bi bile kakšne športne vaje za starejše bi se jih udeležila, vendar jih ni	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
D39	Jaz ne morem sem prebolela meningitis in boreliozo. In ravno sedaj sem v enem takem stanju, da me spet sklepi bolijo. Čutim tudi mravljince	Prebolela sem meningitis in boreliozo, bolijo me sklepi	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih
D40	Pri zdravstvenem domu Jesenice sem že videla, da imajo hojo za stare. Ampak tukaj pa ni nič bližji	V zdravstvenem domu imajo hojo za stare, ampak ta je daleč od mene	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti

D41	Zdaj bi skoraj rajši vidla, da bi bile tko kakšne vaje za stare, kakor hoja, saj me vsaj trenutno boli kolk in ne morem hodit	Rada bi videli, da bi meli kakšne vaje za stare	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
D42	Živim z možem	Živim z možem	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D43	Družim se s sosedi iz bloka. Pa tudi z bivšimi sosedi iz Jesenic	Družim se s sosedi iz bloka, bivšimi sosedi iz Jesenic	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D44	S sosedi, ki smo pred več kot petdesetimi leti se družili in skupaj živeli, se še vedno kdaj dobimo	Še vedno se družim s sosedi izpred 50 leti	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D45	Na daljavo preko Skaypa in Vibra sorodnike, ki ne živijo v Sloveniji. Teli, ki so pa tukaj se pa obiskujemo in je osebno druženje. Vnukinja je bila zdaj na Tajskem pa sva se slišali preko telefona	Stike vzdržujem tudi preko Vibra in Skype-a	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D46	Druženje mi pomeni klepet. Velikokrat se posmejemo in kakšen vic povemo. Pa takle smo zadovoljni	Druženje mi pomeni klepet, nasmeh, pripovedovanje vicev	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D47	S sosedi tudi kdaj kakšen pecivo spečemo	S sosedi spečemo pecivo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D48	Najbolj pomembna je hčerka in vnuki	Najpomembnejša mi je hčerka in vnuki	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D49	Na prvem mestu so otroci, ki imajo zdaj majhen manj časa. Ampak drugače zdaj, ko so v Ljubljano hodili so bili pa res vsak teden na obisku, če ne drugače ali v petek ali pa v nedeljo preden so odšli v Ljubljano. Včasih so prišli tud s kufri predn so šli na vlak ali na avtobus, da smo se malo po družili. No zdaj pa tudi še pridejo, ampak normalno zdaj delajo malo in se pozna, da imajo majhen manj časa	Otroci me obiščejo, ampak sedaj, ko so zaposleni, imajo manj časa, kot takrat, ko so hodili na faks	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D50	To pa nisva povedala, da sva hodila z možem k eni mamci na Koroški Beli k je lansko leto umrla. Pa	Z možem sva hodila pomagat eni gospe na Koroško Belo, ki je lani umrla, še vedno sva	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih

	sva ji velikokrat rada skuhala. Pa sva šla ke ji kej pomit ali pospraviti. Kr rada sem jo imela pa rada sem ji pomagala. Zdaj pa tko nobenega takega ne poznam, če bi pa poznala katerega da je blizu, tukaj okoli bi še zmeraj šla pomagat	pripravljena iti pomagati, komu, če bi to potreboval	
D51	Prebivalci Jesenic so skoz slabo povezani	Prebivalci Jesenic so slabo povezani	Povezanost v skupnosti
D52	Tukaj v bloku sem zelo razočarana. Imam pa čisto vest, da nisem nobenemu nič hudega naredila. Ko pridem v staro stolpnico na Jesenicah se zmeraj pozdravimo, nam roko dajo in rečejo zakaj ne pridete k nam. Zdaj sem že 19. leto na Koroški Beli in sem tukaj fejest razočarana. Saj sem v stopnici poznala vse sosede, super smo se razumeli tukaj pa tega ni	V bloku sem razočarana, z bivšimi sosedi sem se zelo razumela, tukaj v bloku pa so ljudje zelo slabo povezani	Povezanost v skupnosti
D53	Glede povezanosti je vsako leto slabše. To ni samo na Koroški Beli. Pogovarjala sem se tudi na Javorniku z eno gospo, ki je rekla kako je jezna, ker ni povezanosti	Glede povezanosti je vsako leto slabše, to menijo tudi drugi	Povezanost v skupnosti
D54	Imam to možnost, da hčerka živi blizu in grem lahko tja ter nisem od nobenega odvisna. Bohnedej, da bi potrebovala od sosedov iz bloka pomoč. Je nebi dobila	Če bi potrebovala pomoč od sosedov, je ne bi dobila	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D55	Soseda, hčerka, zet, vnuki mi priskočijo na pomoč	Soseda, hčerka, zet, vnuki mi pomagajo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D56	Samo zdravje vsem. Bližnjim pa tudi daljnim. Vsem uglavnem želim zdravje. Pa da nas hvala bogu otroc pridejo kdaj še pogledat. Pa da bodo tudi potem še kdaj pršli	Zdravje mi je najpomembnejši, želim ga vsem in ohranjanje stikov z domačimi	Življenjske vrednote in osebne značilnosti

D57	Vem, da bo moja hčerka imela druge obveznosti. Vrjetno bo imela počasi že kakšnega vnuka ali vnukinjo poleg službe. Tako, da bo to dvoje verjetno težko usklajevala. Tudi ona ni več oz. ne bo več najmlajša. Pa bo službo imela in nas to malo skrbi kako nama bo lahko pomagala	Hčerka bo imela verjetno kmalu otroke in službe in skrbi naju, kako nama bo lahko pomagala	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
D58	Če po pravici povem, da bi mogla zdaj na Jesenice hoditi za nekaj se mi ne da. Najraje če ti po pravici po vem, da dokler sva še lahko skupaj, da sva skupaj. Midva sva zdaj že 52 let skupaj in ta najbolj uživava če sva še skupaj	Z možem najbolj uživava, ko sva skupaj	Prosti čas in aktivnosti
D59	Zaenkrat nič, če bo takole sva midva zadovoljna. Samo da bo mir	Ne potrebujeva nič, takole sva zadovoljna	Drugi viri za življenje
D60	To kokr smo pa mi včasih na Šobec hodili. Prišli so dohtarji, pravniki, sodniki.. jaz ne vem. Vse je bilo pomešan pa vsi smo se fletn imeli. Če eden kej ni imel, smo mu pomagali in obratno. Otroc so se skupaj igral. Tostar so se igral z otroki. Zdaj pa tega več ni	Včasih so se vsi družili, zdravniki, pravniki, sodniki, vsi smo se družili med sabo, otroci pa so se igrali, zdaj tega več ni	Družbena enakost
D61	Mene edino za dom skrbi k vem, da nimam dost. Ampak hvala bogu imam tale stanovanje	Skrbi me, ker vem, da nimam dovolj denarja za dom, imam pa to stanovanje	oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
D62	Vse želje lahko uresničiva. Da greva lahko h hčeri kadar hočeva. Lahko greva tudi v London če želiva. Da bi pa rekla, da imam kakšne posebne želje jih nimam	Lahko uresničiva vse želje	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
D63	Jaz bi na Jesenicah res rada kakšen bazen, da bi bilo kje za plavat. Da bi bil tudi kakšen zimski	Na Jesenicah bi si želela bazen, da bi šla plavat, da bi bil tudi zimski, saj so vsi oddaljeni	Prosti čas in aktivnosti

	bazen, ne samo letni. To mi res zelo pomaga za bolečine. Saj vem, da so notranji bazeni v Kranjski Gori ter na Bledu vendar to že spet ni tako blizu. Po drugi strani bi pa to tudi koštalo. Kokr imajo na Jesenicah športno dvorano, da bi bil še en konec mjhnga bazena bi bilo super. Kokr imajo v Kranju		
D64	Za možnost uporabe bazena za upokoјence bi bilo potrebno kontaktirati občino Jesenice ali Zavod za šport Jesenice	Občino bi morali kontaktirati za uporabo bazena za upokoјence	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
D65	Da te ne skrbi glede denarja in kako bi bilo, če bi mogel v dom za stare	Poskrbljeno bi moralo biti tako, da starih ne bi skrbelo glede denarja, če bi morale v dom za stare	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
D66	Pri tej gospe iz Koroške Bele so, ki sem ji pomagala so hodile enkrat na teden dve iz socialne oskrbe, vendar jaz nisem opazila nobene spremembe, da bi kej naredile. Edin to, kar so jo mogle skopat	Ko so hodile dve iz socialne oskrbe h gospe, ki sem ji pomagala, nisem opazila posebne spremembe, le skopale so jo	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
D67	Prevoz tudi vsak star človek potrebuje, če ga nimaš ne moreš niti na pregled k zdravniku	Stari nujno potrebujemo prevoze, recimo za k zdravniku	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
D68	V Turčiji, na Švedskem in celo v Tuzli sem opazila fitnes na prostem, ki je primeren tudi za stare ljudi. Pri nas pa na celih Jesenicah ni niti ene osnovne naprave za rekreacijo za stare ljudi. Jaz sem Turkinje gledala kako one te vaje delajo. One gredo do trgovine, se pred trgovino ustavijo naredijo kakšne vaje pa gredo naprej. To me je res fasciniralo. Pa imamo na Koroški Beli	V Turčiji, na Švedskem, sem opazila dobre ukrepe na področju starih, fitnes na prostem za stare, to bi lahko imeli na Koroški Beli	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti

	tako lep spominski par, pa bi lahko tam postavili kakšno napravo. Tam bi bil prov fletn plc se mi zdi. Ene par teh postaj tri štiri bi bilo dost za zmigat. Sej je knjižnica pa to, sam tam ne moreš telovaditi		
D69	Pomembne odločitve so to. Midva sva mešan par in midva sva se takoj na začetku dogovorila, da vere otroke ne bova učila do osemnajstega leta. Potem naj se pa sami odločajo, če bodo kej, karkoli si bodo hoteli izbrati. V življenju nama je bilo to pomembno. In mislim, da bi bilo to tudi prav, da se otroke ne sili v vero	Z možem sva se takoj dogovorila, da ne bova silila otrok v vero	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
D70	V primeru doma za stare sva svojim otrokom že povedala, če pride do tega primera nas kumot lahko dajo v dom za stare	Otrokom sva povedala, da naju lahko dajo v dom za stare, če bo treba	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih
D71	Stanovanje naj bo za zamenjavo. Ali naj se proda pa imajo za plačilno sredstvo za dom. To smo jim rekli	Najino stanovanje je namenjeno zamenjavi za oskrbo v domu	Delo in denar
D72	Hvala bogu smo otrokom dali možnost šolanja, da imajo dobre službe. Ampak, če pa midva ne bova imela dosti pa midva skoz razmišljava o tem. Če bo potreba imava to opcijo	Otroci imajo dobre službe, lahko nama bodo pomagali	Drugi viri za življenje
D73	Ko sem bila v komi so zdravniki odločali namesto mene	Ko sem bila v komi so zdravniki odločali namesto mene	Vpliv
D74	Jaz morem rečit, da pri nas nikoli ni bilo nobene omejitve. Jaz imam zlatega moža, kar se tega tiče. Jaz sem šla zmeraj lahko na izlete s službo, kadarkoli. Pri televiziji imam pa to srečo, da imava že od skoz dve televiziji, da se ne	Z možem se ne omejujema, vedno sva imela svobodo izbire	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

	kregamo, ker je on skoz na fuzbalu		
D75	Da, imam moč izrazit, kaj mi je ušeč	Imam moč izrazit, kaj mi je ušeč	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
D76	Da, imam prevoz	Imam prevoz	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
D77	Da, imam denar	Imam denar	Delo in denar
D78	Po večini imamo dobre odnose, s tistimi, k sem pa videla, da mi res niso jih pa tudi več ne pozdravljam. Ampak sem dolgo časa trpela, zdaj pa vidim, da je brezveze se neki matradi, pa pač pustiš take ljudi pri miru k vidiš, da niso za družbo. Drugače pa imamo z večinoma res dobre prijateljske odnose	Imam veliko dobrih odnosov, tistih, ki pa mi niso všeč, niti ne pozdravim, zdi se mi nepotrebno trpeti	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

Odperto kodiranje: Intervju z osebo E

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
E1	V stanovanju na Koroški Beli	Živim v stanovanju na Koroški Beli	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
E2	Jaz zgodaj vstanem ob sedmih	Vstanem ob sedmih	Prosti čas in aktivnosti
E3	Popijem tablet	Popijem tablete	Prosti čas in aktivnosti
E4	Vsako jutro pometen v hlevu malo	Pometem v hlevu	Prosti čas in aktivnosti
E5	Potem malo kavico pijemo s sosedo, se družimo	Pijem kavo s sosedo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E6	fruštkam	Zajtrkujem	Prosti čas in aktivnosti
E7	Potem pa grem kužija peljati od hčerke vsak dan na sprehod	Peljem na sprehod hčerkinega psa	Prosti čas in aktivnosti
E8	pojužnam	Imam kosilo	Prosti čas in aktivnosti
E9	Potem vsak dan grem popoldne spat za eno uro in pol	Vsak dan imam popoldanski počitek	Prosti čas in aktivnosti
E10	Včasih grem do kolegov in kartamo	Grem do kolegov in kartamo	Prosti čas in aktivnosti
E11	in povečerjam	Jem večerjo	Prosti čas in aktivnosti
E12	potem pa začne moja televizija fuzbal	Zvečer gledam fuzbal na TV	Prosti čas in aktivnosti
E13	Spim pa dobro	Dobro spim	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E14	Imam vse tele fuzbal kanale, tako, da nič ni dolgčas	Ni mi dolgčas, ker imam vse fuzbal kanale	Prosti čas in aktivnosti

E15	Ko kartamo pa igramo žandarja. To igramo, da se malo zabavamo	Ob kartanju se zabavam	Prosti čas in aktivnosti
E16	Včasih grem popoldne tudi z ženo nekam na obisk in po trgovinah	Z ženo greva popoldne kam na obisk in po trgovinah	Prosti čas in aktivnosti
E17	Jaz sem pa iz Bosne	Sem iz Bosne	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
E18	mlad sem prišel v Slovenijo bil sem sedemnajst let star in jezika nisem takoj obvladal in potem nisem mogu dobit nobene punce, Slovenke niso hotle vzet Bosanca	V Slovenijo sem prišel mlad, nisem mogel dobiti punce, ker niso hotele Bosanca	Pomembni življenjski dogodki
E19	Potem sem začel fuzbal špilati, je bil življenje že boljši	Ko sem igral nogomet je bilo življenje lepše	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E20	potem sem motor nabavil, potem pa so punce mal začele gledat	Ko sem kupil motor, so me začele gledat punce	Pomembni življenjski dogodki
E21	Potem sem srečal svojo zakonsko deklico, pa sva imela velike probleme s starši na začetku	Ko sem srečal svojo sedanjo ženo, so bili obojni starši proti zvezi	Pomembni življenjski dogodki
E22	Moji in njeni so bili proti poroki	Najini starši so bili proti najini poroki	Pomembni življenjski dogodki
E23	Potem sva se poročila. Imela sva tak ohcet, jaz in žena ter dve priči	Z ženo sva imela skromno poroko	Pomembni življenjski dogodki
E24	S fičotom smo šli v gostilno, smo jedli in to je bil naš ohcet. Še slike nimava. Slikarja sva naročila in ga je bilo potem sram pridt, zato ker je ženo poznal in ni prišel slikat	V gostilno smo šli s fičotom, nimava niti slike, slikarja je bilo sram priti na najino poroko	Pomembni življenjski dogodki
E25	Čprav od žene mama ni bila tudi nekaj velik zadovoljna. Čprav je pa poj rekla zmeraj, da sem najboljši zet	Ženina mama ni bila zadovoljna z mano sprva, nato sem ji postal všeč	Pomembni življenjski dogodki
E26	Moja mama je pa tudi rekla, da je moja žena od sedmih snah najboljša	Tudi moji mami je sedaj moja žena zelo všeč	Pomembni življenjski dogodki
E27	Fuzbal sem pa trinajst let špilal na Jesenicah, takrat je bilo pa fajn. Imel sem velik kolegov, Slovencev, Bosancev tako, da je bilo pestro	Dolgo sem igral nogomet, imel sem prijatelje Slovence, Bosance, pestro izbiri	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

E28	Otroke smo vozili pozimi smučat, plavat, tako, da vedno fajn življenje	Ko so bili otroci majhni smo hodili smučat, plavat	Prosti čas in aktivnosti
E29	Jaz sem s svojim življenjem zadovoljen	Zadovoljen sem s svojim življenjem	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E30	Vsako leto sem vzel za zimske počitnice dopust, da sem lahko otroke vozil na smučarijo in drsarijo. Hčerki sta v Mojstrani smučali, midva sva pa tekla na smučeh	Vsako leto smo šli smučat, hčerki sta smučali, z ženo pa sva šla na tek na smučeh	Prosti čas in aktivnosti
E31	Tek na smučeh sem se naučil na novo tukaj v Sloveniji, v Bosni tega ni bilo	Tek na smučeh sem se naučil v Sloveniji	Prosti čas in aktivnosti
E32	Prva stvar, ko sem si kupil v Sloveniji so bili čevlji, dol je bila revščina	V Bosni je bila revščina, v Sloveniji sem si kupil čevlje	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
E33	Jaz vozim sobno kolo in grem na sprehod	Grem na sobno kolo in sprehod	Prosti čas in aktivnosti
E34	obiskujem prijatelje	Obiskujem prijatelje	Prosti čas in aktivnosti
E35	Potem pa tudi kuža peljem na sprehod, nimaš kaj	Peljem psa na sprehod	Prosti čas in aktivnosti
E36	Na sprehod grem do Javornika in nazaj pa tam okol. Dva kilometra naredim vsak dan. Po mojem, da še več	Naredim vsaj dva kilometra hoje na dan	Prosti čas in aktivnosti
E37	To pa mi nimamo nič opravil po javnih ustanovah, položnice plačujemo prek trajnika.	Nimam stika z uradnimi osebami, stvari plačujem prek trajnika	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E38	Avto vozim	Vozim avto	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
E39	Delo si razdeliva z ženo	Z ženo si razdeliva delo	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
E40	Kuhava domačo hrano	Kuhava domačo hrano	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
E41	Ko pomivam posodo jo pomivam na roke	Posodo pomivam na roke	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
E42	Da, stanovanje mora biti pospravljeno	Stanovanje mora biti pospravljeno	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E43	Žena opere perilo in ga obesi	Žena opere perilo in ga obesi	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
E44	Otroci so že starejši ne potrebujejo varstva	Otroci so starejši, ne potrebujejo varstva	Prosti čas in aktivnosti

E45	Edino če kakšno sedežno nosim, takrat potrebujem pomoč	Pomoč potrebujem z nositi težke stvari	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
E46	To nam je še sosed pomagal nositi	Sosed nam pomaga nositi težke stvari	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
E47	Po poklicu sem pa šofer	Šofer	Delo in denar
E48	pa kolesaril sem	Včasih sem veliko kolesaril	Prosti čas in aktivnosti
E49	Potem sem pa naredil tečaj za sodnika pri fuzbalu. Bil sem tudi trener za nogomet na Jesenicah. Treniral sem tamale, prvi drugi razred osnovne šole. Te tamale je najbolj treniral. Tamale nekako skupaj daš in gre. Jaz sem jih počel dva krat na teden, sem imel treninge. Pa tekma v nedeljo. Jaz sem bil dosti aktiven	Naredil sem tečaj za nogometnega sodnika, bil sem trener za nogomet, bil sem veliko aktiven na tem področju	Prosti čas in aktivnosti
E50	Zadovoljstvo mi daje hoja – sprehodi. Zaradi zdravja	Ker mi je zdravje pomembno, mi dajejo sprehodi veliko zadovoljstvo	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E51	Jaz imam tudi treninge z utežmi. Sem tudi tako aktiven	Treniram z utežmi	Prosti čas in aktivnosti
E52	Jaz bi se rad naučil na računalnik, ampak se mi ne da. Nimam volje	Nimam volje, da bi se učil na računalnik	Prosti čas in aktivnosti
E53	jaz pa ne bi šel nikamor na vaje, saj vsak večer naredim veliko vaj	Ne bi šel nikamor na športne vaje, jih naredim sam doma	Prosti čas in aktivnosti
E54	Imam pet vaj, ki jih naredim po petdesetkrat. Dvigujem uteži. Imam vajo za kolke, za mišice. Ko sem bil v toplicah sem prinesel domov papir z vajami	Imam določene vaje, ki jih redno izvajam, dobil sem jih v toplicah	Prosti čas in aktivnosti
E55	Zjutraj in zvečer naredim vaje	Zjutraj in zvečer naredim vaje	Prosti čas in aktivnosti
E56	Jaz sem oba kolena zamenjal in morem imet skozi mišice dobre. Pa tudi hodim dosti, tako, da sem dost aktiven. Laufat pa ne morem	Ne morem teči, ampak moram biti aktiven, ker so mi zamenjali obe kolena	Prosti čas in aktivnosti
E57	Če bi se v gasilnem domu izvajala dejavnost druženja s kartami ali šah bi se udeležil	Če bi se v gasilnem domu izvajala dejavnost druženja s kartami ali šah bi se udeležil	Prosti čas in aktivnosti

E58	V šahovski dom sem velikokrat šel, ko sem živel na Jesenicah. Tamle šahirajo zadaj za Čufarjem na plavžu. Tam velikokrat šahirajo in kartajo za Magušarjem. Poleti jih veliko hodi šahirat, zdaj je mrz	Na Jesenicah veliko šahirajo, obstajajo možnosti za druženje ob šahu	Prosti čas in aktivnosti
E59	Živim z ženo	Živim z ženo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E60	Imamo sosede v bloku, gremo na kavico	Grem na kavico k sosedom	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E61	S prijatelji se družimo tako, da pridemo eden k drugemu na obisk	S prijatelji eden drugega obiščemo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E62	Kavico popijemo alpa kakšen šnops	Popijemo kavico ali šnops	Prosti čas in aktivnosti
E63	Kakšno malco skupaj naredimo	Skupaj s prijatelji si naredimo malico	Prosti čas in aktivnosti
E64	S telefonom pokličem brata, ki živi na Švedskem. Vsako soboto se pokličeva. Vprašam kako je on	Vsako soboto pokličem brata, ki je na Švedskem	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E65	V Bosni imamo tudi ene prijatelje in se preko Skypa pokličemo	Prijatelje iz Bosne pokličem po Skype-u	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E66	Pa na Viber prek telefona	Za ohranjanje stikov uporabljam Viber	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E67	Dajejo nam zadovoljstvo in srečo in da imaš dobre prijatelje. To je velik	Prijatelji mi predstavljajo zadovoljstvo in srečo	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E68	Pomembna mi je hčerka in kolegi	Hčerka in prijatelji mi veliko pomenijo	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E69	Druženje po navadi poteka doma	Druženje poteka doma	Prosti čas in aktivnosti
E70	Imamo tudi sosede v bloku, k se enkrat na teden dobemo ali pri njih ali nas na kofetu to je standardno	S sosedi se dobimo na kafetu enkrat na teden	Prosti čas in aktivnosti
E71	Vsak dan slabše. Prej je bilo velik povezanosti. Največ povezave je bilo včasih, ko noben ni imel niti avta. Noben ni bil toliko premožen. Zdaj je pa tako eden ima malo več denarja in se takoj odstrani	Mislím, da je povezanost v skupnosti vsak dan slabša, včasih smo si bili bolj podobni po statusu. sedaj je več razlik v premoženju in bogati se odstranijo	Družbena enakost
E72	Midva lahko sama živiva, saj imava vse	Lahko živiva sama, ker imava vse	Drugi viri za življenje

E73	Prej pa tega ni bilo. Nismo imeli vse in smo si mogli pomagat med sabo	Včasih nismo imeli veliko in smo si pomagali med seboj	Povezanost v skupnosti
E74	Šli smo skupaj drva sekati	v skupnosti smo včasih skupaj delali drva	Povezanost v skupnosti
E75	Skupaj smo televizijo gledali	V skupnosti smo včasih skupaj gledali televizijo	Povezanost v skupnosti
E76	Če bi se politika spremenila. Ampak je preveč političnih polj	Mislim, da je problem v politiki, da se povezanost v skupnostih slabša	Povezanost v skupnosti
E77	Zanesem se na hčerke in vnuke	Zanesem se na vnuke in hčerke	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E78	Na pomoč mi priskočijo hčerke in vnuki	Na pomoč mi priskočijo hčerke in vnuki	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E79	Zaupam se hčerkam, prijateljem, vnukom	Zaupam se hčerkam, prijateljem, vnukom	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E80	Zdravje pa da bodo otroci zdravi si želim	Najpomembnejše mi je moje zdravje in zdravje otrok	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E81	Želim si tudi, da bi se s sosedi dobro razumeli	Želim si dobrega odnosa s sosedi	Povezanost v skupnosti
E82	Pa da bodo otroci naredili svojo šolo želim, da bodo svoje življenje uživali in se zaposlili	Upam, da bodo imeli otroci lepo življenje	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E83	Mislamo, da bomo zdravi pa da bomo malo še potovali. Da bomo še vedno lahko obiskovali svoje bližnje po svetu. Švedska, London in v Bosno	Želim si, da bi v starosti lahko še naprej potovala in obiskovala sorodnike po svetu	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih
E84	Zaenkrat se ne želim vključiti nikamor	Ne želim se vključiti v nove aktivnosti	Prosti čas in aktivnosti
E85	Samo mir in zdravje potrebujem za boljše življenje	Za boljše življenje potrebujem mir in zdravje	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E86	Pa želim, da bodo penzije redno hodile	Upam, da bodo penzije redne	Delo in denar
E87	Za starše je največja sreča to, da so otroci v redu, da nimajo slabe družbe pa da so priskrbljeni	Starši si želimo najboljše za svoje otroke	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E88	V okolju se družim s prijatelji in se zastopimo	Družim se s prijatelji	Prosti čas in aktivnosti
E89	Vse kar želim lahko delam	Lahko delam vse kar želim	Prosti čas in aktivnosti
E90	Zdravje in penzion, da se lahko kvalitetno sam preživljam	Za se kvalitetno preživljam potrebujem penzion	Delo in denar
E91	Da imaš dovolj denarja za osnovne potrebe	Za dobro starost je nujno, da imaš denar za osnovne potrebe	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem

			organiziranju oskrbe v skupnosti
E92	Aktivno starost. Jaz na primer imam sobno kolo si prižgem smučanje ali fuzbal in kolo vozim. Za to pa moreš biti malo trmast in vztrajen	Mislim, da je pomembno imeti aktivno starost, jaz imam sobno kolo	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
E93	Na Švedskem imajo domove, kjer je vsak posameznik sam v sobi. Če sta mož in žena v istem domu, imata možnost svoje bivanja v enoposteljni sobi, na podlagi želje se jima ugotovi, da živita skupaj. Vsaka soba ima nekaj za dvigniti človeka iz postelje pa v kopalnico ali na voziček. Vsak stanovalec ima svoj pralni in sušilni stroj, če želi oprati cunje. Koliko elektrike gre tam šele v nič, saj imajo tudi vreče pa lahko dajo prati perilo v pralnico. Take reči in ugodnosti v Sloveniji ni. So pa tudi zaposleni v domovih bolje plačani, kot tukaj. Vse stanovalce iz doma, tiste na vozičkih, ljudi z demenco vozijo ven. Jaz sem se lansko leto prav začudil, sem videl dve gospe iz doma za stare na vozičkih v trgovskemu centru. Vsaka soba na Švedskem ima tudi svoj balkon in ko pride sonce vse ljudi tudi nepokretne premaknejo malo na sončka. Tudi po radiju jih obveščajo, da naj gredo ven na sonce zaradi D vitamina. In jih potem vozijo ven. V osmem nadstropju je steklena terasa, gor imajo ležalnike in se lahko sončijo	Na Švedskem imajo domove, kjer je vsak v svoji sobi, možje in žene so skupaj, stanovanja so primerno opremljena, da se lahko dvigneš iz postelje, imaš pomivalni in sušilni stroj, vse potrebno v starosti	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
E94	Pomembno je bilo to, da sva se oba rada z otroki ubadala in da sva vedela,	Z ženo sva se včasih veliko ukvarjala z otroki	Prosti čas in aktivnosti

	da se je dobro ukvarjat z njimi, da nekaj bo z njih		
E95	Nisva jih prepuščala nekemu naključju, šoli že. Vendar tako, da sva jim redno brala in da sva se igrala z njimi	Redno sva se igrala z otroki	Prosti čas in aktivnosti
E96	Pa barvat z njimi, pa šport vse to smo z njimi delal k so bili mejčkani, da so se tudi oni navadili potem to delati naprej. In tako tudi zdaj naši otroci nadaljujejo tak ritem življenja	Z otroki smo risali, športali in sedaj nadaljujejo takšen ritem življenja	Prosti čas in aktivnosti
E97	V primeru, da bi moral iti v dom, bi se raje odločil, da bi bil doma in uporabil oskrbo na domu. Je pa odvisno od vrsti bolezni, ki jo imaš	Raje, kot, da bi šel v dom, bi se odločil za oskrbo na domu	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
E98	Žena zmeraj odloči kaj bo kupovala na primer sedežno (smeh). Ona sama odloči mene nič ne vpraša (smeh)	Žena se sama odloča pri nakupih, me ne posluša	Vpliv
E99	Jaz imam dosti vpliva	Imam vpliv pri odločitvah glede mene	Vpliv
E100	Avtomobile menjam vsake štiri leta. Žena se malo jeza, ampak potem mi reče dobro je, saj je nov avto	Vsake 4 leta menjam avtomobile	Drugi viri za življenje
E101	Kar se oblek tiče, se nikol nisva vsiljevala. Jaz sem zmeri rad bolj športen	Rad sem bolj športno oblečen	Vpliv
E102	Nikoli si nismo vsiljevali drug drugemu kakšni moramo biti in zakaj	Z ženo si nisva nikoli vsiljevala ničesar, ali se poskušala spremeniti	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E103	Žena mi nikoli ni rekla, da fuzbala pa ne smem, zaradi tega sva se fajn zastopila	Žena mi ni prepovedala gledati fuzbala	Prosti čas in aktivnosti
E104	En drugmu sva si z ženo tako svobodo dopuščala. Mislim, pa da sva obadva imela pošlihtane meje kuga lahko pa kuga ne smeva	Z ženo sva si vedno dopuščala svobodo	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
E105	Ja. Mene pozna tukaj vsaka hiša na Koroški Beli	Vsaka hiša na Koroški Beli me pozna	Povezanost v skupnosti
E106	Me spoštujejo, ker če je karkoli za pomagati jim pomagam. Tukaj ima	Rad vsem pomagam, npr. enemu z govedjo,	Življenjske vrednote in osebne značilnosti

	eden goveda pa jim pomagam poleti. Kolikor lahko	zaradi tega me spoštujejo	
E107	Pa res ko sem bil v bolnici so vsi spraševali za mene. Pa tudi ko grem na sprehod na Jesenicah me vsi pozdravljajo, saj se nisem nikoli nobenemu zameril	Ko sem bil v bolnici (ko sem zbolel) so na Jesenicah vsi sosede spraševali po meni, kako sem, če sem v redu, če je kaj bolje itd.	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
E108	Sam se lahko odločam s kom bom imel stike	Sam se odločam s kom bom imel stike	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

Odprto kodiranje: Intervju z osebo F

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
F1	Trenutno sem tukaj v domu	Živim v domu za stare	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
F2	Najprej se zrihtaš, umit se je treba in obleč, potlej je pa že zajtrk	Imam ustaljeno jutranjo rutino, da se umijem, oblečem, zajtrkujem	Prosti čas in aktivnosti
F3	Potem se gremo že kakšne igre. Tudi starejši se gredo z nami. Igramo se človek ne jezi se, domine tudi šah	V domu se igramo igre, kot so domine, človek ne jezi se, šah	Prosti čas in aktivnosti
F4	Po kosilu, grem malo na sprehod. Tukaj gremo dol, po cesti	Po kosilu grem na sprehod	Prosti čas in aktivnosti
F5	Po sprehodu, se pa družim s stanovalci v skupnem prostoru	Družim se s stanovalci v skupnem prostoru v domu	Prosti čas in aktivnosti
F6	Po večerji, grem ležat	Po večerji grem ležat	Prosti čas in aktivnosti
F7	življenje je bilo kar pestro. Ko sva z možem malo zaslužila, sva začela bajto delat	Imela sem pestro življenje	Pomembni življenjski dogodki
F8	Potem, so bili še otroci	Dobila sem otroke	Pomembni življenjski dogodki
F9	Jaz sem imela vedno veliko obiskov, to pa. Pa rad so me imeli vsi, ne vem kako to	Vedno so me vsi imeli radi in rada imam obiske	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F10	Trpljenja je bilo tudi dosti	Veliko je bilo tudi trpljenja	Pomembni življenjski dogodki
F11	Ker so bile to v začetku klasične trgovine, so roke in noge veliko delale	Veliko in težko sem delala v življenju	Pomembni življenjski dogodki
F12	Navajena sem bila hoditi, po dvakrat na dan v klanec. Veliko sem hodila, v trgovin je bilo skoz za hodit. Gor in dol	Navajena sem veliko hodit	Prosti čas in aktivnosti

F13	Služba je prehitro minila. Čez dvajset delovne dobe sem imela	imela sem čez dvajset leti delovne dobe	Pomembni življenjski dogodki
F14	Denar sem začela služiti na Koroški Beli in Javorniku. Pr Žabu se je rekla trgovina	Delala sem na Koroški Beli in Javorniku	Pomembni življenjski dogodki
F15	Potlej, ko sem poslovodsko šolo v Kranju naredila. Sem šla lepo po stopnicah. Tako so me že prvi mesec zaposlili kot poslovodkinjo	Že prvi mesec so me zaposlili, kot poslovodkinjo	Pomembni življenjski dogodki
F16	Na zadnje sem delala kot poslovodkinja na Jesenicah	Moja zadnja služba je bila na Jesenicah	Pomembni življenjski dogodki
F17	Prosti čas preživljam tukaj notri, v sobi, ali skupnem prostoru	Prosti čas preživljam v sobi ali skupnem prostoru	Prosti čas in aktivnosti
F18	Štrikam	Štrikam	Prosti čas in aktivnosti
F19	Sin me pelje z avtom	Sin me pelje z avtom	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F20	Zajest si nikoli ne pripravim sama. Niti čaja in kave. Prinesejo nam in postrežejo nam in to mi je všeč, ker niso noge tako kot morajo biti	Zdravstveno nisem najboljša, zato mi odgovarja, da nam v domu vse prinesejo, ne kuham si sama, niti čaja in kave	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih
F21	Pospravljajo mi v domu	Osebe doma mi pospravlja	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F22	Štrikam sama	Štrikam	Prosti čas in aktivnosti
F23	Veste kako je, vsak ki pride domov iz službe rad vidi, da je miza pospravljena. Jaz tega nisem mogla več delati	Ne zmorem si več sama pospravljati	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih
F24	. Mene je bilo tako strah, biti sama	Na stara leta me je bilo strah, ko sem bila sama doma	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
F25	Trgovka sem po poklicu	Trgovka	Delo in denar
F26	Na koncerte sem rada hodila	Rada sem hodila na koncerte	Prosti čas in aktivnosti
F27	Na Koroški Beli, sem včasih hodila na pevske vaje. Pa rada sem prepevala	Hodila sem na pevske vaje	Prosti čas in aktivnosti
F28	V življenju sem veliko prehodila, zdaj pa to kar pogrešam	Pogrešam hojo	Prosti čas in aktivnosti
F29	Rada gledam televizijo	Rada gledam tv	Prosti čas in aktivnosti
F30	Doma sem poslušala radio	Doma sem poslušala radio	Prosti čas in aktivnosti

F31	Štrikam rada, da gre malo čas tako	Štrikam	Prosti čas in aktivnosti
F32	Prav čisto nič nimam tukaj za delat. Tukaj ni dela. Tukaj mi je dolgčas	V domu za stare mi je e dolgčas	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
F33	Televizije ne gledam toliko	Televizije ne gledam veliko	Prosti čas in aktivnosti
F34	največ berem	Veliko berem	Prosti čas in aktivnosti
F35	Da me imajo tukaj radi	V domu me imajo radi	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F36	Dolgo časa sem bila ponosna na službo poslovdje	Ponosna sem bila na službo poslovdje	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
F37	Pa da me vsi spoštujejo	Vsi me spoštujejo	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
F38	Ko štrikam te izdelke zase delam. Brezrokavnik sem naredila zase	Štrikam izdelke zase	Prosti čas in aktivnosti
F39	Imam stanovalko, dve sva v sobi. Raje sem s to prijetno gospo v sobi, starejša je in zelo se razumeva. S sostanovalko sva prijateljici, je pa domačinka iz Jesenic	S sostanovalko sva prijateljici	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F40	Lahko povabim prijatelje, s stanovalko se razumem	S sostanovalko se dobro razumem	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F41	Pokličem jih po telefonu	Stike ohranjam po telefonu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F42	Obiski me veselijo	Obiski me veselijo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F43	Vznemirja me, ko se kdo od stanovalcev, kdaj zadere	Vznemirja me, ko se kdo od stanovalcev, kdaj zadere	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
F44	Potem pa me še otroci obiščejo in gremo ven	Otroci me obiščejo v domu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F45	Sinova me prideta iskat in potlej sem doma tisto popoldne. To je dobro. Kosilo pojem v domu potem me pridejo iskat in gremo v Žirovnico	Sinova me včasih prideta iskat in sem popoldne pri njih	Prosti čas in aktivnosti
F46	Tudi proti Planici gor gremo, pa sem, pa tja	Iz doma me sinova peljeta na izlet	Prosti čas in aktivnosti
F47	Z možem	Živela sem z možem	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
F48	Dva sinova, skrbita zame, vsak po svoji možnosti	Dva sinova, skrbita zame, vsak po svoji možnosti	Drugi viri za življenje

F49	Tukaj jih je že kar nekaj, katerim se lahko zaupam. Ampak tudi ne vsem. Eni dve ženski, tri, njim lahko. Drugače pa ne, tudi nimam nič takega	Imam veliko zaupnikov v domu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F50	Rada bi živel v Selu pri Žirovnici. Jaz sem zdaj v domu, ampak jaz bi šla nazaj v Žirovnico. Nimaš kej počet tukaj. Doma sem imela družino	Rada bi šla nazaj domov, v domu mi je dolgčas	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
F51	Rada bi, da bi me večkrat kdo prišel iskati. Sam ta mladina nima časa	Rada bi imela več obiskov v domu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F52	To je res, pa tudi premajhna sobica je, ne morem nič	Imam majhno sobo v domu	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
F53	Zdaj bi pa rada šla tamle na sprehod, pa me kar klecnejo noge. Danes je rolator moj varuh. Tudi ven grem lahko z njim, kar mi je dobro	Rada bi hodila na sprehode, ampak zaradi težav s hojo ne morem	Spremembe, ki jih je prinesla starost
F54	Jaz si želim, da bi se čimprej poslovila iz tega sveta. Čist to, res. Ker tele štiri stenice tukaj, ne moreš uživati	Želim si čimprej umreti, v domu med štirimi stenami ni pravega življenja	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
F55	Pa še po stopnicah ne morem ven, dvigalo – sama ne grem, se bojim	Bojim se dvigala, ne grem sama v njega	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih
F56	Tako, da. Saj pridejo sestre, ampak to je vse premalo zame	Pomagajo mi sestre v domu, ampak to je premalo zame	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F57	Če bi bil dom v Žirovnici – tja bi pa šla. Potem bi šla lahko domov samo čez cesto in nazaj v dom za stare. Lažje bi mi bilo iti, v dom za stare v Žirovnici, kakor na Jesenicah	Lažje bi mi bilo iti v dom, če bi bil ta blizu moje družine, da bi lahko šla peš k njim	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
F58	V domu imajo pevski zbor, ampak so že vsi tako starejši, pa ne vem, če sploh še kakšnega vzamejo. Mogla bi bit že od začetka v skupini. Moja stanovalka je od	V domu je pevski zbor, ampak so samo tisti, ki so že od začetka v njemu	Prosti čas in aktivnosti

	začetka v skupini in je redno na pevskih vajah		
F59	En balkon malo bolj večji bi rada imela. V svoji sobi nimam balkona. Na hodniku balkon je, ampak je vedno zaklenjen. Pa ravno na glavno cesto je obrnjen. To mi ni tako dobro. Če bi imela balkon v sobi, bi si dala stolček na balkon, to bi mi bilo všeč. Da bi človek lahko šel malo na zrak. Tukaj v moji sobi bi moral biti. Imamo tudi teraso, ampak je vsak dan od ptičev usran, tako, da nič ne hodim tja	V svoji sobi nimam balkona, balkon na hodniku doma je vedno zaklenjen, imamo teraso, ki je umazana od ptičjih iztrebkov	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
F60	Skupni prostori so mi v redu	Skupni prostori v domu so v redu	Prosti čas in aktivnosti
F61	Edino stopnice. Stopnic je veliko, jaz imam pa pretežke noge. Ni tako boleče, ampak zoprno	V domu je veliko stopnic, ki mi predstavljajo oviro	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
F62	Jaz zdaj ne bi mogla brez mobitela. To je edin pogovor, ko me kdo pokliče	Glavni vir ohranjanja stikov je telefon, ne morem brez njega	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F63	Nekaj je narobe z eno nogo in ne morem dobro hoditi. Moti me, ker ne morem po stopnicah in balkonu	Imam zdravstvene težave z nogo	Spremembe, ki jih je prinesla starost
F64	Obremenjujejo me stopnice v domu. Zato, ker imam obe nogi deformirani. Zato, pa rabim spremstvo	V domu potrebujem spremstvo	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
F65	Tukaj me motijo stopnice. Manjka še marsikaj. Če bi bile klančine bi bilo verjetno bolj za hoditi	V domu manjka veliko, na primer klančine	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
F66	Navajena sem, da če kaj pospravim. Zmeraj v tole zeleno torbico dam. Tukaj notri je dosti neke šare. Ampak moram se zapomniti, da dam zmeraj na eni in isti kraj. Ker drugače ne bi, našla nič	Sem pozabljiva	Spremembe, ki jih je prinesla starost

F67	Doma sem bila sama.	Doma sem bila sama	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F68	Potem, je pa sin zrihtal, da sem prišla sem. Mene je bilo tako strah, biti sama. Zdaj sem pa tukaj. Na sprejemu v dom je bil z mano sin	Sin je zrihtal, da sem prišla v dom, ker sem bila doma sama	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
F69	Na nič ne morem vplivati, prav nič. Sama ne smem in ne morem ankamr. Nič prav nič	Nimam nobenega vpliva, sama ne morem nikamor in ne smem nič	Vpliv
F70	Za zajtrk se lahko odločam kaj bom jedla, za kosilo pa ne	Za zajtrk imam izbiro, za kosilo pa se ne morem odločit	Vpliv
F71	Kosim v jedilnici, hvala bogu, vsaj tam vidim ljudi	V jedilnici oma srečam ljudi	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F72	Jaz ne morem sama na avtobus, me je strah	Ne morem sama na avtobus	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
F73	Mislim, da nimam nobenega v domu, da bi mi kej nasprotoval, ali pa kaj nič. Z vsemi se zastopim	Z vsemi v domu se dobro zastopim	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
F74	Družim se s tistim, ki me obišče in s stanovalkami v domu	Družim se s tistim, ki me obišče in s stanovalkami v domu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

Odprto kodiranje: Intervju z osebo G

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
G1	V stanovanju na Jesenicah	Živim v stanovanju na Jesenicah	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
G2	Zjutraj se zbudim in dočakam vnuke, da jih pripeljejo	Zjutraj mi pripeljejo vnuke	Prosti čas in aktivnosti
G3	Potem jih peljem v osnovno šolo	Vnuke peljem v osnovno šolo	Prosti čas in aktivnosti
G4	Potem pridem domov, po potrebi grem včasih sproti tudi v trgovino	Po potrebi grem v trgovino	Prosti čas in aktivnosti
G5	Potem imava z možem zajtrk. Zajtrk imava redno, nikoli ga ne izpustiva. To je najin obred	Nikoli ne izpustiva zajtrka z možem, to je najin obred	Prosti čas in aktivnosti
G6	Potem pospraviva in greva po nakupih	Z možem pospraviva, greva po nakupih	Prosti čas in aktivnosti
G7	Po navadi okrog desetih pije kavo in kuhava kosilo	Okrog desetih spi kavo in kuhava kosilo	Prosti čas in aktivnosti

G8	Kadar je lepo vreme se zapeljeva na Blejsko Dobravo in greva peš do avtoceste ali Vintgarja. Včasih greva tudi v Rovte ali pa do Peričnika	Ko je lepo vreme se zapeljeva, kam na lepše, greva na izlet v naravo	Prosti čas in aktivnosti
G9	Potem sledi kosilo	Imava kosilo	Prosti čas in aktivnosti
G10	Po kosilu rada počivava	Po kosilu z možem počivava	Prosti čas in aktivnosti
G11	Ob dveh grem v šolo po vnuke	Ob dveh grem po vnuke	Prosti čas in aktivnosti
G12	Kakšno dobro oddajo po televiziji pogledam, dnevnik je obvezen	Gledam oddaje po TV, Dnevnik je obvezen	Prosti čas in aktivnosti
G13	Večkrat pridejo k meni na obisk bivše sodelavke po jutranji izmeni ob 14h in potem skupaj kavo pijemo	Bivše sodelavke me večkrat obiščejo, skupaj pijemo kavo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G14	Zvečer pogledam, če je kaj po televiziji. Pogledam kakšen resničnostni šov kakor je kmetija	Gledam resničnostne šove	Prosti čas in aktivnosti
G15	Ko je ura deset se odpravim spat	Ob desetih grem spat	Prosti čas in aktivnosti
G16	Jaz sem bila rojena na Hrvaškem pri Varaždinu na vasi	Rojena sem bila na Hrvaškem	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
G17	Ko sem prišla s šole so se kakšni otroci lahko šli igrati, jaz sem morala na polje delati. Starši so imeli doma polje in smo morali delati	Kot otrok sem morala delati na polje, po šoli se nisem igrala kot drugi otroci	Pomembni življenjski dogodki
G18	Potem pa, ko sem končala srednjo šolo sem se zaposlila	Po srednji šoli sem se zaposlila	Pomembni življenjski dogodki
G19	Ko sem bila stara 23 let sem se z možem poročila in se preselila na Jesenice. Ko sem prvič Jesenice videla sem rekla »Jaz tukaj ne bom nikoli živela«	Pri triindvajsetih letih sem se poročila	Pomembni življenjski dogodki
G20	Veliko smo radi ven hodili, kakor vsi ta mladi. Seveda ni bilo to toliko zabave kakor jo je danes	Ko sem bila mlada sem rada hodila ven	Pomembni življenjski dogodki
G21	Potem v službi sem bila medicinska sestra. Najprej sem delala 6 let in pol na Golniku, potem sem prišla na Jesenice in	Sem medicinska sestra	Delo in denar

	sem bila v splošni bolnišnici 20 let na internemu oddelku. Zadnjih 22 let sem pa delala na dializi. Pri tistih pacientih, ki jim ledvica odpovejo. In tako sem dočakala 38 let delovne dobe		
G22	in vmes še dva otročka, hčerko in sina	Ima dva otroka	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G23	V glavnem se z možem trudiva, da redno hodiva. Potem pa drug drugemu jamrava kako sva utrujena. Hodiva velikokrat zjutraj okrog desete ure	Z možem veliko hodiva	Prosti čas in aktivnosti
G24	Najin prosti čas zajema tudi obisk toplic vsaj trikrat na let in morja. Nikjer ne zdržiava prav dolgo časa. Tri ali štiri dni, potem pa morava iti domov	Trikrat na leto greva v toplice in na morje	Prosti čas in aktivnosti
G25	Varstvo vnukov	Čuvam vnuke	Prosti čas in aktivnosti
G26	peka	Pečem	Prosti čas in aktivnosti
G27	pospravljanje	Pospravljam	Prosti čas in aktivnosti
G28	gledanje televizije	Gledam tv	Prosti čas in aktivnosti
G29	Na upravno enoto grem, če rabim kakšen dokument	Grem na upravno enoto	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G30	Lasten prevoz – osebni avtomobil. V glavnem z avtom hodiva okrog kamor koli greva	Imam lasten prevoz	Drugi viri za življenje
G31	Jaz nimam izpita za avto, samo mož vozi. Jaz se nisem nikoli odločila za izpit za avto, saj sem v službo hodila peš in avta nisem potrebovala	Samo mož ima izpit za avto	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravih
G32	Mož po večini kuha	Večinoma kuha mož	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravih
G33	Posodo dava v stroj. Kakšne večje kastrole na roke pomijem jaz	Večje stvari pomijem na roke, drugače imava stroj	Prosti čas in aktivnosti
G34	Pospravljava skupaj. V glavnem vsa dela si deliva. Vsa gospodinjska dela	Z možem si deliva delo	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravih
G35	Jaz rajši peciva delam, štuklje in knedlce delam	Raje pečem, kot kuham	Prosti čas in aktivnosti

G36	Imam rada pospravljeno	Rada imam pospravljeno	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
G37	Perilo operem v stroju, obesim ga jaz in zlikam	Jaz poskrbim za perilo	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
G38	Za najmlajše poskrbiva skupaj. Peljeva jih v šolo ali pobereva iz šole. Med počitnicami jih čuvava in nahraniva	Skupaj z možem skrbiva za vnuke	Prosti čas in aktivnosti
G39	Danes perilo obešam, operem in zlikam jaz sama	Sama skrbim za perilo	Prosti čas in aktivnosti
G40	Zaenkrat je še tako, da sva oba z možem še tolko dobro pri močeh	Oba z možem sva še pri močeh	Spremembe, ki jih je prinesla starost
G41	Vsi ta mladi se ponujajo na primer pri kuhi marmelade. Ali ko pečem torte za rojstni dan si želijo, da pridejo pomagati. Rečem jim, naj ostanejo doma, saj delo rada opravljam sama brez motenja	Rada opravim delo brez pomoči	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
G42	Medicinska sestra	Medicinska sestra	Delo in denar
G43	Takrat nisem imela ne vem kakšne izbire imeti dejavnosti. Na vasi ni bilo nobene dejavnosti. Mi na vasi nismo imeli nobenih klubov ali disko-tov, ne kina	Ko sem bila mlajša na vasi nismo imeli veliko izbire za dejavnosti	Pomembni življenjski dogodki
G44	K maši smo pa šli vsako nedeljo. To je bil praznik, ko si dobil novo obleko in nove čevlje	Ob nedeljah sem kot majhna hodila k maši	Pomembni življenjski dogodki
G45	Pri mojih starših doma je bilo celo poletje delo na polju. Ali se je seno kosilo ali se je krompir, zelje, pšenica sadilo. Takrat si prišel iz šole in šel delati na polje. Ali pa sem morala krave pasti. Določene stvari na polju sem rada počela, določene ne	Kot otrok sem imela celo poletje delo na polju	Pomembni življenjski dogodki
G46	Jaz sem na morje na primer prvič šla, ko sem začela delati kot medicinska sestra	Na morje ssem prvič šla, ko sem začela delati, kot medicinska sestra	Pomembni življenjski dogodki
G47	Brala sem dosti potem v službi	V službi sem veliko brala	Prosti čas in aktivnosti

G48	Štrikala sem tudi dosti in prte delala. Tega imam še zdajle celo goro. To sem velikokrat ponoči delala, da nisem zaspala. Potem sem se pa s tem ubadala	Štrikam in delam prte	Prosti čas in aktivnosti
G49	Tudi jaz sem smučala ampak potem, ko sem padla iz si zlomila palec si nisem upala več na smuči	Včasih sem smučala, od poškodbe si ne upam več	Prosti čas in aktivnosti
G50	Danes imam najrajši tišino in eno dobro križanko, to je zame sprostitev in strast. Ko enkrat noter padem je konec	Rada imam križanke	Prosti čas in aktivnosti
G51	Berem zlo veliko in televizijo dosti gledam kvize in kmetijo	Veliko berem, gledam tv, kvize in kmetijo	Prosti čas in aktivnosti
G52	Rada pečem	Rada pečem	Prosti čas in aktivnosti
G53	Doma pečem, pospravljam. Pečem vsaj enkrat na teden, če ne večkrat. Sladke stvari	Pečem, pospravljam	Prosti čas in aktivnosti
G54	Ali je to čas, ki ga namenim otrokom	Čas namenim otrokom	Prosti čas in aktivnosti
G55	Zadovoljstvo mi tudi daje sprehod, da kam greva z možem	Rada grem na sprehod	Prosti čas in aktivnosti
G56	Prej sva malo več potovala, bila sva v Kanadi in Španiji. Rada sva ven na dopust hodila,	Ko sva bila z možem mlajša, sva potovala tudi bolj daleč	Spremembe, ki jih je prinesla starost
G57	zdaj več ne. Greva rajši na Hrvaško obalo	Odkar sva z možem starejša greva raje na bližje destinacije	Spremembe, ki jih je prinesla starost
G58	Včasih lahko rečem sem zelo veliko šivala in kvačkala, danes ne več. Ko enkrat prekoračiš petdeset v bistvu vsako leto čutiš, da si manj sposoben	Ko prekoračiš 50 let, vsako leto čutiš, da si manj sposoben	Spremembe, ki jih je prinesla starost
G59	Spretna sem tudi za to, da hitro pospravim, da čas ostane za kaj drugega	Hitro pospravljam	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
G60	V bistvu človek se uči celo življenje	Človek se uči celo življenje	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
G61	rada se udeležim srečanja z bivšimi sodelavcem iz interne ali dialize. S sodelavci bolje	Rada se srečujem z bivšimi sodelavci	Prosti čas in aktivnosti

	sedimo, klepetamo in obujamo spomine.		
G62	Ena prijateljica ima v Kranjski Gori vikend in se tam malo zabavamo, vse sorte	Prijateljica ima vikend v Kranjski Gori, se gremo zabavat tja	Prosti čas in aktivnosti
G63	Živim z možem	Živim z možem	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G64	Družim se z bivšimi sodelavci in družino	Družim se z bivšimi sodelavci in družino	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G65	Domači družinski člani pridejo k nama na obisk v stanovanje. Jih ne rabiva nič klicati	Družinski člani naju obiščejo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G66	Moj brat je žal pokojni	Moj brat je pokojni	Pomembni življenjski dogodki
G67	Jaz imam mamo in gledam, da grem vsaj enkrat na mesec na obisk k njej	Vsaj enkrat na mesec obiščem mamo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G68	Drugače pa prijateljice v glavnem pridejo na obisk, saj vedo, da sva z možem veliko doma	Prijateljice pridejo na obisk	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G69	V bistvu se ne vem koliko ne druživa. Pri nas se reče: »Najdražjog gosta je pola sata dosta.«	Z možem se ne druživa veliko z drugimi ljudmi	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G70	Največ se druživa tukaj s prijateljema, ki sta enako stara kot midva	Največ se druživa z dvema prijateljema, ki sta enako stara, kot midva	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G71	Ko greva v Varaždin obiščeva mamo, bratranca in teto. Ko mame ne bo več po vsej verjetnosti ne bomo več dol hodili. Mama ima že 88 let. Pomembna je vsa žlahta, ki je še živa	Vsa še živeča družina je zame zelo pomembna	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G72	Oče in brat sta že pokojna	Oče in brat sta že pokojna	Pomembni življenjski dogodki
G73	Potem pa hodiva malo po obiskih. Potem pa se kakšen od sorodnikov poroči pa greva na ohcet dol v Varaždin. Aprila bova šla na ohcet, pri nas je to zelo obiskan dogodek. Že ko sva se midva ženila je bilo 150 ljudi. Pri nas se to vsa žlahta zbere, vsi bratranci in sestrične	Če se sorodniki poročijo, gremo na poroko	Prosti čas in aktivnosti

G74	Ostali člani družine pridejo na obisk k nama v stanovanje na Jesenicah	Člani družine naju obiščejo na najinem domu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G75	Jaz sem bila zelo presenečena, ko sem se udeležila petdeseto obletnico valet, 18 z mojega letnika jih je že umrlo. Tako se krog stalno manjša	Starejši kot si, ožji je tvoj socialni krog	Spremembe, ki jih je prinesla starost
G76	Oh. To pa, da bi pa bil kdaj kdo povezan tukaj na Jesenicah, pa jaz nikoli nisem zaznala. Recimo jaz, ko sem prišla živeti na Jesenice, jaz nisem morala verjeti kako tukaj ni recimo nobenega placa kjer bi se ljudi dobivali in družili. Jaz da bi videla, da bi bili tukaj ljudi povezani, nikoli	Na Jesenicah je slaba povezanost v skupnosti, nikjer ni nobenega placa, kjer bi se vsi družili	Povezanost v skupnosti
G77	Recmo mi v Varaždinu to je bil korza tam smo se vsi dobili, zeblo te je ko mačka ampak si stal tam na korza in pa gledal pa ljudje so mim hodili pa z vsakim si se pogovarjal pa to	V domačem kraju smo imela en prostor, kjer smo se vsi dobivali in pogovarjali med sabo, tega tukaj na Jesenicah ni	Povezanost v skupnosti
G78	V glavnem aveš kako, ta prvo so otroci, če bi kej potrebovali	Najpomembnejši so mi otroci	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
G79	Če kej takega rabim pa pokličem dve prijateljici iz službe oni dve še vedno delata	Imam dve prijateljice iz službe na katere se zanesem	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G80	Od zeta oče potem še pomaga	Od zeta oče nama pomaga	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G81	želim si, da bom zdrava	Želim si ostati zdrava	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
G82	Da bom lahko še dolgo let delam kakor lahko zdajle delam	Upam, da bom lahko še dolgo delala tako kot zdaj, brez pomoči	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
G83	Da ne bom odvisna od nobenega. Da bom še veliko stvari v življenju lahko počela sama	Ne želim biti odvisna od nobenega	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
G84	Da bom večkrat lahko šla v toplice stare kosti pogret	Želim iti večkrat v toplice	Prosti čas in aktivnosti
G85	Tako kot zdajle, ampak, da bom vse dalj časa	Mislim, da bom potrebovala vedno več	Spremembe, ki jih je prinesla starost

	delala. Da bo vse šlo bolj počasi	časa za narediti stvari, starejša kot bom	
G86	Pa da bo tudi enkrat čas pršu, da ne bom več mogla	Prišel bo čas, ko ne bom več zmogla vsega	Spremembe, ki jih je prinesla starost
G87	Jaz sem zadovoljna s temu kar imava. Nisva lačna. Nisva žejna. Za oblečt imava, na dopust lahko greva in kaj, kaj nama še manjka	Imam vse kar potrebujem	Drugi viri za življenje
G88	Lahko se druživa z družinskimi člani	Druživa se z družinskimi člani	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G89	Tukaj na Jesenicah se nimaš kje sprehajat. Zato greva pa kam drugam. Se usedeva v avto in se zapeljeva do Mojstrane pa greva po gozdu do Peričnika	Na Jesenicah se nimaš kje sprehajati	Prosti čas in aktivnosti
G90	Aveš kuga, ta prvo bi rabil eno dobro pokojnino in ne take kakor jih zdaj dajejo	Današnje pokojnine so slabe, starejši bi potrebovali več denarja	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
G91	Potem, da bi bilo mogoče več parkov in sprehajališč za stare	Potrebujemo več sprehajališč za stare	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
G92	cilj je nekaj, da se giblješ, da bi bilo nekaj za stare ljudi zunaj	Prostor zunaj za stare ljudi, za gibat potrebujemo	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
G93	Kakšno balinanje tudi	Lahko bi imeli balinanje	Prosti čas in aktivnosti
G94	Recimo jaz si želim, da stari človek ostane doma v svojem stanovanju	Zdi se mi pomembno, da stara oseba ostane v svojem stanovanju do konca	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
G95	Recimo neka taka ideja kakor je bila tukaj na Bokalovi glede oskrbovanih stanovanj. Ampak kako naj si eden upokojenec privošči eno oskrbovano stanovanje. To je vse zgrešeno	Dobra se mi je zdela ideja o oskrbovanih stanovanjih, vendar ni mogoče, da bi si ga upokojenec lahko privoščil	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
G96	Izbira partnerja	Sama sem izbrala partnerja	Vpliv
G97	O vseh stvareh. S kom se bom poročila, da sem se preselila v Slovenijo	O vseh stvareh v življenju sem se sama odločala	Vpliv

G98	Dobro na primer v službi se moreš prilagoditi načinu dela. Si mogel delati po navodilih in odločitvah nadrejenih	V službi sem se morala podrediti	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
G99	Danes pa počnem kar se sama odločim, da bom delala	Sama se odločam o svojem prostem času	Prosti čas in aktivnosti
G100	Recimo jaz sem taka oseba, da sem bolj odvisna od moža. Od njega tudi pričakujem, da ima pravilni odgovor za vse	Pomoč pričakujem od svojega moža	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
G101	Imava dve televiziji, ena je v dnevni sobi, druga je v spalnici. Če je nogometna tekma se zmeniva kje bo kdo gledal. On sicer gleda zelo malo televizijo, kakšen šport in kvize z mano	Z možem imava dve TV, da lahko vsak gleda, kar želi	Prosti čas in aktivnosti
G102	Kar se tiče prehrane se tudi zmeraj zmeniva skupaj. Paziva samo, da ne jeva preveč maščob, da ne jeva preveč slane hrane. Čim več želiva vesti sadja in zelenjave. Včasih sva imela veliko mesa, danes ga imava manj. To glede prehrane se pa vedno zmeniva	Glede prehrane se z možem usklajujeva in skupaj zmeniva, kaj bova jedla	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
G103	Uglavnem, sama se zelo težko odločim glede oblek. Če je pa mož zraven mi pa pomaga pri odločitvi glede oblek. Obleke so tako, ko mi on pomaga dobre in kvalitetne. Edin spodje perilo pa sama kupujem. Jaz vedno potrebujem njegovo mnenje	Mož mi pomaga pri izbiranju oblek	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
G104	Denarja imam dovolj, trenutno ne živim v pomankanju	Imam dovolj denarja	Delo in denar
G105	To se pa absolutno sama odločava, če nama je človek všeč ali nama odgovarja, da lahko z njemu klepetas je tako. Če te pa ne. Je pa tak. Saj se sam odločas. Če nama	Sama se odločam s kom se družim	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

	nekaj ni bilo všeč se pa nisva več družila		
--	--	--	--

Odprto kodiranje: Intervju z osebo H

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
H1	V stanovanju na Jesenicah	Živim v stanovanju na Jesenicah	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
H2	Zjutraj vstanem in zajtrkujem, kar velik obrok	Zajtrkujem	Prosti čas in aktivnosti
H3	Potem se velikokrat odpravim v trgovino ali pa z ženo na sprehod v Rovte, Mojstrano ali Blejsko Dobravo	Po zajtrku grem v trgovino ali z ženo na sprehod	Prosti čas in aktivnosti
H4	Dopoldne sem zadolžen za kuho kosila, kar mi je tudi v veselje. Dopoldne grem tudi v klet in sekam drva	Kuham kosilo in sekam drva	Prosti čas in aktivnosti
H5	Ko gre žena po vnuke jaz zakurim ogenj	Zakurim ogenj	Prosti čas in aktivnosti
H6	Velikokrat greva tudi popoldne v trgovino v glavnem nabavljam jaz. Žena je rajši doma, saj ne mara po trgovinah hoditi	Popoldne grem v trgovino	Prosti čas in aktivnosti
H7	. Zvečer sem rad na računalniku	Zvečer sem na računalniku	Prosti čas in aktivnosti
H8	Po deseti uri sem po navadi že v postelji in se odpravim spat. Takšen je po večini dan čez teden	Ob desetih grem spat	Prosti čas in aktivnosti
H9	Za vikende poteka drugače. Prejšnjo soboto sva zgodaj vstala in sva šla z ženo v Varaždin, saj ima ona tam mamo. Tako, da sva jo šla obiskat in zvečer prišla domov	Ob vikendih obiščeva ženino mamo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
H10	Nedelja pa po navadi poteka tako, da zjutraj vstaneva in takoj začneva kuhati, saj pride cela familija na kosilo. In vseh deset nafutramo in potem pospravimo. Je to tudi proces	Ob nedeljah gostimo celotno družino za kosilo	Prosti čas in aktivnosti
H11	Nič posebnega imel sem pa pestro življenje. Sem	Odraščal sem v trenutnem stanovanju	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje

	z Jesenic, odraščal sem v tem stanovanju vsa leta		
H12	Kot natarar sem začel delati na Bledu v Golfu, tam sem se učil. Ko sem se izučil sem začel delati v Kranjski Gori v Alpini na Kompasju je bila ena firma. Potem s Kompasja sem šel pa privat delat v Lesce. Po dvanajstih letih je firma odšla v stečaj	V življenju sem menjal veliko del	Pomembni življenjski dogodki
H13	Odločil sem se, da grem v Avstrijo. Tako, da sem tam potem delal kot natarar	Natarar	Delo in denar
H14	Vmes se nam je zgodilo to, da sem zbolel. Tam sem potem tudi končal z delom zaradi operacije grla. Ampak letos bom dopolnil 25 let od kar sem bil operiran zaradi laringektomije. Zaradi bolezni sem šel prej v invalidski pokoj	Zaradi bolezni sem prej šel v pokoj	Pomembni življenjski dogodki
H15	Zaradi poklica, ki sem ga opravljal me ni bilo veliko doma. Večinoma je bilo moje življenje delavno, saj sem delal vse praznike, nedelje, nočne, Božič, vikende, Novo leto	Zaradi narave poklica nisem imel veliko prostega časa	Prosti čas in aktivnosti
H16	Mogoče hoja, po deseti uri, saj zjutraj zna biti preveč hladno to pa mi ne paše zaradi grla	Dopoldanska hoja	Prosti čas in aktivnosti
H17	Rada hodiva v toplice in na morje	Toplice in morje	Prosti čas in aktivnosti
H18	Kuhanje	Kuhanje	Prosti čas in aktivnosti
H19	sekanje drv	Sekanje drv	Prosti čas in aktivnosti
H20	kurjenje ognja	Kurjenje ognja	Prosti čas in aktivnosti
H21	hoja	Hoja	Prosti čas in aktivnosti
H22	Trenutno nimam nobenih nujnih opravkov	Brez nujnih opravkov	Prosti čas in aktivnosti
H23	Po operaciji sem moral skozi gor hoditi v Avstrijo, saj sem bil tam operiran – na kontrolo. Zdaj pa je to stvar adapta. Smatrajo me, kot ozdravljenega zato	Z ženo ne marava zdravnikov	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe

	nimam potrebe obiskovati zdravnika. Zdravnikov ne marava		
H24	Noge	Grem peš	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
H25	in avto	Grem z avtom	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
H26	Imava tak sistem, da si delo z ženo porazdeliva. Danes sva na primer posteljo preoblekla skupaj. To ženi pomagam. Včasih jaz dam posodo ven iz pomivalnega stroja, drugič žena. Pospravljava tudi skupaj	Z ženo si delo razdeliva	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
H27	Pravijo, da sem dober kuhar, zato delo kuharja prevzamem kar jaz	Rad kuham	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
H28	Delo prevzame žena. To počne žena sama	Nekatere stvari opravi žena sama	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
H29	Si pomagava ali pa pride sin na obisk in nama pomaga pri popravilih	Sin nama pomaga pri popravilih	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
H30	Za najmlajše poskrbiva skupaj. Varstvo jim nudiva med počitnicami, zjutraj in zvečer, ko staršev ni	Čuvava vnuke	Prosti čas in aktivnosti
H31	Sam delam v kuhinji in drva sekam sam. Ali pa avto pospraviti	Kuham in sekam drva	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
H32	Sin nama znosi drva v četrto nadstropje	Sin nosi drva	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
H33	Natakar	Bil sem natakar	Delo in denar
H34	Takrat ni bilo ne vem kakšnih aktivnosti oz. dejavnosti. Mi še banan pa pomaranč nismo imeli tako, da je težko povedati zdle kaj si delov	Včasih nismo imeli veliko aktivnosti	Prosti čas in aktivnosti
H35	Šel si v šolo in domov pa fertig	Nisem imel veliko prostega časa	Prosti čas in aktivnosti
H36	Včasih sem smučal pa hokej sem tudi dosti špilal. Tok kakor je bilo časa	Smučal sem in igral hokej	Prosti čas in aktivnosti

H37	Ko sem šel pa v šolo smo imeli pa veliko prakse in sem skoz delal	Nisem imel veliko prostega časa	Prosti čas in aktivnosti
H38	Gledal sem vse zimske športe od smučanja, hokeja do skokov	Spremljal sem zimske športe	Prosti čas in aktivnosti
H39	Z ženo skušava zjutraj, ko vstaneva kakor gre par počepov malo se razgibat malo tako. Včasih se tudi slabo počutiš in se ti ne da	Zjutraj se z ženo razgibavava	Prosti čas in aktivnosti
H40	Zato greva pa večkrat na let v toplice. In greva v Prekmurje v terme Banovce. To so manjše toplice in tam sva bila že stokrat. Kopava se pa zunaj, saj notri ni dober zrak za moje stanje. Zunaj je pa fajn	Greva v toplice	Prosti čas in aktivnosti
H41	Doma kuham vsak dan, zadolžen sem za slano	Kuham	Prosti čas in aktivnosti
H42	Moje zadovoljstvo je, da mam mir velikokrat	Rad imam mir	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
H43	Sem dober kuhar. Čeprav kuhanje ni spretnost to je znanje	Dobro kuham	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
H44	Človek bi marsikaj naredil, če bi bil mlajši. Vse je odvisno od sposobnosti. Dejstva so taka, če ne gre, ne gre in ne more biti. Mi so že naredili vse kar smo hoteli	Če bi bil mlajši bi počel več stvari, sedaj zmoremo manj, smo že naredili, kar smo želeli	Spremembe, ki jih je prinesla starost
H45	Jaz verjetno nikamor. Skušava se z ženo izogibati prostore kjer je veliko ljudi, da kej ne poberem (kakšno bolezen)	Ne vključujeva se nikamor, se izogibava prostor, kjer je veliko ljudi	Prosti čas in aktivnosti
H46	Živim z ženo	Živim z ženo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
H47	Večinoma z družinskimi člani in prijatelji	Družina in prijatelji	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
H48	Jaz imam enega brata v Kanadi se občasno pokličeva. Potem imam enega brata v Šenčurju. Jaz imam tudi malo žlahte	Imam brata v Kanadi in Šenčurju	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
H49	Nimava prav širokega kroga prijateljev. Prijatelji tisti, ki jih	Imava malo prijateljev	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

	imava pridejo na obisk ali greva midva k njim ali pa se pokličemo		
H50	Otroci in vnuki pa pridejo k nama na obisk	Otroci in vnuki naju obišejo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
H51	Midva nimava ne vem kakšnih velikih prijateljev, da bi bila to druženja velika. Najin krog se manjša	Krog prijateljev se oža starejši, kot si	Spremembe, ki jih je prinesla starost
H52	Nisva taka, da bi koga skozi vabila ali nekam hodila. Rada imava mir	Ne hodiva po obiskih in ne vabiva	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
H53	Enkrat ali dvakrat na mesec se po družimo s prijatelji, ki so blizu najinih let. Drugače pa pridejo prijateljice in prijatelji od žene iz službe na obisk	Obiščejo naju prijatelji in sodelavci	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
H54	Pri meni je bolj tako, da nimam velikega socialnega kroga, saj sem bil dolgo časa v Avstriji. Potem se pa vse malo bolj pozabi, nimam več tak krog prijateljev tukaj. Več sem jih imel v Avstriji kot tukaj. Jaz bi mogel gor iti, če bi se hotel družiti. Prej sem skoz hodu gor, zdaj je pa čas pokazal svoje	Prijatelj imam vedno manj in jih ne obiskujem več, saj je to vedno težje zame, da kam grem	Spremembe, ki jih je prinesla starost
H55	Slabo zaznavam. Tega ni nekaj. Sva se pa na to navadila imava svoj krog prijateljev in družino, kar je pomembno	Mislim, da v družbi ni posebne povezanosti, ampak z ženo imava svoj socialni krog ljudi	Povezanost v skupnosti
H56	Imava dobrega soseda. Vsi so dosti solidni, da če se vidmo se pozdravimo, če se ne vidmo je pa tudi prav	Imam dobre sosedske odnose	Povezanost v skupnosti
H57	Takšni so časi. To zdaj ne moreš neki novega pogruntat, da bi se mi ne vem kako družili. Včasih je bilo to vse drugače, zdaj se je pa okolica spremenila. Veliko je novih, veliko je pomrlih. Nimaš veliko izbire glede druženja	Veliko prijateljev je mrtvih, imaš manj izbire za ljudi	Spremembe, ki jih je prinesla starost

H58	Ljudje so ratat zaprti. To za cele Jesenice vela. Jaz ne vidim tukaj povezanosti. Tisti, ki se dobr poznajo se družijo že od prej	Ljudje so zaprti, ni povezanosti	Povezanost v skupnosti
H59	Prijatelje spoznaš samo takrat, ko je nesreča ali pa kej dobrega. Prej se pa ne spoznaš. To je moj mnenje. Ali dobiš sovražnika ali prijatelja	Prijatelje spoznaš le v nesreči	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
H60	Na otroke se lahko zanesem in jih pokličem za pomoč	Otroci mi pomagajo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
H61	Samo, da bova zdrava. In da bova lahko skrbela zase. Če si zdrav, potem vse drugo steče oz. laufa. Če pa nisi zdrav. Potem so pa težave in se druge nabira	Zdrava lahko skrbiva zase	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih
H62	Tako kot zdaj si ga predstavljam. Samo malo bolj počasi	Življenje mi je vseč takšno, kot je	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
H63	Če že moreš gledati za naprej, je samo slabo. Preveliko breme je to	Ne maram se ukvarjati s prihodnostjo, je obremenjujoče	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
H64	Dokler nisi od drugega odvisen je vse dobro	Dobro je, da nisi odvisen od drugega	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih
H65	Jaz nimam potrebe po vključitvi, rad imam mir in že zaradi zdravja se nebi nikamor vključil	Nimam potrebe po vključitvi in zdravje mi ne dopušča	Povezanost v skupnost
H66	Vsega več k imava	Želim si še več tega, kar že imava	Prosti čas in aktivnosti
H67	Realnost je to, da živiš v mejah normale. Ne, da samo denar šparaš ampak da tudi živiš tempo življenja. Da imaš enga jurja za rezervo, če te slučajno zadane kakšen kapič, da te odpeljejo tam na pokopališče, da naujo imeli ta mlad stroške	Ne živim razsipno in mislim na smrt. Ko umrem, nočem biti v breme otrokom	Delo in denar
H68	Jaz sem marsikaj videl v Avstriji in bi lahko rekel, da smo ene dvajset let zadaj, če ne še petindvajset. Pr nas se samo veliko govori narejenega pa ni nič.	V Sloveniji imamo zastarel zdravstveni sistem, obstaja pomanjkanje v kadru, tu bi bile potrebne izboljšave	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti

	Recimo v medicini. Dohtarji in medicinske sestre imajo delo drugačno glede na status izobrazbe. V bolnici Jesenice imajo že celo leto zaprt en del internega oddelka, ker ni kadra ni medicinskih sester		
H69	V Avstriji imajo take domove, da sploh ne veš da je dom, to je hotel. To je nekaj boljšega, vse je dobro organizirano, da se nobeden ne pretrga. In sistem je tako dober, da vse deluje. Vsi so zaposleni, stanovalce tudi motivirajo, da se čimbolj gibajo. Jih terajo do amena. Da jim je čim lepš in pozabijo, da so stari. Tukaj v domu na Jesenicah vse gnije notri, drugače ne morem povedati. Jaz sploh ne upam iti na obisk, ker tako smrdi noter, da ne moreš niti dihat	Domovi kot so v Avstriji, kjer je boljše organizacija in stanovalci se dobro počutijo. Dom na Jesenicah mi ni všeč	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
H70	Najprej en nov dom za stare	Nov dom za starejše	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
H71	Večja penzija	Višja penzija	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
H72	in več negovalk	Več negovalcev	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
H73	Jaz se ne vidim tam, da bi bil v domu za stare. V domu na Jesenicah ni nobene spremembe. Ne vidim napredka, da se je dvignila kvaliteta oskrbovanja starih ljudi	Ne želim iti v dom na Jesenicah, saj ni nobenega napredka	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
H74	Kakor sem povedal, jaz ne bi šel v dom za stare	Ne želim iti v dom za starejše	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem

			organiziranju oskrbe v skupnosti
H75	Zdravniki. Glede operacije	Namesto mene so odločali zdravniki glede operacije	Vpliv
H76	Sam se o vsem odločam, glede tega nimam težav	O vsem se odločam sam	Vpliv
H77	Če mi kaj ni všeč to povem	Povem če ma kaj ni všeč	Vpliv
H78	Sam se odločim ali se bom s kom družil ali ne	Sam se odločam s kom se družim	Vpliv

Odperto kodiranje: Intervju z osebo I

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
I1	V stanovanju na Jesenicah	Živim v stanovanju na Jesenicah	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
I2	Uglavnem, če imava otroke na čez, ustaneva ob petih zjutraj. Popije kafe	Ostaneva ob 5.00 in spi kavo	Prosti čas in aktivnosti
I3	Potem greva na Potoke. Počakava, da se tamale dva zbudeta, pa da se uštimamo. Pa da gremo v šolo	Peljeva otroke v šolo	Prosti čas in aktivnosti
I4	Potem pa včasih prideva domov, pofruškava, časopis prebereva, potem greva kar velikokrat v štacuno	Zajtrkujeva, prebereva časopis in greva v trgovino	Prosti čas in aktivnosti
I5	Potem pa po kosilu po navadi gledava televizijo. Vmes delava kakšna domača opravila. Doma križanke rešujem, berem	Po kosilu gledava TV in razna domača opravila. Rešujem križanke, berem.	Prosti čas in aktivnosti
I6	Po navadi grem spat ob pol desetih	Ob 21.30 grem spat	Prosti čas in aktivnosti
I7	Čeprav sem šla najprej študirati farmacijo, ker sme hotela v lekarni delati. Potem sem bila pa dve leti na farmaciji in sem ugotovila, da to pa ne bo šlo. To je pa pet vrst kemije in se mi je že pri dveh mešal	Študirala sem farmacijo, vendar sem študij opustila	Pomembni življenjski dogodki
I8	Takrat so bili sprejemni izpiti in sva šle s kolegico na fizioterapijo in defektologijo. In čez en teden sva bile sprejete na fizioterapijo, da na	Sprejeta sem bila na študij fizioterapije, čeprav me ni zanimala	Pomembni življenjski dogodki

	defektologijo še šle nisva. Pa jaz pojma nisem imela glede razgibavanja. V gimnaziji me fizioterapija ni zanimala		
I9	Štirideset let sem delala v zdravstvenem domu kot fizioterapevtka. Na šiht sem lahko šla v copatah, tako sem imela blizu zato pa nimam šoferskega izpita	Nimam voznškega izpita, saj sem delala blizu doma 40 let	Pomembni življenjski dogodki
II0	Po navadi je bilo tako, služba, popoldne otroci, zvečer smo pa padl v posteljo	Po službi sem skrbela za otroke. Zvečer sem bila utrujena	Prosti čas in aktivnosti
II1	Križanke rešujem	Rešujem križanke	Prosti čas in aktivnosti
II2	berem	Berem	Prosti čas in aktivnosti
II3	gledam televizijo	Gledam televizijo	Prosti čas in aktivnosti
II4	zvijam cigarete	Kadim	Prosti čas in aktivnosti
II5	pijem kufe	Pijem kavo	Prosti čas in aktivnosti
II6	Mi kot upokojenci ga imamo 24 ur na dan	Upokojenci imamo prosti čas 24 ur na dan	Spremembe, ki jih je prinesla starost
II7	Zdaj imava te dva tamale dva, prej sva hodila vsako sredo v Škofje Loko, k je hčerka dol poročena, sva hodila une otroke čuvat in jih vozit na interesne dejavnosti in šolo	Skrbiva za vnuke, jih voziva v šolo in na interesne dejavnosti	Prosti čas in aktivnosti
II8	Poleg otrok oz. varstva imam hobi cigarete delam. Na mašincó zvijam. Vsak večer ob pol sedmih jih naredim. Eno šaktlo alpa dve naredim, da imam potem za drug dan in tako naprej. To imam pa proces. Na Akanalu so poročila Svet, k tko ne gledam ampak zraven poslušam in zvijam	Zvečer pripravim 2 škatli cigaret in zraven gledam televizijska poročila	Prosti čas in aktivnosti
II9	Varstvo vnukov	Varstvo vnukov	Prosti čas in aktivnosti
I20	obisk trgovine	Obisk trgovine	Prosti čas in aktivnosti
I21	Opravitke imam edino v zdravstvenem domu in še to enkrat na leto grem po recepte. Pa če rabiš kakšno napotnico	Prevzem napotnic in receptov v zdravstvenem domu	Prosti čas in aktivnosti
I22	Na pošto hodim, če je potrebno, vendar bolj malo	Opravki na pošti	Prosti čas in aktivnosti

I23	Z avtom hodim	Po opravkih grem z avtom	Prosti čas in aktivnosti
I24	Midva kamor greva morva iti skupaj. Jaz nimam izpita za avto	Nimam vozniškega izpita, pelje me mož	Prosti čas in aktivnosti
I25	Jaz pospravljam	Pospravljam	Prosti čas in aktivnosti
I26	Midva v glavnem za hrano poskrbiva skupaj v dvojini. Ker ves penzijo, ki ga imava ga bova porabila za hrano (smeh)	Večino denarja dava za hrano	Delo in denar
I27	Pomivam posodo v glavnem jaz	Pomivanje posode	Prosti čas in aktivnosti
I28	Navajena sem, da imava pospravljeno	Navajena sem na pospravljeno stanovanje	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I29	En dan pospravljam en dan sem frej	Pospravljam vsak drugi dan	Prosti čas in aktivnosti
I30	Glede perila, ga operem jaz, posušim ga v sušilnem stroju	Perem perilo	Prosti čas in aktivnosti
I31	Včasih je to mož naredil, danes težko zaradi križa	Mož je včasih pral perilo, danes ne more zaradi težav s hrbtom	Spremembe, ki jih je prinesla starost
I32	Midva z možem hodiva skoraj vsak dan na Potoke paziti vnuka	Skoraj vsak dan čuvava vnuka	Prosti čas in aktivnosti
I33	Vse opravljam samostojno	Vse opravljam samostojno	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
I34	Včasih, ko smo v službo hodili smo v petek prišli iz službe pa celo soboto in nedeljo smo pospravljali. Ko si pa enkrat star 70 let pa en dan delaš en dan počivaš. Ker si zmatran in ne gre. Lahko se nečesa lotiš vendar drug dan ne gre več. Tukaj so leta	Včasih sem cel teden delal, čez vikend pa še pospravljaj doma, ko postaneš star tega ne zmoreš več	Spremembe, ki jih je prinesla starost
I35	Včasih sem za hčerko peglala po sedem škafov perila, ker ona ima tri otroke. Mi ni bilo nič. Sem imela dopoldne speglan. Danes imam pa sušilca ne peglam več. Ko smo plenice in srvete peglal v nulo	Včasih sem bila zelo stroga s čistočo, vse spucala, speglala, sedaj ne zmorem več toliko in mi je to postalo manj pomembno	Spremembe, ki jih je prinesla starost
I36	Če kej rabim iz knjižnice mi sin prinese	Sin mi prinese knjige iz knjižnice	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I37	Fizioterapevtka	Fizioterapevtka	Delo in denar

I38	Včasih smo fejest s sosedi kartal, igrali smo tarok. Takrat je bilo tega velik. Pred blokom smo kartali, spodaj pod jablano smo igral včasih po cele popoldneve	Včasih smo s sosedi kartali cele popoldneve	Povezanost v skupnosti
I39	Ko sta sin pa hčera hodila v Ljubljano smo vsako nedeljo igrali tarok, da sta zaslužila za avtobus	Včasih smo vsako nedeljo igrali tarok	Prosti čas in aktivnosti
I40	Jaz sem bila s svojo mamo veliko doma, saj sem edinka. Ko je bila že stara je bilo potrebno njej pomagati	Ker sem edinka, sem skrbela za mamo	Prosti čas in aktivnosti
I41	V gledališče smo pa včasih veliko hodili. V gimnaziji smo imeli nedeljski abonma in smo hodili v opero. To mi je ostalo	Hodila sem v gledališče in opero	Prosti čas in aktivnosti
I42	Muska je bila pri men skoz. Jaz sem igrala klavir. Sin je čelo igral. Mož je klarinet igral. Od mame bratje pa sestre so pa tko vsi v glasbi. Včasih se je prav cel orkester naredil. Stric je klavir igral, otroc pa kej družga. Teta je pa pela. Muska je bila pa skoz	Glasba je del mojega življenja, večina članov družine igra na inštrumente	Prosti čas in aktivnosti
I43	Jaz kakšne posebne aktivnosti potem, ko sem imela službo in otroke nisem imela	Ko sem imela službo in otroke, nisem imela posebnih aktivnosti	Prosti čas in aktivnosti
I44	S športom se nisem nikoli ukvarjala. V službi sem osem ur na dan hodila gor in dol, na ših tu sem že maraton prehodila. Ko sem prišla domov počivala nisem. Počela sem vse sorte od pospravljanja, do peglana do nalog, do uzga. Rada sem pucala, to sem grozn rada	S športom se nisem ukvarjala. Rada sem čistila	Prosti čas in aktivnosti
I45	Kdaj smo šli s sodelavkam na kakšen kufe in za ene dve uri ven	Včasih sem šla s sodelavkami na kavo	Prosti čas in aktivnosti

I46	V Rovte smo veliko hudili. Na Mežakli smo maline nabirali	Hodili smo ven, nabirali smo maline	Prosti čas in aktivnosti
I47	Jaz grozno rada po trgovinah hodim. V Lidla in Hofrja	Rada hodim v trgovine	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I48	Rada skrbim za rože, da je stanovanje lep	Rada skrbim za rože	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I49	Rada perem tudi, če ni mus	Rada perem	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I50	Rada tudi berem revije. Knjig ne berem. Naročena sva na Zarjo na Ono, Novo, Zvezde, Žurnal vsak dan kupva	Rada berem revije	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I51	Križanke rešujem	Rešujem križanke	Prosti čas in aktivnosti
I52	Na Novice sva naročena na Gorenjski Glas. To vsakdan preberem, da vidim kaj je novega. Pa Jeseniške novice rada preberem	Berem lokalne časopise	Prosti čas in aktivnosti
I53	Rada hodim na izlete tako za dva dni na morje	Rada hodim na izlete (dvodnevne)	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I54	Zdaj tole ta novo musko ne poslušam. Drugače pa rada Popevko in Evrovizijo gledam	Rada spremljal popevko in Evrovizijo	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I55	Jaz zjutraj, ko vstanem ta pru radio pržgem, to imam že od skoz navado. Ker imam tako občutek, da sva dva v stanovanju	Zjutraj prižgem radio, saj dobim občutek, da sva dva v stanovanju	Prosti čas in aktivnosti
I56	Da se usedem, eno kavo spijem in en cigaret pokadim. To je zame najbolj. Ampak sama s sabo	Rada sama spijem kavo in pokadim cigaret	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I57	Moja spretnost je govorjenje (smeh). To mam poklicno deformacijo. Jaz sem rekla včasih, v služb če z enim delam potem moraš znati vse od fuzbala do kriminala. Drugače te pa prou trapast gledajo, če se ne pogovarjaš. To mi ni bil nikoli problem	Moja spretnost je govorjenje, to je poklicna deformacija	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I58	Zdaj, da bi šla študirat za tretje življenjsko obdobje mi tud na misel na pride. Eni so tako zagani, jaz nisem	Ne želim iti študirati za tretje življenjsko obdobje, nisem zagnana	Ali življenjske vrednote in osebne značilnosti

I59	Drugače v gledališče greva, to greva rada, sploh tega Bizovičarja. Rajši imava te stand-upe. S hčerko od sina sva šle Mamo Mijo v Kranjsko Goro gledat. Gledališče je sigurno ena izmed dejavnosti, ki bi se jo udeležila	Rada grem v gledališče	Prosti čas in aktivnosti
I60	Nazadnje sem šla v kino na Jesenice z vnuki, mislim, da nas je bilo v kinu ene pet. Po tleh je bilo tako umazan in mrzlo. Prav razočarana sem bila	Nazadnje sem šla v kino na Jesenice z vnuki, bila sem razočarana	Prosti čas in aktivnosti
I61	Živim z možem	Živim z možem	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I62	Družim se z bivšimi sodelavkami, sinom, hčerko, vnuki in kolegi	Družim se z bivšimi sodelavkami, kolegi in družino	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I63	Zdaj je tako, sin pride k nama na obisk zjutraj na kavo, če dela popolne. Hčera pa dela na Jesenicah tko, da je trikrat na teden na Jesenicah in se oglasi	Če je sin v popoldanski izmeni, pride zjutraj na kavo, hči pa naju obišče trikrat na teden	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I64	Z družinskimi člani se vidimo tudi za rojstne dneve. Za nedelje kdaj. Za kakšne južne	Z družino se vidimo ob nedeljah in rojstnih dnevih	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I65	S sodelavkami iz službe se pokličemo po telefonu	S sodelavkami se pokličemo po telefonu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I66	Po druženju se počutim dobro, ker vidim, da me je en vesel. S prijatelji se pogovorimo in pojamramo	Po druženju se počutim dobro	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I67	Men je vsak pomemben, k ga poznam. V družini so tko že vsi pomembni	Vsi, ki jih poznam so mi pomembni.	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I68	Tako je, ko greš v penzijo je konec s prijatelji. Prej smo imeli tam zabavo pa tam zabavo. Zdaj pa tega več ni	Pred upokojitvijo je bilo več zabav s prijatelji	Spremembe, ki jih je prinesla starost
I69	Midva na obiske ne hodva. Družimo se ali v Mercatorju ali v Apolo Baru s kermu, da ga doug časa nismo videli,	Z možem na obiske ne hodiva, s prijatelji se srečamo v trgovinah ali barih. Z možem imava skupne prijatelje	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

	večinoma je to pri štacunah. Imava skupne prijatelje z možem		
I70	Z mamico. Sem bila edinka, tako, da sva bili večino časa skupaj	Z mamom sem preživela največ časa	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I71	Prej sem imela eno sosedo k je tukaj dol stanovala. Sem šla vsak jutro na kufe za eno uro. Pa sva vse upravljale kar je bilo novega, zdaj se je pa ona v Rovte gor preselila pa nimam nobenga. To je zdaj že dolgo časa	Imela sem eno zelo dobro prijateljico sosedo, odkar se je preselila, nimam nobenega	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I72	Zelo slabo. Razen kar nas je še klele ostale avtohtonih v bloku. Kar ni je ostalo od prej. Vsi ostali so priseljeni. Sedaj vidim po sestankih, včasih je sneg zapadal smo bili vsi dol in kidal. Zdaj ti skidaš in ti en avto notri parkira. Tukaj v bloku sem že osem let brez sosede. Zdaj se bo en preselil notri. Dobro je vsaj to, da eden ve zate, se mogoče pozanima če je vse v redu s teboj. Tukaj v bloku redko koga srečaš. Sosedske solidarnosti ne zaznavam	Povezanost je slaba, veliko je priseljenih, ni solidarnosti, skidaš sneg za avto in ti drugi noter zapelje, v bloku redko koga srečaš, že osem let sem brez sosede	Povezanost v skupnosti
I73	Na otroke. Na družga ne. oz. jaz na moža	Zanesem se na otroke	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I74	Če je kaj bolj osebnega se mogoče lažje hčeri zaupam kot sinu. Sin iz resnega naredi hec	Lažje se zaupam hčeri kot sinu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I75	Samo zdravje, da moža ali mene kakšna demenca ne vseka	Najpomembnejše mi je zdravje, bojim se demence	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I76	Pa, da bo penziona družga pa ne rabiš. Da ne razmisliš ali boš imel kaj za v loncu dati ali ne	Najpomembnejše je, da imaš penziona, da te ne skrbi, če boš lahko preživel	Delo in denar
I77	Pa, da se glih ne matraš veliko	Pomembno je, da se ti ni treba mučiti na stara leta	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti

I78	Pa, da se bomo zastopil tako, kot se zdaj zastopimo	Upam, da se bom še naprej tako razumela z možem	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I79	Prav veliko v prihodnost si jaz ne morem predstavljati	Ne morem si predstavljati, kako bo v prihodnosti	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
I80	Nikamor se ne bi vključila	Nikamor se ne želim vključiti	Prosti čas in aktivnosti
I81	Tist k rabim lahko vse na Jesenicah zrihtam	Vse kar rabim lahko uredim na Jesenicah	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
I82	V kino smo včasih tukaj na Plavžu in pr Teatru veliko hodili. Na Plavžu sem imela kino še dosti blizu. Kino na Jesenicah je polom. Nič se ne čudim, da tamladi hodijo v kino v Kranj ali v Ljubljano. Pet nas je sedel v kinu, pa to ne morš verjet. Prav razočarana sem bila. Ker včasih je bil kino na Jesenicah vedno poln, pa je bilo vse staro, je bil pa vzdušje	Včasih smo hodili v kino, sedaj mi ni več všeč	Prosti čas in aktivnosti
I83	Nimam nekih močnih želj, tako da nimam kej spremiti. Bo kakšen drug odgovoril k je bolj zagnan za spremembe	Nimam želj po spremembah.	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
I84	Moje mnenje glede doma za stare na Jesenicah, poleg tega, da je dolga čakalna doma je taka, da Jesenice so še vseeno dobre za stare ljudi. Imajo varovana stanovanja, dom, nego na domu. Še vseeno imajo nekaj ponudbe za stare ljudi	V domu za stare na Jesenicah me moti dolga čakalna doba, drugače mislim, da so Jesenice prilagojene potrebam starih, imajo varovanja stanovanja, dom, nego na domu, nekaj ponudbe za stare obstaja	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
I85	V bolnici imajo tudi razvito paliativno oskrbo	V bolnici imajo tudi razvito paliativno oskrbo	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
I86	Po vsej verjetnosti zaposlenih na tem področju primanjkuje	Primanjkuje zaposlenih na področju oskrbe starih	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti

187	Moja mama je imela oskrbo na domu dve uri na dan in smo bili zelo zadovoljni. Tako se je naredilo, da ni mogla hoditi. Dve punci sta hodili k nam v stanovanje. Naša mama je do konca kadila tako, da nas je skrbelo, da bo zažgala stanovanje. Kolk si je polomila in so jo po operaciji pripeljali domov. Oskrba na domu se mi takrat ni zdela pretirano draga	Imel sem mamo, ki je veliko kadila, bila je v slabem stanju, zlomila si je kolk, ni mogla hoditi, imeli smo dve punci dve uri na dan preko oskrbe na domu, ki se mi takrat ni zdela draga	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
188	Zdaj vem, da tudi kosila nosijo, tako, da organiziran je dobro	Na Jesenicah je prevoz hrane na domu dobro organiziran	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
189	Zdi se mi, da imam to možnost samostojno odločati o stvareh. Vendar sem še vedno odvisna od moža, saj ga vprašam po njegovem mnenju	Moža vprašam za mnenje in pomoč	Vpliv
190	Nisem še prišla do take situacije, da bi se zgodilo, da bi se kdo drug odločal namesto mene	Vedno sem se odločala sama zase	Vpliv
191	Midva nisva tipična penzionista, da morava imeti ob 12h južno. Južno imava kadar jo imava	nisva tipična penzionista	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
192	Za kam iti na izlet, počitnice, na morje se z možem skupaj odločiva po želji in zmogljivosti	Z možem se skupaj odločava o počitnicah	Prosti čas in aktivnosti
193	Televizijske programe si sama izbiram	Televizijske programe si sama izbiram	Prosti čas in aktivnosti
194	Glede izbire obleke nimam problema	Sama izbiram svoje obleke	Vpliv
195	Imam sposobnost izraziti svoje mnenje	Znam izraziti svoje mnenje	Vpliv
196	Zelo redko grem na avtobus. Sem pa že šla	Redko grem na avtobus	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
197	Če sem računala skupi glede najinega penziona imava toliko penziona, da bo glih eden lahko šel	Z možem nimava dovolj financ, da bi lahko poskrbela za oba, ko bosta morala v dom	Delo in denar

	v Bergla (dom za stare), ta drug bo pa v skrinji v klet (smeh)		
I98	Mene pa moram reči, da imam na Jesenicah toliko pacientov, da veš, da sem od vseh teh let dela v zdravstvenem domu neki dobrega naredila. To da se me ljudje spomnijo je res fajn, da nekdo še zdaj po enajstih letih vprašajo, če jaz še vedno delam na fizioterapiji. To je verjetno zaradi tega, ker sem se toliko pogovarjala. Včasih sem res presenečena ko v štacuni stojim pri blagajni in me nekdo vpraša »kako je v penzionu?«	Jeseničani me dobro poznajo, zaradi tega, ker sem delala v zdravstvenem domu	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
I99	Jaz gledam na to, da imam z vsemi dobre stike	Pomembno mi je, da imam z vsemi dobre stike	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
I100	Pa ne vem zdaj ali je to moč, da se ne kregamo, da malo pomirim, ko je mož hud. Od kar sva se poročila, ko smo z mojo mamo skupi živel sem bila skoz med dvema ognjema. Sem zmeraj v mes stopila, da se nismo neki skregal. To, da se nisva med sabo kregala, to je bilo dobro	Z mozem se dobro razumeva in se ne kregava	Vpliv
I101	Pa da lahko svoje vnuke pogledam to mi je dobro	Svoje vnuke lahko čuvam	Vpliv

Odprto kodiranje: Intervju z osebo J

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
J1	Na Jesenicah, v bloku	Živim v bloku na Jesenicah	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
J2	Zjutraj vstanem že zelo zgodaj, žena mi pripravi kavo	Vstanem zelo zgodaj, žena mi skuha kavo	Prosti čas in aktivnosti
J3	Jaz težko hodim, tako, da se ne sprehajam dosti. Zdaj imam pa težave s križem in kolkom. Hodim in stojim zelo malo, saj	Zaradi težav s križem in kolkom, sem slabe volje, saj me boli, ko stojim in hodim	Spremembe, ki jih je prinesla starost

	me boli. Mal sem slabe volje zaradi tega		
J4	Če imava zjutraj varstvo vnukov peljem ženo na Potoke. Počakam da se vnuka uštimata	Če čuvava otroke, peljem ženo na Potoke, kjer počakam, da se vnuka pripravita	Prosti čas in aktivnosti
J5	Potem greva z ženo domov, velikokrat greva tudi v trgovino	Z ženo greva v trgovino	Prosti čas in aktivnosti
J6	Po kosilu gledam rad televizijo, veliko ležim	Po kosilu gledam televizijo, veliko ležim	Prosti čas in aktivnosti
J7	Spat grem ob desetih. Včasih imam tudi težave s spanjem. Ampak ni še tako hudo	Spat grem ob desetih	Prosti čas in aktivnosti
J8	Jaz sem po cele dneve delal, saj sem imel privat firmo. Včasih sem od zjutraj do večera delal	Včasih sem cele dneve delal, saj sem imel lastno podjetje	Prosti čas in aktivnosti
J9	V hribe sem veliko hodil na Triglav in Mangart. Na koncu tedna pa v gmajno	Veliko sem hodil v hribe	Prosti čas in aktivnosti
J10	Če ne bi bilo varstva otrok ne vem kaj bi počel	Ne vem kaj bi počel, če ne bi čuval vnukov	Prosti čas in aktivnosti
J11	Prosti čas imam vedno	Vedno imam prosti čas	Prosti čas in aktivnosti
J12	Največ doma sedim	Doma sedim	Prosti čas in aktivnosti
J13	Gledam televizijo	Gledam televizijo	Prosti čas in aktivnosti
J14	če je kej za kuhat lahko pomagam. Ali če je kej za pripraviti pri kosilu	Lahko pomagam pri kuhanju	Prosti čas in aktivnosti
J15	Varstvo otrok na Potokih	Varstvo vnukov	Prosti čas in aktivnosti
J16	pitje kave s sinom	Pitje kave	Prosti čas in aktivnosti
J17	obisk štacune	Grem v trgovino	Prosti čas in aktivnosti
J18	obisk kavarne	Grem v kavarno	Prosti čas in aktivnosti
J19	Nikamor ne hodim	Nikamor ne hodim	Prosti čas in aktivnosti
J20	Povsod se peljem z avtom. Izpit za avto imam	Peljem se z avtom, imam vozniški izpit	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih
J21	Jaz težko, ker ne morem hodit	Ne morem hoditi	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih
J22	Skupaj z ženo se zmeniva kaj bova jedla	Z ženo se zmeniva kaj bova jedla	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih
J23	Če jaz kuham, žena pomiva posodo	Ko jaz kuham, žena pomije posodo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J24	Žena pospravlja, kadar želi	Žena pospravlja	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J25	Delo perila opravlja žena	Delo perila opravlja žena	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J26	Zaradi bolečin v hrbtenici se težko lotim popravit. Pa bi se jih rad	Zaradi bolečin v hrbtenici se težko lotim opravit	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih

J27	Najini otroci so že odrasli. Merkava pa vnuke, skoraj vsak dan	Skoraj vsak dan čuvava otroke	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J28	Pripravo za kosilo	Pripravim kosilo	Prosti čas in aktivnosti
J29	Jaz sem že prav žalosten, ker ne morem nič delati. Tamle neki delam, da stojim dve minuti se morem uvesti ali ležati. Pri vseh opravilih potrebujem pomoč	Žalosten sem, ker pri vseh opravilih potrebujem pomoč	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
J30	Inštalater centralne kurjave	Inštalater centralne kurjave	Delo in denar
J31	Za vikende sem rad hodil v hribe. Hoja	Rad sem hodil v hribe	Prosti čas in aktivnosti
J32	Nabiranje gob in jabolk. K sem bil manjši smo hodili robide nabirati in to je bilo redno	Nabiranje gob, jabolk in robid	Prosti čas in aktivnosti
J33	Igral sem tudi v gledališču 15 let. Če jaz ne bi šel v Nemčijo bi danes sigurno še igral. Poj sem šel pa v Nemčijo, in potlej nazaj prideš se je pa generacija zamenjala	Igral sem v gledališču	Prosti čas in aktivnosti
J34	Popravljanje stvari, šraubanje	Popravljanje stvari	Prosti čas in aktivnosti
J35	Uglavem rad grem ven, še posebej zjutraj	Rad grem ven, posebno zjutraj	Prosti čas in aktivnosti
J36	Kadar koli sem operiran grem v toplice	Po operacijah grem v toplice	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J37	Rad grem za kakšen dan na izlet. V Avstrijo ali pa v Portorož na kavo	Rad grem na enodnevni izlet v Avstrijo ali Portorož	Prosti čas in aktivnosti
J38	Najraje gledam športne televizijske programe in kriminalke. Kakšen film tudi rad pogledam in poljudnoznanstvene, National Geographic mi je zanimiv. Jaz pogledam kar vse športe tudi nogomet. Vse kar se premika. Pa če so naši športniki me zelo veseli	Rad gledam televizijo	Prosti čas in aktivnosti
J39	Jaz sem zdaj začel narodno glasbo poslušati. Ta nova mi ni všeč, ni melodije in nič jih ne razumem kar govorijo	Poslušam narodno zabavno glasbo	Prosti čas in aktivnosti
J40	Po kosilu mi žena naštima pir in sem v sobi s pirom. Sej ga imam tako celo popoldne k ga	Po kosilu spijem pivo	Prosti čas in aktivnosti

	pozabim popit. In mi je super		
J41	Ročne spretnosti. Vse sem lahko naredu od malerije do tišlarije. Zato me pa zdey tako jeza, ko more drug pridt vse pomagat	Jezi me, ker ne morem več doma popravljati. Sedaj pokličemo mojstre	Spremembe, ki jih je prinesla starost
J42	Nimava računalnika, sem se že mislil naučiti. Za dolgčas je računalnik dober. Ta mlad so itak vsi na temu	Želim si naučiti uporabljati računalnik	Prosti čas in aktivnosti
J43	Mogoče bi začel šivat. Moja mama je včasih šivala in zdajle ko ne morem glih hodt bi se rad nauču šivat. Tamle v omari imam eno spalno srajco k jo morem zašit, samo prej morem poštudirati kako. Šival pa ne bi na roke to znam, tako na stroj	Začel bi šivati s šivalnim strojem	Prosti čas in aktivnosti
J44	V kino bi šel, če bi zaživel na Jesenicah	V kino bi šel	Prosti čas in aktivnosti
J45	V gledališče bi tudi šel	Šel bi v gledališče	Prosti čas in aktivnosti
J46	Živim z ženo	Živim z ženo	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
J47	Družim se z družino, kolegi, prijatelji	Družim se z družino, kolegi, prijatelji	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J48	Mene iz povsod kličejo iz Kopra iz Štajerske. Enega prijatelja imam k je paraplegik in me vsak teden pokliče kako se počutim	Imam redne telefonske stike s prijatelji	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J49	Midva nisva z nobenu skregana. To je v redu	Z drugimi imava dobre odnose	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J50	Po druženju s prijatelji se počutim dobro. Jaz sem zelo rad v družbi. Če je ta prava. Rajši sem v družbi kot doma	Po druženju se dobro počutim, raje sem v družbi kot doma	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
J51	Jaz kamor koli grem me vsi poznajo, zaradi službe, ki sem jo imel. Saj sem toliko delal po bajtih. Drugače pa poznam veliko pobov s katerimi sem skupaj delal na Jesenicah	Poznam veliko ljudi	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J52	Jesenice so majhne. Včasih smo se vsi poznal	Včasih smo se vsi na Jesenicah poznali	Povezanost v skupnosti

J53	Zelo rad se dobim s prijateljem iz srednje šole – sošolcem. Pa se dobiva na pijači ali pa se kje srečava	Rad grem na pijačo s sošolcem iz srednje šole	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J54	Sin pride na kufe in na klepet k nama na obisk	Sin pride na obisk	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J55	Če grem sam hodim v Zvončka ali v Bulija – gostilni	Sam hodim v gostilne	Prosti čas in aktivnosti
J56	Če greva pa z ženo skupi je pa ali Mercator ali Špar. Toliko, da se nekam usedeva. Dokler bom imel za kufe in za pir bo že hodil ven. Toliko, da kakšnega srečaš ko greš ven. Lansko leto poleti sva šla na pijačo k Šparu in sva prišla šele popoldne domov tako se zaklepetava	Z ženo hodiva v bare, kjer se zaklepetava	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J57	Ni tiste kolegalnosti več	Ni več kolegalnosti	Povezanost v skupnosti
J58	Ljudje se družijo samo ob pijači ali pa ne	Ljudje se družijo samo ob pijači ali pa ne	Povezanost v skupnosti
J59	Ženi, sinu in hčeri	Zaupam ženi, sinu in hčeri	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
J60	Zdravja. Jaz sem trikrat prebolel raka	Želim si zdravja, trikrat sem prebolel raka	Pomembni življenjski dogodki
J61	Želim si tudi hoditi. Da bo operacija hrbtenice februarja uspela	Februarja bom imel operacijo hrbta	Pomembni življenjski dogodki
J62	Na to ne mislim, probam pa ostati pozitiven	Poskušam ostati pozitiven	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
J63	Denar	Denar je pomemben	Delo in denar
J64	Ampak ta najbolj je zdravje. Poj je sigurno vse lepše. Če ne moreš hoditi ne moreš nič. Jaz pravim če je takole, da lahko vsaj hodim do avtomobila pa nazaj je še dobro. Samo da ne bo hujše	Najbolj pomembno mi je zdravje, da lahko hodim do avtomobila in nazaj.	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
J65	Na Jesenicah grem lahko na kufe v kavarno	Lahko grem na kavo v kavarno	Prosti čas in aktivnosti
J66	Lahko se družim in pogovarjam s kolegi	Lahko se družim s kolegi	Povezanost v skupnosti
J67	Vse želje povezane s fizično zmogljivostjo, saj težko hodim	Želim si biti bolj fizično zmogljiv, saj težko hodim	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
J68	Najbolj bi bilo, da bi vsak star človek ostal doma.	Starejšim priporočam oskrbo na domu	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem

	Če ima star človek možnost oskrbe na domu bi jo sigurno priporočal vsakemu		organiziranju oskrbe v skupnosti
J69	Če pa to ne laufa potem pa v dom. Vsak se bran doma za stare, saj pravijo tako, da greš tja umret	Noben si ne želi iti v dom, saj pravijo, da greš tja umreti	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
J70	Čeprav naša sosedja je šla čist zdrava v dom. Ona je tako zadovoljna v domu, saj je bila tukaj sama, gor je pa imela družbo. Sicer pa moraš biti za to, družabna	Za dom moraš biti družaben	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
J71	Jaz se zmeraj zase sam rad odločam ne da imam sugestijo. Če se jaz odločim, da bom šel ven bom šel ven	Rad se sam odločim če bi šel ven. Če želim iti ven, grem	Vpliv
J72	Na šihu sem se lahko sam odločal	V službi sem se lahko sam odločal	Vpliv
J73	Pri meni so se pa drugi odločal glede operacij, terapij. Po večini zdravniki. Če me je dohtar vprašal, če sem za to. Kaj naj rečem, da nisem za to. Če ste reku, da je treba zrezat, kaj naj jaz naredim. Čeprav nebnemu ni fajn da ga režejo. Ampak če je tko. Je tko	Pri zdravstveni oskrbi zaupam zdravnikom.	Vpliv
J74	Za počitnice se skupaj odločiva ni tako, da bi kdo prevladal. Sva z ženo že petdeset let skupaj, tako da je zdaj že tako, da obadva isto reče in je mene že prav strah	Za počitnice se z ženo skupaj odločava	Prosti čas in aktivnosti
J75	Jaz imam malo več kot 500 EUR penziona, tako da si ne morem privoščiti samoplačniške operacije hrbtenice, ki stane več kot 10.000 EUR	Z nizko pokojnino si ne morem privoščiti operacije hrbtenice, ki jo potrebujem	Delo in denar
J76	Da. Jaz sem vam že povedal kako me ljudje poznajo na Jesenicah. Kako se ljudje spomnijo name. Kako sem jim veliko pomagal. Tako, da se mi zdi, da je odgovor ja. Mene pa teli	Poznam veliko ljudi za katere sem delal in ki sem jih imel na praksi	Povezanost v skupnosti

	ta mladi ustavijo, k sem jih imam na praksi in se spomnijo name		
J77	Sam se lahko odločam o tem s kom se bom družil, kdo bo prišel k men na obisk in kakšen bo ta odnos	Sam se odločam s kom se družim	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

Odprto kodiranje: Intervju z osebo K

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA
K1	V Sloveniji živim v stanovanju	Živim v stanovanju	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
K2	Imam pa tudi hišo v Srbiji, kjer se redno vračam v rojstni kraj	Imam tudi hišo v Srbiji, kamor se redno vračam	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
K3	Zjutraj vstanem okrog devetih, potem se umijem, spijem belo kavo in vzamem zdravila za pritisk	Vstanem okrog 9.00, zajtrkujem in vzamem zdravila	Prosti čas in aktivnosti
K4	Potem grem v trgovino, nabavljati potrebščine za preživetje (hrano). Najraje hodim v Evrospin in Lidl	Grem v trgovino	Prosti čas in aktivnosti
K5	Potem grem k zdravniku, če sem naročen	Grem h zdravniku	Prosti čas in aktivnosti
K6	Potem pa v lekarno po zdravila	Grem v lekarno po zdravila	Prosti čas in aktivnosti
K7	Okrog dvanajstih imam južno, nato se sprehajam po mestu kakšno uro ali dve. Sprehajam se od bolnice pa do občine	Okrog 12.00 imam kosilo. Po kosilu grem na sprehod	Prosti čas in aktivnosti
K8	Ko pridem domov počivam, kakšno uro ali dve spim	Ko pridem domov, 1 ali 2 uri počivam	Prosti čas in aktivnosti
K9	Potem spijem popoldne kavico in grem špancirat ali pa k sestri, hčerki na obisk	Popoldan spijem kavo, sam ali s sestro ali hčerko	Prosti čas in aktivnosti
K10	Včasih me prijatelj povabi na kosilo, nato mu jaz to uslugo vnem ter mu jaz pripravim kosilo. Tako se družimo ter klepetamo. Družimo se ali pri njemu doma ali pa pri meni doma v stanovanju	Včasih me prijatelj povabi na kosilo, včasih jaz njega. Družimo se v stanovanju	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K11	Ko pridem zvečer domov od prijatelja ali sprehoda	Večerjam okrog pol osmih	Prosti čas in aktivnosti

	si naredim večerjo okrog pol osmih		
K12	Po večerji umijem sobe, gledam televizijo, potem zaspim	Po večerji se umijem, gledam televizijo in zaspim	Prosti čas in aktivnosti
K13	Delovno in mučno. V šolo smo hodili peš, živeli smo zelo siromašno. Bilo je hudo	Živelimo smo zelo siromašno	Pomembni življenjski dogodki
K14	Mučili smo se, nismo meli za obleč, niti za čevlje nismo meli	Nismo imeli denarja za obleče in obuvala	Delo in denar
K15	Denarja nismo imeli. Nikamor nismo šli. Revščina, drugačno življenje	Živelimo smo v revščini	Delo in denar
K16	kolesarim, vozim se z motorjem, grem na obiske, grem v mesto v trgovino	Kolesarim, vozim motor, grem na obiske, grem v trgovino	Prosti čas in aktivnosti
K17	od dveh do štirih	Od dveh do štirih imam prosti čas	Prosti čas in aktivnosti
K18	Poleti po navadi počivam potem pa delam na vrtu	Poleti počivam in delam na vrtu	Prosti čas in aktivnosti
K19	V Srbiji grem največkrat gledat nogometne tekme. Tam se družimo s kolegi	V Srbiji obiskujem nogometne tekme, kjer se družim s kolegi	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K20	V Sloveniji hodim na kavice k prijateljem in klepetam	V Sloveniji se družim s prijatelji ob kavi	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K21	Rad hodim na sprehode in obiskujem prijatelje	Rad se sprehajam in obiskujem prijatelje	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
K22	Poleti hodim v toplice	Poleti grem v toplice	Prosti čas in aktivnosti
K23	Družim se z upokojenci. Hodim na izlete z upokojenci	Družim se z upokojenci, z njimi hodim na izlete	Povezanost v skupnosti
K24	Veliko se ukvarjam z delom na vrtu, psom in hranjenjem kokoši	Veliko sem na vrtu, skrbim za psa in kokoši	Prosti čas in aktivnosti
K25	Delo na vrtu in delo na dvorišču	Delo na vrtu in na dvorišču	Prosti čas in aktivnosti
K26	Velikokrat grem k zdravniku	Večkrat grem h zdravniku	Prosti čas in aktivnosti
K27	položnice plačujem na pošti in banki	Na banki in pošti plačujem položnice	Formalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K28	uporabljam avto in avtobus	Uporabljam avtomobil in avtobus	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravih
K29	Veliko se peljem z motorjem s kolesom in traktorjem	Uporabljam motor, kolo in traktor	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravih
K30	Poskrbim da imam vse, da imam vso hrano, česen, krompir, papriko, paradižnik.	Poskrbim, da imamo domačo vrtno hrano	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravih

K31	Za zimo pripravimo drva za kurjavo, jaz jih sekam, če ne dobim delavce, drugače pa skupaj z delavci sekamo	Če ne najdem delavcev, sam poskrbim za drva za kurjavo.	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
K32	Vse poskrbimo zase glede hrane papriko, paradižnik vlagamo	Papriko in paradižnik doma vlagamo	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
K33	Žena in jaz pomivava posodo	Oba z ženo pomivava posodo	Prosti čas in aktivnosti
K34	Imava rada pospravljen	Rada imava pospravljen	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
K35	Oba pospravlja z ženo, največkrat sem to jaz. Pometam, pucam avto	Oba z ženo pospravlja. Jaz pometam in čistim avtomobil	Prosti čas in aktivnosti
K36	Ko je čas za to	Pospravljam ko je nujno	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
K37	V pralnem stroju, žena ga zlika oz. posuši in pospravi	Žena posrbi za čista oblačila	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
K38	Žena ureja, kar je njena dolžnost, jaz popravljam kar je potrebno z moje strani – težka dela pri bajti. Premikati omare, pucanje parketa, čiščenje oken, pomivanje stopnic	Z ženo imava razdeljena domača opravila. Jaz opravljam težja fizična dela	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
K39	Jaz ne skrbim za nobenega več, otroci so že zrasli	Ne skrbimo za nobenega, otroci so že odrasli	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K40	Sam skrbim za živali, za vrt, sam orjem in sejem	Skrbim za živali in vrt	Prosti čas in aktivnosti
K41	Težko delo, ko je potrebno nekaj dvigniti, da preneseš ali pri nabiranju krompirja, jabolk, sliv	Pomoč potrebujem pri težkih fizičnih delih	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
K42	Pomoč potrebujem pri naročanju k zdravniku in napotitve k specialistu	Pomoč bi potreboval pri naročanju k zdravniku	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
K43	Pri prevozu mi pomagata hčerki, če rabim plinsko bombo mi jo pripeljejo, saj je težka za nositi	Pri prevozu mi pomagata hčerki	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opravilih
K44	Šolal sem se za mizarja	Mizar	Delo in denar
K45	V prostem času sem bral	Branje	Prosti čas in aktivnosti
K46	gledal televizijo	Gledam televizijo	Prosti čas in aktivnosti
K47	igral nogomet	Igral nogomet	Prosti čas in aktivnosti
K48	gledal vaške tekme	Gledal vaške tekme	Prosti čas in aktivnosti
K49	ob sobotah in nedeljah sem bil lovec	Čez vikende sem bil lovec	Prosti čas in aktivnosti
K50	Rad grem na obisk ali na praznovanja, npr. poroka ali kakšen rojstni dan	Rad grem na obisk in na praznovanja	Življenjske vrednote in osebne značilnosti

K51	ali pa grem enkrat ali dvakrat na tržnico. Včasih kaj kupim, včasih kaj prodam	Obiskujem tržnico kjer kaj kupim ali prodam	Prosti čas in aktivnosti
K52	Največ me zanimata računalnik in televizija	Zanimata me računalnik in televizija	Prosti čas in aktivnosti
K53	Največkrat berem revije, novice ali dnevnik	Berem revije, gledam novice in dnevnik	Prosti čas in aktivnosti
K54	Ponosen sem na prireditve, poroke, proslave. So zame dogodivščine. Veliko se družim z lovskimi prijatelji, gremo tudi na zabave. Lovska družina ali upokojske zabave	Prireditve, poroko, proslave so zame dogodivščine. Družim se z lovskimi prijatelji in udeležujem se upokojskih zabav	Povezanost v skupnosti
K55	Hitro se vse zmenim	Hitro se vse zmenim	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
K56	Da kakšno majčkeno stvar popravim v hiši, v avtu, v garaži	Popravljam stvari v hiši, garaži, avtu	Prosti čas in aktivnosti
K57	Udeležil bi se katere koli predstave, oz. dogodka v dobrem namenu	Udeležim se predstav, dogodkov	Povezanost v skupnosti
K58	Živim z ženo	Živim z ženo	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
K59	Družim se pa z najbližjimi prijatelji in sorodniki	Družim se s sorodniki in bližjimi prijatelji	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K60	Najprej se z vsemi želim pogovoriti iz oči v oči. Stike s prijatelji vzdržujem osebno	Stike s prijatelji vzdržujem osebno, pogovarjam se iz oči v oči	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
K61	preko telefonskega pogovora	Stike vzdržujem preko telefona	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K62	računalnika. Pokličemo se tudi preko Facebooka	Pokličemo se tudi preko Facebooka	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K63	Druženje za mene pomeni veliko	Druženje mi pomeni veliko	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
K64	hočem se z vsemi družiti, ni važno kakšen je človek važno je, da je prijazen in družaben	Hočem se družiti z vsemi	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K65	po druženju se počutim dobro	Po druženju se počutim dobro	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
K66	Prijatelji mi povejo nova obvestila, me počastijo, povabijo me na obisk, skupaj se peljemo z avtomobilom, ali pa hodimo na sprehode, s svojo osnovnošolsko generacijo hodimo na nogometne tekme	Prijatelji mi veliko povedo, me počastijo, se peljemo z avtomobilom, hodimo na sprehode, nogometne tekme	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

K67	Stike imam s sorodniki, sosedi, prijatelji	Stike imam s sorodnik, sosedi, prijatelji	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K68	Druženje poteka pri meni doma, na tekmah, na veselicah, ali pri njih doma	Družimo se doma, na tekmah, veselicah	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K69	Druženje je odvisen od časa, ki ga imam na voljo	Druženje je odvisno od časa, ki ga imam	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K70	Jaz sem dosti povezan s svojimi znanci in prijatelji	Povezan sem z znanci in prijatelji	Povezanost v skupnosti
K71	Kakšne malenkosti si tudi pomagamo. Veliko imam prijateljev ki pridejo k meni po nasvet. Pomagam jim pri prevajanju iz srbohrvaščine v slovenščino. Če vejo kaj boljše od mene jih sprašujem po tem. Oni pa tudi mene	Med seboj si pomagamo in si delimo nasvete	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K72	Največ se lahko zanesem na sorodnike in dobre prijatelje. Hčerke, zetovi, žene in prijatelji v bližnjem sorodstvu	Zanesem se lahko na sorodnike in bližnje prijatelje	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K73	Soseda lahko pokličem za pomoč	Za pomoč lahko pokličem soseda	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K74	Zaupam pa samo svojcem hčerkam in vnukinjam	Zaupam samo svojcem, hčerkam in vnukom	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe
K75	Želim si, da sem zdrav	Želim si zdravja	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
K76	Predstavljam si zelo težke čase, saj se staram. Predstavljam si, da ne bom več sposoben za delo in bom bolj utrujen	Staranje prinaša težke čase, ko ne bom več sposoben za delo in bom utrujen	Spremembe, ki jih je prinesla starost
K77	Jaz se povsod rad vključim. Tudi če nočeš se z mano pogovarjati, se rad priključim. Tako, da me v skupnosti cenijo	Rad se vključujem in v skupnosti me cenijo	Povezanost v skupnosti
K78	Mlado družino, da bi mi pomagala, jaz bi njim pomagal oni meni. Da bi mi pri zdravju in pri gospodinjstvu pomagali	Želim si, da bi imel mlado družino, ki bi mi pomagala pri zdravju in v gospodinjstvu	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
K79	Na Jesenicah ne morem dobiti pohištva ali orodja, po to grem v večje mesto, da dobim kar želim. Tam kjer je več trgovin in imajo večje zalogo	Pohištvo in orodje dobim le v večjih mestih. V Jesenicah tega ni	Potrebe po pomoči pri vsakdanjem življenju in opraviilih

K80	Če se z ženo odločiva, da do smrti živiva na Jesenicah, bi si želel, da mladina prihaja k meni. Kar bi jaz lahko bi jim pomagal finančno, v zameno, da bi oni men pomagali pri zdravstvenem stanju	Želim si, da bi nama z ženo, v zameno za plačilo, mladi pomagali	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
K81	Največ bi potreboval zdravje	Potreboval bi zdravje	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
K82	in dobro družbo	Potreboval bi dobro družbo	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
K83	ter udeležbo mladih	Potreboval bi mlado družbo	Dolgotrajna oskrba - ideje in želje po drugačnem organiziranju oskrbe v skupnosti
K84	Pomembne odločitve so glede ureditve hiše in stanovanja	Odločitve glede stanovanja so pomembne	Prejšnja bivališča in trenutno stanovanje
K85	Vedno sem se pred pomembno odločitvijo posvetoval z mladimi ali tistimi, ki boljše vedo. Na koncu se jaz odločim ampak vprašam za nasvet. Kupim tudi stvari, ki so drage, če pravijo drugi da je predmet kvaliteten	Pred pomembnimi odločitvami se posvetujem z mladimi in strokovnjaki. Na koncu je to moja odločitev	Vpliv
K86	Moji bližnji sorodniki so priskočili na pomoč, ko je mati umrla. Pomagali so mi pri pogrebščini in organizaciji pogreba. Namesto mene so mi pomagali. Ker me ni bilo so me nadomestili. Zato jih cenim	Bližnji sorodniki so mi pomagali pri pogrebščini in organizaciji, ko je mati umrla. Zelo jih cenim	Vpliv
K87	Sam se odločim, po svoji želji, kar si želim to se odločim	Sam se odločam	Življenjske vrednote in osebne značilnosti
K88	Da, tisto kar mi je všeč si kupim	Kar mi je všeč, si kupim	Vpliv
K89	Da, z denarjem nimam težav, imam ga dovolj	Z denarjem nimam težav	Delo in denar
K90	Ljudje me zelo spoštujejo in so ljubosumni na moje življenje	Ljudje me spoštujejo	Neformalni stiki, viri pomoči in oskrbe

K91	Sam odločam o tem s kom bom imel stike. Družim se z vsakim ki je pošten do mene	Sam se odločam o tem, s kom bom imel stike	Vpliv
-----	---	--	-------

PRILOGA D: OSNO KODIRANJE

1. ZNAČILNOSTI VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA STARIH LJUDI

1.1 PREJŠNJA BIVALIŠČA IN TRENUTNO STANOVANJE

- A1: Živim na Plavžu v lastnem stanovanju v stolpnici
- A5: Živim sama in imam dovolj prostora
- A23: Rodila sem se v Nemčiji, mama je bila tja izseljena
- A27: Živela sem na Dolenjskem
- A28: Do tretjega razreda sem živela na Dolenjskem
- A52: Živim sama
- B1: Živim na Jesenicah v stanovanju v stolpnici
- B12: Sem iz Bosne
- C1: Živim v domu Franceta Bergelja na Jesenicah
- C27: V Ljubljani sem imela v lasti garsonjero
- C28: Po upokojitvi sem prodala stanovanje, da sem šla v Indijo
- C29: Tri leta sem živela v Indiji
- C30: Živela sem pri sinu v Ljubljani
- C31: Živela sem pri eni gospe
- C32: Rada sem opazovala Stol v prejšnjem stanovanju
- D1: Živim v stanovanju na Jesenicah
- E1: Živim v stanovanju na Koroški Beli
- E17: Sem iz Bosne
- E32: V Bosni je bila revščina, v Sloveniji sem si kupil čevlje
- F1: Živim v domu za stare
- F47: Živela sem z možem
- G1: Živim v stanovanju na Jesenicah
- G16: Rojena sem bila na Hrvaškem
- H1: Živim v stanovanju na Jesenicah
- H11: Odraščal sem v trenutnem stanovanju
- I1: Živim v stanovanju na Jesenicah
- J1: Živim v bloku na Jesenicah
- J46: Živim z ženo
- K1: Živim v stanovanju
- K2: Imam tudi hišo v Srbiji, kamor se redno vračam
- K58: Živim z ženo
- K84: Odločitve glede stanovanja so pomembne

1.2 POMEMBNI ŽIVLJENJSKI DOGODKI

- A24: Kot otrok sem komaj preživela vožnjo v Slovenijo, izmed 27 otrok v transportu nas je preživel 6
- A25: Ko sem se vračala z mamo iz izgnanstva v Slovenijo, ljudje nismo imela ne za jest ne za pit
- A26: Vsi otroci smo imeli gliste
- A29: Na Jesenice smo prišli, da bi preživeli, ker je oče dobil zaposlitev v Železarni
- A31: V šolo sem šla s šestimi leti
- A32: Hodila sem na nižjo gimnazijo
- A33: Iskala sem šolo blizu doma
- A34: Oče pričakoval, da bom študirala metalurgijo
- A35: Nisem želela delati v Železarni in sem se uprla očetu
- A37: Obiskovala sem pedagoško šolo
- A38: Pri dvajsetih sem končala višjo šolo
- A39: Dobila sem službo, kot štipendistka
- A40: Poročila sem se
- A41: Pri dvajsetih letih sem sprejela tri pomembne življenjske odločitve
- A64: Z nečakom in nečakinjo sem šla z ren-a-car-jem po Romuniji, čudovita izkušnja

- A66: Bila sem podžupanja na Jesenicah
- A170: Usmerila sem se v poklic, ki sem ga rada delala
- B15: V Slovenijo sem prišel s trebuhom za kruhom pri 14. letih
- B16: Na obali sem zaslužil za šolske potrebščine in se vrnil v Bosno
- B17: Pri 15. letih sem se preselil na Jesenice
- B18: Dobil sem delo v Železarni
- B19: Napredoval sem v delovodjo
- B20: Vsi bratje so se preselili na Jesenice
- B21: Železarna je potrebovala delovno silo
- B22: Poročil sem se
- B24: Ločil sem se
- B25: Ponovno poročil
- B46: Zgodaj sem se zaposlil
- C17: Rodila sem se v času vojne
- C18: Kot otrok sem doživela pomanjkanje hrane, oblek, itd.
- C20: Zgodaj sem se poročila
- C22: Naredila sem administrativno šolo
- C23: Ločila sem se
- C58: Delala sem v Ljubljani
- C59: Delala sem v cinkarni
- C60: Ločila sem se in odšla z otrokom v Litijo
- C61: Delala sem v Avtokomers
- C62: Delala sem na Raziskovalni skupnosti Slovenije
- C63: Delala sem v centru za Proučevanje
- C123: Načrtovala sem odhod v dom, pripravila sem se
- E18: V Slovenijo sem prišel mlad, nisem mogel dobiti punce, ker niso hotele Bosanca
- E20: Ko sem kupil motor, so me začele gledat punce
- E21: Ko sem srečal svojo sedanjo ženo, so bili obojni starši proti zvezi
- E22: Najini starši so bili proti najini poroki
- E23: Z ženo sva imela skromno poroko
- E24: V gostilno smo šli s fičotom, nimava niti slike, slikarja je bilo sram priti na najino poroko
- E25: Ženina mama ni bila zadovoljna z mano sprva, nato sem ji postal všeč
- E26: Tudi moji mami je sedaj moja žena zelo všeč
- F7: Imela sem pestro življenje
- F8: Dobila sem otroke
- F10: Veliko je bilo tudi trpljenja
- F11: Veliko in težko sem delala v življenju
- F13: imela sem čez dvajset leti delovne dobe
- F14: Delala sem na Koroški Beli in Javorniku
- F15: Že prvi mesec so me zaposlili, kot poslovodkinjo
- F16: Moja zadnja služba je bila na Jesenicah
- G17: Kot otrok sem morala delati na polju, po šoli se nisem igrala kot drugi otroci
- G18: Po srednji šoli sem se zaposlila
- G19: Pri triindvajsetih letih sem se poročila
- G20: Ko sem bila mlada sem rada hodila ven
- G43: Ko sem bila mlajša na vasi nismo imeli veliko izbire za dejavnosti
- G44: Ob nedeljah sem kot majhna hodila k maši
- G45: Kot otrok sem imela celo poletje delo na polju
- G46: Na morje sem prvič šla, ko sem začela delati, kot medicinska sestra
- G66: Moj brat je pokojni
- G72: Oče in brat sta že pokojna
- H12: V življenju sem menjal veliko del
- H14: Zaradi bolezni sem prej šel v pokoj
- I7: Študirala sem farmacijo, vendar sem študij opustila
- I8: Sprejeta sem bila na študij fizioterapije, čeprav me ni zanimala
- I9: Nimam voznškega izpita, saj sem delala blizu doma 40 let

- J60: Želim si zdravja, trikrat sem prebolel raka
- J61: Februarja bom imel operacijo hrbta
- K13: Živeli smo zelo siromašno

1.3 DELO IN DENAR

- A36: Ko sem izbirala šolo, sem bila pozorna, da je bila zraven štipendija
- A42: Bila sem učiteljica na Prežihovem Vorancu
- A43: Učila sem
- A44: Ravnateljica
- A106: Učiteljica
- A178: Ne skrbi me za denar
- A181: Če mi je nekaj všeč v tistem trenutku kupim
- A182: Imam dovolj veliko pokojnino, da sem neodvisna
- B14: Ko sem bil otrok nismo imeli denarja za preživetje
- B66: Potrebna je dobra penzija že za osnovne dobrine
- C24: V Ljubljani sem lažje našla službo
- C124: Do enega leta si bom sama plačevala dom s penzijo
- C79: Nimam dovolj visoke penzije, da bi imela enoposteljno sobo v domu
- D25: Trajnik plačuje vse najine stroške, da nama ni treba skrbeti
- D71: Najino stanovanje je namenjeno zamenjavi za oskrbo v domu
- D77: Imam denar
- E47: Šofer
- E86: Upam, da bodo penzije redne
- E90: Za se kvalitetno preživljat potrebuješ penzion
- F25: Trgovka
- G21: Sem medicinska sestra
- G42: Medicinska sestra
- G104: Imam dovolj denarja
- H13: Natakari
- H33: Bil sem natakari
- H67: Ne živim razsipno in mislim na smrt. Ko umrem, nočem biti v breme otrokom
- I26: Večino denarja daja za hrano
- I37: Fizioterapevtka
- I76: Najpomembnejše je, da imaš penzion, da te ne skrbi, če boš lahko preživel
- I97: Z mojem nimava dovolj financ, da bi lahko poskrbela za oba, ko bosta morala v dom
- J30: Inštalater centralne kurjave
- J63: Denar je pomemben
- J75: Z nizko pokojnino si ne morem privoščiti operacije hrbtenice, ki jo potrebujem
- K14: Nismo imeli denarja za obleče in obuvalo
- K15: Živeli smo v revščini
- K44: Mizar
- K89: Z denarjem nimam težav

1.4 SPREMEMBE, KI JIH JE PRINESLA STAROST

- A63: Včasih sem veliko potovala, sedaj ne morem več slediti skupini
- A84: Starejša, kot sem, manj mi je pomembno, da je vse pospravljeno
- A95: Ne morem več dvigovati težkih stvari zaradi zdravstvenih težav
- A96: Zaradi kapi imam težav z vidom
- A158: Zaradi starosti ne morem več prehoditi vsega in se z avtom peljem čim dlje
- D15: Včasih sem šla s firmo na zabavo ali ples
- D16: Včasih sem hodila na izlete
- D17: Včasih smo hodili z družino vsako soboto na piknike, igrali smo tenis, medvema
- D22: Ne maram več dolgih poti

- D24: Trenutno sem bolj slaba, kadar sem dobra, grem rada ven
- F53: Rada bi hodila na sprehode, ampak zaradi težav s hojo ne morem
- F63: Imam zdravstvene težave z nogo
- F66: Sem pozabljiva
- G40: Oba z možem sva še pri močeh
- G56: Ko sva bila z možem mlajša, sva potovala tudi bolj daleč
- G57: Odkar sva z možem starejša greva raje na bližje destinacije
- G58: Ko prekoračiš 50 let, vsako leto čutiš, da si manj sposoben
- G75: Starejši kot si, ožji je tvoj socialni krog
- G85: Mislim, da bom potrebovala vedno več časa za narediti stvari, starejša kot bom
- G86: Prišel bo čas, ko ne bom več zmogla vsega
- H44: Če bi bil mlajši bi počel več stvari, sedaj zmoremo manj, smo že naredili, kar smo želeli
- H51: Krog prijateljev se oža starejši, kot si
- H54: Prijatelj imam vedno manj in jih ne obiskujem več, saj je to vedno težje zame, da kam grem
- H57: Veliko prijateljev je mrtvih, imaš manj izbire za ljudi
- I16: Upokojenci imamo prosti čas 24 ur na dan
- I31: Mož je včasih pral perilo, danes ne more zaradi težav s hrbtom
- I34: Včasih sem cel teden delala, čez vikend pa še pospravljala doma, ko postaneš star tega ne zmoreš več
- I35: Včasih sem bila zelo stroga s čistočo, vse spucala, speglala, sedaj ne zmorem več toliko in mi je to postalo manj pomembno
- I68: Pred upokojitvijo je bilo več zabav s prijatelji
- J3: Zaradi težav s križem in kolkom, sem slabe volje, saj me boli, ko stojim in hodim
- J41: Jezi me, ker ne morem več doma popravljati. Sedaj pokličemo mojstre
- K76: Staranje prinaša težke čase, ko ne bom več sposoben za delo in bom utrujen

2. DEJAVNOSTI STARIH LJUDI

2.1 PROSTI ČAS IN AKTIVNOSTI

- A2: Jutro je moj najljubši del dneva, ko tudi potelovadim, zaradi težav s hrbtenico
- A3: Zajtrkujem
- A4: Križanke so mi zelo pomembne in jim namenim veliko časa
- A6: Pospravim le, ko dobim obiske, drugače imam kar razmetano
- A7: Hodim ob Savi
- A9: Na Plavškem travniku smo vsi mimoidoči okraševali smrekico, z bomboni in obeski, ki so pričakali novo let
- A10: Grem v trgovino po potrebi
- A11: Sama si skuham kosilo, jem veliko zelenjave in kaj sladkega na koncu
- A12: Imam popoldanski počitek
- A13: Različne obveznosti
- A14: Zvečer sem redko doma, imam glasbeni in gledališni abonma
- A15: Na Jesenicah je veliko prireditev, ki se jih udeležujem
- A18: Starim ljudem je bolj udobno doma, zato jih je težko spraviti ven
- A19: Mladi se ukvarjajo z mobiteli
- A20: Ne maram nadaljevanj, vendar zvečer rada pogledam romantične filme
- A45: Sodelujem z društvom upokojencev na Jesenicah in Zvezo prijateljev in mladine Jesenice
- A46: 15 let sem bila predsednica ZPM Jesenice
- A47: Prostovoljno sem sodelovala pri obnavljanju letovišča v Pineti za otroke
- A48: Pri društvu upokojencev sem bila zadolžena za proslave in prireditve
- A49: Ob ponedeljkih vodim enkrat na mesec družabna srečanja za ljudi z našega okolja
- A50: Odgovorna sem za kulturni del v društvu upokojencev
- A54: Imam polno opravil
- A56: Štrikam
- A57: Kvačkam
- A58: Preživljam čas z vnukinjo, kvartava in se igrava
- A59: Imam veliko prostega časa

- A62: Rada obiskujem operne predstave
- A89: Veliko sem čuvala vnuke
- A90: Vnuk ima posebne potrebe in sem ga čuvala
- A108: Skočil sem v tandem s padalom
- A109: Šla sem z balonom čez Ljubljano
- A110: Spustila sem se z ziplinom v Planici
- A111: Sprehodi
- A112: Organiziram dogodke
- A113: Poslušam glasbo
- A118: Udeležila bi se dejavnosti, ki so primerne mojim fizičnim lastnostim
- A119: V društvu upokojencev imamo veliko dejavnosti
- A121: Ne želim se učiti veččin na računalniku
- A127: Na sprehodih in dogodkih se družim z ljudmi
- A128: Hodim v gledališče, kino, prireditve
- A144: Želim iti na bungee jumping
- A148: Ne želim se vključiti v nove aktivnosti
- A150: Snemala sem videospot, z vami delam intervju
- A155: Na Jesenicah so možnosti za druženje, če so ljudje pripravljeni priditi
- A157: Želela sem prehoditi vse Slovenske alpske doline
- A175: Z otroci smo hodili na počitnice
- A176: Jaz in otroci smo radi v naravi
- B2: Zbudim se ob 6h
- B3: Spijem kavo
- B4: Gledam televizijo
- B5: Grem pred stolpnico na zrak
- B6: Doma skuham kosilo
- B7: Po kosilu imam počitek
- B8: Popoldne imam obiske
- B9: Pogovarjam se po telefonu
- B10: Večerjam ob sedmih
- B11: Spat grem po deveti
- B27: Prosti čas ima pred in po kosilu
- B28: Gledam fuzbal
- B29: Pred stolpnico se pogovarjam s sosedi in prijatelji
- B30: Šahiram
- B31: Kartam
- B32: Grem v trgovino
- B33: Kuham kosilo
- B34: Pospravljam, pomivam posodo
- B39: Rad kuham in dobro jem
- B43: Ne skrbim za vnuke
- B47: Igral sem fuzbal
- B49: V Bosni imam licenco za lovca
- B50: Želim se naučiti boljše streljati s puško
- B51: Ne bi se udeleževal dogodkov
- B74: Ne poslušam radija
- C3: Vstanem okrog šestih, pol sedmih
- C4: Kopalnica, postiljanje postelje, zračenje sobe
- C6: Eno zdravilo moram vzeti zgodaj zjutraj
- C8: Zajtrkujem
- C9: Ob devetih se začnejo krožki
- C10: Pletem
- C11: Imam kosilo
- C12: Po kosilu počivam
- C13: Berem
- C14: Rešujem križanke

- C15: Gledam televizijo, poročila redno
- C16: Spat grem po deseti uri
- C34: Rešujem križanke
- C35: berem
- C36: Gledam TV
- C37: Rada plavam s prijateljico bova hodili plavat
- C44: Ne pijem kave in čaja
- C46: Imam mlečni zajtrk in večerjo
- C64: Rada sem potovala
- C65: V Indiji sem prevajala iz hrvaškega jezika v slovenščino
- C66: Na televiziji rada gledam znanstvene teme
- C67: Gledam angleške programe na TV
- C68: Ne berem romanov, ampak bolj resne zadeve
- C69: Brala bom knjigo Don Kihot in iz nje prepisovala lepe misli v zvezek
- C70: Želim prebrati dela Marka Twain-a
- C72: V domu pletem, se pogovarjam, hodim na krožek ročnih del
- C73: najraje štrikam in pletem
- C74: Želim iti plavati v bazen v Kranju
- C76: Želela bi na glas poslušati klasično glasbo
- C96: Družim se v dnevnem prostoru
- C100: Rada bi predavala prebivalcem v domu o svoji izkušnji v Indiji
- C105: V domu berem, rešujem križanke, imam socialne stike
- C120: Okoli doma imamo možnost, da gremo ven, na sonce
- D2: Popijem tablete in vodo
- D3: Grem do trgovine
- D4: Peljem psa na sprehod
- D5: Ob dvanajstih imamo kosilo
- D6: Gledam TV
- D7: Sem na računalniku
- D8: Popoldne imava obiske, ali pa kam greva
- D10: Ob šestih imava večerjo
- D11: Hodim v gledališče
- D12: Občasno skuham kaj kosilo vnukom
- D13: Včasih sem delala na normo
- D21: Še vedno greva kam z možem, nazadnje sva bila v Strunjanu
- D23: Včasih sva čuvala vnuke, jih vozila po popoldanskih interesnih dejavnostih
- D30: Včasih sem kaj zašila
- D32: Včasih sem veliko šivala, ko se ni dalo še dobiti vsega
- D33: Fizično sem manj aktivna, kot mož, on več potelovadi
- D34: Rada berem, rešujem križanke in sudoku
- D35: Berem Gorenjski glas, Dnevnik in Novice
- D36: Hodila sem na računalniški tečaj na Ljudski univerzi
- D58: Z možem najbolj uživava, ko sva skupaj
- D63: Na Jesenicah bi si želela bazen, da bi šla plavat, da bi bil tudi zimski, saj so vsi oddaljeni
- E2: Vstanem ob sedmih
- E3: Popijem tablete
- E4: Pometem v hlevu
- E6: Zajtrkujem
- E7: Peljem na sprehod hčerkinega psa
- E8: Imam kosilo
- E9: Vsak dan imam popoldanski počitek
- E10: Grem do kolegov in kartamo
- E11: Jem večerjo
- E12: Zvečer gledam fuzbal na TV
- E14: Ni mi dolgčas, ker imam vse fuzbal kanale
- E15: Ob kartanju se zabavam

- E16: Z ženo greva popoldne kam na obisk in po trgovinah
- E28: Ko so bili otroci majhni smo hodili smučat, plavat
- E30: Vsako leto smo šli smučat, hčerki sta smučali, z ženo pa sva šla na tek na smučeh
- E31: Tek na smučeh sem se naučil v Sloveniji
- E33: Grem na sobno kolo in sprehod
- E34: Obiskujem prijatelje
- E35: Peljem psa na sprehod
- E36: Naredim vsaj dva kilometra hoje na dan
- E44: Otroci so starejši, ne potrebujejo varstva
- E48: Včasih sem veliko kolesaril
- E49: Naredil sem tečaj za nogometnega sodnika, bil sem trener za nogomet, bil sem veliko aktiven na tem področju
- E51: Treniram z utežmi
- E52: Nimam volje, da bi se učil na računalnik
- E53: Ne bi šel nikamor na športne vaje, jih naredim sam doma
- E54: Imam določene vaje, ki jih redno izvajam, dobil sem jih v toplicah
- E55: Zjutraj in zvečer naredim vaje
- E56: Ne morem teči, ampak moram biti aktiven, ker so mi zamenjali obe koleni
- E57: Če bi se v gasilnem domu izvajala dejavnost druženja s kartami ali šah bi se udeležil
- E58: Na Jesenicah veliko šahirajo, obstajajo možnosti za druženje ob šahu
- E62: Popijemo kavico ali šnops
- E63: Skupaj s prijatelji si naredimo malico
- E69: Druženje poteka doma
- E70: S sosedi se dobimo na kafetu enkrat na teden
- E84: Ne želim se vključiti v nove aktivnosti
- E88: Družim se s prijatelji
- E89: Lahko delam vse kar želim
- E94: Z ženo sva se včasih veliko ukvarjala z otroki
- E95: Redno sva se igrala z otroki
- E96: Z otroki smo risali, športali in sedaj nadaljujejo takšen ritem življenja
- E103: Žena mi ni prepovedala gledati fuzbala
- F2: Imam ustaljeno jutranjo rutino, da se umijem, oblečem, zajtrkujem
- F3: V domu se igramo igre, kot so domine, človek ne jezi se, šah
- F4: Po kosilu grem na sprehod
- F5: Družim se s stanovalci v skupnem prostoru v domu
- F6: Po večerji grem ležat
- F12: Navajena sem veliko hodit
- F17: Prosti čas preživljam v sobi ali skupnem prostoru
- F18: Štrikam
- F26: Rada sem hodila na koncerte
- F27: Hodila sem na pevske vaje
- F28: Pogrešam hojo
- F29: Rada gledam tv
- F30: Doma sem poslušala radio
- F31: Štrikam
- F33: Televizije ne gledam veliko
- F34: Veliko berem
- F38: Štrikam izdelke zase
- F45: Sinova me včasih prideta iskat in sem popoldne pri njih
- F46: Iz doma me sinova peljeta na izlet
- F58: V domu je pevski zbor, ampak so samo tisti, ki so že od začetka v njemu
- F60: Skupni prostori v domu so v redu
- G2: Zjutraj mi pripeljejo vnuke
- G3: Vnuke peljem v osnovno šolo
- G4: Po potrebi grem v trgovino
- G5: Nikoli ne izpustiva zajtrka z možem, to je najin obred

- G6: Z možem pospraviva, greva po nakupih
- G7: Okrog desetih spijsava kavo in kuhava kosilo
- G8: Ko je lepo vreme se zapeljeva, kam na lepše, greva na izlet v naravo
- G9: Imava kosilo
- G10: Po kosilu z možem počivava
- G11: Ob dveh grem po vnuke
- G12: Gledam oddaje po TV, Dnevnik je obvezen
- G14: Gledam resničnostne šove
- G15: Ob desetih grem spat
- G23: Z možem veliko hodiva
- G24: Trikrat na leto greva v toplice in na morje
- G25: Čuvam vnuke
- G26: Pečem
- G27: Pospravljaj
- G28: Gledam tv
- G33: Večje stvari pomijem na roke, drugače imava stroj
- G35: Raje pečem, kot kuham
- G38: Skupaj z možem skrbiva za vnuke
- G39: Sama skrbim za perilo
- G47: V službi sem veliko brala
- G48: Štrikam in delam prte
- G49: Včasih sem smučala, od poškodbe si ne upam več
- G50: Rada imam križanke
- G51: Veliko berem, gledam tv, kvize in kmetijo
- G52: Rada pečem
- G53: Pečem, pospravljaj
- G54: Čas namenim otrokom
- G55: Rada grem na sprehod
- G61: Rada se srečujem z bivšimi sodelavci
- G62: Prijateljica ima vikend v Kranjski Gori, se gremo zabavat tja
- G73: Če se sorodniki poročijo, gremo na poroko
- G84: Želim iti večkrat v toplice
- G89: Na Jesenicah se nimaš kje sprehajati
- G93: Lahko bi imeli balinanje
- G99: Sama se odločam o svojem prostem času
- G101: Z možem imava dve TV, da lahko vsak gleda, kar želi
- H2: Zajtrkujem
- H3: Po zajtrku grem v trgovino ali z ženo na sprehod
- H4: Kuham kosilo in sekam drva
- H5: Zakurim ogenj
- H6: Popoldne grem v trgovino
- H7: Zvečer sem na računalniku
- H8: Ob desetih grem spat
- H10: Ob nedeljah gostimo celotno družino za kosilo
- H15: Zaradi narave poklica nisem imel veliko prostega časa
- H16: Dopoldanska hoja
- H17: Toplice in morje
- H18: Kuhanje
- H19: Sekanje drv
- H20: Kurjenje ognja
- H21: Hoja
- H22: Brez nujnih opravkov
- H30: Čuvava vnuke
- H34: Včasih nismo imeli veliko aktivnosti
- H35: Nisem imel veliko prostega časa
- H36: Smučal sem in igral hokej

- H37: Nisem imel veliko prostega časa
- H38: Spremljal sem zimske športe
- H39: Zjutraj se z ženo razgibavava
- H40: Greva v toplice
- H41: Kuham
- H45: Ne vključujeva se nikamor, se izogibava prostor, kjer je veliko ljudi
- H66: Želim si še več tega, kar že imava
- I2: Ostaneva ob 5.00 in spijsava kavo
- I3: Peljeva otroke v šolo
- I4: Zajtrkujeva, prebereva časopis in greva v trgovino
- I5: Po kosilu gledava TV in razna domača opravila. Rešujem križanke, berem.
- I6: Ob 21.30 grem spat
- I10: Po službi sem skrbela za otroke. Zvečer sem bila utrujena
- I11: Rešujem križanke
- I12: Berem
- I13: Gledam televizijo
- I14: Kadim
- I15: Pijem kavo
- I17: Skrbiva za vnuke, jih voziva v šolo in na interesne dejavnosti
- I18: Zvečer pripravim 2 škatli cigaret in zraven gledam televizijska poročila
- I19: Varstvo vnukov
- I20: Obisk trgovine
- I21: Prevzem napotnic in receptov v zdravstvenem domu
- I22: Opravki na pošti
- I23: Po opravkih grem z avtom
- I24: Nimam voznškega izpita, pelje me mož
- I25: Pospravljam
- I27: Pomivanje posode
- I29: Pospravljam vsak drugi dan
- I30: Perem perilo
- I32: Skoraj vsak dan čuvava vnuke
- I39: Včasih smo vsako nedeljo igrali tarok
- I40: Ker sem edinka, sem skrbela za mamo
- I41: Hodila sem v gledališče in opero
- I42: Glasba je del mojega življenja, večina članov družine igra na instrumente
- I43: Ko sem imela službo in otroke, nisem imela posebnih aktivnosti
- I44: S športom se nisem ukvarjala. Rada sem čistila
- I45: Včasih sem šla s sodelavkami na kavo
- I46: Hodili smo ven, nabirali smo maline
- I51: Rešujem križanke
- I52: Berem lokalne časopise
- I55: Zjutraj prižgem radio, saj dobim občutek, da sva dva v stanovanju
- I59: Rada grem v gledališče
- I60: Nazadnje sem šla v kino na Jesenice z vnuki, bila sem razočarana
- I80: Nikamor se ne želim vključiti
- I82: Včasih smo hodili v kino, sedaj mi ni več všeč
- I92: Z možem se skupaj odločava o počitnicah
- I93: Televizijske programe si sama izbiram
- I101: Svoje vnuke lahko čuvam
- J2: Vstanem zelo zgodaj, žena mi skuha kavo
- J4: Če čuvava otroke, peljem ženo na Potoke, kjer počakam, da se vnuka pripravi
- J5: Z ženo greva v trgovino
- J6: Po kosilu gledam televizijo, veliko ležim
- J7: Spat grem ob desetih
- J8: Včasih sem cele dneve delal, saj sem imel lastno podjetje
- J9: Veliko sem hodil v hribe

- J10: Ne vem kaj bi počel, če ne bi čuval vnukov
- J11: Vedno imam prosti čas
- J12: Doma sedim
- J13: Gledam televizijo
- J14: Lahko pomagam pri kuhanju
- J15: Varstvo vnukov
- J16: Pitje kave
- J17: Grem v trgovino
- J18: Grem v kavarno
- J19: Nikamor ne hodim
- J28: Pripravim kosilo
- J31: Rad sem hodil v hribe
- J32: Nabiranje gob, jabolk in robid
- J33: Igral sem v gledališču
- J34: Popravljanje stvari
- J35: Rad grem ven, posebno zjutraj
- J37: Rad grem na enodnevni izlet v Avstrijo ali Portorož
- J38: Rad gledam televizijo
- J39: Poslušam narodno zabavno glasbo
- J40: Po kosilu pijem pivo
- J42: Želim si naučiti uporabljati računalnik
- J43: Začel bi šivati s šivalnim strojem
- J44: V kino bi šel
- J45: Šel bi v gledališče
- J55: Sam hodim v gostilne
- J65: Lahko grem na kavo v kavarno
- J74: Za počitnice se z ženo skupaj odločava
- K3: Vstanem okrog 9.00, zajtrkujem in vzamem zdravila
- K4: Grem v trgovino
- K5: Grem h zdravniku
- K6: Grem v lekarno po zdravila
- K7: Okrog 12.00 imam kosilo. Po kosilu grem na sprehod
- K8: Ko pridem domov, 1 ali 2 uri počivam
- K9: Popoldan pijem kavo, sam ali s sestro ali hčerko
- K11: Večerjam okrog pol osmih
- K12: Po večerji se umijem, gledam televizijo in zaspi
- K16: Kolesarim, vozim motor, grem na obiske, grem v trgovino
- K17: Od dveh do štirih imam prosti čas
- K18: Poleti počivam in delam na vrtu
- K22: Poleti grem v toplice
- K24: Veliko sem na vrtu, skrbim za psa in kokoši
- K25: Delo na vrtu in na dvorišču
- K26: Večkrat grem h zdravniku
- K33: Oba z ženo pomivava posodo
- K35: Oba z ženo pospravljala. Jaz pometam in čistim avtomobil
- K40: Skrbim za živali in vrt
- K45: Branje
- K46: Gledam televizijo
- K47: Igral nogomet
- K48: Gledal vaške tekme
- K49: Čez vikende sem bil lovec
- K51: Obiskujem tržnico kjer kaj kupim ali prodam
- K52: Zanimata me računalnik in televizija
- K53: Berem revije, gledam novice in dnevnik
- K56: Popravljam stvari v hiši, garaži, avtu

3. SOCIALNA MREŽA STARIH LJUDI

3.1 NEFORMALNI STIKI, VIRI POMOČI IN OSKRBE

- A8: Na Plavškem travniku najdem čas zase, se srečam z ljudmi, poklepetam, vidim pse
- A53: Skrben nečak in nečakinja, ki mi pomagata
- A55: Rada se srečujem z ljudmi
- A60: Sem sama, nisem osamljena
- A61: Na Ljudski univerzi n Jesenicah se udeležujem druženja ob Scrable-u
- A91: Najmlajša vnukinja pride k meni
- A107: Nekdanji učenci me pokličejo tršica
- A122: Imam dobre stike s svojimi sorodniki, skupaj praznujemo rojstne dneve in praznike
- A123: Moji otroci nimajo veliko časa
- A124: Po druženju sem izpopolnjena
- A125: Od ljudi jemljem samo njihovo dobro
- A126: Imam malo prijateljev, ampak dobre
- A130: Imam samo toliko stikov, kolikor jih lahko vzdržujem
- A131: imam stike z ljudmi različnih narodnosti
- A132: Sosedje skrbijo zame
- A139: Najbolj se zanesem nase
- A140: Računam na svoje otroke in prijateljice
- A141: Na pomoč pokličem otroke in prijateljice
- A142: Zaupam se otrokom in prijateljicam
- A180: Mož mi je pomagal izbirat obleke
- B13: Odraščal sem v veliki družini
- B23: Imam sina in hčer
- B52: Živim s hčerko
- B53: Družinski člani me obiščejo na domu
- B54: Pokličem družinske člane, ki ne živijo na Jesenicah
- B55: Lahko sem sam, druženje mi ne pomeni veliko
- B56: Drugi mi nudijo pomoč z nasveti
- B57: Enkrat tedensko, ali na 14 dni se družim z družino
- B58: Pogrešam stike s ljudmi, ki so pokojni
- B61: Zaupam se sinu
- C21: Imam sina
- C42: Vnukinja nima časa, ima tri otroke
- C77: Imam sostanovalko
- C80: Imam veliko sorodnikov
- C81: Z bratom ohranjam stike preko telefona
- C82: S sinom sem na telefonski vezi
- C84: Nimam posebno dobrih prijateljev
- C85: V življenju nisem imela veliko prijateljev
- C86: Ljudje mi pošiljajo pisma s članki, ki me zanimajo in jih berem
- C87: Imam stike z bivšimi sodelavci
- C88: Imam dve sestri na Jesenicah
- C89: Brat, sin in vnukinja so v Ljubljani
- C90: Sestri me enkrat do dvakrat tedensko obiščeta
- C91: V Žirovnici nisem imela dosti stikov
- C92: Moj stik je bila moja najemodajalka
- C93: V dom še opazujem okolico, zaenkrat še ne poznam veliko ljudi
- C98: Moji zaupniki so sin, snaha in sestre
- C99: V domu nimam še nobenega za pogovor
- C103: S sostanovalko se ne razumeva dobro, mislila sem, da bova prijateljici
- C107: Mož je želel bolj svoje življenje, ni se izšlo
- C110: Naredila sem napako, ko sem izrazila željo po sostanovalki
- C112: Ne vtikam se v nobenega, tudi jaz sem se vedno sama odločala
- C121: Vzgojena sem bila v družini, kjer se je vsak odločal zase, imeli smo svobodno izbiro
- C126: S sostanovalko sva v tišini

- C127: Z družinskimi člani imam dobre odnose
- C128: Sama se odločim s kom se bom družila
- D9: Grem k hčerki
- D14: Ko je bila mama še živa smo hodili k njej vsak dan
- D18: Nisem imela veliko poleg službe in družine
- D19: Hodila sem pomagat hčerki v London čuvat vnuke
- D20: Mož ima brata na Švedskem, smo ga že večkrat obiskali, ko so bili moževi starši živi smo jih obiskovali v Bosni
- D27: Mož mi pomaga pri kuhanju, sploh, če nas je več na kosilu
- D29: Otroci so na fakulteti
- D31: Ko sem imela operacijo, sta mi prišla pomagat hčerka in vnuk, obešati perilo, itd.
- D42: Živim z možem
- D43: Družim se s sosedi iz bloka, bivšimi sosedi iz Jesenic
- D44: Še vedno se družim s sosedi izpred 50 leti
- D45: Stike vzdržujem tudi preko Vibra in Skype-a
- D46: Druženje mi pomeni klepet, nasmeh, pripovedovanje vicev
- D47: S sosedi spečemo pecivo
- D48: Najpomembnejša mi je hčerka in vnuki
- D49: Otroci me obiščejo, ampak sedaj, ko so zaposleni, imajo manj časa, kot takrat, ko so hodili na faks
- D54: Če bi potrebovala pomoč od sosedov, je ne bi dobila
- D55: Sosea, hčerka, zet, vnuki mi pomagajo
- D74: Z možem se ne omejujeva, vedno sva imela svobodo izbire
- D78: Imam veliko dobrih odnosov, tistih, ki pa mi niso všeč, niti ne pozdravim, zdi se mi nepotrebno trpeti
- E5: Pijem kavo s sosedo
- E27: Dolgo sem igral nogomet, imel sem prijatelje Slovence, Bosance, pestro izbiro
- E59: Živim z ženo
- E60: Grem na kavico k sosedom
- E61: S prijatelji eden drugega obiščemo
- E64: Vsako soboto pokličem brata, ki je na Švedskem
- E65: Prijatelje iz Bosne pokličem po Skype-u
- E66: Za ohranjanje stikov uporabljam Viber
- E77: Zanesem se na vnuke in hčerke
- E78: Na pomoč mi priskočijo hčerke in vnuki
- E79: Zaupam se hčerkam, prijateljem, vnukom
- E98: Žena se sama odloča pri nakupih, me ne posluša
- E107: Ko sem bil v bolnici (ko sem zbolel) so na Jesenicah sosedje vsi spraševali po njem, kako sem, če sem v redu, če je kaj bolje itd.
- E108: Sam se odločam s kom bom imel stike
- F9: Vedno so me vsi imeli radi in rada imam obiske
- F19: Sin me pelje z avtom
- F39: S sestanovalko sva prijateljici
- F40: S sestanovalko se dobro razumem
- F41: Stike ohranjam po telefonu
- F42: Obiski me veselijo
- F44: Otroci me obiščejo v domu
- F49: Imam veliko zaupnikov v domu
- F51: Rada bi imela več obiskov v domu
- F62: Glavni vir ohranjanja stikov je telefon, ne morem brez njega
- F67: Doma sem bila sama
- F71: V jedilnici Doma srečam ljudi
- F73: Z vsemi v domu se dobro zastopim
- F74: Družim se s tistim, ki me obišče in s stanovalkami v domu
- G13: Bivše sodelavke me večkrat obiščejo, skupaj pijemo kavo
- G22: Ima dva otroka
- G63: Živim z možem
- G64: Družim se z bivšimi sodelavci in družino

- G65: Družinski člani naju obiščejo
- G67: Vsaj enkrat na mesec obiščem mamo
- G68: Prijateljice pridejo na obisk
- G69: Z možem se ne druživa veliko z drugimi ljudmi
- G70: Največ se druživa z dvema prijateljema, ki sta enako stara, kot midva
- G71: Vsa še živeča družina je zame zelo pomembna
- G74: Člani družine naju obiščejo na najinem domu
- G79: Imam dve prijateljice iz službe na katere se zanesem
- G80: Od zeta oče nama pomaga
- G88: Druživa se z družinskimi člani
- G105: Sama se odločam s kom se družim
- H9: Ob vikendih obiščeva ženino mamo
- H46: Živim z ženo
- H47: Družina in prijatelji
- H48: Imam brata v Kanadi in Šenčurju
- H49: Imava malo prijateljev
- H50: Otroci in vnuki naju obiščejo
- H53: Obiščejo naju prijatelji in sodelavci
- H59: Prijatelje spoznaš le v nesreči
- H60: Otroci mi pomagajo
- I36: Sin mi prinese knjige iz knjižnice
- I61: Živim z možem
- I62: Družim se z bivšimi sodelavkami, kolegi in družino
- I63: Če je sin v popoldanski izmeni, pride zjutraj na kavo, hči pa naju obišče trikrat na teden
- I64: Z družino se vidimo ob nedeljah in rojstnih dnevih
- I65: S sodelavkami se pokličemo po telefonu
- I69: Z možem na obiske ne hodiva, s prijatelji se srečamo v trgovinah ali barih. Z možem imava skupne prijatelje
- I70: Z mamo sem preživela največ časa
- I71: Imela sem eno zelo dobro prijateljico sosedo, odkar se je preselila, nimam nobenega
- I73: Zanesem se na otroke
- I74: Lažje se zaupam hčeri kot sinu
- I78: Upam, da se bom še naprej tako razumela z možem
- I98: Jeseničani me dobro poznajo, zaradi tega, ker sem delala v zdravstvenem domu
- J23: Ko jaz kuham, žena pomije posodo
- J24: Žena pospravlja
- J25: Delo perila opravlja žena
- J27: Skoraj vsak dan čuvava otroke
- J47: Družim se z družino, kolegi, prijatelji
- J48: Imam redne telefonske stike s prijatelji
- J49: Z drugimi imava dobre odnose
- J51: Poznam veliko ljudi
- J53: Rad grem na pijačo s sošolcem iz srednje šole
- J54: Sin pride na obisk
- J56: Z ženo hodiva v bare, kjer se zaklepetava
- J59: Zaupam ženi, sinu in hčeri
- J77: Sam se odločam s kom se družim
- K10: Včasih me prijatelj povabi na kosilo, včasih jaz njega. Družimo se v stanovanju
- K19: V Srbiji obiskujem nogometne tekme, kjer se družim s kolegi
- K20: V Sloveniji se družim s prijatelji ob kavi
- K39: Ne skrbimo za nobenega, otroci so že odrasli
- K59: Družim se s sorodniki in bližjimi prijatelji
- K61: Stike vzdržujem preko telefona
- K62: Pokličemo se tudi preko Facebooka
- K64: Hočem se družiti z vsemi

- K66: Prijatelji mi veliko povedo, me počastijo, se peljemo z avtomobilom, hodimo na sprehode, nogometne tekme
- K67: Stike imam s sorodnik, sosedi, prijatelji
- K68: Družimo se doma, na tekmah, veselicah
- K69: Druženje je odvisno od časa, ki ga imam
- K71: Med seboj si pomagamo in si delimo nasvete
- K72: Zanesem se lahko na sorodnike in bližnje prijatelje
- K73: Za pomoč lahko pokličem soseda
- K74: Zaupam samo svojcem, hčerkam in vnukom
- K90: Ljudje me spoštujejo

3.2 FORMALNI STIKI, VIRI POMOČI IN OSKRBE

- A65: Sem koordinatorka za sklepanje zakonskih zvez, z upravno enoto imam zelo lepe odnose
- A67: Imam dobre izkušnje z uradnimi osebami
- A68: Redni stiki s CSDjem
- A69: Sem predsednica nadzornega odbora v stolpnici, kjer živim, zato sem v stiku s CSD-jem
- A70: Prijavila sem primer nasilja v družini v stolpnici in je CSD uredil
- A71: CSD je obremenjen, ampak se zelo trudijo
- A74: Nimam stika s policijo
- A75: Na pošti so prijazni
- A76: Vse, kar potrebujem (pošta, mesnica, trgovina, banka ...) imam dobro dostopno
- B35: ne obiskujem javnih ustanov
- C5: Osebe nam razdeli zdravila
- C7: Zdravila moramo popiti pred osebjem
- C54: Socialna delavka mi je pomagala najti restavracijo, da mi je kuhala vegetarijansko
- C113: Zaupam, da mi bodo v bolnišnici pomagali
- C115: V domu je vse določeno, imamo urnik kosila, zajtrka, jedilnik, vse je napisano ona oglasni deski
- C116: Iz doma greš v spremstvu, tista oseba je odgovorna zate
- C117: Domske osebe odgovarja za nas, ko smo v domu
- C125: Zaposlene v domu me spoštujejo
- D64: Občino bi morali kontaktirati za uporabo bazena za upokojece
- E37: Nimam stika z uradnimi osebami, stvari plačujem prek trajnika
- F21: Osebe doma mi pospravlja
- F35: V domu me imajo radi
- F56: Pomagajo mi sestre v domu, ampak to je premalo zame
- G29: Grem na upravno enoto
- G98: V službi sem se morala podrediti
- H23: Z ženo ne marava zdravnikov
- J36: Po operacijah grem v toplice
- K27: Na banki in pošti plačujem položnice

4. ŽELJE IN POTREBE STARIH LJUDI

4.1 POTREBE PO POMOČI PRI VSAKDANJEM ŽIVLJENJU IN OPRAVILIH

- A77: Imam občutek varnosti
- A78: Vozim avto, vesela sem, da sem mobilna
- A79: Ni mi težko iti na avtobus
- A80: Pomivam, kuham, pospravljam
- A81: Nekaterih opravil ne maram in jih zato težko naredim
- A82: Sama si skuham
- A83: Hitro pomijem posodo
- A85: Živim sama, pospravim, če pridejo obiski

- A86: Sama operem, zlikam in obesim perilo
- A87: Potrebujem pomoči pri popravi pohoštva in aparatov
- A88: Ne morem nosit težkih predmetov
- A92: Gospodinjska opravila zmorem sama
- A93: Očistim zamašen odtok, namestim žarnico
- A94: Težjih opravil ne morem več opravljati, potrebujem pomoč za prenašat težke stvari, popravljati stvari
- A97: Ne potrebujem dodatne pomoči
- A98: Nekam bom hodila na kosilo, ko ne bom zmogla sama
- A103: Potrebovala bom pomoč pri prevozu
- A105: Ne bo mi nerodno prositi za pomoč
- A177: Ko ne morem kuhati, grem v gostilno
- B36: Drugi me peljejo z avtom
- B37: Hčerka mi pomaga pri gospodinjskih opravilih (brisanje tal, pomivanje tal, perilo ...)
- B38: Opravila v kuhinji zmorem sam
- B41: Hčerka mi opere perilo
- B42: Hčerka in sin mi pomagata pri stanovanju
- B44: Pomoč potrebujem pri dvigovanju težkih predmetov
- B45: Pomoč potrebujem pri pospravljanju, pranju zaves in prevozu, ker ne morem vozit avta
- B60: Sin in brat mi pomagata
- B65: Nimam prevoza za opravke, niti prevoza do domačega kraja v Bosni
- B75: Sam se odločam o počitnicah, ampak sem odvisen od prevoza in se moram prilagoditi drugim
- B76: Na Jesenicah ne uporabljam avta
- B77: Tudi, če nimam izpita, v Bosni na kratke razdalje peljem avto
- C38: Pooblastila sem socialno delavko za finance
- C39: Oni skrbijo za moj denar, da jaz nimam te skrbi
- C40: Sin prispeva k plačilu za moj dom
- C41: Sin bo kupil avtomobil in me bo lahko kam peljal
- C47: Hrano mi pripravijo v kuhinji
- C49: Sama si pospravim posteljo, posteljnino mi pridejo preobleči
- C50: V domu mi oberejo obleke
- C51: Kjer je potrebno veliko fizične moči, potrebujem pomoč
- C53: Ko si nisem mogla sama kuhati, sem imela prehrano v domu
- C56: V domu za stare se prilagajajo različnim dietam
- C57: V domu imam vegetarijansko hrano
- C97: Pomagajo mi socialna delavka, sin in sestra
- C118: Ko gremo iz doma, nekdo prevzame odgovornost za nas
- D39: Prebolela sem meningitis in boreliozo, bolijo me sklepi
- D50: Z možem sva hodila pomagat eni gospe na Koroško Belo, ki je lani umrla, še vedno sva pripravljena iti pomagati, komu, če bi to potreboval
- D57: Hčerka bo imela verjetno kmalu otroke in službe in skrbi naju, kako nama bo lahko pomagala
- D62: Lahko uresničiva vse želje
- D70: Otrokom sva povedala, da naju lahko dajo v dom za stare, če bo treba
- E38: Vozim avto
- E39: Z ženo si razdeliva delo
- E40: Kuhava domačo hrano
- E41: Posodo pomivam na roke
- E43: Žena opere perilo in ga obesi
- E45: Pomoč potrebujem z nosit težke stvari
- E46: Sosed nam pomaga nosit težke stvari
- E83: Želim si, da bi v starosti lahko še naprej potovala in obiskovala sorodnike po svetu
- F20: Zdravstveno nisem najboljša, zato mi odgovarja, da nam v domu vse prinesejo, ne kuham si sama, niti čaja in kave
- F23: Ne zmorem si več sama pospravljati
- F55: Bojim se dvigala, ne grem sama v njega
- F64: V domu potrebujem spremstvo
- F68: Sin je zrihtal, da sem prišla v dom, ker sem bila doma sama

- F72: Ne morem sama na avtobus
- G31: Samo mož ima izpit za avto
- G32: Večinoma kuha mož
- G34: Z možem si deliva delo
- G37: Jaz poskrbim za perilo
- G41: Rada opravi delo brez pomoči
- G82: Upam, da bom lahko še dolgo delala tako kot zdaj, brez pomoči
- G100: Pomoč pričakujem od svojega moža
- G102: Glede prehrane se z možem usklajujeva in skupaj zmeniva, kaj bova jedla
- G103: Mož mi pomaga pri izbiranju oblek
- H24: Grem peš
- H25: Grem z avtom
- H26: Z ženo si delo razdeliva
- H27: Rad kuham
- H28: Nekateri stvari opravi žena sama
- H29: Sin nama pomaga pri popravilih
- H31: Kuham in sekam drva
- H32: Sin nosi drva
- H61: Zdrava lahko skrbiva zase
- H64: Dobro je, da nisi odvisen od drugega
- I33: Vse opravljam samostojno
- I81: Vse kar rabim lahko uredim na Jesenicah
- I96: Redko grem na avtobus
- J20: Peljem se z avtom, imam voziški izpit
- J21: Ne morem hoditi
- J22: Z ženo se zmeniva kaj bova jedla
- J26: Zaradi bolečin v hrbtenici se težko lotim opravil
- J29: Žalosten sem, ker pri vseh opravilih potrebujem pomoč
- K28: Uporabljam avtomobil in avtobus
- K29: Uporabljam motor, kolo in traktor
- K30: Poskrbim, da imamo domačo vrtno hrano
- K31: Če ne najdem delavcev, sam poskrbim za drva za kurjavo.
- K32: Papriko in paradižnik doma vlagamo
- K37: Žena posrbi za čista oblačila
- K38: Z ženo imava razdeljena domača opravila. Jaz opravljam težja fizična dela
- K41: Pomoč potrebujem pri težkih fizičnih delih
- K42: Pomoč bi potreboval pri naročanju k zdravniku
- K43: Pri prevozu mi pomagata hčerki
- K79: Pohištvo in orodje dobim le v večjih mestih. V Jesenicah tega ni

4.2 ŽIVLJENJSKE VREDNOTE IN OSEBNE ZNAČILNOSTI

- A16: Bila sem na prireditvi Srbskega društva, zelo mi je pomembno, da se ohranja staro kulturo in običaje
- A30: Ponosna sem, da sem Jeseničanka
- A114: Imam dober občutek za ljudi in komunikacijo
- A115: Vidim, da mi manjka še veliko znanja in veščin
- A116: V mojem življenju je vse, kot mora bit, ravno prav vsega
- A117: Skušam denarno pomagat organizacijam
- A129: Sem družaben človek
- A133: Trudim se lepo pogovarjati z drugimi
- A143: Želim si zdravja
- A151: Imam željo po zabavi
- A152: Pomembna mi je človeška toplina
- A153: Ustvarjalnost
- A154: Pomembno mi je razvijanje umskih sposobnosti

- A160: Najbolj pomembna mi je človeška toplina, ljudje smo socialna bitja
- A168: Imam veliko volje do življenja
- A169: Ustvarila sem si cilje v življenju
- A171: Da sem se usmerila v delo Zveze društvo prijateljev mladine, da sem letovišče postavila, pa da, kulturo naprej peljem, pa da sem kolikor toliko bila dobra mama, žena, babica sploh. In zdajle prababica
- A179: Vzgojena sem bila v delavski družini
- A184: Ljudje me spoštujejo
- A185: Osnova vsakega komuniciranja je spoštovanje in prijaznost
- B40: Stanovanje mora biti vedno pospravljeno
- B48: Dobro pojem
- B62: Najpomembnejše mi je zdravje
- B68: Razmišljam o svoji smrti
- B69: Sam se odločam o stvareh
- B70: Imam rezervirano mesto za pokop, rezerviran kamen, vem, kaj bo pisalo na njem
- B78: Mislim, da me drugi spoštujejo
- C25: Zadovoljna sem s svojim življenjem
- C26: Bolj mi je všeč življenje na vasi
- C33: Vzamem si čas zase
- C48: Nimam vedno pospravljeno
- C71: Izbrala sem si take hobije, s katerimi ne motim drugih
- C75: Življenje v Indiji mi je pomenilo notranjo izpolnitev
- C77: Raje bi živel sama, brez sostanovke
- C83: V družbi se rada nasmejim
- C94: Rada se nasmejem, sem živahna
- C95: Moram imeti podoben značaj z osebo da sva lahko prijatelja
- C102: Branje mi veliko pomeni
- C104: Življenje bi bilo lepše, če bi bila v enoposteljni sobi
- C106: Vloga poročene žene mi je bila zelo všeč
- C111: V zvezi je potrebno obojestransko spoštovanje enakopravnosti, sodelovanje, morata biti dober vzor otroku
- D26: Imava domačo hrano, to mi je zelo pomembno
- D28: Rada imam pospravljeno
- D37: Imam empatijo za soljudi
- D56: Zdravje mi je najpomembnejši, želim ga vsem in ohranjanje stikov z domačimi
- D69: Z možem sva se takoj dogovorila, da ne bova silila otrok v vero
- D75: Imam moč izraziti, kaj mi je všeč
- D76: Imam prevoz
- E13: Dobro spim
- E19: Ko sem igral nogomet je bilo življenje lepše
- E29: Zadovoljen sem s svojim življenjem
- E42: Stanovanje mora biti pospravljeno
- E50: Ker mi je zdravje pomembno, mi dajejo sprehodi veliko zadovoljstvo
- E67: Prijatelji mi predstavljajo zadovoljstvo in srečo
- E68: Hčerka in prijatelji mi veliko pomenijo
- E80: Najpomembnejše mi je moje zdravje in zdravje otrok
- E82: Upam, da bodo imeli otroci lepo življenje
- E85: Za boljše življenje potrebujem mir in zdravje
- E87: Starši si želimo najboljše za svoje otroke
- E102: Z ženo si nisva nikoli vsiljevala ničesar, ali se poskušala spremeniti
- E104: Z ženo sva si vedno dopuščala svobodo
- E106: Rad vsem pomagam, npr. enemu z govedjo, zaradi tega me spoštujejo
- F36: Ponosna sem bila na službo poslovođe
- F37: Vsi me spoštujejo
- F43: Vznemirja me, ko se kdo od stanovalcev, kdaj zadere
- G36: Rada imam pospravljeno
- G59: Hitro pospravljam

- G60: Človek se uči celo življenje
- G78: Najpomembnejši so mi otroci
- G81: Želim si ostati zdrava
- G83: Ne želim biti odvisna od nobenega
- H42: Rad imam mir
- H43: Dobro kuham
- H52: Ne hodiha po obiskih in ne vabiva
- H62: Življenje mi je všeč takšno, kot je
- H63: Ne maram se ukvarjati s prihodnostjo, je obremenjujoče
- I28: Navajena sem na pospravljeno stanovanje
- I47: Rada hodim v trgovine
- I48: Rada skrbim za rože
- I49: Rada perem
- I50: Rada berem revije
- I53: Rada hodim na izlete (dvodnevne)
- I54: Rada spremljal popevko in Evrovizijo
- I56: Rada sama pijem kavo in pokadim cigaret
- I57: Moja spretnost je govorjenje, to je poklicna deformacija
- I58: Ne želim iti študirati za tretje življenjsko obdobje, nisem zagnana
- I66: Po druženju se počutim dobro
- I67: Vsi, ki jih poznam so mi pomembni.
- I75: Najpomembnejše mi je zdravje, bojim se demence
- I91: nisva tipična penzionista
- I95: Znam izraziti svoje mnenje
- J50: Po druženju se dobro počutim, raje sem v družbi kot doma
- J62: Poskušam ostati pozitiven
- J64: Najbolj pomembno mi je zdravje, da lahko hodim do avtomobila in nazaj.
- K21: Rad se sprehajam in obiskujem prijatelje
- K34: Rada imava pospravljeno
- K36: Pospravljam ko je nujno
- K50: Rad grem na obisk in na praznovanja
- K55: Hitro se vse zmenim
- K60: Stike s prijatelji vzdržujem osebno, pogovarjam se iz oči v oči
- K63: Druženje mi pomeni veliko
- K65: Po druženju se počutim dobro
- K75: Želim si zdravja
- K87: Sam se odločam

4.3 DRUGI VIRI ZA ŽIVLJENJE

- A149: Ne potrebujem novih virov, imam finance, stanovanje, otroke ...
- A159: Potrebujem materialna sredstva, da lahko zadovoljiš osnovne potrebe
- B72: Imam stare obleke
- B73: Imam dve televizije, ena je samo moja
- C19: V Dom sem si prinesla veliko stvari
- C43: V domu imamo skupno kuhinjo, štedilnik in pečico
- C45: V Domu ne uporabljam kuhinje
- C122: Ne potrebujem nič, imam vse
- D59: Ne potrebujem nič, takole sva zadovoljna
- D72: Otroci imajo dobre službe, lahko nama bodo pomagali
- E72: Lahko živiva sama, ker imava vse
- E100: Vsake 4 leta menjam avtomobile
- F48: Dva sinova, skrbita zame, vsak po svoji možnosti
- G30: Imam lasten prevoz
- G87: Imam vse kar potrebujem

5. VPLIV STARIH LJUDI NA ZADOVOLJEVANJE POTREB

5.1 VPLIV

- A172: Spoštovana in upoštevana sem bila v vseh svojih družbenih vlogah, kot mati, učiteljica, predsednica društva, koordinatorka, za sklepanje zakonskih zvez ...
- A173: Drugi so poskušali uveljavljati svoje mnenje zame, vendar je moje obveljalo
- A183: Nisem bila odvisna od svojega moža, razpolagala sem s svojim denarjem
- A74: Imam uporniški značaj, nikoli nisem pustila, da bi me potlačili
- B71: V službi so se včasih odločali namesto mene
- B79: Imam moč vplivati na odnose z drugimi
- C114: V domu za stare ni možnosti izbire, katero zdravnico želiš
- D73: Ko sem bila v komi so zdravniki odločali namesto mene
- E101: Rad sem bolj športno oblečen
- E99: Imam vpliv pri odločitvah glede mene
- F69: Nimam nobenega vpliva, sama ne morem nikamor in ne smem nič
- F70: Za zajtrk imam izbiro, za kosilo pa se ne morem odločit
- G96: Sama sem izbrala partnerja
- G97: O vseh stvareh v življenju sem se sama odločala
- H75: Namesto mene so odločali zdravniki glede operacije
- H76: odločam
- H77: Če mi kaj ni všeč to povem
- H78: Sam se odločim ali se bom s kom družil ali ne
- I100: Z možem se dobro razumeva in se ne kregava
- I89: Moža vprašam za mnenje in pomoč
- I90: Vedno sem se odločala sama zase
- I94: Sama izbiram svoje obleke
- I99: Pomembno mi je, da imam z vsemi dobre stike
- J71: Rad se sam odločim če bi šel ven. Če želim iti ven, grem
- J72: V službi sem se lahko sam odločal
- J73: Pri zdravstveni oskrbi zaupam zdravnikom.
- K85: Pred pomembnimi odločitvami se posvetujem z mladimi in strokovnjaki. Na koncu je to moja odločitev
- K86: Bližnji sorodniki so mi pomagali pri pogrebščini in organizaciji, ko je mati umrla. Zelo jih cenim
- K88: Kar mi je všeč, si kupim
- K91: Sam se odločam o tem, s kom bom imel stike

6. VIRI DOLGOTRAJNE OSKRBE

6.1 POVEZANOST V SKUPNOSTI

- A17: Opažam porast individualizma med ljudmi.
- A120: V stolpnici imam dobre odnose
- A134: Povezanost med Jeseničani je slaba, zapirajo se v svoje domove
- A135: Ljudje se držijo zase glede na svojo narodnost, z drugimi se ne povezujejo
- A136: Prvi dijaki iz Bosne so se integrirali, potem drugi pa ne ve
- A137: Če zmorejo tujci iti preko svojega ponosa, se lahko vključijo v družbo
- A138: V Romuniji sem videla, kako se vsi ljudje družijo zunaj, na Jesenicah tega ni
- A156: Ljudje se držijo zase, za televizorji, bojim se, kam gre družba
- B59: Zadovoljen s povezanostjo v skupnosti
- D51: Prebivalci Jesenic so slabo povezani
- D52: V bloku sem razočarana, z bivšimi sosedi sem se zelo razumela, tukaj v bloku pa so ljudje zelo slabo povezani
- D53: Glede povezanosti je vsako leto slabše, to menijo tudi drugi

- D60: Včasih so se vsi družili, zdravniki, pravniki, sodniki, vsi smo se družili med sabo, otroci pa so se igrali, zdaj tega več ni
- E71: Mislim, da je povezanost v skupnosti vsak dan slabša, včasih smo si bili bolj podobni po statusu. Sedaj je več razlik v premoženju in bogati se odstranijo
- E73: Včasih nismo imeli veliko in smo si pomagali med seboj
- E74: v skupnosti smo včasih skupaj delali drva
- E75: V skupnosti smo včasih skupaj gledali televizijo
- E76: Mislim, da je problem v politiki, da se povezanost v skupnostih slabša
- E81: Želim si dobrega odnosa s sosedi
- E105: Vsaka hiša na Koroški Beli me pozna
- G76: Na Jesenicah je slaba povezanost v skupnosti, nikjer ni nobenega placa, kjer bi se vsi družili
- G77: V domačem kraju smo imela en prostor, kjer smo se vsi dobivali in pogovarjali med sabo, tega tukaj na Jesenicah ni
- H55: Mislim, da v družbi ni posebne povezanosti, ampak z ženo imava svoj socialni krog ljudi
- H56: Imam dobre sosedске odnose
- H58: Ljudje so zaprti, ni povezanosti
- H65: Nimam potrebe po vključitvi in zdravje mi ne dopušča
- I38: Včasih smo s sosedi kartali cele popoldneve
- I72: Povezanost je slaba, veliko je priseljenih, ni solidarnosti, skidaš sneg za avto in ti drugi noter zapelje, v bloku redko koga srečaš, že osem let sem brez sosede
- J52: Včasih smo se vsi na Jesenicah poznali
- J57: Ni več kolegialnosti
- J58: Ljudje se družijo samo ob pijači ali pa ne
- J66: Lahko se družim s kolegi
- J76: Poznam veliko ljudi za katere sem delal in ki sem jih imel na praksi
- K23: Družim se z upokojenci, z njimi hodim na izlete
- K54: Prireditve, poroko, proslave so zame dogodivščine. Družim se z lovskimi prijatelji in udeležujem se upokojenskih zabav
- K57: Udeležim se predstav, dogodkov
- K70: Povezan sem z znanci in prijatelji
- K77: Rad se vključujem in v skupnosti me cenijo

6.2 DOLGOTRAJNA OSKRBA – IDEJE IN ŽELJE PO DRUGAČNEM ORGANIZIRANJU OSKRBE V SKUPNOSTI

- A72: Na Jesenicah je veliko socialnih problemov
- A73: Na Jesenicah je revščina
- A99: Na kosilo lahko greš v dom, bolnico, lahko ti ga prinesejo
- A100: Na Jesenicah imamo dobro urejeno, če potrebuješ pomoč pri čiščenju
- A101: Društvo upokojencev ima skupino prostovoljk, ki pomagajo starejšim
- A102: Občina je začela razmišljati pri pomoči glede prevozov
- A104: Iz trgovine Merkator ti lahko pripeljejo stvari na dom
- A145: Ne želim biti v breme sorodnikom
- A146: Menim, da je življenje v domu životarjenje, nočem tja
- A147: Upam, da bom lahko ostajala doma, dokler bom lahko sposobna živeti sama
- A161: Dobro se mi zdi, da bi občina organizirala prevoz za stare ljudi
- A162: Veliko vasi je okrog Jesenic, kjer ni več trgovin ljudje so resnično nebolgljeni in bi jim bilo treba pomagati, vozijo jim samo kruh, a potrebujejo še druge stvari
- A163: V Mariboru sem videla kombi, ki je ustavljal starim ljudem in jih brezplačno peljal, kamor so želeli
- A164: Ljudje ne marajo javnega prevoza
- A165: Javni prevozi imajo visoke stopnice, kjer se stari ljudje lahko spotaknejo
- A166: Cena avtobusov je predraga za stare
- A167: Na Jesenicah je organiziran javni prevoz, ki je starim predrag, ali pa odročen
- B63: Mislim, da bom živel v domu na Jesenicah
- B64: Če ne bi mogel skrbeti zase, bi šel v dom

- B67: Stari ljudje potrebujemo dom in oskrbo, ki je prilagojena na individualne potrebe
- C2: Želim še naprej živeti v Domu
- C55: V Žirovnici se lahko organizira prevoz hrane do doma
- C101: Želim enoposteljno sobo v domu
- C108: Stari ljudje potrebujejo denarno pomoč, informiranost o različnih možnostih oskrbe, predpripravo na bivanje v dom za stare v smislu materialne pripravljenosti, pogovor s socialno delavko glede prehranjevanja, dobro komunikacijo z zaposlenimi
- C109: V domu je potrebno paziti, katere ljudi se da v isto sobo
- C119: V domu smo ljudje različnih stopenj pokretnosti, različnih potreb
- D38: Če bi bile kakšne športne vaje za starejše bi se jih udeležila, vendar jih ni
- D40: V zdravstvenem domu imajo hojo za stare, ampak ta je daleč od mene
- D41: Rada bi videli, da bi meli kakšne vaje za stare
- D65: Poskrbljeno bi moralo biti tako, da starih ne bi skrbelo glede denarja, če bi morale v dom za stare
- D66: Ko so hodile dve iz socialne oskrbe h gospe, ki sem ji pomagala, nisem opazila posebne spremembe, le skopale so jo
- D67: Stari nujno potrebujemo prevoze, recimo za k zdravniku
- D68: V Turčiji, na Švedskem, sem opazila dobre ukrepe na področju starih, fitness na prostem za stare, to bi lahko imeli na Koroški Beli
- E91: Za dobro starost je nujno, da imaš denar za osnovne potrebe
- E92: Mislim, da je pomembno imeti aktivno starost, jaz imam sobno kolo
- E93: Na Švedskem imajo domove, kjer je vsak v svoji sobi, možje in žene so skupaj, stanovanja so primerno opremljena, da se lahko dvigneš iz postelje, imaš pomivalni in sušilni stroj, vse potrebno v starosti
- E97: Raje, kot, da bi šel v dom, bi se odločil za oskrbo na domu
- F24: Na stara leta me je bilo strah, ko sem bila sama doma
- F32: V domu za stare mi je e dolgčas
- F50: Rada bi šla nazaj domov, v domu mi je dolgčas
- F52: Imam majhno sobo v domu
- F54: Želim si čimprej umreti, v domu med štirimi stenam ni pravega življenja
- F57: Lažje bi mi bilo iti v dom, če bi bil ta blizu moje družine, da bi lahko šla peš k njim
- F59: V svoji sobi nimam balkona, balkon na hodniku doma je vedno zaklenjen, imamo teraso, ki je umazana od ptičjih iztrebkov
- F61: V domu je veliko stopnic, ki mi predstavljajo oviro
- F65: V domu manjka veliko, na primer klančine
- G90: Današnje pokojnine so slabe, starejši bi potrebovali več denarja
- G91: Potrebujemo več sprehajališč za stare
- G92: Prostor zunaj za stare ljudi, za gibat potrebujemo
- G94: Zdi se mi pomembno, da stara oseba ostane v svojem stanovanju do konca
- G95: Dobra se mi je zdela ideja o oskrbovanih stanovanjih, vendar ni mogoče, da bi si ga upokojenec lahko privoščil
- H68: V Sloveniji imamo zastarel zdravstveni sistem, obstaja pomanjkanje v kadru, tu bi bile potrebne izboljšave
- H69: Domovi kot so v Avstriji, kjer je boljša organizacija in stanovalci se dobro počutijo. Dom na Jesenicah mi ni všeč
- H70: Nov dom za starejše
- H71: Višja penzija
- H72: Več negovalcev
- H73: Ne želim iti v dom na Jesenicah, saj ni nobenega napredka
- H74: Ne želim iti v dom za starejše
- I77: Pomembno je, da se ti ni treba mučiti na stara leta
- I79: Ne morem si predstavljati, kako bo v prihodnosti
- I83: Nimam želj po spremembah.
- I84: V domu za stare na Jesenicah me moti dolga čakalna doba, drugače mislim, da so Jesenice prilagojene potrebam starih, imajo varovanja stanovanja, dom, nego na domu, nekaj ponudbe za stare obstaja
- I85: V bolnici imajo tudi razvito paliativno oskrbo
- I86: Primanjkuje zaposlenih na področju oskrbe starih

- I87: Imel sem mamo, ki je veliko kadila, bila je v slabem stanju, zlomila si je kolk, ni mogla hodit, imeli smo dve puncici dve uri na dan preko oskrbe na domu, ki se mi takrat ni zdela draga
- I88: Na Jesenicah je prevoz hrane na domu dobro organiziran
- J67: Želim si biti bolj fizično zmogljiv, saj težko hodim
- J68: Starejšim priporočam oskrbo na domu
- J69: Noben si ne želi iti v dom, saj pravijo, da greš tja umreti
- J70: Za dom moraš biti družaben
- K78: Želim si, da bi imel mlado družino, ki bi mi pomagala pri zdravju in v gospodinjstvu
- K80: Želim si, da bi nama z ženo, v zameno za plačilo, mladi pomagali
- K81: Potreboval bi zdravje
- K82: Potreboval bi dobro družbo
- K83: Potreboval bi mlado družbo